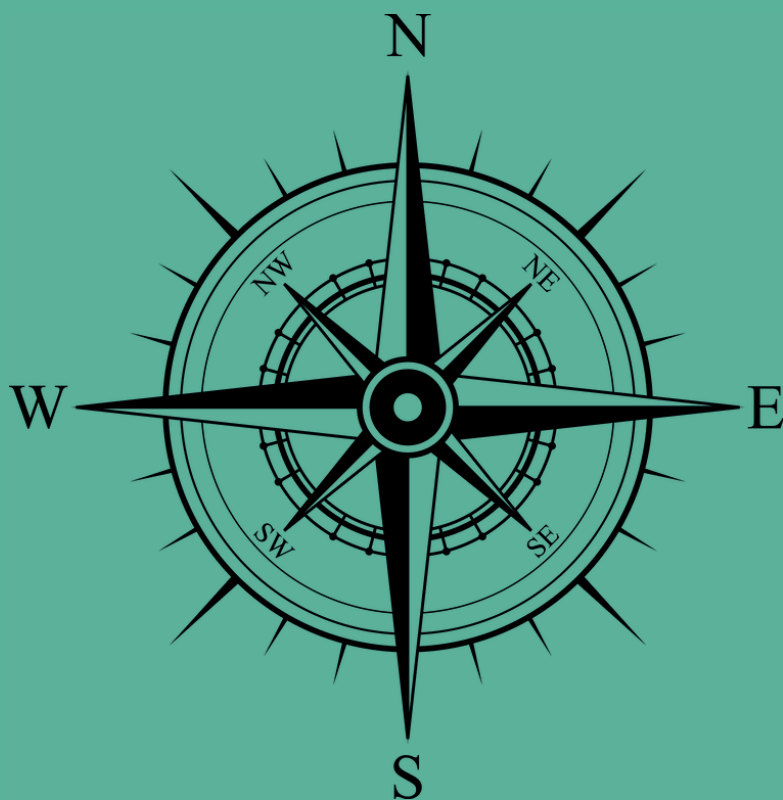

Mathesis necesse est

*100 éves
a matematika oktatása
a Debreceni Egyetemen*

Szerkesztette:
Vincze Csaba

Debreceni Egyetemi Kiadó
Debrecen, 2024

MATHESIS NECESSE EST

MATHESIS NECESSE EST

100 ÉVES
A MATEMATIKA OKTATÁSA
A DEBRECENI EGYETEMEN

Szerkesztette:
VINCZE CSABA

Debreceni Egyetemi Kiadó
Debrecen University Press
2024

Lektorálta:
ORBÁN ANITA KRISZTINA

Tördelőszerkesztő:
VÉBER ZOLTÁN

Borítóterv:
GSELMANN ESZTER

© Debreceni Egyetemi Kiadó – Debrecen University Press,
beleértve az egyetemi hálózaton belüli elektronikus terjesztés jogát is

ISBN 978-963-615-194-2 (print)

ISBN 978-963-615-195-9 (pdf)

Kiadta: a Debreceni Egyetemi Kiadó, az 1795-ben alapított
Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének a tagja
dupress.unideb.hu

Felelős kiadó: Karácsony Gyöngyi

Készült a Debreceni Egyetemi Kiadó nyomdájában, 2024-ben

TARTALOMJEGYZÉK

Köszöntő.....	7
A Debreceni Egyetem Matematikai Intézetének története	12
Intézetigazgatók, Tanszékcsoporthoz és Szemináriumvezetők	28
A Matematikai és Informatikai Intézet személyi állománya (1998)	29
Tanszékek	34
Algebra és Számelmélet Tanszék.....	35
Analízis Tanszék	43
Geometria Tanszék	48
Akadémikusaink	54
Munkatársak (2024)	78
Nyugalmazott munkatársak	133
Az Intézeti Iroda és a Könyvtár munkatársai (2024)	146
Az Intézeti Iroda és a Könyvtár nyugalmazott munkatársai	149
In memoriam... ..	151
Képzéseink	173
Matematika alapképzési szak: Matematika BSc.....	174
Matematika mesterképzési szak: Matematika MSc.....	175
Tanárképzés	176
Duális képzés.....	179
Duális képzési partnerünk: DataExpert	180
Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola	182
Kiadványok.....	186
Publicationes Mathematicae Debrecen.....	187
Teaching Mathematics and Computer Science.....	189
DE TTK Matematikai Intézet Könyvtára	190

Szemelvények	195
Közösségi média	196
A szó elszáll, az írás megmarad.....	197
Sakkélet	198
Faragó Tibor-Díj.....	199
Pro Institutione emlékérem.....	202
Maróthi György Emlékverseny	204
Morgan Stanley	206
Thalész-kör	207
DAB Matematikai Munkabizottság.....	208
A Matematikai Intézet a Néplapban és a Hajdú-Bihari Naplóban.....	212
Válogatott események a közelmúltból (2021–2024)	266

Et Pythagorici sous auditores primis annis non nisi in Mathesi exercerent. Praecedat itaque *Mathesis necesse est*, ut cum fructu et utilitate in sublimioribus artibus versari possimus. (In P. Rami Arithmetica Rudolphi Snellii, Explicationes lectissimae. Francofurti, 1596)

És a Pithagoreusok a tanítványaikkal az első évben csak matematikát gyakoroltattak. Ebből következően *a matematikára szükség van*, hogy a gyümölcse és a hasznossága révén a magasabb tudományokhoz el tudjunk jutni.

(ford. Györkös Attila)

Köszöntő

A kiemelkedően magas színvonalú tudományos munka elismeréseként a Magyar Tudományos Akadémia az MTA által Kiválónak Elismert Kutatóhely minősítést adományozta a Debreceni Egyetem Matematikai Intézetének. „*A tudományos kutatás minőségének és eredményességének feltétele a kutatást végző intézmények, intézetek, kutatócsoportok teljesítményének a nemzetközi normákhoz igazodó rendszeres értékelése.*” (MTA 192. közgyűlés, 2019.)

A Kiváló Kutatóhely minősítés megalapításával az Akadémia biztosítani kívánja a legkiemelkedőbb magyar kutatóhelyeknek a méltó elismerést, a feltörekvőknek a reális perspektívát, az érdeklődő hazai és külföldi döntéshozóknak az objektív helyzetképet, a hazai tudomány kiválóságában érdekelt társadalomnak pedig a tájékozódási lehetőséget. A címet igazoló oklevelet Freund Tamás, az MTA elnöke és Hunyadi László, a Kutatóhelyeket Minősítő Tanács elnöke adta át ünnepélyes keretek között 2022. május 4-én a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében.

A matematika oktatása 100 évvel ezelőtt, 1924-ben indult újtjára a Debreceni Egyetemen. Három évvel később, 1927-ben már az alábbi sorokat olvashatjuk a Debreceni Szemlében: „*Debrecen mindig elsőrangú szerepet játszott a matematika magyarországi sorsában. Egyetemünk hivatása arról is gondoskodni, hogy folytatódjanak e régi és nemes tradíciók.*” A Kiváló Kutatóhely cím elnyerésével a centenáriumi évfordulóhoz méltó sikert értünk el. Egy olyan léptékű

sikert, amihez matematikusok generációi járultak hozzá áldozatos munkájukkal, hiszen minden tanítvány mögött mesterek sora áll, és minden tanítvány mesterként áll majd a sorban valaki mögött a régi és nemes tradíciók szerint.

Kiváló Kutatóhely és Kiváló Oktatóhely kéz a kézben jár.

A Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Karának Matematikai Intézetét az Algebra és Számelmélet, az Analízis és a Geometria tanszékek együttese alkotja. Egykor a Bölcsészettudományi Kar keretei között elinduló Matematikai Szeminárium ma már a Természettudományi és Technológiai Kar meghatározó egysége. A képzés teljes skáláját kínálja az alap-, a mester- és a tanárképzésen át a doktori tanulmányokig magyar és angol nyelven egyaránt. Döntően innen kerülnek ki a minősített oktatók a matematika területén mind a Matematikai Intézetben, mind pedig a Debreceni Egyetemen. Örömről szolgál, hogy korábbi hagyományainkat felelevenítve középiskolai tanár kollégáink is részt vesznek oktatóként a tanárképzésben (Debreceni Fazekas Mihály Gimnázium, Debreceni Egyetem Kossuth Lajos Gyakorló Gimnázium). Jelenlétük, szakmai tudásuk és tapasztalataik nélkül elképzelhetetlen a tanárjelöltek sikeres felkészítése a pályára.

A hagyományok tiszteletben tartása mellett Intézetünk nyitott a felsőoktatás progresszív trendjeire is: kettős diplomát adó képzésben veszünk részt (Guangxi University of Finance and Economics, China) és duális képzést kínálunk piackutatási adatfeldolgozással foglalkozó partnercéggel (DataExpert, Magyarország, Debrecen) együttműködésben. Mintegy jelképesen, hiszen az alap-, a mester-, illetve a doktori képzésben részt vett hallgatóink döntően a pénzügyi szektorban és annak környezetében helyezkednek el (bankok, biztosítók, alapkezelők, pénzügyi tanácsadással, adatfeldolgozással és -elemzéssel foglalkozó cégek, részlegek). Hallgatóink már a partnercégek képviselői által tartott szabadon választható kurzusok keretében ismerkedhetnek meg a lehetőségekkel (DataExpert, Morgan Stanley).

Egyetemi szintű stratégiai jelentőségét a minősített oktatók utánpótlásával és az átnevelés révén nyeri el az Intézet. Oktatási tevékenységünk a Természettudományi és Technológiai Karon túl érinti az Egyetem számos egységét: Gazdaságtudományi Kar, In-

formatikai Kar, Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar és Műszaki Kar.

Az Intézetben folyó tudományos kutatómunka szakterületeit megtalálhatjuk a Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola domináns programjai között: Didaktika, Differenciálgeometria és alkalmazásai, Diofantikus és konstruktív számelmélet, Elméleti számítástudomány, Funkcionálanalízis, Matematikai analízis, függvényegyenletek és -egyenlőtlenségek. A tudományos tevékenység és a közélet szempontjából meghatározó szerepe van több, helyi kötődésű nemzetközi folyóiratnak: *Publicationes Mathematicae Debrecen*, *Aequationes Mathematicae*, *Periodica Mathematica Hungarica* és a didaktikai profilú *Teaching Mathematics and Computer Science*. A közéletet színesíti a Debreceni Akadémiai Bizottság Matematikai Munkabizottságának munkája is, mely választott tisztségviselői révén elválaszthatatlanul összeforr a Debreceni Egyetem Matematikai Intézetével. A Munkabizottság vezetősége emlékkötettel ünnepelte fennállásának 45. évfordulóját 2021-ben.

„Egy belső hang – ha tetszik, nevezd lelkiismeretnek –, amelynek szavára hallgatok, azt kérdezte tőlem még kora ifjúságomban: Minek köszönhetik a matematikusok nagy eredményeiket? Semmi másnak – feleltem neki – mint annak, hogy a gondolkodás tisztaságát illetően olyan magas követelményeket állítottak maguk elé, mint senki azelőtt.” (Rényi Alfréd: *Dialógus a matematikáról*. In: *Ars Mathematica*, Rényi Alfréd összegyűjtött írásai, Budapest: Typotex, 2005.)

Ez annak a szellemi-szakmai örökségnek a kiindulópontja, ami a tudományos sikerek mögött áll. Ez a gondolkodásmód az, amelynek bárki hasznát veheti, akár kutató matematikusként, akár tanárként, akár a matematikától látszólag távolabb, például a gazdasági élet szereplőjeként bontakoztatja ki tehetségét. *„Az én tanácsom azoknak, akik matematikát tanulnak: még ha nem is lesznek matematikusok, úgy tanulják a matematikát, mint egy problémamegoldó nyelvet.”* (Vázsonyi Endre)

Navigare necesse est, azaz hajózni muszáj, tartja a híres római mondás. Kötetünk sorozatcímének választásával hangsúlyozni szeretnénk azt a szerepet, amit a matematika tölt be a világ megismerésére irányuló erőfeszítéseink során: a matematika a tudomány épületének alapja, módszereit ma már minden tudomány átveszi a történettudománytól és a nyelvészettől kezdve az alkalmazott tudományokig. „*A mai társadalom nem működhetne matematika nélkül [...] körülvesz bennünket, és a háttérben dolgozik a modern technológia csodáinak működtetésén.*” (Ian Stewart: *A végtelen megszelídítése*. Budapest: Helikon, 2007.)

A matematika életünk csendestársa. A GPS útmutatását követve nyilván nem gondolunk trigonometriai ismereteinkre (ezt az erre kifejlesztett navigációs eszközök elrejtik szemünk elől). Amikor megadjuk az elérni kívánt címet, akkor egy síkbeli koordinátarendszert használunk, beleértve a többdimenziós változatokat. Mégsem gondolunk a koordinátageometria módszereire. A Föld körüli pályán keringő műholdak kapcsán aligha jut eszünkbe a kúpszeletek (ellipszis, hiperbola, parabola) geometriája, ahogyan az sem, hogy a parabola tengelyével párhuzamosan érkező sugarak a kúpszelet geometriai tulajdonságai miatt a fókuszon át verődnek vissza (ez a parabolaantenna működésének alapja). A profit felfelé futó görbéje láttán érzett öröm feledteti a függvénytan iskolai kínjait, és bármennyire közkedvelt is az adatok grafikus ábrázolása, aligha gondolunk rá úgy, mint egy matematikai eljárásra. Ha egyszerű listaként prezentálnánk minden hónap végén a napi csúcshőmérsékletek átlagát Celsius-fokban kifejezve, akkor legtöbben valószínűleg csak a vállukat vonogatnák. Ám ha az adatokat grafikusan ábrázoljuk és görbét illesztünk rá, ennek birtokában már bizonyos előrejelző erővel fogalmazhatjuk meg Debrecen időjárására vonatkozóan „az átlagos hőmérsékleti maximumok törvényét.” (Leonard Mlodinow: *Eukleidész ablaka*. Budapest: Akkord Kiadó, 2003.)

A matematika életünk csendestársa. Ebből a csendességből időről időre kilép, például a matematika oktatásának centenáriumi évfordulójára megjelent kötet révén. Műfaji sajátosságainak köszönhetően bárhol bele lehet kezdeni a kötet olvasásába, egyfajta kiállításon vezeti keresztül olvasóját: a köszöntő sorok után a Matematikai Intézet történetéről olvashatunk, megismerhetjük a vezető tisztségviselőket, majd részletesebben is bemutatjuk az Al-

gebra és Számelmélet, az Analízis és a Geometria Tanszék szakmai profilját. Intézetünk akadémikusainak életrajza egy-egy példaértékű élettörténet témába vágó mozzanatait emeli ki. Ezek után következik munkatársaink tablója és tömör szakmai életrajza. A záró fejezetekben pedig az Intézet sajátos, az oktatás, illetve a kutatás szempontjából releváns arculati elemeiből válogattunk.

A kötet anyagának összeállításában nyújtott önzetlen segítségükért köszönettel tartozom Andirkó Erikának, Bérczes Attilának, Boros Zoltánnak, Gselmann Eszternek, Györkös-Varga Nórának, Győry Kálmánnak, Kiss Tibornak, Kovácsné Kiss Adriennnek, Lovas Rezső Lászlónak, Muzsnay Zoltánnak, Nyul Gábornak, Rác Gabriellának, Remete Lászlónak és Szilasi Józsefnek. Legőszintébb szándékaink ellenére sem állíthatjuk, hogy a kötet teljes képet adna az első száz év történetéről. Ehhez túl sok leágazással és a választak mentén kibontakozó saját-történettel találjuk szemben magunkat. Reméljük azonban, hogy a kötetben szereplő anyag hozzájárul ahhoz, hogy a Debreceni Egyetem Matematikai Intézetének profilja kirajzolódjon, és vonásai felidézzék az első száz év történetének egy-egy fejezetét.

„Debrecen mindig elsőrangú szerepet játszott a matematika magyarországi sorsában. Egyetemünk hivatása arról is gondoskodni, hogy folytatódjanak e régi és nemes tradíciók.” E régi és nemes tradíciókat ünnepeljük idén a matematika oktatásának centenáriumi évfordulója kapcsán. Az Intézet egykori és jelenlegi munkatársainak ezzel a kötettel szeretnénk köszönetet mondani áldozatos munkájukért.

Debrecen, 2024. július 15.

Vincze Csaba
(Intézetigazgató, DE TTK Matematikai Intézet)

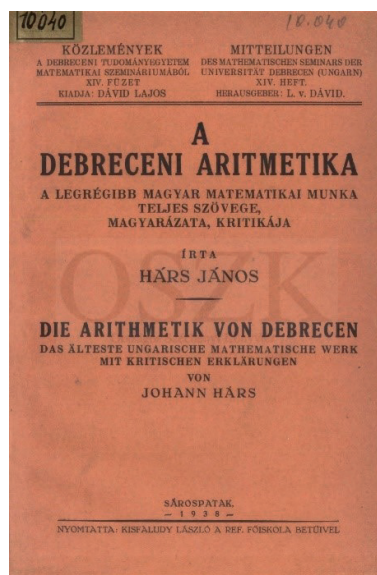
**A DEBRECENI EGYETEM
MATEMATIKAI
INTÉZETÉNEK TÖRTÉNETE**

A 19. század második felében merült fel az igény arra, hogy a budapesti és a kolozsvári tudományegyetemek mellett egy harmadikat is alapítsanak. A címre több nagyváros pályázott, köztük Debrecen, amelynek vezetői a Tiszántúli Református Egyházkerület vezetőivel összefogva mindent elkövettek, hogy a cívisváros tudhassa magáénak az új egyetemet: a város biztosította a helyszínt az épülő intézménynek, az Egyházkerület pedig több fakultásáról lemondott, hogy egy új tudományegyetem létrejöheszen. A végeredményt ismerjük és látjuk: 1912 nyarán Ferenc József osztrák császár (magyar és cseh király) szentesítette a törvényt a Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem megalapításáról.

A kialakulóban lévő egyetemi életet feldúlta ugyan az első világháború, de Klebelsberg Kuno vallás- és közoktatásügyi miniszter hivatali ideje alatt (1922–1931) kezdett újra magára találni az immár Tisza István nevét viselő intézményben (a névadó ünnepséget 1921. június 5-én tartották).

Egyetemünk Bölcsészettudományi Karán 1923-ban kezdeményezték szakelőadások indítását a természettudományok, köztük a matematika területén. Egy évvel később, az 1924/25-ös tanévben tartott először Wodetzky József matematikai témájú szakelőadást. Mivel ő volt a fizika szakelőadója is, 1925 őszén a matematikai előadások irányítását átadta egy budapesti magántanárnak, Dávid Lajosnak, akinek a vezetése alatt nemcsak folytatódott a felsőfokú matematika oktatása Debrecenben, hanem megalakult a *Matematikai Szeminárium* (1929), és útjára indult a *Közlemények a Debreceni Tudományegyetem Matematikai Szemináriumából* (röviden *Közlemények*) című tudományos jellegű kiadványsorozat.

A sorozat 1938-ban megjelent 14. kötetében találjuk Hárs János írását, aki a legrégebbi magyar nyelvű matematikai tankönyv teljes szövegét dolgozta fel magyarázattal és kritikával ellátva. Az eredeti kiadvány 1577-ben látott napvilágot Debrecenben az *Aritmetika, azaz a Számvetésnek*

Tudománya (rövidített) címmel¹. Hárs Jánost professzora, Dávid Lajos biztatta a munka elvégzésére, illetve ugyancsak Dávid Lajos volt az, aki a *Debreceni Aritmetika* címet javasolta². Az első magyar nyelvű matematikai tankönyv tehát Debrecenben született. Szerzőjének személye kétséges, bár bizonyos jelek arra utalnak, hogy a szerző valószínűleg maga a kiadó, a lengyel származású nyomdász, Hoffhalter Rudolf. A cél mindenestre az volt, hogy a Református Kollégium „deák urai” (Hárs, 3. old.) magyarul tanulhassanak matematikát. A *Debreceni Aritmetika* még két kiadást megélt, 1582-ben és 1591-ben ismét megjelent, bár utóbbi során már lényeges változásokon esett át (Kolozsvári Aritmetika). Sokáig azt gondolták, hogy „csak” egy fordítás³, de Hárs János 1938-as munkájában világossá tette, hogy teljes mértékben eredeti műről van szó.

A *Debreceni Aritmetika* terjedelme 140 oldal. Ebből 126 oldalon keresztül ismerkedhetünk többek között az arab számjegyekkel történő számolással egész és törtszámok esetén, az arányos osztással, a számtani sorozatokkal és az egyenes arányossággal. A szabályokat mindenhol igyekszik hétköznapi példákkal is illusztrálni. Az eredeti szöveget olvasva nyilvánvaló, hogy bár valóban magyar nyelven íródott, a matematikai szakszavak között még továbbra is a latin az uralkodó nyelv:

„Az additionak fractiojáról való exemplomok, melyek igen hasznosak a többi között. Micsoda az Additio fractioja? Semmi nem egyéb, hanem részre szegdelt számoknak avagy numerusoknak egy formába való igaz addálása avagy redigálása, ez féle szám pedig igen hasznos a kereskedő uramnak, mert az Fractio tanít meg, egy singben hány fél sing vagyon, hány fertály, és hány fél fertály és ezeket mi móddal kell egybe addálnod ⁴ [...]” (Hárs, 74. old.)

¹ Teljes cím: *Aritmetika, azaz a Számvetésnek Tudománya, mely az tudós Gemma Frisiusnak Számvetésből magyar nyelvre (ez tudományban gyönyörködőknek hasznokra és hamarább való értelmekre is jó móddal) fordítottatott.*

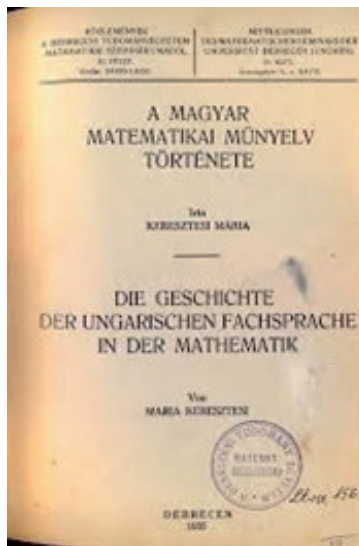
² Kép forrása: <https://mek.oszk.hu/14700/14761/14761.pdf>.

³ Gemma Frisius Reinerus 16. századi németalföldi tudós, akinek latin nyelvű aritmetikája 1540-ben jelent meg. A *Debreceni Aritmetika* eredeti szerzője hivatkozik is rá a mű teljes címében, de Hárs kimutatta, hogy az 1577-es magyar nyelvű munkának semmi köze sincs Gemma Frisius művéhez.

⁴ additio = összeadás, fractio = törtszám, exemplom = példa, addálás = összeadás, redigálás = egy összegbe való összevonás, fertály = negyed, fél fertály = nyolcad

A *Debreceni Aritmetika* másik, jóval rövidebb része a kalkulus-sal foglalkozik. Ebben a szakaszban nem számokkal, hanem vonalakon elhelyezett „kavicsokkal” (calculus), korongokkal történik a számolás. A *Debreceni Aritmetikának* csupán egyetlen megmaradt példánya ismert, amelyet a Nemzeti Múzeumban őriznek.

Dávid Lajos *Közlemények* sorozatának egy másik figyelemre méltó kiadványa Keresztesi Mária dolgozata, aki az 1935-ben megjelent munkájában sorra veszi a legfontosabb állomásait, szereplőit a magyar matematikai műnyelv megteremtésének. A részletes felsorolásból csupán egy személyt ragadunk ki, a debreceni kötődésű Maróthi Györgyöt (1715–1744), aki 1743-ban kiadott *Arithmetica, vagy számvetésnek mestersége* című munkájában több magyar matematikai műszót is bevezet a latin helyett:

„...hasznosnak ítélttem, mind azok [latin szavak] helyett Magyar Szókat tenni, mellyeket még az Aszszony-nép is megérthessen. Még pedig ahol az eddig való Magyar Szókbán nem találtam alkalmazotst, új szót is tsináltam egynéhányat [...] p. o. Fractio, Magyarul Törtt-Szám, multus, multiplex, multiplicare, Magyarul Sok, Sokszoros, Sokszorozni.” (Maróthi, 3–4. old.)

Műve tudományos és módszertani szempontból is a korszak kiemelkedő alkotása.

A *Debreceni Aritmetika* és Maróthi György munkássága jól szemléltetik, hogy bár a felsőfokú matematika oktatása csupán 1924-ben indult meg a városunkban, jóval korábban is volt igény a matematika művelésére és fejlesztésére. 1927-ben már az alábbi sorokat olvashatjuk a *Debreceni Szemlében*:

„Debrecen mindig elsőrangú szerepet játszott a matematika magyarországi sorsában. Egyetemünk hivatása arról is gondoskodni, hogy folytatódjanak e régi és nemes tradíciók. Evégre már harmadik éve rendszeres matematikai előadások folynak úgy a Bölcsészeti Karon, mint a Középiskolai Tanárképzőn.” (Törös, 356. old.)

1929-től már intézményi szinten folytatódott az oktatás (létrejött a *Matematikai Szeminárium* Dávid Lajos professzor vezetésével). Mivel Egyetemünk mai főépületét csak 1932-ben adták át, addig az Arany János és a Piac utca sarkán lévő (a képen balra látható gyorsétteremmel szembeni) épület első emeletének szobáiban tartották a matema-

tikai előadásokat. Kezdetben ez rendkívül kevés (fizetett) oktatót és évfolyamonként 8–10 hallgatót jelentett. A munka, az oktatás megszervezése, a könyvtári állomány kialakítása, stb. a Szeminárium vezetőjének felelőssége volt. Az 1942-ig irányító pozíciót betöltő Dávid Lajos igyekezett a matematika tudományának minél szélesebb spektrumát bemutatni. Ábrázoló geometriát ugyanúgy tanított, mint függvénytant vagy valószínűségszámítást. A hallgatók, akikkel rendkívül jó viszonyt ápolt, szerették és tisztelték. Nem engedte, hogy méltóságos úrnak szólítsák, mondván, hogy „méltóságos úr akárki lehet Magyarországon, de matematikaprofesszor nem.” (Dávid, 60. old.) Dávid Lajos 1925-től az Egyetem ún. szakelőadója, 1929-től nyilvános rendkívüli tanára, majd 1933-tól nyilvános rendes tanára lett, amely a mai professzori címnek felel meg. 1935–1936 között a Bölcsészettudományi Kar dékánja volt.

Dávid Lajost 1942-ben Kolozsvárra helyezték, helyét Varga Ottó vette át, de a fejlődésnek a zajló világháború ismét az útjában állt. Az újrakezdés feladataiból már Gyires Béla (1945-től), majd 1948-tól Szele Tibor és Rényi Alfréd is kivette a részét. Nekik köszönhetően tovább bővült a *Matematikai Szeminárium*, mely eleinte a Simonyi úton, a korábbi ún. Tanárképző Intézet épületében kapott helyet. 1949-ben a Természettudományi Kar (jelenleg Természettudományi és Technológiai Kar) megalakulásával a fejlődés is új lendületet kapott: egyre több állást hirdettek meg, és a kezdeti, évfolyamonként egy előadás helyett három-négy kurzusra került sor. Megindult az Akadémia által szervezett egyetemi utánpótlásképzés is (aspirantúra). A megfelelő szakmai háttér biz-

tosításához elengedhetetlen volt egy színvonalas könyv-, illetve folyóirattár, amely Erdős Pál, Rényi Alfréd és Varga Ottó elkötelezett munkájának köszönhetően jött létre. Ebben az időszakban (1949–1950) jelent meg a (napjainkban is működő) *Publicationes Mathematicae Debrecen* tudományos folyóirat első kötete, amely kiváló cserelhetőségeket biztosított, és amelynek szerkesztését elsősorban Szele Tibor végezte Rényi Alfréd és Varga Ottó segítségével. A Matematikai Intézet teljességében a Természettudományi Kar megalakulása után fejlődött ki a háború előtti egy tanszékből álló *Matematikai Szeminárium*ból. 1949-ben két tanszékkal működött. A Geometria Tanszéket Varga Ottó, a II. számú Matematika Tanszéket pedig Rényi Alfréd akadémikus vezette. 1953-tól már négy tanszék munkatársai végezték az oktatás-kutatás feladatait a matematika területén:

- Geometria Tanszék, tanszékvezető: Varga Ottó (1942–1958) akadémikus,
- Algebra Tanszék, tanszékvezető: Szele Tibor (1952–1955),
- Analízis Tanszék, tanszékvezető: Aczél János (1953–1964),
- Alkalmazott Matematika és Valószínűségszámítás Tanszék, tanszékvezető: Gyires Béla (1952–1974).

1973-ban jött létre a Számítástudományi Tanszék Kertész Andor, illetve Gesztelyi Ernő vezetésével, és egy évvel később, 1974-ben megjelent a már régóta esedékes és indokolt *Matematikai Tanszékcsoport* elnevezés. 1983-tól az integrációs törekvések következtében lett a Matematikai Tanszékcsoportból hivatalosan is *Matematikai Intézet*. A belső struktúra követelményeihez igazodva 1985-től a Matematikai Intézet igazgatóit egy-egy matematikus, illetve informatikus igazgatóhelyettes segítette. 1991-ig öt tanszék működött, végül a fejlődés újabb állomásaként 1991-ben megalakult az Alkalmazott Informatikai Tanszék (tanszékvezető: Arató Mátyás). A Matematikai Intézet elismerte a keretei között felövő informatikai oktatás és kutatás egyenrangúságát, ezért 1992-től *Matematikai és Informatikai Intézet*ként működött tovább, de az Intézet szoros integratív jellegét mutatta, hogy mindvégig osztatlan és közös maradt a gazdálkodás, az adminisztráció és a könyvtár. 1992–1994 között átmenetileg szünetelt a tanszékek működése. Az átmeneti időszakot követően 1994-ben szerveződött újra tanszéki rendbe az Intézet, továbbá megalakult az Információtechnológia Tanszék (tanszékvezető: Kormos János).

Az Intézetben 1993-tól zajlik az ún. Intézeti Szeminárium, egyfajta tudományos előadássorozat, ahol debreceni, magyarországi és külföldi kutatók számolnak be legújabb eredményeikről, vagy egy adott kutatási terület fejleményeit osztják meg az érdeklődőkkel. Ugyanebben az évben indult újtára a (doktori) PhD képzés, 1996-ban pedig megtörtént az Intézet akkreditációja, annak a hivatalos elismerése, hogy érvényesülnek mindazok a normák, amelyek garantálják, hogy a különböző képzési szinteken nyújtott ismeretek megfelelnek a hazai, illetve a nemzetközi elvárásoknak.

A Matematikai és Informatikai Intézet 1999-ben már hét tanszékből állt: Algebra és Számelmélet Tanszék, Analízis Tanszék, Geometria Tanszék, Alkalmazott Matematika és Valószínűségszámítás Tanszék, Informatika Tanszék, Informatika Tanszék, Informatika Tanszék és Könyvtárinformatika Tanszék, Számítógéptudományi Tanszék. A matematika és az informatika szakmódszertanának oktatása a szakterületek egységeihez kötődött.

2003 tavaszán alapvető szerkezeti változás történt. Az Egyetemi Tanács 2003. április 10-én kelt határozatában önálló Informatikai Intézet létrehozásáról döntött. Ez négy tanszék, az Alkalmazott Matematika és Valószínűségszámítás, az Informatika Tanszék, a Könyvtárinformatika, a Számítógéptudomány (mintegy 70 oktató és kutató) kiválásával, valamint a rendszergazdai csoport és az adminisztráció egy-egy részének csatlakozásával jött létre. Az önálló Informatikai Intézet 2004 augusztusában kivált az anyakarból és megalakult az Informatikai Kar. Ennek eredményeképpen pedig a korábbi Matematikai és Informatikai Intézetből *Matematikai Intézet* lett, három matematikai tanszékkal: Algebra és Számelmélet Tanszék, Analízis Tanszék és Geometria Tanszék (kiegészülve a matematika szakmódszertannal).

A debreceni felsőoktatást egyesítő Debreceni Egyetem megalakulásának (2000), ezen belül pedig a Természettudományi és Technológiai Kar 2006-os (részben a bolognai folyamattal össze-

függő) profilbővítésének hatására a matematikus és programozó szakos, matematikatanár szakos hallgatók, illetve a természettudományi képzési terület szakjainak hallgatói mellett a mérnökök számára szükséges matematika oktatása is egyre erőteljesebben jelent meg az Intézet oktatási palettáján. Az átírási tevékenység ma már a Természettudományi és Technológiai Karon túl érinti az egyetem számos egységét: Gazdaságtudományi Kar, Informatikai Kar, Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar és Műszaki Kar. Ez paradigmaváltást jelent, mert bár a matematikus képzésre mindig is nagy gondot fordított az Intézet, az oktatás tömegbázisát a tanárszakos hallgatóság jelentette. Mindez annak dacára volt így, hogy annak idején a matematikus szak és a tanárszak képzési programja szorosan összefonódott, a kísérleti (később megszűnő) egyszakos matematikatanár képzésben pedig szinte egybeesett. A tanárképzés eszménye a tudós tanár volt abban az értelemben is, hogy a végzett tanárok számára képzettségük alapján akadálytalan volt a bemenet a Doktori Iskola bármelyik programjába. Ez a 21. század elejétől változó tendenciát mutat. Egyrészt a matematikaoktatás tömegbázisát jelenleg a mérnökszakok adják, melyeknek jelentős részét az átírási révén érjük el, másrészt a tanárképzés képzési és kimeneti követelményei is folyamatosan enyhülnek, illetve módszertani irányba tolódnak. A matematikai tehetséggondozás a személyre szabott tutoriális rendszerben zajlik, hivatalosan a 2008 szeptemberétől működő Debreceni Egyetem Tehetséggondozó Program (DETEP) keretein belül. A tanárképzés doktori szintű perspektívája a doktori iskola Didaktika programja.

Az Európai Felsőoktatási Térség létrehozását célzó független, kormányközi reformfolyamat, röviden a felsőoktatás bolognai folyamat szerinti átalakulása mentén 2006-ban kezdődött a Matematikai Intézetben a Matematika BSc képzés. A nappali Matematika MSc képzés pedig 2009 szeptemberében indult el. A magyar nyelvű képzésekkel szinte párhuzamosan az angol nyelvű Mathematics BSc, Applied Mathematics MSc, illetve Mathematics MSc akkreditációjára is sor került. Az angol nyelvű képzéshez tartozó szakok 2007, illetve 2008 óta szerepelnek a képzési palettán. A képzési formák változásaihoz alkalmazkodva, egykor a Bölcsészettudományi Kar keretei között elinduló *Matematikai Szeminárium* ma már a képzés teljes skáláját kínálja az alap-, a mester- és a tanár-

képzésen át a doktori tanulmányokig magyar és angol nyelven egyaránt. A képzési formák innovációja és modernizálása azonban folyamatos: részt veszünk a kínai Guangxi University of Finance and Economics egyetem kettős diplomát adó képzésében, és követve a Természettudományi és Technológiai Kar progresszív trendjeit, a 2022. évtől duális képzést is kínálunk piackutatási adatfeldolgozással foglalkozó partnercéggel (DataExpert) együttműködésben. A korábbi hagyományokat felelevenítve középiskolai tanár kollégáink (Debreceni Fazekas Mihály Gimnázium, Debreceni Egyetem Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma) is részt vesznek oktatóként a tanárképzésben. Jelenlétük, szakmai tudásuk és tapasztalataik nélkül elképzelhetetlen a tanárjelöltek sikeres felkészítése a pályára.

Általánosságban elmondható (a pandémia átmeneti időszakának tanulságaként, vagy a különböző felfutó képzésekben érdekelt hallgatóság speciális igényeinek, illetve előképzettségének köszönhetően), hogy az egyetemi matematikaoktatás hallgatócentrikusabb hozzáállást követel, mint korábban bármikor. Ez vonatkozik a már felvett, de a leendő hallgatókra is. Munkatársaink részt vesznek a Kar beiskolázási programjának elemeiben (TTK Nyári Tábor, Kutatók Éjszakája, stb.), és a kínálatot önálló programelemekkel (Fazekas-nap, Matematikai Játszóház, stb.) színesítik hallgatóink öntevékeny csoportja, a Thalész-kör tagjainak segítségével támaszkodva. Egyetemi szintű stratégiai jelentőséggel bír az Intézet által szervezett ingyenes emelt szintű matematika érettségire felkészítő tanfolyam. Elsőéves hallgatóink számára olyan kurzusok kötelező teljesítését írjuk elő, melyek hidat képeznek a középiskolai és az egyetemi matematika között. Intézetünk hallgatóinak mentorprogram áll a rendelkezésére, illetve speciális felkészítő kurzusok szervezésével segítjük elő a tanulmányok sikeres lezárását.

„Az én véleményem az, hogy a matematika a kultúrának azon része, amelyet önmagáért, a szépségéért is lehet művelni [...]” (Szegei Magdolna: *„A matematika a kultúrának azon része, amelyet önmagáért, a szépségéért is lehet művelni...”*, Beszélgetés dr. Daróczy Zoltán matematikus professzorral. Egyetemi Élet, 2016. február, 26–27. old.) Az interjúban azonban szó esik a gyakorlati alkalmazásokról, és arról is, hogy a felsőoktatásban milyen sok matematikát oktatnak minden szakterületen. Értelemszerű, hogy

a tradicionális értékek képviselőitől túl alkalmazkodni kell a jelen kihívásaihoz. Ezek közül a legmeghatározóbb a 2021. évi egyetemi szintű átalakulás: a Debreceni Egyetem egyike az ún. modellváltó egyetemeknek.

A modellváltásnak köszönhetően az egyetem kikerült a közvetlen állami fenntartású intézmények köréből. Az új működési szabályzat szerint egy – a kormány által jóváhagyott – vagyongazdálkodási alapítvány az egyetem fenntartója (Gróf Tisza István Debreceni Egyetemért Alapítvány), bár továbbra is számíthat állami forrásokra. Mindezt az állam és az egyetem között megkötött, hosszú távú garanciákat magába foglaló keretszerződés biztosítja. A tervek szerint az egyetem autonómiája – és ezzel együtt felelőssége – jelentősen növekszik. Képzéseit flexibilisebben alakíthatja (például a munkaerőpiac elvárásainak megfelelően), mindazonáltal figyelembe kell venni azt is, hogy szerződésben meghatározott célok, azok teljesítését mérő jellemzők (ún. indikátorok) alkalmazása egészíti ki a normatív finanszírozás elvét.

*„2021-ben egyszerre három fontos külső tényező is arra ösztönözte a magyar felsőoktatási intézmények egy részét, hogy kialakítsák, illetve, ha korábban létezett, akkor megújítsák teljesítménymérési és ösztönzési gyakorlatukat. Egyrészt megújult a finanszírozási rendszer, amely konkrét mutatószámokhoz és célértékek teljesítéséhez rendelte az elérhető állami támogatások jelentős részét. Másrészt jelentős, 2026-ig tervezhetőnek ígért, szabadon felhasználható többletforrás jutott az egyetemekhez, amelyet a bérrendezésen túl akár ösztönzésre, jutalmazásra is fordíthattak. Harmadrészt átalakult az egyetemek fenntartói-irányítási struktúrája, mégpedig a hatékonyság, a minőség és a teljesítményelv hangsúlyozása mellett.” (Kádár-Csoboth Péter és Kovács Gergely: A teljesítményfinanszírozás kihívásai a szervezeti és egyéni teljesítménymenedzsment-rendszerek kialakítására a modellváltó egyetemeken. *Educatio* 32 (3) 2023, 470–485. old.)*

Egyetemi szintű stratégiai jelentőségét a minősített oktatók utánpótlásával és az átnevelés révén nyeri el az Intézet. Döntően a Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskolából kerülnek ki a minősített oktatók/kutatók a matematika területén mind a Matematikai Intézetben, mind pedig a Debreceni Egyetemen. A doktori iskola végzett hallgatóinak révén kibontakozó kapcsos-

latrendszer azonban regionálisan, országosan, illetve nemzetközi szinten is jelentős.

Az eltelt 100 év erőfeszítései

- tükröződnek a sikeres pályázati tevékenységben: „Büszke vagyok rá, hogy az OTKA [Országos Tudományos Kutatási Alap] kutatástámogatási rendszer 1986-os megalakulása óta egészen mostanáig folyamatosan van elnyert pályázatunk [...]” (Györkös-Varga Nóra: Interjú György Kálmán akadémikussal. In: Mathesis necesse est: 45 éves a DAB Matematikai Munkabizottsága, Debreceni Egyetemi Kiadó, 2021, 44. old.)

- tükröződnek abban, hogy 2022-ben az Intézet elnyerte az MTA által elismert Kiváló Kutatóhely címet:

„A minősítés megalapításával és működtetésével a legkiemelkedőbb magyar kutatóhelyeknek méltó elismerést, a feltörekvőknek reális perspektívát, az érdeklődő hazai és külföldi döntéshozóknak döntési alapul is szolgáló objektív helyzetképet, a hazai tudomány kiválóságában érdekelt társadalomnak pedig tájékozódási lehetőséget kívánunk adni.” (Részlet a pályázati felhívásból)

- tükröződnek megtisztelő kinevezésekben és díjakban:

György Kálmán (professor emeritus, DE TTK Matematikai Intézet, Algebra és Számelmélet Tanszék): Széchenyi-díjas matematikus, az MTA rendes tagja, tagja az Európai Akadémiának és a Lengyel Tudományos és Művészeti Akadémiának,

Páles Zsolt (egyetemi tanár, DE TTK Matematikai Intézet, Analízis Tanszék): Széchenyi-díjas matematikus, az MTA rendes tagja, az MTA III. (matematikai) osztályának elnöke.

- tükröződnek abban, hogy a Debreceni Egyetem Matematikai Intézetének gondozásában és munkatársainak szerkesztésében megjelenő *Publicationes Mathematicae Debrecen* tudományos folyóirat 100. kötetét adtuk ki a 2022. évben.

- tükröződnek abban, hogy a Tanszékekhez kötődő kutatócsoportok a mai napig képesek vezető kutatási területükön a nemzetközileg elismert kutatóközönség színe-javát Debrecenbe vonzani vendégkutatói meghívások, illetve nemzetközi konferenciák szervezése segítségével:

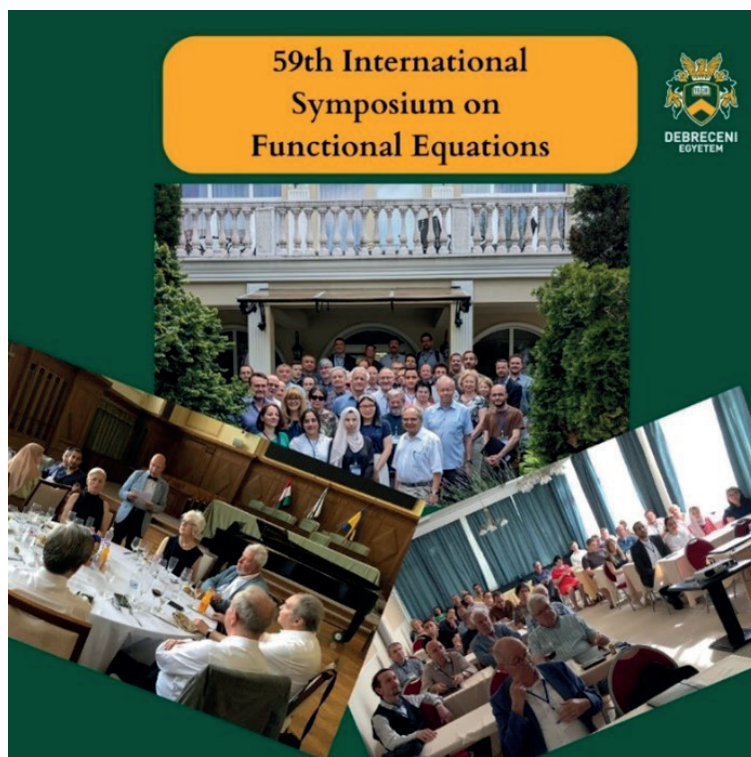

Number Theory Conference 2022, In honour of Professors
Kálmán Győry, János Pintz and András Sárközy,
4–8 July 2022, Debrecen, Hungary

Colloquium on Finsler Geometry and its Applications,
12–16 June 2023, Debrecen, Hungary

59th International Symposium on Functional Equations

59th International Symposium on Functional Equations,
Series 2023 of Debrecen University Symposium, 18–25 June 2023,
Hajdúszoboszló, Hungary

A Matematikai Intézet klasszikus kutatási területei: számelmélet (Algebra és Számelmélet Tanszék), függvényegyenletek és -egyenlőtlenségek (Analízis Tanszék), differenciálgeometriai terek elmélete és matematika didaktika (Geometria Tanszék). Részletesebb és árnyaltabb képet a Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola futó programjait áttekintve nyerhetünk. Ezek az elméleti matematikai alapkutatások állnak mind az akadémiai sikerek, mind pedig a lehetséges alkalmazások mögött. Intézetünkben 2012 óta folyamatosan működik akadémiai kutatócsoport, jelenleg HUN-REN-DE Egyenletek, Függvények, Görbék és Alkalmazásai elnevezéssel. A csoport tevékenységében a Matematikai Intézet és az Informatikai Kar több kollégája vesz részt, akik a matematika és az alkalmazott matematika egymással különböző mélységben összefüggő, helyenként átfedő területein folytatnak kutatómunkát.

Az akadémiai kutatócsoport jelenlegi profilja szempontjából közvetlen előzmény a matematikus kollégák részvétele az EFOP-3.6.2-16-2017-00015 „A HU-MATHS-IN - Magyar Ipari Innovációs Matematikai Szolgáltatási Hálózat tevékenységének elmélyítése” projektben. A projekt keretében jött létre, de a mai napig működik a DE Ipari Matematika Kutatócsoport, melynek tagjai a TTK mellett az Informatikai Karról és a Gyógyszerésztudományi Karról kerültek ki. További példa karközi együttműködésre (Pszichológiai Intézet, Bölcsészstudományi Kar) az Aktív Matematikatanulás Kutatócsoport, melynek alapelve a tanulók aktív részvételét hangsúlyozza saját matematikai tudásuk felépítésében. A csoport tevékenységét az Akadémia Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja támogatja.

„Debrecen mindig elsőrangú szerepet játszott a matematika magyarországi sorsában. Egyetemünk hivatása arról is gondoskodni, hogy folytatódjanak e régi és nemes tradíciók.” (Törös, 356. old.)

Az Akadémia által alapított Kiváló Kutatóhely cím 2022. évi elnyerésével a centenáriumi évfordulóhoz méltó sikert értünk el. Egy olyan léptékű sikert, amihez matematikusok generációi járultak hozzá áldozatos munkájukkal, hiszen minden tanítvány mögött mesterek sora áll, és minden tanítvány mesterként áll majd a sorban valaki mögött a régi és nemes tradíciók szerint.

A Matematikai Intézetet érintő eseményekről az intézeti honlapon <https://math.unideb.hu/> és az intézeti Kommunikációs Bizottság által szerkesztett Facebook oldalon tájékozódhatnak az érdeklődők <https://www.facebook.com/DEmatematika/>.

Györkös-Varga Nóra

(egyetemi adjunktus, Algebra és Számelmélet Tanszék)

Vincze Csaba

(intézetigazgató egyetemi tanár, Geometria Tanszék)

Felhasznált irodalom:

Bazsa György: *A Természettudományi Kar*. In: *A Debreceni Egyetem története 1912–2012*. (Szerk.: Orosz István és Barta János), DUP, Debrecen, 2012.

- 60 éves a Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Kara, 1949–2009. (Szerk.: Bérczes Attila et al.), Center-Print Kft., Debrecen, 2009.
- Dávid Péter: *Dávid Lajos – a debreceni tudományegyetem első matematikaprofesszora*. Múzeumi Kurír, 39. szám (IV. kötet 9. szám), 1982.
- Györkös-Varga Nóra: *A DAB Matematikai Munkabizottság megalakulásának története*. In: *Mathesis necesse est: 45 éves a Debreceni Akadémiai Bizottság Matematikai Munkabizottsága*. (Szerk.: Gselmann Eszter et al.), Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2021.
- Györkös-Varga Nóra: *Interjú Győry Kálmán akadémikussal*. In: *Mathesis necesse est: 45 éves a Debreceni Akadémiai Bizottság Matematikai Munkabizottsága*. (Szerk.: Gselmann Eszter et al.), Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2021.
- Györkös-Varga Nóra és Vincze Csaba: *100 éves a matematika oktatása a Debreceni Egyetemen – a Debreceni Egyetem Matematikai Intézetének története*. Érintő (Elektronikus Matematikai Lapok), 32. szám, 2024. június.
- Hárs János: *A Debreceni Aritmetika, a legrégebbi magyar matematikai munka teljes szövege, magyarázata, kritikája*. Sárospatak, 1938.
- Kádár-Csoboth Péter és Kováts Gergely: *A teljesítményfinanszírozás kihívásai a szervezeti és egyéni teljesítménymenedzsment-rendszerek kialakítására a modellváltó egyetemeken*. *Educatio* 32 (3) (2023), 470–485. old.
- Kerepeszki Róbert: *Tudomány életközelen. AZ MTA Debreceni Területi Bizottságának története (1976–2010)*. Rexpo Nyomda, Debrecen, 2010.
- Kerepeszki Róbert: *A Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karának története, 1912–1949*. In: *A Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karának története I.* (Szerk.: Papp Klára), Debrecen, 2014.
- Keresztesi Mária: *A magyar matematikai műnyelv története*. Debrecen, 1935.
- Maróthi György: *Arithmetica, vagy számvetésnek mestersége, Mellyet irt és közönséges Haszonra, főképen a Magyar Országon elő fordulható Dolgokra alkalmaztatni igyekezett Marothi György D. P.* Debrecen, 1743.

Mudrák József: *A Debreceni Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának története (1914–1949)*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2012.

Szegedi Magdolna: „*A matematika a kultúrának azon része, amelyet önmagáért, a szépségéért is lehet művelni...*”, *Beszélgetés dr. Daróczy Zoltán matematikus professzorral*. Egyetemi Élet, 2016. február, 26–27. old.

Tamássy Lajos: *A Matematikai Tanszékcsoport Története*. In: 25 éves a Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Kara 1949–1974. (Szerk.: Szénássy Barna), a KLTE Természettudományi Karának Kiadványa, Alföldi Nyomda, Debrecen, 1975.

Törös László: *Matematikai élet Debrecenben*. Debreceni Szemle, 1927, 1. évf., 6. szám, 356. old.

Intézetigazgatók, Tanszékcsoporthoz és Szemináriumvezetők

Matematikai Szeminárium/Tanszék: 1929–1974

- ◇ Dávid Lajos (1929–1942)
- ◇ Varga Ottó (1942–1949, 1949–1958)
- ◇ Gyires Béla (1958–1974)

Matematikai Tanszékcsoporthoz: 1974–1983

- ◇ Tamássy Lajos (1974–1978)
- ◇ Rapcsák András (1978–1981)
- ◇ Daróczy Zoltán (1981–1985)

Matematikai Intézet: 1983–1992

- ◇ Daróczy Zoltán (1981–1985, 1985–1989)
- ◇ Lajkó Károly (1989–1993)

Matematikai és Informatikai Intézet: 1992–2003

- ◇ Lajkó Károly (1989–1993, 1993–1995)
- ◇ Bácsó Sándor (1995–1999)
- ◇ Pap Gyula (1999–2001)
- ◇ Páles Zsolt (2001–2003)

Matematikai Intézet: 2003-tól

- ◇ Nagy Péter (2003–2007)

- ◇ Pintér Ákos (2007–2011, 2011–2013)
- ◇ Hajdu Lajos (2013–2017, 2017–2021)
- ◇ Vincze Csaba (2021-től)

A Matematikai és Informatikai Intézet személyi állománya (1998)

Algebra és Számelmélet Tanszék

- ◇ Győry Kálmán (tanszékvezető egyetemi tanár)
- ◇ Bódi Béla (egyetemi tanár)
- ◇ Bódi Viktor (egyetemi docens)
- ◇ Brindza Béla (egyetemi docens)
- ◇ Dömösi Pál (egyetemi tanár)
- ◇ Gaál István (egyetemi docens)
- ◇ Hajdu Lajos (egyetemi tanársegéd)
- ◇ Lakatos Piroska (egyetemi docens)
- ◇ Pintér Ákos (egyetemi adjunktus)
- ◇ Szabó Edit (tudományos munkatárs)
- ◇ Turjányi Sándor (egyetemi adjunktus)

Alkalmazott Matematika és Valószínűségszámítás Tanszék

- ◇ Fazekas István (tanszékvezető egyetemi docens)
- ◇ Baran Ágnes (számítástechnikai munkatárs)
- ◇ Fritz József (félállású egyetemi tanár)
- ◇ Glevitzky Béla (egyetemi adjunktus)

- ◇ Ispány Márton (egyetemi adjunktus)
- ◇ Kalmár István (egyetemi adjunktus)
- ◇ Major Péter (félállású egyetemi tanár)
- ◇ Nagy Márta (egyetemi adjunktus)
- ◇ Pap Gyula (habilitált egyetemi docens)
- ◇ Pere Zsolt (számítástechnikai munkatárs)
- ◇ Szabó Zoltán István (egyetemi docens)
- ◇ Tar László (egyetemi adjunktus)
- ◇ Tusnady Gábor (félállású egyetemi tanár)
- ◇ Vertse Tamás (félállású egyetemi docens)

Analízis Tanszék

- ◇ Páles Zsolt (tanszékvezető egyetemi docens)
- ◇ Boros Zoltán (egyetemi adjunktus)
- ◇ Daróczy Zoltán (egyetemi tanár)
- ◇ Gát György (félállású egyetemi docens)
- ◇ Gilányi Attila (egyetemi tanársegéd)
- ◇ Kántor Sándor (egyetemi adjunktus)
- ◇ Losonczy László (egyetemi docens)
- ◇ Lajkó Károly (egyetemi docens)
- ◇ Maksa Gyula (félállású egyetemi docens)
- ◇ Molnár Lajos (egyetemi docens)
- ◇ Száz Árpád (egyetemi docens)
- ◇ Székelyhidi László (egyetemi tanár)

Geometria Tanszék

- ◇ Nagy Péter (tanszékvezető egyetemi docens)
- ◇ Bácsó Sándor (intézetigazgató egyetemi docens)
- ◇ Gyarmathi Attila (egyetemi adjunktus)
- ◇ Kántor Sándorné (félállású egyetemi adjunktus)
- ◇ Kis Béla (egyetemi adjunktus)
- ◇ Kozma László (egyetemi docens)
- ◇ Kovács András (egyetemi adjunktus)
- ◇ Kovács Zoltán (félállású egyetemi docens)
- ◇ Muzsnay Zoltán (egyetemi tanársegéd)
- ◇ Szilasi József (egyetemi docens)
- ◇ Tran Quoc Binh (tudományos főmunkatárs)
- ◇ Varga Péter (számítástechnikai munkatárs)
- ◇ Tamássy Lajos (professor emeritus)

Információtechnológia Tanszék

- ◇ Kormos János (tanszékvezető egyetemi docens)
- ◇ Almási Béla (egyetemi adjunktus)
- ◇ Arató Mátyás (egyetemi tanár)
- ◇ Bölcskei András (egyetemi adjunktus)
- ◇ Fazekas Gábor (egyetemi docens)
- ◇ Hajas Csilla (egyetemi tanársegéd)
- ◇ Halász Gábor (számítástechnikai munkatárs)
- ◇ Juhász István (egyetemi adjunktus)

- ◇ Kuki Attila (egyetemi tanársegéd)
- ◇ Lencse Zsolt (egyetemi tanársegéd)
- ◇ Nyakóné Juhász Katalin (egyetemi adjunktus)
- ◇ Sztrik János (egyetemi docens)
- ◇ Végh Csaba (egyetemi tanársegéd)

Komputergrafika és Könyvtárinformatika Tanszék

- ◇ Szabó József (tanszékvezető, egyetemi docens)
- ◇ Bényei Miklós (félállású egyetemi docens)
- ◇ Boda István (egyetemi tanársegéd)
- ◇ Benediktsson Dániel (egyetemi adjunktus)
- ◇ Hoffmann Miklós (félállású egyetemi adjunktus)
- ◇ Kovács Béláné (számítástechnikai munkatárs)
- ◇ Ledeczky Gábor (számítástechnikai munkatárs)
- ◇ Papp Ildikó (számítástechnikai munkatárs)
- ◇ Schwarcz Tibor (egyetemi adjunktus)
- ◇ Sulyok Péter (egyetemi tanársegéd)
- ◇ Suppné Tarnay Györgyi (egyetemi adjunktus)
- ◇ Török Zsoltné (egyetemi tanársegéd)
- ◇ Várady Lajos (számítástechnikai munkatárs)

Számítógéptudományi Tanszék

- ◇ Dragálin Albert (tanszékvezető egyetemi tanár)
- ◇ Aszalós László (számítástechnikai munkatárs)
- ◇ Bajalinov Erik (tudományos főmunkatárs)

- ◇ Bognár Katalin (egyetemi tanársegéd)
- ◇ Fazekas Attila (egyetemi tanársegéd)
- ◇ Herendi Tamás (egyetemi tanársegéd)
- ◇ Papp Zoltán (egyetemi adjunktus)
- ◇ Várterész Magdolna (egyetemi adjunktus)
- ◇ Vályi Sándor (számítástechnikai munkatárs)

Felhasznált irodalom:

Kari Beszámoló. Matematikai és Informatikai Intézet, 1998.

TANSZÉKEK

Algebra és Számelmélet Tanszék

A Debreceni Egyetem Algebra és Számelmélet Tanszékének jogelődje az Egyetem Bölcsészettudományi Karának II. számú Matematika Tanszéke volt, amelynek létrejöttéről 1948 augusztusában minisztériumi rendelet döntött. Ez azonban nem jelenti azt, hogy korábban ne lettek volna algebrai vagy számelméleti előadások, hiszen az 1924 óta zajló debreceni felsőfokú matematikaoktatásnak ezek is a részei voltak: Dávid Lajos – aki 1929–1942 között vezette a Debreceni Egyetem Matematika Szemináriumát/Tanszékét – csoportelméletből, tanársegédje, Barna Béla pedig 1932-től tartott előadásokat klasszikus algebrából és számelméletből. Ezzel párhuzamosan 1932-től Rédei László lett a számelmélet magántanára. 1945-ben Gyires Béla, 1948-ban Szele Tibor (Rédei László egyik kitűnő tanítványa) és Rényi Alfréd is kinevezést, állást kapott az Egyetemen. Az újonnan megalakult II. számú Matematika Tanszék irányítása pedig Rényi Alfréd (tanszékvezető: 1948–1950) feladata lett. Rédei László és Szele Tibor munkásságát később Kossuth-díjjal ismerték el.

1950-től Rényi a fővárosban folytatta pályafutását, helyét a Tanszék élén Szele Tibor (tanszékvezető: 1950–1955) vette át – kezdetben miniszteri megbízással intézeti tanárként, majd 1952-től tanszékvezető egyetemi tanári kinevezéssel. Szele Tibor¹ a debreceni algebrai kutatás és oktatás meghatározó egyénisége volt, jelentős eredményeket ért el a modern algebra területén, és virágzó algebrai iskolát teremtett. A Tanszék későbbi algebrai kutatásokkal foglalkozó munkatársai az ő tanítványainak sorából kerültek ki. Nem véletlen, hogy a

Bolyai János Matematikai Társulat az iskolateremtő matematikusokat a Szele Tiborról elnevezett díjjal jutalmazza.

„A Szele Tibor emlékérmét a Bolyai János Matematikai Társulat [...] 1970-ben alapította azoknak a matematikusoknak a kitünteté-

¹ Kép forrása: <https://www.bolyai.hu/dijak-szele-tibor-emlekerem>

sére, akik tudományos kutatómunkájuk kapcsán kiemelkedő eredményeket érnek el a fiataloknak a tudományos munkába való bevezetése terén. Az emlékérem névadója Szele Tibor (1918–1955), aki e területen példamutató tevékenységet végzett, és hatása még tragikusan korai halála után évtizedekkel is érezhető. A Szele Tibor Emlékérem évente kerül kiosztásra. Évente legfeljebb egy érem adható ki.” (Szele Tibor emlékérem szabályzata, Bolyai János Matematikai Társulat)

Az 1953/54-es tanévtől az egység Algebra Tanszék néven működött tovább, de Szele Tibor korai halála miatt új vezetőre volt szükség. A pozíciót több ciklusban Szele Tibor tanítványa, Kertész Andor (1955–1960 között átmenetileg, majd teljes megbízatással 1960–1962 és 1964–1968 között) töltötte be, miközben folytatta nemzetközileg is elismert kutatásait az operátormodulusok és az Artin-féle gyűrűk elméletében. Kiváló szakemberként nagy hatást gyakorolt az algebra oktatására is. A köztes években Gyires Béla vette át a Tanszék vezetését (1962–1964). 1968–1979 között Erdős Jenő volt a Tanszék vezetője, aki az Abel-csoportok elméletében ért el fontos eredményeket. Buzási Károly (tanszékvezető: 1979–1988) honosította meg a csoportok reprezentációelméletével kapcsolatos kutatásokat, és új szint jelentő vizsgálatok indultak meg az általa vezetett Algebrai Kódelmélet Kutatócsoport keretén belül is. Bódi Béla vendégprofesszorként érkezett az Ungvári Egyetemről, és a debreceni algebra oktatásának és kutatásának vezető egyénisége lett. Neki köszönhetően kezdődtek el a csoportalgebrai kutatások, és sokat tett az algebra oktatásának korszerűsítéséért és színvonalának emeléséért. Ezt követően több olyan kiváló szakember dolgozott a Tanszéken az algebra területén, akik ma már máshol kamatoztatják tudásukat. Különböző okok miatt (a helyzet orvoslására tett kísérletek ellenére) számuk továbbra is csökkent, és 2023-ra nem maradt egyetlen kifejezetten algebrai kutatásokkal foglalkozó munkatárs sem. Mindez annak fényében meglepő, hogy 1964-ig szinte csak algebrai kutatások folytak. Ekkor került a Tanszékre Győry Kálmán, később Széchenyi-díjas akadémikus, aki elindította a számelméleti kutatásokat, miközben 1988 és 2005 között a tanszékvezetői teendőket is ellátta. Ezt a profilbővítést volt hivatott hangsúlyozni, hogy a Tanszék neve Algebra és Számelmélet Tanszékre változott.

Győry Kálmán nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő és elismerést kiváltó tudományos munkát végzett és – professor emeritusként – végez ma is a diofantikus számelméletben, az algebrai számelméletben, az algoritmikus számelméletben és alkalmazásai területén. Az ő vezetésével indult útjára a hetvenes években a tanítványaiból, majd később a tanítványainak tanítványaiból álló Debreceni Számelméleti Kutatócsoport, melyet ma világszerte ismernek és elismernek. A Kutatócsoport működésének köszönhetően a Tanszék oktatói-kutatói utánpótlása is biztosítva volt. A jelenleg 15–20 fős csoport senior munkatársai Győry Kálmán közvetlen tanítványai: Pethő Attila (az MTA rendes tagja, aki 1988-ban távozott a Tanszékről és 2004-ben az Informatikai Kar alapító dékánja lett), Gaál István (az MTA doktora, tanszékvezető 2005–2016 között), Pintér Ákos (az MTA doktora), Hajdu Lajos (az MTA doktora), Bérczes Attila (az MTA doktora, tanszékvezető 2016-tól), Tengely Szabolcs (az MTA doktora) és Pink István. A tanítványok számos figyelemre méltó eredményt értek el az elmúlt évtizedekben. Külön említést érdemel Hajdu Lajos kiemelkedő tudományos és tudományos utánpótlást nevelő tevékenysége.

A Debreceni Számelméleti Kutatócsoport vizsgálatai elsősorban a diofantikus egyenletek köré csoportosulnak. Az ókori görög Diofanthosz után diofantikus egyenletnek nevezik az olyan algebrai egyenleteket, melyek megoldásait az egész számok körében keressük. A 17. században élt Pierre de Fermat éppen Diofanthosz Aritmetika c. művének margójára írta nevezetes sejtését: *Cubum autem in duos cubos, aut quadratoquadratum in duos quadratoquadratos, et generaliter nullam in infinitum ultra quadratum potestatem in duos eiusdem nominis fas est dividere cuius rei demonstrationem mirabilem sane detexi. Hanc marginis exiguitas non caperet.* (Lehetetlen egy köbszámot felírni két köbszám összegeként, vagy egy negyedik hatványt felírni két negyedik hatvány összegeként, általában lehetetlen bármely magasabb hatványt felírni két, ugyanolyan hatvány összegeként. Igazán csodálatos bizonyítást találtam erre a tételre. A margó azonban túlságosan keskeny, semhogy ideírhatnám.) Ez az úgynevezett nagy Fermat-sejtés az egyik leghíresebb diofantikus egyenlet, mely a 20. század végéig ellenállt a bizonyítási kísérleteknek, végül azonban igazolást nyert (Andrew Wiles, 1993). Wiles bizonyítási módszerét azóta messzemenően általánosított-

ták, és az általánosított Wiles-módszert a Debreceni Számelméleti Kutatócsoport több tagja is sikerrel alkalmazta kutatásaiban.

A II. Nemzetközi Matematikai Kongresszus 1900. augusztus 6–12 között Párizsban ülésezett. David Hilbert, a világ akkor már elismerten egyik legnagyobb matematikusa Matematikai problémák címmel tartott előadást, és felsorolta a matematika általa legfontosabbnak tartott problémáit. A 10. probléma olyan általános eljárás keresését tűzte ki célul, mellyel bármilyen egész együtthatós polinomiális diofantikus egyenletről (az együtthatók és a fokszám ismeretében) véges sok lépésben eldönthető, hogy megoldható-e az egész számok körében, vagy sem. A probléma végül negatív értelemben oldódott meg (Matijaszevics, 1971). Kiderült, hogy nincs ilyen univerzális eljárás.

„Mit lehetett tenni ezután? A diofantikus egyenletek lehető leghélesebb osztályai esetén igyekezünk választ adni a megoldhatóság, a megoldásszám kérdésére, végtelen sok megoldás esetén pedig megpróbáljuk leírni a megoldáshalmaz szerkezetét. Véges sok megoldás esetén általános algoritmusokat dolgozunk ki a megoldások keresésére, ami rendszerint abban áll, hogy a megoldások abszolútértékeinek maximumára adunk az együtthatóktól és a fokszámtól függő felső korlátot.” (Staar Gyula: Az ember és a számok törvényei: Beszélgetés Győry Kálmánnal, az MTA Matematikai Tudományok Osztályának elnökével. Magyar Tudomány, 2002/8.)

A klasszikus módszerek innovatív kombinációja az algebrai geometria, a komputeralgebra és a szuperszámítógép adta lehetőségekkel számos diofantikus egyenletcsalád vizsgálata során vezetett kiemelkedő eredményekhez: egységegyenletek, Thue és Thue-Mahler egyenletek, elliptikus és szuperelliptikus egyenletek, diszkrimináns egyenletek, indexforma egyenletek, hatvány egész bázisok, normaforma egyenletek, széteső forma egyenletek, rezultáns egyenletek és kombinatorikus jellegű diofantikus egyenletek. A vizsgálatok kiterjednek a racionális egészek messzemenő általánosításai felett értelmezett egyenletekre, azaz a fenti egyenlettípusokat vizsgálták/vizsgálják algebrai számtestek egészei és S - egészei, függvénytestek egészei, végesen generált csoportok és teljesen általános végesen generált tartományok felett is. Ezek az általánosabb eredmények nagy mértékben növelik az eredeti eredmények alkalmazhatóságát. Az alkalmazások fellelhetők egyebek

között az algebrai és diofantikus számelméletben, a diofantikus approximációk és a polinomok elméletében, a digitális képfeldolgozás bizonyos területein és a kriptográfiában is.

A Tanszéken Nyul Gábor munkájának köszönhetően honosodtak meg a kombinatorikai kutatások, melyek témája elsősorban permutációkkal és halmazok osztályozásaival kapcsolatos leszámítási problémák, a Stirling-számok, a Bell-számok és más, ezekkel rokon számok különböző általánosításai és változatai, valamint ezek gráfelméleti vonatkozásai.

Az Algebra és Számelmélet Tanszék tagjai nemzetközileg elismert művelői a számelméleti és a kombinatorikai kutatásoknak, ami biztos alapot jelent a tanszékhez kötődő tantárgyak ismeretanyagának elsajátításához. A Tanszék irányítja és végzi a matematikatanár, a matematikus és az alkalmazott matematikus hallgatók számára az algebra és a számelmélet oktatását és korszerűsítését, de részt vesz az informatikus, a biológus, a geográfus, a fizikus, a közgazdász és az agrármérnök hallgatók képzésében is. A bevezető algebra, a számelmélet, a kombinatorika, a gráfelmélet és a lineáris algebra kurzusokra épülnek az elméletbe mélyebb betekintést nyújtó számelmélet és algebra című tárgyak. A különböző specializációkon hallgatóink megismerhetik az alkalmazásokat is: titkosítás és kódfejtés, kriptográfia és kriptóanalízis, vagy a matematikai problémák nehézségét elemző bonyolultságelmélet. Ezenkívül az oktatási-kutatási profil széles skáláját kínáljuk a tehetséggondozás tutoriális keretei között. Kiterjedt nemzetközi kapcsolatrendszerünk számos lehetőséget nyújt hazai és nemzetközi ösztöndíjak elnyerésére, külföldi részképzésre. A kutatói pálya iránt érdeklődők számára a Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola két számelméleti és egy algebrai témájú doktori programját ajánljuk.

Bérczes Attila

(tanszékvezető egyetemi tanár, Algebra és Számelmélet Tanszék)

Györkös-Varga Nóra

(egyetemi adjunktus, Algebra és Számelmélet Tanszék)

Győry Kálmán

(professor emeritus, Algebra és Számelmélet Tanszék)

Tanszékvezetők

1948–1950	Rényi Alfréd	1968–1979	Erdős Jenő
1950–1955	Szele Tibor	1979–1988	Buzási Károly
1955–1962	Kertész Andor	1988–2005	Győry Kálmán
1962–1964	Gyires Béla	2005–2016	Gaál István
1964–1968	Kertész Andor	2016-tól	Bérczes Attila

Az Algebra és Számelmélet Tanszék jelenlegi munkatársai (és a Tanszékre kerülésük éve)

Professor Emeritus

Győry Kálmán (1964)

Egyetemi docens

Pink István (2002)

Nyul Gábor (2006)

Egyetemi tanár

Gaál István (1987)

Pintér Ákos (1991)

Hajdu Lajos (1995)

Bérczes Attila (1999)

Tengely Szabolcs (2005)

Egyetemi adjunktus

Bazsó András (2009)

Györkös-Varga Nóra (2014)

Rácz Gabriella (2018)

Remete László (2020)

Az Algebra és Számelmélet Tanszék korábbi munkatársai (és a Tanszéken töltött évek)

Rédei László (1932–1934)

Barna Béla

(1932–1935, 1952–1976)

Rényi Alfréd (1948–1950)

Szele Tibor (1948–1955)

Kertész Andor (1954–1974)

Gacsályi Sándor (1950–1964)

Erdélyi Mária (1953–1980)

Gyires Béla (1962–1964)

Kovács László (1958)

Papp Zoltán (1958–1959)

Buzási Károly (1961–1988)

Fenyves Ferenc (1962–1970)

Buzási Szvetlána (1963–1990)

Szodoray Erzsébet (1963–1964)

Kovács Béla (1970–1993)

Erdős Jenő (1954–1991)	Turjányi Sándor (1972–2011)
Pethő Attila (1974–1988)	Horváth Gábor (2010–2017)
Papp Zoltán (1975–1978)	Lality-Kovács Tünde (2011–2015)
Szabó Edit (1981- 2005)	Halasi Zoltán (2011–2014)
Brindza Béla (1986–2003)	Hannusch Carolin (2014–2016)
Dömösi Pál (1989–2000)	Rábai Zsolt (2014–2015)
Lakatos Piroska (1995–2010)	Ferenczik Judit (2015–2020)
Bódi Béla (1991, 1994–2005)	Pongrácz András (2015–2022)
Ruzsa Imre (1995–2005)	Szikszai Márton (2016–2020)
Bódi Viktor (1994–2012)	Szabó-Gyimesi Eszter (2016–2023)
Rakaczki Csaba (2002, 2004–2009)	
Pham Ngoc Anh (2006–2012)	

Felhasznált irodalom:

- Erdős Jenő: *Algebra és Számelmélet Tanszék*. In: 25 éves a Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Kara: 1949–1974. (Szerk.: Szénássy Barna), a KLTE Természettudományi Karának Kiadványa, Alföldi Nyomda, Debrecen, 1975.
- Kántor Sándorné: *Buzási Károly*. In: Pedagógusok Arcképcsarnoka 2002. Debrecen: Hajdú-Bihar Megyei Neveléstörténeti Egyesület, 2002.
- Kántor Sándorné: *Kertész Andor*. In: Pedagógusok Arcképcsarnoka 2002. Debrecen: Hajdú-Bihar Megyei Neveléstörténeti Egyesület, 2002.
- Kántor Sándorné: *Szele Tibor*. In: Pedagógusok Arcképcsarnoka 2002. Debrecen: Hajdú-Bihar Megyei Neveléstörténeti Egyesület, 2002.
- Tamássy Lajos: *A Matematikai Tanszékcsoport Története*. In: 25 éves a Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Kara: 1949–1974. (Szerk.: Szénássy Barna), a KLTE Természettudományi Karának Kiadványa, Alföldi Nyomda, Debrecen, 1975.

50 éves a Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Kara.
(Szerk.: Lenkey Béla et al.), Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó,
2000.

*60 éves a Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Kara,
1949–2009.* (Szerk.: Bérczes Attila et al.), Center-Print Kft., Deb-
recen, 2009.

Imázsfilm projekt: EFOP-3.4.4-16-2017-00023 projekt (koordinátor:
Vincze Csaba), <https://mtmi.unideb.hu/>

Analízis Tanszék

A Debreceni Egyetem Matematikai Intézetének Analízis Tanszéke 1953-ban alakult meg Aczél János vezetésével. Az eltelt bő 70 évben jött létre az a nemzetközileg is elismert debreceni Matematikai analízis, függvényegyenletek és -egyenlőtlenségek kutatócsoport, ami biztos alapot jelent a Tanszékhez kötődő tantárgyak ismeretanyagának elsajátításához. Az Analízis Tanszék meghatározó szerepet játszik a matematika alapképzés, az alkalmazott matematikus mesterképzés, a matematika tanárképzés, valamint a doktori képzés analízis jellegű tárgyainak oktatásában. Ezek körébe tartoznak a bevezetés az analízisbe, az egy- és többváltozós függvények differenciál- és integrálszámítása, a közönséges és parciális differenciálegyenletek, lineáris illetve konvex optimalizálás, a valószínűségszámítás és a statisztika alapjai, a numerikus analízis, a komplex analízis, a harmonikus analízis, a gazdasági matematika, a játékelmélet, valamint a mértékelmélet és a funkcionálanalízis modern fejezetei is. A tananyag az elmúlt évtizedekben többször korszerűsödött. A Tanszék emellett magas óraszámokban vesz részt az informatikai és a gazdaságtudományi alapképzés hallgatóinak matematikaoktatásában is.

A 17. század végére Newton, Leibniz és kortársai számára világossá vált, hogy a természet alapvető összefüggései a differenciál- és integrálszámítás segítségével írhatók le. Ennek a felismerésnek köszönhetően született meg a matematikai analízis. Az új tudományág végtelen kicsi mennyiségekkel való intuitív számításokon alapult mindaddig, amíg a 19. század elejére August Cauchy francia matematikus és munkatársai szilárd alapokra nem helyezték. Azóta a tiszta logika és a szabatos matematikai érvelés mintaképévé vált. Ez az a szemlélet, amelyet közvetítünk a hallgatóinknak az analízis tárgyak oktatása során. Ez az a gondolkodásmód, amelynek hasznát vehetik későbbi munkájuk során, akár kutató matematikusként, akár tanárként helyezkedjenek el, vagy akár a matematikától látszólag távolabb, a gazdasági élet szereplőjeként.

Az absztrakt mérték- és integrálmélet, valamint a funkcionálanalízis megszületésével újabb forradalom ment végbe a 20. század elején. Egymástól idegennek tűnő területek összekapcso-

lása révén nemcsak az analízis, hanem az egész matematika rendszere új megvilágításba került. Ezekbe a mély összefüggésekbe a felsőbb évesek analízis kurzusai nyújtanak bepillantást. A 20. század második felében a társadalomtudományok és a közgazdaságtan modern matematikai modelljei absztrakt matematikai fogalmakat és eredményeket integráltak az alkalmazott matematika kereteibe. Jellegzetes példa a halmazértékű függvényekre vonatkozó fixpont-tételek alkalmazása a játékelméletben vagy Arrow lehetetlenségi tétele a választási rendszerek elméletében. Az alap- illetve mesterszintű alkalmazott matematikusképzésben ezeket az eredményeket is megjelenítjük. A Tanszék nemzetközi kapcsolatrendszere lehetővé teszi nemzetközi ösztöndíjak elnyerését, a külföldi részképzést. A kutatói pálya iránt érdeklődők számára a Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola Funkcionálanalízis, illetve Matematikai analízis, függvényegyenletek és -egyenlőtlenségek doktori programjait ajánljuk. A matematikai analízist az elméleti fizika szükségletei hívták életre. A 20. század második felétől kezdődően azonban – a közgazdaságtantól a populációgenetikáig – a legtöbb tudományág alkalmazza napjainkban is.

A Tanszék hagyományos kutatási területe a függvényegyenletek és -egyenlőtlenségek elmélete. A függvényegyenletek csirái már az ókorban, Arkhimédész munkáiban felbukkannak, s bár végigkísérik az újkori matematika történetét, szisztematikus vizsgálatuk csak a 20. század második felében kezdődött Aczél János úttörő munkájának köszönhetően. Az ő vezetésével alakult meg a debreceni Analízis Tanszéken a függvényegyenletekkel foglalkozó kutatócsoportot.

„Aczél János a függvényegyenletek elméletének csaknem minden kérdésével, azok minden aspektusával foglalkozott. Eredményeket ért el az általános megoldások leírásában, a regularitási tételek igazolásában, az absztrakt struktúrákon értelmezett egyenletek vizsgálatában.

Kutatásaira jellemző, hogy a tiszta matematikai problémák vizsgálata mellett mindig törekedett elért eredményeinek alkalmazására: információelmélet, valószínűségszámítás, közgazdaságtan, viselkedéstudományok.” (Páles Zsolt: Aczél János élete és munkássága. Érintő (Elektronikus Matematikai Lapok), 16. szám, 2020. június)

Aczél János örökségét tanítványa, Dr. Daróczy Zoltán akadémikus vette át, jelenleg pedig az ő tanítványa, Dr. Páles Zsolt akadémikus vezetésével folynak a függvényegyenletekkel kapcsolatos vizsgálatok.

Az egyik nevezetes függvényegyenlet az additív függvényeket leíró ún. Cauchy-egyenlet. Az additivitásból racionális homogenitás következik, és folytonossági érveléssel igazolható, hogy a Cauchy-egyenlet folytonos megoldásai a valós értelemben lineáris függvények. A függvényegyenletnek azonban jelentősebbek a nem folytonos megoldásai, amiket a valós számtest, mint a racionális számok feletti vektortér ún. Hamel-bázisai segítségével adhatunk meg a lineáris kiterjesztés formuláját alkalmazva. Ez egy új, más világra nyíló kapu, ahol a mindennapi szemléletnek ellentmondó jelenségek a természetesek. Többek között: a Cauchy-egyenlet nem folytonos megoldásainak gráfja sűrű a síkon. Modernebb példaként említhető az ún. információfüggvény, melynek karakterizáló tulajdonságai:

- nem vehet fel negatív értéket, azaz a nem nulla valószínűséggel bekövetkező esemény által nyert információ mennyiség nemnegatív,
- teljesíti a logaritmikus Cauchy-egyenletet, azaz független események együttes bekövetkezésekor nyert információ mennyiség a külön-külön mért mennyiségek összege,
- végül a kezdeti feltétel: $\frac{1}{2}$ valószínűség esetén az esemény bekövetkezésekor nyert információ mennyiség egységnyi.

A logaritmikus Cauchy-egyenlet folytonos megoldásait és a kezdeti feltételt figyelembe véve felírható az információfüggvény explicit alakja. Az információelméleten túl a középértékek elmélete, a valószínűségszámítás, az informatika, a viselkedéstudomány, a pszichometria, a matematikai közgazdaságtan, a döntéelmélet és a mesterséges intelligencia elmélete bőségesen szolgáltat vizsgálandó függvényegyenleteket, illetve függvényegyenlet-rendszereket a jövő matematikusai számára. A 80-as évek óta a kutatási spektrum jelentős mértékben bővült. Az új kutatási te-

rületek között megjelent a funkcionálanalízis, a harmonikus analízis, a nemsima és konvex analízis, a szélsőérték és optimális irányításelmélet, a megőrzési problémák és a numerikus módszerek a parciális differenciálegyenletek elméletében.

Boros Zoltán

(tanszékvezető egyetemi docens, Analízis Tanszék)

Lovas Rezső László

(egyetemi adjunktus, Analízis Tanszék)

Vincze Csaba

(intézetigazgató egyetemi tanár, Geometria Tanszék)

Tanszékvezetők

1953–1964	Aczél János	1994–2001	Páles Zsolt
1965–1968	Rapcsák András	2001–2007	Maksa Gyula
1968–1984	Daróczy Zoltán	2007–2010	Páles Zsolt
1984–1986	Lajkó Károly	2010–2013	Molnár Lajos
1986–1992	Losonczi László	2013–2020	Páles Zsolt
		2020–2024	Boros Zoltán

Az Analízis Tanszék jelenlegi munkatársai (és a Tanszékre kerülésük éve)

Professor Emeritus

Maksa Gyula (1971)

Egyetemi tanár

Gát György (2015)

Páles Zsolt (1984)

Egyetemi docens

Boros Zoltán (1991)

Gselmann Eszter (2009)

Nagy Gergő (2015)

Egyetemi adjunktus

Fazekas Borbála (2008)

Grünwald Richárd (2024)

Lovas Rezső László (2004)

Mészáros Fruzsina (2008)

Kiss Tibor (2018)

Az Analízis Tanszék korábbi munkatársai (és a Tanszéken töltött évek)

Aczél János †	Losonczy László (1964–1972,
Bessenyei Mihály (2004–2024)	1975–1981, 1985–1993, 2001–
Daróczy Zoltán †	2005)
Gesztelyi Ernő †	Makai Imre †
Hosszú Miklós †	Molnár Lajos (1989–2017)
Járai Antal (1976–1992)	Rimán János (1974–1991)
Kántor Sándor (1958–2004)	Sümegei László †
Kotora Erzsébet	Szabó György †
Lajkó Károly (1966–2005)	Székelyhidi László
	Száz Árpád (1969–2006)

Felhasznált irodalom:

Tamássy Lajos: *A Matematikai Tanszékcsoport Története*. In: 25 éves a Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Kara: 1949–1974. (Szerk.: Szénássy Barna), a KLTE Természettudományi Karának Kiadványa, Alföldi Nyomda, Debrecen, 1975.

50 éves a Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Kara. (Szerk.: Lenkey Béla et al.), Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó, 2000.

Rényi Alfréd: *Napló az információelméletről*. In: *Ars Mathematica*. Rényi Alfréd összegyűjtött írásai, Budapest: Typotex, 2005.

60 éves a Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Kara, 1949–2009. (Szerk.: Bérczes Attila et al.), Center-Print Kft., Debrecen, 2009.

Imázsfilm projekt: EFOP-3.4.4-16-2017-00023 projekt (koordinátor: Vincze Csaba), <https://mtmi.unideb.hu/>

Geometria Tanszék

A Debreceni Egyetem Matematikai Intézetének Geometria Tanszéke Varga Ottó vezetésével alakult meg. A kezdetek 1942-ig nyúlnak vissza. Az eltelt bő 80 év alatt jött létre a nemzetközileg is elismert debreceni differenciálgeometriai és szakmódszertani iskola. Hagyományaink biztos alapokat jelentenek mind a tanárjelöltek, mind a leendő elméleti-gyakorlati szakemberek, mind pedig a doktori képzésben résztvevők számára a tanszékhez kötődő tantárgyak ismeretanyagának elsajátításához.

„Varga Ottó Kossuth-díjas egyetemi tanár, akadémikus, a Természettudományi Kar első dékánja, a *Publicationes Mathematicae Debrecen* egyik alapítója [...] 1942-től 1958-ig szolgálta egyetemünket [...] Elhozta Debrecenbe – és egyben Magyarországra – korának legmodernebb differenciálgeometriáját, annak kihívásaival együtt. Éles és hozzáértő szemmel kiválogatta tanítványai közül azokat, akiket kutatómunkára hivatottnak érzett, s rövid idő alatt világszínvonalú tudományos iskola jött létre a vezetésével.” (Szilasi József: Mesterünk, Varga Ottó. Magyar Tudomány Ünnepe, 2019)

Varga Ottó tevékenységét folytatta és szélesítette ki Rapcsák András akadémikus (tanszékvezető: 1958–1973), Tamássy Lajos (tanszékvezető: 1973–1988) és Bácsó Sándor (tanszékvezető: 1988–1992). A vizsgálatokat új alapokra helyezte a Finsler-geometria indexmentes kalkulusának kidolgozása, ami Szilasi József vezetésével kezdődött meg a 90-es években Joseph Grifone francia matematikus úttörő munkájának folytatásaként. Nagy Péter (tanszékvezető: 1994–2006) a szövetgeometriával, a Lie-elmélettel és a matematikatörténettel bővítette a Tanszék profilját. Kozma László (tanszékvezető: 2006–2015) és Muzsnay Zoltán (tanszékvezető: 2015-től) vezetése alatt további kutatási területek jelentek meg: a Finsler-terek holonómiaelmélete (Kozma László, Muzsnay Zoltán), a konvex geometria és a geometriai tomográfia (Vincze Csa-

ba, Nagy Ábris), a geometriai transzformációk elmélete (Figula Ágota, Nagy Péter), valamint a matematika didaktika (Herendiné Kónya Eszter, Kovács Zoltán).

A Geometria Tanszék oktatási profilja rendkívül széleskörű. A geometria szakterület tanári, alap- és mesterkurzusai (abszolút geometria, euklideszi geometria, projektív geometria, hiperbolikus geometria, véges geometriák, Riemann- és Finsler-geometria, topológia, vektoranalízis) mellett a Tanszék látja el a matematikai logika és halmazelmélet, valamint a matematika szakmódszertani tárgyak oktatását mind a nappali, mind pedig a levelező szakos hallgatók számára. Ezen kívül részt veszünk a fizikus, a vegyész és a különböző mérnökszakok matematikai alap-, illetve mesterképzésében (villamosmérnök MSc). A kooperatív és nyitott oktatáspolitikát követése nem újkeletű: a Matematikai Intézet képviselőjében Kozma László dolgozta ki a közgazdászképzés matematikai alapkursusának a programját, és úttörő szerepet játszott az angol nyelvű matematikai képzések akkreditációja során. Hasonló feladatokat mind a mai napig végzünk különböző karok különböző képzései számára, hiszen sokféle matematikát oktatnak sokféle szakterületen.

Egyiptom piramisai, a görög tudományos eredmények kézenfekvő példák a kor technikai korlátainak ledöntésére. A gondolkodás korlátainak ledöntéséhez azonban forradalmakra van szükség. A geometria forradalmai közül az első a görög Euklidész nevéhez fűződik. Descartes koordinátageometriai forradalmával kiegészülve hatása egészen a 19. századig tart. Euklidész axiomatikus geometriája jelenti az első lépéseket a geometria világában. Többről van azonban itt szó, mint geometriáról. Egy gondolkodásmód elsajátításáról. Az axiomatika módszerének és gondolkodásmódjának elsajátítása közben a párhuzamossági axióma több, mint kétezer éven át foglalkoztatta a geometria művelőit. Az elhúzódó krízisnek egy új forradalom vetett véget, Bolyai János és Nyikolaj Lobacsevszkij forradalma, a hiperbolikus geometria megszületése. Az axiomatikus, az analitikus, illetve a nem-euklideszi geometriák után a 19. század második fele már a legintenzívebb fejlődési szakasz: a matematikai diszciplínák szintézise és a párhuzamossági axiómák mentén tagozódó geometria újrafelfedezése. Az egységes tárgyalás részleteivel a differenciálgeometria kurzusain ismerkednek meg hallgatóink, előre vetítve a 20. század és a kortárs geo-

metria fejezeteit: modern differenciálgeometria, konvex, diszkrét és algebrai geometria, számítógépes geometria, computer-algebrai rendszerek. Az új eszközök lehetővé teszik világunk mélyebb megismerését. Az Einstein által felfedezett általános relativitáselmélet megértéséhez, illetve általánosabban a görbült terek világának megismeréséhez elengedhetetlen a modern geometria alapos ismerete. „*A Természet nagy könyve mindig nyitva áll... De nem olvashatjuk azt másképp, csak ha elébb megtanuljuk a nyelvet, s jeleket, mellyel íratott [...] Matematikai nyelven van írva az, jelei háromszögek, körök és más geometriai formák...*” (Galilei: Saggiatore Opere VI, 232. old.) A hagyományoknak köszönhetően klasszikus kutatási területeink a differenciálgeometriához és a matematika didaktikához kapcsolódnak.

A Finsler-geometria a Tanszéken működő Geometria Kutatócsoport egyik – országosan egyedülálló – fő kutatási területe. Klasszikus alkalmazásainak egyike a Zermelo-féle navigációs probléma (1931) megoldása. Tétélezzük fel, hogy egy objektum (hajó, repülőgép vagy robot) tetszőleges irányban mozoghat állandó nagyságú sebességgel. Legyen egységnyi az a távolság, ameddig egy adott pontból egységnyi idő alatt eljut. Határozzuk meg a legrövidebb utat két pont között, azaz minimalizáljuk az utazás idejét! Egyéb kényszer híján, két pont között a legrövidebb út a szokásos értelemben vett egyenes. Más a helyzet azonban, ha külső kényszerek hatnak: lejtő, szél- vagy folyadékáramlás. Az optimális útvonal megtervezése a navigációs probléma megoldása. A probléma geometriai modelljének felállításához tekintsünk a síkon egy adott pontot. Szélmentes viszonyok között az időegységnyi távolságra lévő pontok nyilván a pont körül vont körön helyezkednek el, ahol a kör sugara az objektum sebességének nagysága. Ugyanezt mondhatjuk a sík bármely más pontja esetén. Más a helyzet azonban, ha a sík pontjaiban vektorokkal reprezentált irányú és nagyságú szél fúj. Ilyenkor egységköreinket szó szerint elfújja a szél, azaz olyan körökbe mennek át, melyek középpontjai az eredeti körök középpontjainak a megfelelő vektorral történő eltoltsai. A kérdés ezek után az, hogy miképpen mérjük a modellben a sík két pontját összekötő görbék ívhosszát. A standard eljárást követve vegyünk fel segédpontokat a szóban forgó íven és közelítsük az ívhosszt a beírt töröttvonal hosszával! A töröttvonalak hosszának kiszámítása során már csupán egyenes szakaszok hosz-

szát kell kiszámítanunk. Ha az aktuális kezdőpontban reprezentált szélvektort egyfajta átlagos szélességnek tekintjük (állandónak vesszük a szakasz mentén), akkor az aktuális szakasz hosszát a kezdőpontban felvett (elfúj) egységkörre vonatkozóan kell megállapítani, azaz megnézni, hogy hányszorosa a vele egyállású egységvektornak. Végighaladva a segédpontokon, összegezzük a részeredményeket. Ha a segédpontok beosztása az íven minden határon túl finomodik, akkor a görbementi távolságot integrálással (határátmenettel) számítottuk ki. A mérési eljárás birtokában a Zermelo-féle navigációs probléma a modellben érvényes ívhosszfunkcionál minimalizálását jelenti, ami egy másodrendű differenciálegyenlet-rendszerhez vezet (Euler-Lagrange egyenlet). A megoldógörbék az ún. geodetikusok. Hétköznapi nyelven fogalmazva: a pontokat összekötő egyenesek. Modellünk egy csupán a múlt században felbukkanó differenciálgeometriai tértípus, az ún. Finsler-terek családjához tartozik. A Finsler-geometria más alkalmazások kapcsán is felbukkan a szakirodalomban: erdőtüzek terjedését leíró paradigmák, szeizmikus rezgések elmélete. További, a differenciálgeometriához kapcsolódó kutatási témák a konnexió- és a holonómiaelmélet, a variációszámítás inverz problémája, a Lie-elmélet, a loopok és webek geometriája, az általánosított Berwald-terek elmélete, de folynak kutatások a konvex geometria és a geometriai tomográfia területén is. Közös vonás, hogy multidiszciplináris területekről van szó, ami megteremti a széles körű együttműködés alapjait.

A Geometria Tanszéken működő Aktív Matematikatanulási kutatócsoport alapelve a tanulók aktív részvételét hangsúlyozza saját matematikatudásuk felépítésében. A kutatások az aktív tanulás különböző formáinak megvalósíthatóságára irányulnak. A legfontosabb megfigyelési szempontok a problémaalapú tananyagfeldolgozás módszerei és hatékonysága, a tanulók kritikus gondolkodása, a tanári szerep és a tanári viselkedés, a tanulók „bevonódásának” segítése és a motiváció. A kutatás az alap- és középfokú, valamint a felsőoktatásra egyaránt kiterjed. A matematika tanulásával kapcsolatos kutatások egyik jellemzője az interdiszciplinaritás, ennek megfelelően a kutatócsoport több projektje is karközi együttműködésre épül (a kutatócsoport vezetője Herendiné Kónya Eszter, és külön említést érdemel Kovács Zoltán tudományos és tudományos utánpótlást nevelő tevékenysége).

A szakmódszertani kutatások célterületei között szerepelnek a tanárképzés megújításával kapcsolatban a kutatótanárok professzionális képzésének, illetve a kompetencia alapú tanárképzésnek a problémái is. Hallgatóink bevonása a Tanszéken folyó kutatómunkába a tutoriális tehetséggondozás, valamint a Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola Differenciálgeometria és alkalmazásai, illetve Didaktika programjainak keretén belül valósul meg.

Muzsnay Zoltán

(tanszékvezető egyetemi tanár, Geometria Tanszék)

Vincze Csaba

(intézetigazgató egyetemi tanár, Geometria Tanszék)

Tanszékvezetők

1942–1958	Varga Ottó	1988–1992	Bácsó Sándor
1958–1973	Rapcsák András	1994–2006	Nagy Péter
1973–1988	Tamássy Lajos	2006–2015	Kozma László
		2015-től	Muzsnay Zoltán

A Geometria Tanszék jelenlegi munkatársai (és a Tanszékre kerülésük éve)

Egyetemi tanár	Tudományos főmunkatárs
Muzsnay Zoltán (1989) Vincze Csaba (2000)	Tran Quoc Binh (1988)
Egyetemi docens	Egyetemi adjunktus
Figula Ágota (2003) Herendiné Kónya Eszter (2012) Kovács Zoltán (1996) Kozma László (1987)	Nagy Ábris (2015) Szilasi Zoltán (2010) Oláh Márk (2023)

A Geometria Tanszék korábbi munkatársai (és a Tanszéken eltöltött évek)

Bácsó Sándor (1974–2004)	Merza József (1955–1961)
Balogh Zoltán (1977–1990)	Nagy Péter Tibor (1994–2014)
Bélteky Károly	Rapcsák András (1951–1985)
Gacsályi Sándor (1962–1990)	Soós Gyula
Gyarmathi Attila	Szabó József (1963–1991)
Gyarmathi László (1951–1974)	Szilasi József (1975–2011)
Jékel Pál (1960–1961)	Tamássy Lajos (1953–1994)
Kántor Sándorné (1971–1995)	Varga Ottó (1942–1958)
Kis Béla	Varga Péter
Kovács András (1995–2011)	

Felhasznált irodalom:

Tamássy Lajos: *A Matematikai Tanszékcsoport Története*. In: 25 éves a Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Kara: 1949–1974. (Szerk.: Szénássy Barna), a KLTE Természettudományi Karának Kiadványa, Alföldi Nyomda, Debrecen, 1975.

50 éves a Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Kara. (Szerk.: Lenkey Béla et al.), Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó, 2000.

60 éves a Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Kara, 1949–2009. (Szerk.: Bérczes Attila et al.), Center-Print Kft., Debrecen, 2009.

Imázsfilm projekt: EFOP-3.4.4-16-2017-00023 projekt (koordinátor: Vincze Csaba), <https://mtmi.unideb.hu/>

AKADÉMIKUSAINK

Daróczy Zoltán (1938–2023)

Daróczy Zoltán Bálint 1938. június 23-án született a Bihar vármegyei Bihartordán. Édesapja, Daróczy Bálint, édesanyja, Jónás Ilona. Általános iskolába Bárándon járt, majd a Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában érettségizett 1956-ban. Felsőfokú tanulmányait a Kossuth Lajos Tudományegyetemen (ma Debreceni Egyetem) végezte. Matematika-ábrázoló geometria szakos tanári diplomát szerzett 1961-ben. Diplomájának megszerzése után a Magyar Tudományos Akadémia ösztöndíjasa, ezt követően egy évig a Bécsi Egyetem Matematikai Intézetének munkatársa volt. Hazatérése után kapcsolódott be az éppen akkor induló magyar analitikai kutatásokba. Mestere, Aczél János, úttörő szerepet játszott a függvényegyenletek és -egyenlőtlenségek szisztematikus elméleti alapjainak kidolgozásában.

Egyetemi doktori disszertációját (Szükséges és elégséges feltételek függvényegyenletek konstanstól különböző megoldásainak létezésére) 1963-ban védte meg. 1964-től három évig a KLTE TTK Analízis Tanszékén tanársegéd, majd 1967 és 1968 között adjunktus. Különböző entrópiafogalmak axiomatikus megalapozása és alkalmazása a mértéktartó leképezések elméletében címmel védte meg kandidátusi értekezését 1967-ben. 1968-ban docenssé, 1975-ben pedig egyetemi tanárrá nevezték ki. Az Analízis Tanszék vezetője volt 1968 és 1984 között. Újabb vizsgálatok a függvényegyenletek és -egyenlőtlenségek elméletében című disszertációjával akadémiai doktori fokozatot szerzett 1974-ben. 1976 és 1980 között a Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Karának dékánja, 1984-től rektorhelyettese, majd 1987-től 1990-ig rektora volt. A Matematikai Intézetet két cikluson keresztül vezette (1981–1985, 1985–1989). 1993-as megalakulását követően a Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola vezetője volt 2008-ig, majd professor emeritusi címet kapott.

1985-ben az MTA levelező tagjává választotta, az MTA rendes tagja 1990-től. 1970 óta tagja az MTA Matematikai Tudományos Bizottságának és a Debreceni Akadémiai Bizottságnak. 1985-től majdnem két teljes cikluson keresztül volt a Debreceni Akadémiai Bizottság Matematikai Munkabizottságának elnöke. Akadémiai tisztségei mellett a Hamburgi Matematikai Társaság tiszteletbeli tagja, valamint tagja a Kossuth- és a Széchenyi-díj Bizottságoknak is. Fő kutatási területe a függvényegyenletek és függvényegyenlőtlenségek elmélete, illetve alkalmazásaik az információelméletben és a középértékek elméletében. Iskolateremtő munkájának köszönhetően a Debreceni Egyetem Matematikai Intézetének Analízis Tanszéke a témakör nemzetközileg is ismert és elismert tudományos műhelye mind a mai napig.

Számos díj és elismerés kísérte munkásságát a kezdetektől fogva: Grünwald Géza-émlékérem (1962), MTA Matematikai Díj (ma Erdős Pál-díj, 1980), Szele Tibor-émlékérem (1988), Szent-Györgyi Albert-díj (1998), Széchenyi-díj (2004), a Magyar Köztársaság Érdemrend Középkeresztje (2008).^{1,2}

2023. szeptember 12-én hunyt el.

„... Hardy, Godfrey Harold neves, XX. századi angol matematikus szerint a matematikának semmi haszna, a hasznosság fogalma kiiktatandó. Az én véleményem az, hogy a matematika a kultúrának azon része, amelyet önmagáért, a szépségéért is lehet művelni, viszont megszámlálhatatlan példa van arra, hogy korábban haszontalannak tekintett matematikai eredmények hirtelen gyakorlati alkalmazásra leltek. Egy matematikusnak Magyarországon vannak lehetőségei. A felsőoktatásban sok matematikát oktatnak minden szakterületen, például ott van egy rendkívül gyors léptékben fejlődő tudományterület, a számítástechnika, az informatika, de beszélhetünk a különböző mérnöki tudományokról, az automatizált gépsorokkal működő üzemekekről, a robottechnika matematikai, fizikai ismeretekből alapos felkészültséget igényel. Ha a nemzetközi viszonylatokban gondolkodunk, korábban valóban fennállt a magyar matematikusok, de más tudomány-

¹ Zs. Páles, L. Székelyhidi: *Laudation to Zoltán Daróczy*. Ann. Univ. Sci. Budapest. Sect. Comput. 40 (2013), 9–20. old.

² L. Székelyhidi: *Continuation of the laudation to Professor Zoltán Daróczy on his eightieth birthday*. Ann. Univ. Sci. Budapest. Sect. Comput. 47 (2018), 9–18. old.

területen dolgozó kutatók elszigetelődésének a veszélye, bonyolult eljárás útján lehetett külföldre kijuttatni cikkeket, tanulmányokat. Sokszor kinti tudományos társaságok, kollégák segítettek meghívóval és anyagi támogatással minket a konferenciákra. A debreceniek sokat köszönhetnek a már említett Aczél Jánosnak, az Analízis Tanszék első tanszékvezetőjének, aki Kanadába emigrálva vált világhírűvé. Egyebek mellett az ő támogatása, az általa alapított és 2016-ban immár 54. alkalommal éppen Magyarországon megrendezendő *International Symposium on Functional Equations* konferencia biztosítja a kapcsolataink folytonosságát a világ élvonalbeli matematikusaival [...]"

(Szegedi Magdolna: „A matematika a kultúrának azon része, amelyet önmagáért, a szépségéért is lehet művelni...”, Beszélgetés dr. Daróczy Zoltán matematikus professzorral. Egyetemi Élet, 2016. február, 26–27. old.)

Gselmann Eszter

(egyetemi docens, Analízis Tanszék)

Vincze Csaba

(intézetigazgató egyetemi tanár, Geometria Tanszék)

Felhasznált irodalom:

- Zs. Páles, L. Székelyhidi: *Laudation to Zoltán Daróczy*. Ann. Univ. Sci. Budapest. Sect. Comput. 40 (2013), 9–20. old.
- Szegedi Magdolna: „A matematika a kultúrának azon része, amelyet önmagáért, a szépségéért is lehet művelni...”, *Beszélgetés dr. Daróczy Zoltán matematikus professzorral*. Egyetemi Élet, 2016. február, 26–27. old.)
- L. Székelyhidi: *Continuation of the laudation to Professor Zoltán Daróczy on his eightieth birthday*. Ann. Univ. Sci. Budapest. Sect. Comput. 47 (2018), 9–18. old.

Gyires Béla (1909–2001)

Gyires Béla 1909. március 29-én született Zágrábban. Családjával az első világháborút követően költözött Debrecenbe. Itt végezte el a középiskolát. A Budapesti Pázmány Péter Egyetemre járt, majd doktorátust szerzett a Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen. Tanulmányai alatt Jordán Károly és Fejér Lipót gyakoroltak rá nagy hatást. Közvetlenül a második világháborút követően, 1945-ben tért vissza Debrecenbe és szinte egész hátralévő életét – több

mint 55 évet – a Kossuth Lajos Tudományegyetemen (ma Debreceni Egyetem) folyó oktatás-kutatás fejlesztésének szentelte. Alapítója és három évtizeden át vezetője is volt az Alkalmazott Matematika és Valószínűségszámítás Tanszéknek. Részben az ő munkájának köszönhető, hogy a kezdetben csupán egy-két oktatóval működő Matematikai Szeminárium egy számottevő, mintegy 70 oktatót foglalkoztató egységgé fejlődött a 20. század második felében.

Kiemelkedő elméleti matematikai kutatómunkája mellett (lineáris algebra, valószínűségszámítás és matematikai statisztika), nagy hangsúlyt fektetett az alkalmazott matematikára és a számítástudományra is. Legfontosabb eredményeit a lineáris rendstatisztikák elméletében érte el. Kutatási területei oktatómunkájában is tükröződtek. Irányítása alatt jött létre 1967-ben a Számoló Központ és 1972-ben alapította meg a programozó matematikus képzést a Kossuth Lajos Tudományegyetemen.

A Debreceni Akadémiai Bizottság Matematikai Munkabizottságának elnöke tiszttét két cikluson keresztül, 1976-tól 1982-ig töltötte be. 1987-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező, 1990-ben pedig rendes tagjává választották. A Debreceni Egyetem díszdoktora és Debrecen város díszpolgára volt. 1980-ban a Magyar Népköztársaság Állami Díjával tüntették ki, 1999-ben pedig megkapta a Magyar Köztársaság Középkeresztjét. Több tudomá-

nyos társaságnál vezető tisztséget töltött be. Élete végéig aktív tagja volt a Magyar Tudományos Akadémia Matematikai, illetve Számítástudományi Bizottságának.³

2001. augusztus 26-án hunyt el Budapesten.

A Magyar Tudományos Akadémia Matematikai Tudományok Osztálya Gyires Béla-díj alapításáról döntött 2003-ban. A díj a matematikában, elsősorban a Gyires Béla által művelt tudományágak és annak alkalmazásai területén elért kimagasló tudományos eredményekért ítélhető oda.

Gselmann Eszter

(egyetemi docens, Analízis Tanszék)

Felhasznált irodalom:

Arató Mátyás, Fazekas Gábor, Fazekas István, Pap Gyula, Kormos János: *In memory of Béla Gyires*. Publ. Math. Debrecen 60: 3–4 (2002), 235–238. old.

³ Arató Mátyás, Fazekas Gábor, Fazekas István, Pap Gyula, Kormos János: *In memory of Béla Gyires*. Publ. Math. Debrecen 60: 3–4 (2002), 235–238. old.

Győry Kálmán (akadémikus, professzor emeritus, a Gróf Tisza István Debreceni Egyetemért Alapítvány kuratóriumi tagja)

Győry Kálmán 1940. február 23-án született Ózdon. 1959-ben kezdte meg egyetemi tanulmányait a Kosuth Lajos Tudományegyetem (ma Debreceni Egyetem) Természettudományi Karának matematika-ábrázoló geometria szakos hallgatójaként. 1964-ben szerzett tanári diplomát. Diplomájának megszerzése után az Algebra és Számelmélet Tanszéken dolgozott gyakornokként, majd tanársegédi (1965-től), adjunktusi (1969-től) és docensi (1974-től) beosztásban. 1973-ban védte meg a matemati-

kai tudományok kandidátusi, 1984-ben akadémiai doktori értekezését. 1985-ben lett egyetemi tanár.

Rendkívül aktív és eredményes munkát végzett a hazai és nemzetközi szakmai-tudományos életben. Egyebek mellett 17 évig vezetett az Algebra és Számelmélet Tanszéket (1988–2005) és öt évig volt a Természettudományi és Technológiai Kar dékánja (1993–1998). 2000-ben az egyetem tudományos rektorhelyettese, majd 2001-től rektorként, 2002-től 2004-ig pedig prorektorként tevékenykedett.

1993-ban megválasztották a Magyar Tudományos Akadémia levelező, 1998-ban pedig rendes tagjává. 1999 és 2005 között a Matematikai Tudományok Osztályának elnöke, egyúttal az MTA elnökségének is tagja volt. Akadémiai tevékenysége mellett a Bolyai János Matematikai Társulat tiszteletbeli elnökévé és a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság alelnökévé is megválasztották. Vendégprofesszor volt egyebek között Párizsban, Leidenben, Budapesten, Berkeleyben, Tokióban és Bombayben is. Meghívott előadóként több mint 180 tudományos előadást tartott szerte a világban. Tagja 11 rangos nemzetközi folyóirat szerkesztőbizottságának.

2015-ben a szakma hazai és külföldi vezető képviselői nemzetközi konferenciával tisztelegtek munkássága előtt 75. születésnapja alkalmából. A pandémia késleltető hatásának köszönhetően 2022-ben rendezték meg az újabb nemzetközi számelméleti konferenciát Debrecenben 80. születésnapja tiszteletére: Number Theory Conference 2022 (In honour of Professors Kálmán Győry, János Pintz and András Sárközy).

Számos kiemelkedő matematikai eredményt ért el, és igen hatékony új módszereket dolgozott ki. Általános effektív végességi tételei és algoritmusai komoly áttörést jelentettek a diofantikus számelméletben, és rendkívül fontos alkalmazásokhoz vezettek az algebrai számelméletben és az irreducibilis polinomok elméletében. Segítségükkel több régi problémát megoldott, közöttük Hermite egy több mint 100 éves problémáját. Tudományos eredményeit egy Kanadában, illetve három Cambridge-ben megjelent könyvben és közel 200 tudományos dolgozatban publikálta. Eredményeit, módszereit mintegy 3000 cikkben és közel 50 könyvben idézik, tárgyalják, alkalmazzák.

Az elmúlt 50 évben meghonosította Debrecenben a számelméleti kutatásokat. Kutatócsoportját Debreceni Számelméleti Iskola néven ismerik a világban.

A Lengyel- és az Európai Tudományos Akadémia rendes tagja, Ózd és Debrecen városok díszpolgára és a Komáromi Selye János Egyetem díszdoktora. Számos díj és elismerés kísérte munkásságát a kezdetektől fogva: Grünwald Géza-díj (1970), Szele Tibor-emlékérem (1986), Akadémiai Díj (1992), A Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztje (2000), Hatvani-díj (2000), Széchenyi-díj (2003), Debreceni Egyetem Díszérme (2010), A Magyar Érdemrend középkeresztje polgári tagozat (2018).⁴

⁴ Györkös-Varga Nóra: *Interjú Győry Kálmán akadémikussal*. In: *Mathesis necesse est: 45 éves a Debreceni Akadémiai Bizottság Matematikai Munkabizottsága*. (Szerk.: Gselmann Eszter et al.), Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2021.

„... Az Európai Akadémia földrészünk tudományos életének legrangosabb testülete, amely tagjának lenni nagy megtiszteltetést jelent. 1988-ban hozták létre a legjelesebb, legsikeresebb tudósok, kutatók tömörítésére azzal a céllal, hogy növelje a tudomány társadalmi elismertségét, véleményt formáljon, annak hangot adjon, tanácsokkal lássa el a döntéshozókat globális, illetve egyéb kulcsfontosságú kérdésekben. A testület két tag ajánlására, javaslatára – akik egyike lehet az aspiráns honfitársa – vesz fel új tagot többfordulós választási procedúrát követően. A nemrég lezárult felvételi eljárásban többen voltunk magyar matematikusjelöltek, ám végül kettőnket, Tóth Bálintot, a Budapesti Műszaki Egyetem professzorát és engem választott soraiba az Akadémia. A testületben jelenleg 104-en vagyunk magyarok, ebből kilencen matematikusok, közöttük a Wolf-díjas Lovász László, az MTA elnöke, Szász Domokos, az Akadémia alelnöke és Szemerédi Endre, aki nemrég kapott Abel-díjat.” (Dombi Margit: Magyar sikerek a számelméletben, Interjú Győry Kálmánnal. Élet és Tudomány, 2016. 41. sz., 1292–1293. old.)

Györkös-Varga Nóra

(egyetemi adjunktus, Algebra és Számelmélet Tanszék)

Felhasznált irodalom:

Dombi Margit: *Magyar sikerek a számelméletben, Interjú Győry Kálmánnal.* Élet és Tudomány, 2016. 41. sz., 1292–1293. old.

Györkös-Varga Nóra: *Interjú Győry Kálmán akadémikussal.* In: *Mathesis necesse est: 45 éves a Debreceni Akadémiai Bizottság Matematikai Munkabizottsága.* (Szerk.: Gselmann Eszter et al.), Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2021.

Páles Zsolt (akadémikus, az MTA III. Matematikai Tudományok Osztályának elnöke, egyetemi tanár)

Páles Zsolt Ákos 1956. március 6-án született Sátoraljaújhelyen. 1962 és 1970 között a sátoraljaújhelyi Esze Tamás Általános Iskola, majd 1970 és 1974 között a sátoraljaújhelyi Kossuth Lajos Gimnázium tanulója volt. Felsőfokú tanulmányait a Kossuth Lajos Tudományegyetemen (ma Debreceni Egyetem) végezte, és matematikus szakon szerzett diplomát 1980-ban.

Egyetemi doktori disszertációját 1982-ben, kandidátusi értekezését pedig 1987-ben védte meg. 2001-ben szerzett akadémiai doktori címet (Újabb módszerek a függvényegyenletek és függvényegyenlőtlenségek elméletében).

1994 és 2001 között a Debreceni Egyetem Matematikai Intézetének Analízis Tanszékén volt tanszékvezető. Ezt a pozíciót még három további cikluson keresztül (2007–2010, 2013–2017 és 2017–2020) töltötte be. 2002-ben a Nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola (ma Nyíregyházi Egyetem) címzetes főiskolai tanára lett, 2003-ban pedig egyetemi tanári kinevezést vett át a Debreceni Egyetemen. 2010 és 2013 között volt a Debreceni Egyetem tudományos rektorhelyettese. 2008 óta a Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola vezetője. 2011 és 2012 között az Országos Doktori Tanács alelnöke volt, később pedig társelnöke 2013-ig. Az Alkalmazott Matematikai Lapok, illetve az *Aequationes Mathematicae* nemzetközi matematikai folyóirat főszerkesztője 2003-tól, illetve 2008-tól, és tagja számos további folyóirat szerkesztőbizottságának.

1996 és 1999 között a Debreceni Akadémiai Bizottság Matematikai Munkabizottságának elnöke, 2014-től 2020-ig a Debreceni Akadémiai Bizottság alelnöke volt. 2016-ban a Magyar Tudományos Akadémia levelező, 2022-ben pedig rendes tagjának választották. 2020-tól a Debreceni Akadémiai Bizottság elnöke és a Debreceni Egyetem Professzori Klubjának társelnöke lett. 2023-ban az MTA III. (matematikai) osztálya elnökének is megválasztották.

Széleskörű nemzetközi kapcsolatainak kiépítésében meghatározó szerepet játszott az 1992-ben elnyert Humboldt-ösztöndíj (Saarbrückeni Egyetem) és a Michigani Állami Egyetemre 2005-ben kapott 1 éves vendégkutatói meghívás. Fő kutatási területe a függvényegyenletek és függvényegyenlőtlenségek elmélete, de a nemsima analízis és a nemlineáris optimalizálás, az optimális irányítás, valamint a középértékek elméletében is ért el nagy hatást kiváltó eredményeket. Elnyerte a Széchenyi István Ösztöndíjat (1997–2001, 2001–2003) és a Szentágothai János Ösztöndíjat (2013–2014).

Számos díj és elismerés kísérte munkásságát a kezdetektől fogva: Rényi Kató-díj (1980), Grünwald Géza-émlékérem (1983), Alexits György-díj (1992), Bolyai Farkas-díj (2000), Akadémiai Díj (2004), Szent-Györgyi Albert-díj (2009), Szele Tibor-émlékérem (2011), Széchenyi-díj (2014), a Marek Kuczma verseny első díja (1998, 2018), a Debreceni Egyetem TTK Pro Facultate díja (2019) és Arany Katedra-díja (2021), a Szegedi Tudományegyetem Bolyai Intézetének Szőkefalvi-Nagy Béla-érme (2023).^{5,6}

„...Egyetemi tanáraink közül a lineáris algebrát tanító Erdős Jenő, a funkcionálanalízist előadó Losonczi László és a mérték- és integrálelméletet oktató Daróczy Zoltán voltak a legnagyobb hatással rám. A főtárgyak mellett számos speciálkollégiumukat is meghallgattam, és így értem el Daróczy Zoltán irányítása mellett első eredményeimet, amelyekből egy Nívódíjjal jutalmazott TDK-dolgozatot készítettem. Az Analízis Tanszéken lettem gyakornok. Itt egy olyan tudományos műhelyben találtam magam, ahol szinte záporoztak a nyitott problémák, ahol mindenki gyakran és nyíltan számolt be arról, hogy mivel foglalkozik, és hogy éppen hol tart egy probléma megoldásában. Ez a légkör nagyon inspirálónak bizonyult. Későbbi pályám során, amikor már vezető beosztásokba kerültem, akkor magam is igyekeztem hasonló szellemiséget teremteni kollégáim és tanítványaim számára. Első, de a mai napig aktív kutatási területem a függvényegyenletek és -egyenlőtlenségek elmélete lett, amelynek hagyományait Aczél János

⁵ Az MTA új levelező tagjainak bemutatása: Páles Zsolt. Magyar Tudomány, 178. évfolyam, 2017/2, 242–243. old.

⁶ Bemutatkoznak új akadémikusaink: Páles Zsolt. Debreceni Szemle, XXV. évfolyam, 2017/I, 74–77. old.

teremtette meg, és Daróczy Zoltán vitte tovább. Kezdetben az ő segítségével ismerkedtem meg a szakterület legfontosabb eredményeivel, kutatási problémáival, hazai és nemzetközi kutatógárdájával, és jutottam el a fontos konferenciákra, kutatóhelyekre. Kutatási érdeklődésem később a konvex és nemsima analízissel és az optimális irányításelmélettel bővült.” (Az MTA új levelező tagjainak bemutatása. Magyar Tudomány 178. évf. 2017 (2), 242–243. old.)

Gselmann Eszter

(egyetemi docens, Analízis Tanszék)

Felhasznált irodalom:

Az MTA új levelező tagjainak bemutatása: Páles Zsolt. Magyar Tudomány, 178. évfolyam, 2017/2, 242–243. old.

Bemutatkoznak új akadémikusaink: Páles Zsolt. Debreceni Szemle, XXV. évfolyam, 2017/I, 74–77. old.

Gselmann Eszter: *Interjú Páles Zsolt akadémikussal.* In: *Mathesis necesse est: 45 éves a Debreceni Akadémiai Bizottság Matematikai Munkabizottsága.* (Szerk.: Gselmann Eszter et al.), Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2021.

Rapcsák András (1914–1993)

Rapcsák András Hódmezővásárhelyen született. Itt végezte elemi és középiskolai tanulmányait, majd 1933-ban a Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem (a mai Szegedi Tudományegyetem) Bölcsészettudományi Karának hallgatója lett. 1942-ben szerzett matematika-fizika szakos tanári diplomát. Egyetemi tanulmányai folytatását és elvégzését nagy mértékben hátráltatta, hogy már ekkor meg kellett küzdenie egy, az egész életét végigkísérő súlyos csontbetegséggel. Mérséklendő a családjára

háruló anyagi terheket, a tanulás mellett – egészségügyi problémái ellenére is – több éven át kollégiumi nevelőtanári állást vállalt Hódmezővásárhelyen. Egyetemi évei alatt olyan világhírű professzorok előadásait látogatta, mint Riesz Frigyes, Haar Alfréd, Kerékjártó Béla. Felvételt nyert az Eötvös József Collegiumba (a francia École Normale Supérieure magyar megfelelőjébe) is, amely a „tudóstanárok” képzését, a szellemi élet utánpótlásának biztosítását tekintette hivatásának. Itt Kalmár László volt a mentora.

Rapcsák András is ilyen tudóstanárként kezdte pályafutását. Végzés után rövid ideig Rozsnyón tanított az evangélikus polgári iskolában, majd (még 1942-ben) Debrecenben kapott tanári állást. Tanított az Egyesített Fiúgimnáziumban, a Debreceni Református Gimnáziumban és az ahhoz csatolt Péterfia utcai Általános Iskolában. 1945-től kezdve felsőbb matematikai előadásokat is tartott a Debreceni Egyetemen és a Tanárképző Intézetben. Igazi tanáregyéniség volt. Minden szinten megtalálta az annak megfelelő előadásmódot és hangnemet – és mindenkihez volt egy jó szava.

1949-ben főiskolai tanár kinevezéssel megbízták az egy évvel korábban alapított Egri Főiskola Matematika Tanszékének megszervezésével és vezetésével. 1951-ben docensként folytatta a pályafutását a Debreceni Egyetemen, amely egy évvel később vette fel Kossuth Lajos nevét. 1960-tól (más források szerint 1961-től) a KLTE profeszszora, 1958-tól 15 éven át a Geometria Tanszék vezetője. Utódja, Tamássy Lajos így emlékszik Rapcsák Andrára, az egyetemi tanárra:

„Kiváló és igen kedvelt előadó volt, aki előadásaiiban nem a saját – valóban mély és széles körű – tudását akarta bemutatni, hanem hallgatóinak azt az élményt kívánta megadni, hogy látszólag nehéz dolgokat is viszonylag könnyen meg tudnak érteni. Tiszta, világos, magas színvonalú, de mégis jól követhető előadásaiival sokunkban keltette fel, vagy erősítette meg a matematika iránti érdeklődést és vonzalmat.” (Tamássy Lajos: Rapcsák András (1914–1993). Magyar Tudomány, 1994/4. sz.)

Rapcsák András számos fontos vezetői megbízást is teljesített a Kossuth Lajos Tudományegyetemen: a Természettudományi Kar dékánhelyettese (1954–1955), az Egyetem rektorhelyettese (1955–1957, 1959–1963), végül rektora (1966–1973) is volt.

A matematika hivatásszerű művelését már egyetemi hallgatóként elkezdte. Riesz Frigyes hatására (s mert a téma „benne volt a levegőben”) elkészített egy mértékelméleti tárgyú munkát, de nem érezte elég érettnek ahhoz, hogy publikálásra benyújtsa. Érdeklődése az 1942-ben Debrecenbe érkező Varga Ottó hatására fordult a modern differenciálgeometria irányába (mint egyszer elmesélte, Riesz Frigyes bizonyos okokból nem szerette a differenciálgeometriát). Az 1947-ben (még középiskolai tanárként) elkészített „Felületelmélet Minkowski-terekben” című egyetemi doktori értekezése már ezt az új érdeklődést tükrözi. Kandidátusi fokozatot szerzett 1955-ben a „Differenciálinvariánsok teljes rendszere a reguláris Cartan-térben” című disszertációjával, a matematika tudományok doktora fokozatot (a mai „MTA doktora” megfelelőjét) pedig 1960-ban nyerte el a „Metrikus és affinösszefüggő pályaterék pályatartó leképezései” című értekezésével. A Magyar Tudományos Akadémia 1967-ben levelező tagjává, 1982-ben pedig rendes tagjává választotta.

Az akadémiai értekezés egyik alapvető fontosságú eredménye az a *bűvös* egyenlet⁷, amelyet Rapcsák András 1961-ben a *Publicationes Mathematicae* (Debrecen) folyóiratban németül megjelent dolgozatában publikált, és amelyet az 1990-es évek második felétől kezdve Rapcsák-egyenletként idéz a szakirodalom. Ennek egyik fontos olvasata az ún. pályaterék projektív metrizálhatóságának következő kritériuma: azok a Finsler-függvények, amelyeknek geodetikussai (az ívhosszt lokálisan minimalizáló pályái) csupán (irányítástartó) átparaméterezésben különböznek az adott pályáktól, pontosan a Rapcsák-egyenlet (pozitív homogén) megoldásai. Ha ún. lapos

⁷ Szilasi József: *Találkozásaim Rapcsák Andrással és a Rapcsák-egyenletekkel*. Emlékezés Rapcsák András születésének 100. évfordulóján, Debrecen, 2014. december 12.

pályateret tekintünk, amelyben – alkalmas lokális koordinátarendszert használva – a pályák parametrizált egyenesek, úgy eljuthatunk Hilbert híres IV. problémája analitikus változatának megoldásához. Ezt az értekezés bírálói is hangsúlyozták:

„Mindhárom opponensi vélemény [Varga Ottó, Fejes-Tóth László, Soós Gyula], kiemelte a dolgozat érdekéért, hogy [...] egy Hilbert által még a századfordulón felvetett kérdés is! (sic!) mint részeredmény analitikus tárgyalásmóddal megválaszolást nyer.” (Moór Arthur: Rapcsák András doktori értekezésének nyilvános vitája. In: A Magyar Tudományos Akadémia Matematikai és Fizikai Osztályának Közleményei, XI. kötet, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1961.)

A bűvös egyenlet még évtizedekkel később is motiválta a témába vágó kutatásokat mind a Debreceni Differenciálgeometriai Iskola körein belül, mind nemzetközi szinten. A Debreceni Egyetem Matematikai Intézetének Geometria Tanszékén Szilasi József vezetésével kezdődött meg a Finsler-geometria indexmentes kalkulusának kidolgozása Joseph Grifone úttörő munkájának folytatásaként a múlt század 90-es éveiben. (A Finsler-geometria modern kalkulusának kiépítésében a nemzetközi alternatíva S. S. Chern és tanítványai, D. Bao és Z. Shen munkássága volt.) Az új kalkulus áttekinthetőbbé és letisztultabbá tette a klasszikus eredményeket, melyek új bizonyítást nyertek és új rendszerben álltak össze, ami ösztönző erejű volt az újabb vizsgálatok szempontjából is. Szilasi József és tanítványai a Word Scientific Press kiadónál a centenáriumi évben (2014) megjelent *Connections, Sprays and Finsler structures* című monográfiájukkal tisztelegtek a Finsler-geometria klasszikusainak munkássága előtt: In memoriam Ludwig Berwald (1883–1942), András Rapcsák (1914–1993), Makoto Matsumoto (1920–2005).

Rapcsák András munkásságát számos díj és elismerés kísérte: a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozata (1952), az Oktatásügy Kiváló Dolgozója (1955), a Munka Érdemrend ezüst fokozata (1965), a kijevei Sevcsenko Egyetem díszdoktora (1968), a Sport Érdemérem arany fokozata (1969), a Munka Érdemrend arany fokozata (1974), Debrecen város díszpolgára (1974), Emlékplakett a TTK 25. évfordulója alkalmából (1975), Pro Universitate kitüntetés (1977), Szocialista Magyarországért Érdemrend (1984), Emlékplakett (1985), KLTE doctor honoris causa cím (1988).⁸

⁸ Kántor Sándorné: *Rapcsák András*. In: Pedagógusok Arcképcsarnoka 2002, Hajdú-Bihar Megyei Neveléstörténeti Egyesület, 2002.

Ennek a rövid és nagyon vázlatos áttekintésnek a végén pedig kapjanak szót azok, akik Rapcsák Andrást egészen közről ismerték:

„Végül, de nem utolsó sorban, emlékeznünk kell nem mindennapi egyéniségére, az oly sokakat elbűvölő személyes varázsára. Azon kevesek közé tartozott, akikre sokan, hosszú ideig mindig örömmel és jó emlékekkel fognak visszaemlékezni.” (Tamássy Lajos: Rapcsák András (1914–1993). Magyar Tudomány, 1994/4. sz.)

„Ha valaki arra kérne, hogy egyetlen mondatban jellemezzem Rapcsák Andrást, azt mondanám, hogy reneszánsz ember volt a XX. századi Magyarországon. [...] Szerencsésnek mondhatja magát, akinek volt módja kicsit is közelebbi ismeretségbe kerülni vele. Én részesültem ebben a szerencsében – ezért is szólhatok most itt.” (Szilasi József: Találkozásaim Rapcsák Andrással és a Rapcsák-egyenletekkel. Emlékezés Rapcsák András születésének 100. évfordulóján, Debrecen, 2014. december 12.)

Szilasi József

(nyugalmazott egyetemi docens, Geometria Tanszék)

Vincze Csaba

(intézetigazgató egyetemi tanár, Geometria Tanszék)

Felhasznált irodalom:

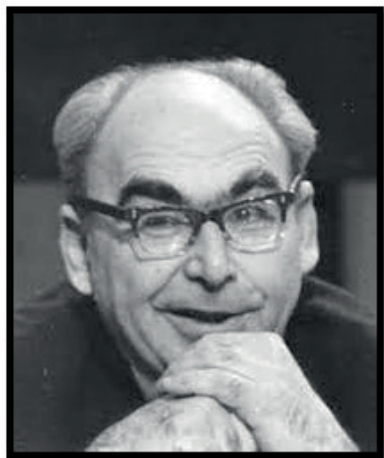
Kántor Sándorné: *Rapcsák András*. In: Pedagógusok Arcképcsarnoka 2002. Debrecen: Hajdú-Bihar Megyei Neveléstörténeti Egyesület, 2002.

Moór Arthur: *Rapcsák András doktori értekezésének nyilvános vitája*. In: A Magyar Tudományos Akadémia Matematikai és Fizikai Osztályának Közleményei, XI. kötet. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1961.

Szilasi József: *Találkozásaim Rapcsák Andrással és a Rapcsák-egyenletekkel*. Emlékezés Rapcsák András születésének 100. évfordulóján, Debrecen, 2014. december 12.

Tamássy Lajos: *Rapcsák András (1914–1993)*. Magyar Tudomány, 1994/4. sz.

Rényi Alfréd (1921–1970)

Rényi Alfréd 1921. március 20-án született Budapesten. Középiskolába a budapesti Trefort utcai gimnáziumba járt (a mai ELTE Trefort Ágoston Gyakorlóiskola), ahol az idegennyelvek és a matematika iránti érdeklődése, tehetsége hamar kitűnt. A budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen (ma Eötvös Lóránd Tudományegyetem) kezdte felsőfokú tanulmányait matematika-fizika szakon. Itt Fejér Lipót vette szárnyai

alá 1940-ben a fiatal tehetséget. Közös munkájuk azonban 1944-ben megszakadt, amikor Rényit munkaszolgálatra kötelezték Hangonyban és Hajdúböszörményben. Innen 1944 végén megszökött, de a háború végéig bujkálnia kellett. 1945-ben fejezte be tanulmányait a Szegedi Tudományegyetemen: Riesz Frigyesnél doktorált matematikából. 1946-ban és 1947-ben J. V. Linnyik és I. M. Vinogradov aspiránsa volt Leningrádban (ma Szentpétervár), és 1947 nyarán adta be a kvázi-Goldbach sejtés megoldását tartalmazó kandidátusi disszertációját, amellyel nagy feltűnést keltett. Ezt követően lett (1947-től) a budapesti egyetem Matematikai Intézetében tanársegéd, majd magántanár. 1948-tól 1950-ig a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen (ma Debreceni Egyetem) a matematika nyilvános rendkívüli tanára, és a II. sz. Matematikai Tanszék vezetője volt. 1949-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választották. 1950-től az MTA gyorsan világhírűvé vált Alkalmazott Matematikai Intézetének (később Matematikai Kutató Intézet) alapítója és első igazgatója. Emellett 1952-től az Eötvös Loránd Tudományegyetem Valószínűségszámítási Tanszékének tanszékvezetői feladatait is ellátta egészen 1970-ben bekövetkezett haláláig.

Ő teremtette meg a hazai valószínűségszámítási kutatások alapját, több számelméleti alkalmazást is vizsgált ebben a témakörben. Kidolgozta a valószínűségszámítás elméletének új, axi-

omatikus felépítését és megalkotta a feltételes valószínűség fogalmát. Eredményeit a kvantummechanikában is alkalmazzák. Az Erdős-Rényi modell az Erdős Pállal közösen kidolgozott gráfelméleti módszerük eredménye.

„Ha rossz kedvem van, matematizálok, hogy jó kedvem legyen. Ha jó kedvem van, matematizálok, hogy megmaradjon a jó kedvem.” – talán ez az egyik leghíresebb gondolat, amely Rényi Alfréd-től származik. Így könnyebben érhető, hogy a mély, elméleti matematikai gondolatok mellett hogyan jutott ideje és energiája a matematika más területeire is. Nagy figyelmet fordított a matematika tudományának alkalmazásaira és népszerűsítésére (például előadássorozatot tartott a TV-ben Játék és matematika címmel) miközben sürgette a magyarországi matematikaoktatás reformját. Ezen túl az ő kezdeményezésére indult el hazánkban a matematikatörténet ókori fejezeteinek vizsgálata.

Munkásságát 1949-ben és 1954-ben Kossuth-díjjal ismerték el, 1956-ban pedig az MTA rendes tagja lett. Járt az Amerikai Egyesült Államokban és Kínában. A tudományos közéleti feladatokból szintén kivette a részét, több pozíciót is betöltött az MTA, a Bolyai Társaság és egyéb, tudományos bizottságok tagjaként. Néhány éven keresztül a budapesti VIII. kerület közéletében is aktívan részt vett. Több száz tudományos munka köthető a nevéhez, köztük számos monográfia. Felesége, Rényi Kató szintén matematikus volt.

Rényi Alfréd halálát követően a Magyar Tudományos Akadémia Matematikai Kutatóintézete egy róla elnevezett díjat alapított 1972-ben, majd 1999-ben felvette a nevét.

„Számos költő írt Ars Poeticát. Ars Mathematica írására azonban eddig senki nem vállalkozott. Pedig [...] érdemes elgondolkodni azon, hogy miben áll a mesterség titka [...]. 1. Tanulni vagy kutatni? [...] 2. Bővíteni vagy mélyíteni a tudást? [...] 3. Önkritika vagy önbizalom? [...] 4. Egyéni vagy kollektív munka? [...] 5. Elmélet vagy alkalmazás? [...] 6. Matematikai szabatoság vagy intuíció? [...] 7. Új területeket feltárni, vagy a hagyományos területek megoldatlan problémáit megoldani? [...] 8. Tömörség vagy érthetőség? [...] 9. Egyéni felfogás vagy személytelen tárgyilagosság? [...] 10. Mi a siker titka: a szorgalmas, szívós munka vagy a szerencsés öt-

let? [...] Összefoglalva: mind a tíz dilemmában a 'vagy' szócska az 'és' szócskával helyettesíthető. Ebben áll az *Ars Mathematica*." (Rényi Alfréd: *Ars Mathematica*. (Szerk.: Hegedős Mária), Magvető Kiadó, Budapest, 1973, 7–10. old.)

Györkös-Varga Nóra

(egyetemi adjunktus, Algebra és Számelmélet Tanszék)

Felhasznált irodalom:

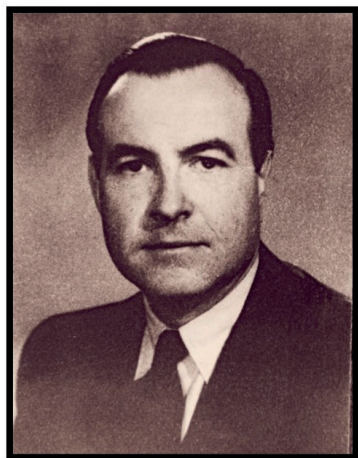
Rényi Alfréd. Magyar életrajzi lexikon 1000–1990, főszerkesztő: Kenyeres Ágnes.

Magyar feltalálók és találmányaik: Rényi Alfréd. Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala. <https://www.sztnh.gov.hu/hu>

Rényi Alfréd: *Ars Mathematica*. (Szerk.: Hegedős Mária), Magvető Kiadó, Budapest, 1973.

Egy rövid életet élt zseni: Rényi Alfréd matematikus. <https://millasreggeli.hu/tech-tud/mesel-a-mult/egy-rovid-eletet-elt-zseni-renyi-alfred-matematikus/>

Varga Ottó (1909–1969)

Varga Ottó 1909. november 22-én született Szepetneken. Édesapja, Varga Imre, evangélikus lelkész volt, később Szepes vármegye püspöke. Édesanyja, Hennig Mariann, német származású. A család 1910-ben rövid időre Zágrábra, majd a felvidéki Poprádra költözött. Varga Ottó itt magyar tannyelvű elemi iskolába járt, nyolc éves középiskolai tanulmányait azonban a Német Evangélikus Gimnáziumban végezte Késmárkon, s később felsőfokú tanulmányait is német

nyelvű egyetemeken folytatta. Így – bár jól tudott magyarul – igazán a német szaknyelvet ismerte, és előadásában ezek szó szerinti magyarra fordításával időnként humoros hatást ért el. 1927-ben érettségizett, s ezt követően édesapja kérésére gyakorlati pályát választott: a bécsi műegyetem építészmérnöki karára iratkozott be. Itt az ábrázoló geometriát nagyon szerette, leginkább azonban a matematikához vonzódott, és egy év elteltével tanulmányait a Prágai Német Egyetemen folytatta. A neves professzor, Ludwig Berwald (1883 Prága - 1942 Lodz) felismerte a tehetségét, és érdeklődését a differenciálgeometria felé terelte. 1933-ben matematika-ábrázoló geometria szakos diplomát szerzett, és még ebben az évben – Berwald irányításával – a doktori disszertációja is elkészült, amelyet 1934-ben védett meg. Ebben bevezette az „affinösszefüggő vonalelem-sokaság” fogalmát, ahol – mai nyelven – a vonalelem-sokaság egy n -dimenzós sima sokaság összes érintővektorainak nyálábát (röviden: az érintőnyálábot) jelenti. A vonalelem-sokaságot az tette „affinösszefüggővé”, hogy megadott fölötté egy „invariáns differenciál”-nak mondott differenciáloperátort, amelyre előírt egy manapság erős regularitásként is említett feltételt. (Az „invariáns” jelző helyett ma a „kovariáns” jelző használatos.) Az invariáns differenciál segítségével az alapsokaság görbéi mentén (vonalelem-sokaságbeli fedőgörbére vonatkozóan) párhuzamos eltolás vezethető be. Mindezek birtokában Varga Ottó disszertációjának fő eredménye a következőképpen fogalmazható meg: ha egy vonalelem-so-

kaságon adva van egy Finsler-függvény („metrika”), akkor létezik fölötte egy és csak egy olyan torziómentes invariáns differenciál, amelyhez tartozó párhuzamos eltolások megőrzik az érintővektorok Finsler-függvény szerinti hosszát. (A torziómentességet Varga Ottó az invariáns differenciált lokálisan leíró konnexió-paraméterek segítségével definiálta.)

Ez az eredmény a Riemann-geometria nevezetes alap-lemmájának általánosítása a Finsler-geometriára, a szóban forgó invariáns differenciál pedig nem más, mint amit a tárgykör igen kiterjedt irodalma Cartan-konnexióként említ. De miért nem Varga-konnexióként? Az történt, hogy a kor vezető (és minden idők egyik legnagyobb) differenciálgeométere, a francia Élie Cartan, gyakorlatilag egy időben és más úton ugyanerre az eredményre jutott. Varga Ottó ezért a munkáját csak egy kevéssé ismert, helyi folyóiratban megjelent rövid dolgozatban publikálta (Beiträge zur Theorie der Finslerschen Räume und der affinzusammenhängenden Räume von Linienenelementen. Lotos Prag 84, 1936), míg Cartan munkája egy kis könyv formájában, neves kiadónál jelent meg (Les espaces de Finsler. Actalities 79, Paris, Hermann, 1934). Ezen a ponton érdemes elmondanunk, hogy Varga Ottó a prágai doktori értekezésének témáihoz későbbi munkássága során még vissza-visszatért, mégpedig fontos és előremutató hozzájárulásokkal. Egy 1941-ben megjelent dolgozatában (Zur Herleitung des invarianten Differentials in Finslerschen Räumen. Monatshefte für Math. und Phys. 50, 165–175. old.) kidolgozott egy, a geometriai látásmódjára nagyon jellemző, szellemes eljárást, amellyel a Cartan-konnexió (görbék mentén) a Finsler-metrikát oszkuáló Riemann-metrika Riemann-konnexiójaként állítható elő. Ez a munkája magyarul is megjelent: Az invariáns differenciál megállapítása Finsler-terekben (Mat. és Fiz. Lapok 48 (1941), 423–435. old.). Az 1949-ben induló Publicationes Mathematicae Debrecen első számában az affinösszefüggő vonalelem-sokaságok ekvivalencia-elméletét tárgyalta, és ez a munkája is számos további vizsgálódás kiindulópontjává vált.

Témavezője, Ludwig Berwald tanácsára az 1934/35-ös tanévben a híres hamburgi kutató centrumban, Wilhelm Blaschke professzor irányításával folytatta tanulmányait. Itt elsősorban integrálgeometriai vizsgálatokat végzett olyan, később világhírű matematikusok társaságában, mint Shiing-Shen Chern vagy Louis Santalo, és életre szóló barátságot kötött Bojan Petkanchin (1907–1987) bolgár mate-

matikussal. Varga Ottó kimagasló eredményeket ért el a Blaschke által megalapozott integrálgeometriában. Ezek később a geometriai optikában és a Finsler-geometriában nyertek alkalmazást.

„Fejtegetéseinknek az a célja, hogy az integrálgeometriát a Finsler-féle geometrián belül tárgyaljuk, és hogy rámutassunk kapott eredményeink alkalmazhatóságára a geometriai optikában. E két feladat közül a súlypont az elsőre esik. Ugyanis teljes alaposággal kitérünk az integrálgeometria alapjainak tisztázására, ismertetni fogjuk a Finsler-féle geometria legegyszerűbb fogalmait és különösképpen rá fogunk mutatni arra a fontos szerepre, amelyet az integrálgeometria a Finsler-féle sokaságokban játszik.” (Varga Ottó: Az integrálgeometria alkalmazásai a geometriai optikában. In: A Magyar Tudományos Akadémia Matematikai és Fizikai Osztályának Közleményei, 1951/1. sz.)

Varga Ottó 1936-ban kapott állást a prágai Tudományegyetem Matematikai Intézetében Berwald asszisztenseként, ahol 1937-ben habilitált. Prága német megszállása után, 1941-ben visszatért Magyarországra. Szőkefalvi-Nagy Béla Kolozsvárról, Szalay Sándor Debrecenből hívta meg az egyetemre tanítani. Varga Ottó először a Kolozsvári Tudományegyetem meghívásának tett eleget. Intézeti tanár lett, és másodszor is habilitált. 1942-ben került át a Debreceni Tudományegyetemre, és magával hozta korának legmodernebb differenciálgeometriáját annak minden kihívásával és problémagazdagságával együtt. Éles és hozzáértő szemmel kiválasztotta tanítványai közül azokat, akiket kutatómunkára hivatottnak érzett. Így hihetetlenül rövid idő alatt egy világszínvonalú kutatócsoport jött létre az irányításával, a „debreceni iskola” – és közben arról sem feledkezett meg, hogy a matematika többi fontos ága is méltóképpen legyen reprezentálva a Debreceni Egyetemen. 1944-ben, addigi munkásságának elismeréséül az Eötvös Loránd Matematikai és Fizikai Társulat Kőnig Gyula emlékdíjban részesítette.

1947-ben az Egyetem rendkívüli, 1948-ban rendes egyetemi tanára lett. 1949-ben Rényi Alfréddel és Szele Tiborral együtt megalapította a későbbiekben nemzetközi hírűvé és elismertté vált debreceni tudományos matematikai folyóiratot *Publicationes Mathematicae Debrecen* címmel. Ugyanebben az évben lett az újonnan megalakuló Természettudományi Kar (ma Természettudományi és Technológiai Kar) első dékánja. Mindemellett feladatai közé tartozott a Matematikai Szeminárium/Tanszék vezetése is (1949–1958).

A bécsi egyetemi minta alapján szervezte meg a matematika és ábrázoló geometria szakot Debrecenben.

Számos európai egyetem meghívására tartott szakmai előadást (Prága, Zürich, Szófia, Pozsony, Bécs, Graz, Drezda, Oberwolfach, Berlin, Edinburgh, stb.). 1950-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja lett, 1965-ben pedig rendes tag. A Magyar Tudományos Akadémia képviselőjeként vett részt (többek között) azon a berlini ünnepségen, amit Riemann híres habilitációs előadásának centenáriuma rendeztek 1954-ben. 1952-ben Kossuth-díjjal tüntették ki.⁹

Életének harmadik szakasza már a fővároshoz kötődik. 1958-ban kinevezték az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem Matematikai Tanszékére, ahol 1967-ig teljesített szolgálatot. Ezután a Magyar Tudományos Akadémia Matematikai Kutatóintézetében dolgozott mint tudományos főmunkatárs, de már 1958 óta vezette a differenciálgeometriai kutatócsoportot.

Budapesten hunyt el 1969. június 14-én. Születése centenáriuma, 2009-ben emléktáblát avattak a tiszteletére a Debreceni Egyetem Egyetem téri campusán. Ugyanezen év májusában nemzetközi tudományos konferencián emlékeztünk meg a munkásságáról Egyetemünkön.

„Mint tudományos kutatót a rendkívüli alaposág, lelkiismeretesség és invencióképesség jellemezte. Hosszú beszélgetéseink alatt nem egyszer töltött el csodálattal az a kristálytisztá logika és geometriai szemlélet, amellyel problémáit megvilágította. [...] Varga Ottóról, mint emberről is csak a legnagyobb elismeréssel és megbecsüléssel emlékezhetünk.”
(Rapcsák András: Varga Ottó (1909–1969). Matematikai Lapok, 21. évf. (1970) 1–2. sz.)

Szilasi József

(nyugalmazott egyetemi docens, Geometria Tanszék)

Vincze Csaba

(intézetigazgató egyetemi tanár, Geometria Tanszék)

⁹ Kántor Sándorné: *Varga Ottó*. In: Pedagógusok Arcképcsarnoka 2002, Debrecen: Hajdú-Bihar Megyei Neveléstörténeti Egyesület, 2002.

Felhasznált irodalom:

Kántor Sándorné: *Varga Ottó*. In: Pedagógusok Arcképcsarnoka 2002. Debrecen: Hajdú-Bihar Megyei Neveléstörténeti Egyesület, 2002.

Rapcsák András: *Varga Ottó (1909–1969)*. Matematikai Lapok, 21. évf. (1970) 1–2. sz.

Szilasi József: *Mesterünk, Varga Ottó*. Magyar Tudomány Ünnepe, 2019.

Varga Ottó: *Az integrálgeometria alkalmazásai a geometriai optikában*. In: A Magyar Tudományos Akadémia Matematikai és Fizikai Osztályának Közleményei, 1951/1. sz.

MUNKATÁRSAK
(2024)

Dr. Bazsó András	Dr. Muzsnay Zoltán
Dr. Bérczes Attila	
Dr. Bessenyei Mihály	Dr. Nagy Ábris
Dr. Boros Zoltán	Dr. Nagy Gergő
	Dr. Novák-Gselmann Eszter
Dr. Fazekas Borbála	Dr. Nyul Gábor
Dr. Figula Ágota	
	Dr. Oláh Márk
Dr. Gaál István	
Dr. Gát György	Dr. Páles Zsolt
Dr. Györkös-Varga Nóra	Dr. Pink István
Dr. Grünwald Richárd	Dr. Pintér Ákos
Dr. Hajdu Lajos	Dr. Rácz Gabriella
Herendiné Dr. Kónya Eszter	Dr. Remete László
Dr. Kiss Tibor	Dr. Szilasi Zoltán
Dr. Kovács Zoltán	
Dr. Kozma László	Dr. Tengely Szabolcs
	Dr. Tran Quoc Binh
Dr. Lovas Rezső László	
	Dr. Vincze Csaba
Dr. Mészáros Fruzsina	

Név: Dr. Bazsó András

Születési hely: Kazincbarcika (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Algebra és Számelmélet Tanszék

Beosztás: egyetemi adjunktus

<https://math.unideb.hu/dr-bazso-andras>

Tisztségek:

MTA Köztestületi tagja

Bolyai János Matematikai Társulat választmányi tagja (2018–2022),
póttag (2022 -2024)

DE TTK Matematikai Intézet beiskolázási felelőse (2018-tól)

Tanulmányok:

Debreceni Egyetem, Debrecen, okleveles matematikus MSC, 2006

Debreceni Egyetem, Debrecen, matematika tanár MSC, 2008

Debreceni Egyetem, Debrecen, matematika- és számítástudományok PhD, 2010

Munkahelyek:

2006–2009 PhD hallgató, Debreceni Egyetem, Matematikai Intézet

2008 Óraadó, Eszterházy Károly Főiskola, Matematikai és Informatikai Intézet

2009–2011 Tudományos segédmunkatárs, MTA-TKI, MTA-DE Számelméleti Kutatócsoport

2009–2014 Egyetemi tanársegéd, Debreceni Egyetem, Matematikai Intézet

2014-től Egyetemi adjunktus, Debreceni Egyetem, Matematikai Intézet

2012–2022 Tudományos munkatárs, MTA-TKI, MTA-DE „Egyenletek, függvények, görbék” Kutatócsoport

2023-tól Tudományos munkatárs, HUN-REN DE „Egyenletek, függvények, görbék és alkalmazásaik” Kutatócsoport

Kutatási terület: Számelmélet, Diofantikus egyenletek elmélete

Elismerések, díjak:

TTK Emlékérem, DE TTK Tanácsa és Dékánja (2006)

„Az Év Hallgatói Tudományos Publikációja” Aranyérem, Debreceni Egyetem Tudományegyetemi Karok Tanácsa (2008)

Patai László Alapítvány Díja, Bolyai János Matematikai Társulat (2015)

Universitas Alapítvány Díja, Debreceni Egyetem (2016)

A TTK Kiváló F fiatal Oktatója, DE TTK Tanácsa és Dékánja (2017)

A TTK Dékánjának Elismerő Oklevele, DE TTK Tanácsa és Dékánja (2024)

Név: Dr. Bérczes Attila

Születési hely: Nagykároly (Románia)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Algebra és Számelmélet Tanszék

Beosztás: egyetemi tanár

<https://math.unideb.hu/dr-berczes-attila>

Tisztségek:

DE TTK Algebra és Számelmélet Tanszék tanszékvezetője (2016-tól)

Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Karának
Dékáni Tanácsadója (2008–2013, 2017-től)
DE TTK Külügyi Bizottságának Elnöke (2011–2013, 2017-től)
DE KFSZB Oktatói Társelnöke (2006-tól)
OTKA Matematika Zsűri tagja (2018–2020)
DE TTK Kari Diákjóléti Bizottság Oktatói Társelnöke (2005–2006)
Országos Tudományos Diákköri Tanács tagja (1998–1999)
Kossuth Lajos Tudományegyetem Hallgatói Önkormányzatának
alelnöke (1995–1996)

Tanulmányok:

Debreceni Református Gimnázium, 1990
Kossuth Lajos Tudományegyetem, okleveles matematikus, 1996
Kossuth Lajos Tudományegyetem, okleveles angol-magyar szak-
fordító (matematika), 1999

Tudományos fokozatok, címek

PhD fokozat matematikából: Debreceni Egyetem, 2001
Habilitáció matematikából: Debreceni Egyetem, 2009
MTA doktora cím matematikából: Magyar Tudományos Akadé-
mia, 2017

Munkahelyek:

Debreceni Egyetem, Debrecen (1999-től)
MTA-DE Számelméleti Kutatócsoport (1998–2011)

Kutatási terület: Diofantikus egyenletek elmélete: exponenciális, po-
linomiális és polinomiális-exponenciális diofantoszi egyenletekre,
egyenlet-családokra vonatkozó kvantitatív, effektív és explicit ered-
mények. Polinomokra vonatkozó diofantikus problémák vizsgálata.
Rekurzív sorozatokkal kapcsolatos diofantikus problémák. A diofan-
tikus számelmélet alkalmazásai a kriptográfia területén.

Elismerések, díjak:

Rényi Kató Díj, Budapest (1996)

TTK emlékérem, Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen (1996)

Rektori Dicséret, Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen (1996)

Belföldi Doktorandusz Ösztöndíj PhD disszertáció megírásának támogatására (Soros Alapítvány, 1999–2000)

Grünwald Géza Emlékérem, Budapest (2001)

Öveges József Program ösztöndíja (NKTH, 2006–2007)

Magyar Állami Eötvös Ösztöndíj Leideni kutatások támogatására (Magyar Ösztöndíj Bizottság, 2007)

Bolyai János Kutatási Ösztöndíj (MTA, 2007–2010)

A DE rektorának elismerő oklevele (2014)

Bolyai János Kutatási Ösztöndíj (MTA, 2014–2017)

Akadémiai Díj (MTA, 2017)

30 éves az angol nyelvű képzés ezüst emlékérem (2017)

Név: Dr. Boros Zoltán

Születési hely: Debrecen (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Analízis Tanszék

Beosztás: egyetemi docens

<https://math.unideb.hu/dr-boros-zoltan>

Tisztségek:

1991–2001 és 2010 óta: DE TTK Matematikus TDK tanárelnöke

2008 óta: OTDT FiFöMa Szakmai Bizottság tagja

2017: a XXXIII. OTDK FiFöMa Szekció ügyvezető titkára

2010–2020: a DE TTK levelezős matematika tanári szak koordinátora
2020–2024: tanszékvezető (DE TTK Matematikai Intézet, Analízis Tanszék)

Bolyai János Matematikai Társulat Választmányi Tag
MTA köztestületi tag

Tanulmányok, végzettség, fokozat:

Fazekas Mihály Gimnázium, Debrecen, 1985

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, Matematikus és angol-magyar szakfordító, 1991

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, kitüntetéses egyetemi doktori cím, 1994 (illetve PhD, 1997)

Debreceni Egyetem, Debrecen, Habilitáció, Matematika- és Számítástudományok, 2004

Munkahelyek:

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen (1991–1999)

Debreceni Egyetem, Debrecen (2000-től)

Kutatási terület: Függvényegyenletek és -egyenlőtlenségek. Analízis nem-archimédeszi testekben. Általánosított számrendszerek. Általánosított deriváltak. Konvex analízis.

Elismerések, díjak:

XX. OTDK I. díj (Pécs, 1991)

Rényi Kató Díj (Bolyai János Matematikai Társulat, 1991)

38th ISFE medal (a 38. Nemzetközi Függvényegyenletek Szimpózium legjobb előadásáért megítélt díj, 2000)

Bolyai János Kutatási Ösztöndíj (MTA, 2001–2004)

Elismerő oklevél témavezetői tevékenységért (XXXI. OTDK 2013, XXXIV. OTDK 2019, 35. OTDK 2021, 36. OTDK 2023)

Szentágothai János Ösztöndíj Tapasztalt Kutatóknak a Konvergencia Régiókban (2013–2014)

Tudományos közlemények:

Boros Zoltán (Függvényegyenletek) (MTMT)

Név: Dr. Fazekas Borbála Andrea

Születési hely: Debrecen (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet
Analízis Tanszék

Beosztás: egyetemi adjunktus

<https://math.unideb.hu/dr-fazekas-borbala>

Tanulmányok:

Kossuth Lajos Tudományegyetem Gyakorló Gimnáziuma, Debrecen, 1997

Debreceni Egyetem, Debrecen, Matematikus, 2002

Debreceni Egyetem, Debrecen, Matematika szakos tanár, 2003

Debreceni Egyetem, Debrecen, Földrajz-informatika szakos tanár, 2004

Univ. of Karlsruhe, Karlsruhe, Németország, Aufbaustudium, Matematika, 2003

Univ. of Karlsruhe, Karlsruhe, Németország, PhD, Matematika, 2012

Munkahelyek:

Debreceni Egyetem, Debrecen, 2008-tól

University of Karlsruhe, Karlsruhe, Németország, 2004–2008

Kutatási terület: Elliptikus parciális differenciálegyenletek megoldása numerikus módszerek segítségével, számítógéppel támogatott enclosure módszerek, elliptikus parciális differenciálegyenletek közelítő megoldásai. A Lane-Emden probléma és a Biharmonikus egyenlet megoldásai. Kritikus exponensek a Kvantum-Einstein gravitáció elméletben. Döntésfüggvények.

Elismerések, díjak:

A TTK Dékánjának Elismerő Oklevele (DE TTK, 2020)

Név: Dr. Figula Ágota

Születési hely: Nyírbátor (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet
Geometria Tanszék

Beosztás: egyetemi docens

<https://math.unideb.hu/dr-figula-agota>

Tanulmányok:

Báthory István Gimnázium, Nyírbátor, 1994

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, Matematika-fizika szakos tanár, 1999

Friedrich-Alexander University, Erlangen, Németország, matematikus, 2000

Friedrich-Alexander University, Erlangen, Németország, Természettudományi Doktori Iskola, 2003

Debreceni Egyetem, Debrecen, Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola, 2005

Debreceni Egyetem, Debrecen, Habilitáció, Matematika- és Számítástudományok, 2008

Munkahelyek:

Debreceni Egyetem, Debrecen (2003-tól)

Doktori képzés, Friedrich-Alexander University, Erlangen (2000–2003)

Kutatási terület: Differenciálgeometria és Lie elmélet (Lie elméleti eredmények általánosítása nem-asszociatív analitikus struktúrákra, Lie algebrák általánosításainak vizsgálata). Algebrai módszerek a geometriában: topologikus loopok és szorzáscsoportjuk struktúrájának vizsgálata, Lie transzformáció csoport, véges geometriai és kódelméleti eszközök alkalmazása. Didaktika (a matematika oktatásának fejlesztése a felsőfokú természettudományi, technológiai, mérnöki, gazdasági, informatikai képzésekben).

Elismerések, díjak:

A TTK Dékánjának elismerő oklevele (DE TTK, 2022)

Elismerő oklevél témavezetői tevékenységért (OTDK 2021, 2023)

Bolyai János Kutatási Ösztöndíj (MTA, 2011–2014)

Posztdoktori Kutatói Ösztöndíj (Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal, 2009–2012)

Magyary Zoltán Posztdoktori Ösztöndíj (EEA Grants and Norway Grants, 2009–2010)

Posztdoktori Ösztöndíj (Oktatási Minisztérium, 2007)

Grünwald Géza Emlékérem (BJMT, 2006)

Tagságok:

MTA DAB Matematikai Munkabizottság tagja

MTA köztestületi tag

Bolyai János Matematikai Társulat Választmányának és Küldöttgyűlésének tagja

Név: Dr. Gaál István

Születési hely: Debrecen (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet,
Algebra és Számelmélet Tanszék

Beosztás: egyetemi tanár

<https://math.unideb.hu/dr-gaal-istvan>

Tisztségek:

A DE Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola törzstagja

Explicit módszerek az algebrai számelméletben program vezetője

A DE TTK Matematikai és Informatikai Intézet oktatási felelőse (1993–1999)

DE TTK oktatási dékánhelyettese (1999–2004)

DE Tudományegyetemi Karok oktatási és tanárképzési elnökhelyettese (2004–2010)

DE Tudományegyetemi Karok elnöke (2010–2013)

DE rektorhelyettese (2013–2015)

DE Matematikai Intézet, Algebra és Számelmélet Tanszék vezetője (2005–2016)

Universitas Alapítvány kuratóriumi elnöke

Kossuth Lajos Tudományegyetem Baráti Köre Egyesület elnöke

Hungarnet Egyesület elnökségi tagja

Szerkesztőbizottsági tag: Mathematica Slovaca, Acta Mathematica Academiae Paedagogicae Nyíregyháziensis, Publicationes Mathematicae

Akadémiai főszerkesztő: JP Journal of Algebra and Number Theory

Magyar Szerkesztőségi Egység vezetője: Zentralblatt für Mathematik

Tanulmányok:

Fazekas Mihály Gimnázium, Debrecen, 1979

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, matematikus szak, 1984

TMB (doktori) ösztöndíj, DE Matematikai Intézet, 1984–1987

Egyetemi doktor: 1987

Kandidátus: 1990

PhD: 1995

Habilitáció: 1998

MTA doktora: 2003

Munkahelyek:

Debreceni Egyetem, Matematikai Intézet: 1984-től

Kutatási terület: Algebrai számtestek monogenitása, hatvány egész bázisa. Diofantikus egyenletek, Thue egyenletek, indexforma egyenletek elméleti vonatkozásai és algoritmusok a megoldások megkeresésére. Megjelent két könyve és több, mint száz cikke. 2021 óta rendszeresen szervezi a „Monogenity and power integral bases” című nemzetközi online konferenciákat, évente legalább két alkalommal. Célja a számtestek monogenitására vonatkozó eredmények bemutatása, közös kutatások ösztönzése, a terület fontosságának bemutatása.

Elismerések, díjak:

Rényi Kató Emlékdíj I fokozat: 1984

Grünwald Géza emlékdíj: 1988

Akadémiai Díj (megosztva): 1992

Széchenyi Professzori Ösztöndíj: 1998–2002

Debreceni Egyetem Tanárképzéséért Díj: 2020

Brassai Művészeti Díj: 2020

Név: Dr. Gát György Tamás

Születési hely: Esztergom (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Analízis Tanszék

Beosztás: egyetemi tanár

<https://math.unideb.hu/dr-gat-gyorgy>

Tisztségek:

A DE Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola törzstagja (2015-től), a funkcionálanalízis program vezetője (2018-tól)

MTA köztestületi tag

DE Természettudományi és Technológiai Kar Tudományos Bizottság tagja (2023-tól)

DE TTK Kari Tanács tagja (2018-tól)

Publicationes Mathematicae Debrecen, főszerkesztő (2019-től), szerkesztő (2015-től)

Journal of Classical Analysis, szerkesztő (2016-tól)

Acta Mathematica Academiae Paedagogicae Nyiregyhaziensis, szerkesztő (1998-től)

Magyar Akkreditációs Bizottság Matematika- és Számítástudományi Bizottság tagja (2001–2004)

MAB Természettudományi Bizottságának elnöke, MAB plénumának tagja, MAB egyetemi tanári és MAB doktori bizottságának tagja (2010–2012)

MAB Természettudományi Bizottságának tagja (2012–2024)

OTKA Matematikai Zsűri tagja (2019–2022)

Tanulmányok:

Dobó Katalin gimnázium, Esztergom (1979)

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, matematikus (1985)

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, egyetemi doktor (1987)

MTA, a matematikai tudomány kandidátusa (1993)

Debreceni Egyetem, Debrecen, habilitáció (2000)

MTA doktora, Magyar Tudományos Akadémia, Budapest (2009)

Munkahelyek:

Debreceni Egyetem, Debrecen (2015-től)

Nyíregyházi Egyetem, Nyíregyháza (Bessenyei György Tanárképző Főiskola) (1985–2015)

Debreceni Egyetem, Debrecen, további jogviszonyú (1997–2005)

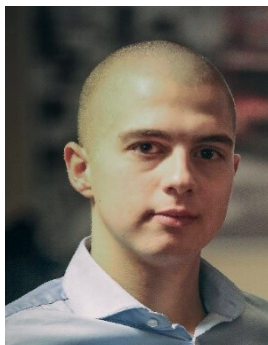
Kutatási terület: Gát György kutatási területe a harmonikus analízis, azon belül az egy- és többváltozós ortonormált rendszerekre vonatkozó Fourier-analízis, különös tekintettel a különféle szummációs eljárásokra vonatkozó Fourier sorok konvergencia és divergencia kérdéseinek vizsgálatára. Publikációs listája 146 cikket tartalmaz (MTMT). Cikkei – többek között – olyan lapokban jelentek meg, mint a *Mathematische Annalen*, *Constructive Approximation*, *Acta Arithmetica*, *Journal of Mathematical Analysis and Application*, *Journal of Approximation Theory*, *Journal of Geometric Analysis*, *Proceedings of the American Mathematical Society*, *Real Analysis Exchange*, *Studia Mathematica*. Cikkeire 1068 független hivatkozás ismert (MTMT).

Elismerések, díjak:

Magyar Érdemrend tisztikereszt polgári tagozat (2022)

Akadémiai Díj a Magyar Tudományos Akadémia elnökségétől (2019, megosztott)

Alexits György emlékdíj a Magyar Tudományos Akadémiától (1998)

Név: Dr. Grünwald Richárd

Születési hely: Debrecen (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet
Analízis Tanszék

Beosztás: egyetemi adjunktus

<https://m2.mtmt.hu/api/author/10076957>

Tanulmányok:

2011–2015: Fazekas Mihály Gimnázium, Debrecen

2015–2018: Matematika BSc, Debreceni Egyetem

2018–2020: Alkalmazott Matematikus MSc, Debreceni Egyetem

2020–2024 : Matematika PhD, Debreceni Egyetem

Munkahelyek:

2019–2020: Kockázatkezelő (gyakornok), Morgan Stanley, Budapest

2022–2024: Tanársegéd, Matematika és Informatika Intézet, Nyíregyházi Egyetem

2024-től: Egyetemi adjunktus, Matematikai Intézet, Debreceni Egyetem

Kutatási terület: Függvényegyenletek és -egyenlőtlenségek elmélete (derivációk, középértékek elmélete: általánosított Bajraktarević-középek, Gini-középek).

Elismerések, díjak:

Dékáni Dicséret, Debreceni Egyetem, 2018

1. helyezés, DE TTK Tudományos Diákköri Konferencia, Matematika Szekció, 2018

Morgan Stanley Különdíj, Debreceni Egyetem, DE TTK Tudományos Diákköri Konferencia, 2018

3. helyezés, XXXIV. Országos Tudományos Diákköri Konferencia, Matematika Szekció, Analízis és Alkalmazásai Tagozat, 2019

2. helyezés, DE TTK Tudományos Diákköri Konferencia, Matematika Szekció, 2020

Rényi Kató-emlékdíj, Bolyai János Matematikai Társulat, 2020

TTK Emlékérem, DE TTK, 2020

Különdíj, XXXV. Országos Tudományos Diákköri Konferencia, Matematika Szekció, Analízis Tagozat, 2021

Név: Dr. Györkös-Varga Nóra

Születési hely: Debrecen (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Algebra és Számelmélet Tanszék

Beosztás: egyetemi adjunktus

<https://math.unideb.hu/dr-gyorkos-varganora>

Tanulmányok:

Fazekas Mihály Gimnázium, Debrecen, 2006

Debreceni Egyetem, Debrecen, Alkalmazott matematikus MSc, 2011

Debreceni Egyetem, Debrecen, Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola, 2016

Munkahelyek:

Debreceni Egyetem, Debrecen (2014-től)

MTA-TKI, MTA-DE, Egyenletek, függvények, görbék Kutatócsoport, Debrecen (2012–2022)

HUN-REN DE Egyenletek, függvények, görbék és alkalmazásaik
Kutatócsoport, Debrecen (2023-tól)

Kutatási terület: Diofantikus számelmélet, figurális számok diofantikus tulajdonságainak vizsgálata, korlátozott együtthatókkal rendelkező polinomok (Littlewood polinom, Newman polinom) hatvány-, eltolt hatvány- és polinomértékeivel kapcsolatos végességi állítások bizonyítása, csak racionális gyökökkel rendelkező polinomok maximális fokszámának vizsgálata.

Elismerések, díjak:

TTK Kiváló Fiatal Oktatója (DE TTK, 2020)

Az Universitas Alapítvány Díja (Universitas Alapítvány, 2017)

Grünwald Géza Emlékérem (BJMT, 2016)

Patai Alapítvány Díja (BJMT, 2014)

Nemzeti Kiválóság Program - Apáczai Csere János Doktoranduszi Ösztöndíj (2013)

Rényi Kató-emlékdíj, II. fokozat (BJMT, 2011)

A TTK Tanácsának dicsérete (DE TTK, 2011)

II. helyezés, XXX. OTDK (2011)

Név: Dr. Győry Kálmán

Születési hely: Ózd (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Algebra és Számelmélet Tanszék

Beosztás: professor emeritus

<https://math.unideb.hu/dr-gyory-kalman>

Tisztségek:

DE (2000-ig Kossuth Lajos Tudományegyetem) Matematikai Intézet Számelméleti Kutatócsoport vezetője (1968-tól)

DE Algebra és Számelmélet Tanszék vezetője (1988–2005)

DE TTK dékánja (1993–1998)

DE TTK Diofantikus Számelmélet doktori alprogram vezetője (1993-tól)

DE általános rektorhelyettese (2000–2001), rektora (2001–2002), prorektora (2002–2004)

MTA III. (matematikai) osztályának elnöke (1999–2005)

Az Európai Tudományos Tanács matematikus zsűrijének tagja (2007–2011)

Magyar Akkreditációs Bizottság alelnöke (2012–2018)

Bolyai János Matematikai Társulat tiszteletbeli elnöke (2019-től)

A Gróf Tisza István Debreceni Egyetemért Alapítvány Kuratóriumának tagja (2021-től)

Tanulmányok:

József Attila Gimnázium, Ózd (1958)

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Matematika-ábrázoló geometria szakos tanár (1964)

Turán Pál akadémikus levelező aspiránsa (1967–1971)

Matematikai tudományok kandidátusa (1974)

Matematikai tudományok doktora (1984)

Munkahelyek:

Kossuth Lajos Tudományegyetem, 2000-től DE (1964-től)

Pierre és Marie Curie Egyetem, Párizs (1979, 6 hónap)

Leideni Egyetem (1983–1984)

MTA Matematikai Kutatóintézete, Budapest (1985–1986)

Kutatási terület: Számelmélet, ezen belül diofantikus számelmélet, algebrai számelmélet és irreducibilis polinomok elmélete. Legjelentősebb eredményei a diofantikus számelméletben nyert általános effektív végességi tételei és algoritmusai. Úttörő szerepet játszott a tetszőleges ismeretlen számú széteső forma egyenletek és az egységegyenletek elméletének kidolgozásában, és különféle alkalmazásaiban. Teljes általánosságban és kvantitatív formában feltárta az egyenletek megoldáshalmazának a szerkezetét. A Baker nevezetes módszerét egy általa kidolgozott módszerrel kombinálva elsőként nyert explicit felső korlátot a két egyenlettípus megoldásaira. Eredményeit tetszőleges, Z felett végesen generált alapgyűrűk esetére is kiterjesztette. Ezzel széleskörű alkalmazások előtt nyitott utat például az algebrai számelmélet területén.

Megoldott több régi problémát, közöttük Lagrange és Hermite egy-egy több mint 100 éves problémáját. Egyebek között általános effektív végességi tételeket és megoldó algoritmusokat nyert adott diszkriminánsú polinomokra, binér formákra, monogén számtestekre és hatvány egész bázisokra vonatkozóan. Eredményeire és módszerére alapozva kezdtek el foglalkozni széteső forma egyenletek számítógépes megoldásával, illetve hatvány egész bázisok meghatározásával. Jelentős, diofantikus számelmélettel foglalkozó tudományos iskolát hozott létre Debrecenben. Hét tanítványa lett egyetemi tanár. Könyve jelent meg Kanadában, további három, J. H. Evertsséval közös könyve pedig Cambridge-ben. Közel 200 tudományos közlemény szerzője. A munkáira történt hivatkozások száma meghaladja a 3000-et.

Elismerések, díjak:

Pro Scientia díj (MTA DAB, 2024)

Magyar Érdemrend Középkeresztje (2018)

Debrecen díszpolgára (2017)

Komáromi Selye János Egyetem díszdoktora (2016)

Lengyel Művészeti és Tudományos Akadémia tagja (2016-tól)

Európai Akadémia (London) tagja (2016-tól)

Debreceni Egyetem Díszérme (2010)

Szent István Tudományos Akadémia tagja (2004-től)
Széchenyi-díj (2003)
Hatvani-díj (2000)
Ózd díszpolgára (1998)
Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja (1998-tól)
Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja (1993–1998)
Akadémiai díj (1992)
Szele Tibor Emlékérem (1986)
Grünwald Géza-díj (1970)

Név: Dr. Hajdu Lajos

Születési hely: Debrecen (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Algebra és Számelmélet Tanszék

Beosztás: egyetemi tanár

<https://math.unideb.hu/dr-hajdu-lajos>

Tisztségek a Debreceni Egyetemen:

TTK Habilitációs Bizottságának elnöke (2023-tól)

TTK Tudományos Bizottságának tagja (2022-től)

Szenátus tagja (2017)

Matematikai Intézet igazgatója (2013–2021)

TTDT tagja (2013-tól)

Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola törzstagja (2012-től)

IK Tudományos Bizottságának tagja (2006-tól)

TTK Habilitációs Bizottságának tagja (2010–2023)

TEK Tanácsának tagja (2008–2011)

TTK Tanácsának tagja (2005–2011, 2013–2021)

Matematikai és Informatikai Intézet titkára (2001–2003)

Tisztségek tudományos bizottságokban:

MTA Matematikai Osztálya Matematikai Bizottságának alelnöke (2024-től)

MTA Doktori Tanácsának tagja (2023-tól)

OTKA (NKFIH) Matematika-Számítástudományok zsűrijének elnöke (2021–2023)

BJMT Tudományos Szakosztályának alelnöke (2017-től)

Szegedi Tudományegyetem Doktori Bizottságának tagja (2016–2018)

OTKA (NKFIH) Matematika-Számítástudományok zsűrijének tagja (2014–2017)

Periodica Mathematica Hungarica szerkesztőbizottságának tagja (2014-től)

MTA Matematikai Osztálya Matematikai Bizottságának tagja (2012–2014, 2020–2023)

DAB Matematikai, Fizikai, Informatikai Bizottságának elnöke (2012–2015)

Publicationes Mathematicae Debrecen szerkesztőbizottságának tagja (2011-től)

MTA Matematikai Osztálya Doktori Bizottságának titkára (2010–2012)

MTA Matematikai Osztálya Matematikai Bizottságának titkára (2005–2008)

DAB Matematikai Bizottságának titkára (2002–2011)

Tanulmányok, fokozatok, címek:

Gábor Áron Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola, Karcag, 1986

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, Matematikus, Matematika szakos tanár, angol-magyar szakfordító, 1992

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola, 1998

Debreceni Egyetem, Debrecen, Habilitáció, Matematika- és Számítástudományok, 2003

Magyar Tudományos Akadémia, MTA Doktora cím, 2011

Munkahelyek:

Debreceni Egyetem, Debrecen (1992-től)

Leiden University, Leiden, Hollandia, (1999–2000)

Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet, Budapest (2021–22 I. félév)

Doktori képzés, Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen (1993–1996)

Kutatási terület:

Diofantikus számelmélet. Exponenciális diofantikus egyenletek: Cs. Bertókkal közösen kidolgozott egy hatékony, numerikus eljárást többtagú egységegyenletek megoldására. Polinomiális diofantikus egyenletek: társszerzőkkel számos végességi eredményt adott csak racionális gyökökkel rendelkező polinomok közös értékeire más polinomokkal. Teljes hatványok számtani sorozatokban: „kis” tagszámra társszerzőkkel meghatározta azokat a k -tagú számtani sorozatokat, melyek minden tagja „majdnem” teljes n -edik hatvány, illetve pontosan leírta az aszimptotikusan „legtöbb” n -edik hatványt tartalmazó számtani sorozatokat. Polinomok: társszerzőkkel éles felső korlátot adott csak racionális gyökökkel rendelkező polinomok fokszámára a magasság függvényében. **Diszkrét tomográfia.** R. Tijdemannal lerakta a diszkrét tomográfia algebrai elméletének alapjait, és meghatározó szerepet játszott az elmélet kiépítésében.

Elismerések, díjak:

2023: A Gróf Tisza István Debreceni Egyetemért Alapítvány Profeszszora

2022–2027: A HUN-REN DE Egyenletek, függvények, görbék és alkalmazásaik kutatócsoport vezetője

2022: DAB Plakett (MTA DAB)
2022: Szele Tibor Emlékérem (BJMT)
2019: Mestertanár Aranyérem (OTDT)
2017: Akadémiai Díj (Bérczes Attilával és Pintér Ákossal megosztva; MTA)
2008: Turán Pál-díj (MTA)
2004–2007: Bolyai János Kutatói Ösztöndíj (MTA)
2001: Akadémiai Ifjúsági Díj (MTA)
1999–2002: Bolyai János Kutatói Ösztöndíj (MTA)
1997: Grünwald Géza-díj (BJMT)
1997: Kalmár László-díj (Szegedi Tudományegyetem)
1994: Patai László-díj (BJMT)
1992: Rényi Kató-díj (BJMT)

Név: Herendiné Dr. Kónya Eszter

Születési hely: Ózd (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Geometria Tanszék

Beosztás: egyetemi docens

<https://math.unideb.hu/herendine-dr-konya-eszter>

Tisztségek:

DE Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola tőrzstagja és témavezetője

Teaching Mathematics and Computer Science folyóirat főszerkesztője

Matematika és Informatika Didaktikai Kutatások c. konferenciasorozat szervezőbizottságának vezetője

DE Aktív Matematikatanulás Kutatócsoport vezetője
MTA köztestületi tag

Tanulmányok:

József Attila Gimnázium, Ózd, 1985

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, Matematika-fizika szakos középiskolai tanár, 1990

Debreceni Egyetem, Debrecen, informatika szakos középiskolai tanár, 1996

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola, 2007

Debreceni Egyetem, Debrecen, Habilitáció, Matematika- és Számítástudományok, 2016.

Munkahelyek:

Ady Endre Gimnázium, Debrecen, 1990–1992

Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola, 1999–2012

Debreceni Egyetem, Debrecen (2012-től)

Kutatási terület: Matematika didaktika. Geometriai fogalmak alakulása kisiskoláskorban, térbeli tájékozódóképesség fejlesztése. A problémamegoldó folyamat jellegzetességei. Problémaalkotás, kollaboratív problémamegoldás és -alkotás. Tanári kognitív terhelés, metakognitív tevékenységek fejlesztése. Tanári beavatkozások hatása a tanulók problémamegoldási tevékenységére.

Elismerések, díjak:

Kimagasló munkáért oklevél (Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola Tanácsa, 2005)

Rektori dicséret (Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola rektora, 2007)

Elismerő Oklevél (DE rektora, 2017)

Elismerő Oklevél (DE rektora, 2023)

Név: Dr. Kiss Tibor

Születési hely: Berettyóújfalu (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet
Analízis Tanszék

Beosztás: egyetemi adjunktus

<https://math.unideb.hu/dr-kiss-tibor>

Tudományos közlemények

<https://m2.mtmt.hu/api/author/10060686>

<https://tudoster.idea.unideb.hu/hu/szerzok/2099>

Tisztségek:

TTK Oktatási és Minőségbiztosítási Bizottság tagja (2023-tól)

Intézeti oktatási felelős (Matematikai Intézet, 2023-tól)

Tanulmányok:

Mechwart András Gépipari és Informatikai Középiskola, Debrecen, 2008

Debreceni Egyetem, alapokleveles matematikus, 2011

Debreceni Egyetem, okleveles matematikus, 2014

Debreceni Egyetem, Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola, 2019

Munkahelyek:

Debreceni Egyetem, Debrecen (2018-tól)

Kutatási terület: Standard és általánosított konvexitás. Közepek és közepeket tartalmazó függvényegyenletek. Regularitásjavítás. Invariancia-egyenletek.

Elismerések, díjak:

ISFE medál, az „57th International Symposium on Functional Equations” nemzetközi konferencia tudományos bizottsága által adományozva (2019)

TTK Emlékérem, a Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Karának Tanácsa által adományozva (2014)

Név: Dr. Kovács Zoltán

Születési hely: Debrecen (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Geometria Tanszék

Beosztás: egyetemi docens

MTMT

Végzettségek és fokozatok:

1985. Okleveles matematika-fizika szakos középiskolai tanár, kitüntetéses oklevéllel (Kossuth Lajos Tudományegyetem)

1988. Egyetemi doktor *Sub auspiciis rei publicae popularis* kitüntetéssel (Kossuth Lajos Tudományegyetem)

1994. A matematikai tudomány kandidátusa (Magyar Tudományos Akadémia)

2022. Habilitált doktor a matematika- és számítástudományok területén (Debreceni Egyetem, Debrecen)

Munkahelyek:

Nyíregyházi Egyetem és jogelődjei (1985–2020)

Debreceni Egyetem és jogelődje (1996-tól)

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem és jogelődje (2020-tól)

Kutatási terület: Differenciálgeometria, Finsler-geometria. A matematikatanulás és matematikatanítás módszertani kérdései: problémamegoldás, problémaalkotás, digitális eszközök a matematikatanításban, motiváció és bevonódás.

Szakmai közélet:

2007-től: Teaching Mathematics and Computer Science folyóirat, Szerkesztőbizottsági tag

2021-től: Publicationes Mathematicae Debrecen folyóirat, szerkesztő

2022-től: Annales Mathematicae et Informaticae folyóirat, szerkesztő

2005-től: Debreceni Egyetem, Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola, témavezető

Elismerések, díjak:

Rényi Kató Emlékdíj (1985)

KLTE TTK Emlékplakett (1985)

Patai László díj (1985)

Felsőoktatási Tanulmányi Érdemérem (1986)

Grünwald Géza emlékdíj (1989)

Miniszteri Dicséret (1989)

Kiss Áron díj (2015)

Apáczai Csere János díj (2015)

Rektori Dicséret (Debreceni Egyetem, 2020)

Név: Dr. Kozma László

Születési hely: Debrecen (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet
Geometria Tanszék

Beosztás: egyetemi docens

<https://math.unideb.hu/dr-kozma-laszlo>

Tisztségek:

Matematikai Intézet igazgatóhelyettes, 1999–2001

Természettudományi Kar dékánhelyettes, 2005–2009

Geometria Tanszék tanszékvezető, 2006–2015

Nemzetközi Oktatást Koordináló Központ, angol nyelvű programok koordinátora, 2007-től

Végzettségek, tudományos fokozatok:

Okleveles matematikus és angol-magyar szakfordító, KLTE, 1984

Egyetemi doktori fokozat, KLTE, 1987

MTA matematikai tudományok kandidátusa, 1991

Habilitáció, Debreceni Egyetem, 2004

Munkahelyek:

MTA TMB, doktori ösztöndíjas, 1984–1987

Kossuth Lajos Tudományegyetem, 1987–2000

Debreceni Egyetem, 2000-től

Kutatási terület: Kutatásai a differenciálgeometria egy speciális területére, a Finsler geometriára irányulnak, mely a debreceni differenciálgeometriai iskola több évtizedre visszanyúló fő kutatási területe. Eredményeket ért el a Finsler konnexiók lineáris konnexiókkal történő oszkulációja kérdéskörében, a Landsberg terek holonómia csoportjára

nak jellemzéséről, a nem-pozitív görbületű Berwald terek geodetikusainak viselkedéséről, az ún. csavart Finsler terek görbületi tulajdonságairól, a Hilbert metrika görbületi és karakterizációs sajátosságairól, illetve a szub-Finsler geometria konnexióiról.

Tudományos közéleti tevékenység:

Japán-magyar TÉT szakmai vezető, 2010–2012

Cseh-magyar TÉT szakmai vezető, 2011–2013

FP7 Marie-Curie nemzetközi kutatási pályázat vezetője, 2013–2016

Journal of Finsler Geometry and its Applications (Irán), szerkesztőbizottsági tag

Publicationes Mathematicae Debrecen technikai szerkesztője, 1996–2017

Konferenciaszervezés:

Colloquium on Differential Geometry, 2000

Workshop on Differential Geometric Methods in Theoretical Physics, 2005

Workshop on Finsler Geometry and its Applications, 2003, 2007, 2009

Colloquium on Finsler Geometry and its Applications, 2023

Elismerések, díjak:

Felsőoktatási Tanulmányi Érdemérem, 1984

Rényi Kató Díj, 1984

Grünwald Géza Díj, 1990

A DE Közgazdaságtudományi Karának Díja, 2004

Debreceni Egyetem Rektori Elismerő Oklevél, 2017

Magyar Érdemrend Lovagkereszt polgári tagozat, 2021

Név: Dr. Lovas Rezső

Születési hely: Debrecen (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet
Analízis Tanszék

Beosztás: egyetemi adjunktus

<https://math.unideb.hu/dr-lovas-rezso-laszlo>

Tanulmányok:

Kossuth Lajos Tudományegyetem Gyakorló Gimnáziuma, Debrecen, 1996

Debreceni Egyetem, Debrecen, Fizikus és angol-magyar szakfordító, 2001

Debreceni Egyetem, Debrecen, Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola, 2006

Debreceni Egyetem, Debrecen, Habilitáció, Matematika- és Számítástudományok, 2018

Munkahelyek:

Debreceni Egyetem, Debrecen (2004-től),

Doktori képzés, Debreceni Egyetem, Debrecen (2001–2004).

Kutatási terület: Differenciálgeometria (Finsler- és spray-geometria, Berwald-sokaságok). Függvényegyenletek és -egyenlőtlenségek (konvexitással kapcsolatos problémák, kváziaritmetikai közepek). Sztochasztikus folyamatok (Gauss-folyamatok Karhunen-Loève-sorfejtése). Absztrakt algebra, parciálisan rendezett halmazok.

Elismerések, díjak:

Bolyai János Matematikai Társulat Grünwald Géza emlékérmé (2008)

Patai László Alapítvány díja (2003)

OTDK II. helyezés, XXV. Országos Tudományos Diákköri Konferencia, Fizika, Földtudományok  s Matematika szekció, Atom- mag- és részecskefizika tagozat (2001)

Név: Dr. Mészáros Fruzsina

Születési hely: Miskolc (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Analízis Tanszék

Beosztás: egyetemi adjunktus

<https://m2.mtmt.hu/api/author/10017335>

Tisztségek:

MTA köztestületi tag

Tanulmányok:

Földes Ferenc Gimnázium, Miskolc, 2000

Debreceni Egyetem, Debrecen, Matematikus, 2005

Debreceni Egyetem, Debrecen, Matematika-  s Számítástudományok Doktori Iskola, 2010

Munkahelyek:

Debreceni Egyetem, Debrecen (2008-t l)

Kutatási terület: Függvényegyenletek és alkalmazásaik.

Elismerések, díjak:

A TTK Dékánjának elismerő oklevele (DE TTK, 2018)

Grünwald Géza Emlékérem (BJMT, 2010)

A TTK Emlékérme (DE TTK, 2005)

Név: Dr. Muzsnay Zoltán

Születési hely: Miskolc (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Geometria Tanszék

Beosztás: egyetemi tanár

<https://math.unideb.hu/dr-muzsnay-zoltan>

Tisztségek:

Tanszékvezető, Geometriai Tanszék, DE TTK MI, 2015-től

DE Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola törzstagja, a Didaktika program vezetője

MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíj Kuratórium szakértői kollégiumának tagja, 2015-től

Bolyai János Matematikai Társulat Tudományos szakosztályának alelnöke, 2015-től

NKFI kutatási pályázatok szakértői csoportjának tagja, 2022-től

DE Természettudományi Doktori Tanácsának titkára, 2008–2015

Igazgatóhelyettes, DE TTK Matematikai Intézet, 2011–2015

Debreceni Akadémiai Bizottság Matematikai Munkabizottságának titkára, 1998–2000

Főszerkesztő, Periodica Mathematica Hungarica, 2021-től

Tanulmányok:

Paul Sabatier University, Toulouse, Franciaország, 1993–1997, elméleti matematikus

Paul Sabatier University, Toulouse, Franciaország, MSc (DEA)
1993, matematikus

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, 1992, matematika és
kémia szakos tanár

Tudományos fokozatok:

PhD: 1997, Université Paul Sabatier, Toulouse, Franciaország

Habilitáció: 2006, Debreceni Egyetem

MTA doktora, matematika- és számítástudományok: 2022

Munkahelyek, beosztások:

Egyetemi tanár, Geometria Tanszék, MI TTK DE, 2022-től

Egyetemi docens, Geometria Tanszék, MI TTK DE, 2006–2022

Vendégtanár, Univ. Paul Sabatier, Toulouse, Franciaország, 2006

Egyetemi adjunktus, Geometria Tanszék, MI TTK KLTE, 1998–2006

MTA TMB ösztöndíjas, KLTE, 1997–1998

Kutatási terület: Differenciálgeometria és alkalmazásai (a variációs-
mítás inverz problémája, metrizálhatósági vizsgálatok, szövetgeomet-
riai vizsgálatok, Finsler terek holonómiája).

Elismerések, díjak:

Bolyai János Kutatási Ösztöndíj, 2002–2005

Francia állami ösztöndíj, PhD, 1993–1997

Francia állami ösztöndíj, DEA, 1992–1993

Magyar Tudományos Akadémia TMB-ösztöndíj, 1992–1993

Természettudományi Kar Emlékérme, KLTE, 1992

Tempus ösztöndíj, 1990–1991

Rényi Kató-emlékdíj, 1990

Országos Tudományos Diákköri Konferencia első díj, 1990

Név: Dr. Nagy Ábris

Születési hely: Debrecen (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet
Geometria Tanszék

Beosztás: egyetemi adjunktus

<https://math.unideb.hu/dr-nagy-abris>

Tanulmányok:

Fazekas Mihály Gimnázium, Debrecen, speciális matematika tagozat, 2004

Debreceni Egyetem, Debrecen, Matematika BSc, 2009

Debreceni Egyetem, Debrecen, Matematika MSc, 2011

Debreceni Egyetem, Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola, 2016

Munkahelyek:

MTA-TKI, Egyenletek, függvények, görbék kutatócsoport (2014–2022)
Debreceni Egyetem, Debrecen (2015-től).

Kutatási terület: Differenciálgeometria (Riemann-geometria, Finsler-geometria, Berwald-sokaságok). Tomográfia (diszkrét és geometriai tomográfia, általánosított kúpszeletek alkalmazása a tomográfiában, determinisztikus és sztochasztikus algoritmusok).

Elismerések, díjak:

Apáczai Csere János doktoranduszi ösztöndíj (2013)

Rényi Kató Emlékdíj, 1. fokozat (BJMT, 2011)

TTK Emlékérem, (DE TTK, 2011)

OTDK különdíj (XXIX OTDK 2009, XXX OTDK 2011)

Név: Dr. Nagy Gergő

Születési hely: Debrecen (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet
Analízis Tanszék

Beosztás: egyetemi docens

<https://math.unideb.hu/dr-nagy-gergo>

Tisztségek:

A Debreceni Egyetem Matematikai Intézetének oktatási felelőse
(2020–2023)

A Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Kar
Oktatási és Minőségbiztosítási Bizottságának, Kreditátviteli Albi-
zottságának tagja (2020–2023)

A Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Kar
Felvételi Bizottságának tagja (2022–2023)

MTA köztestületi tag

Tanulmányok:

Debreceni Egyetem Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma, Debre-
cen, 2002

Debreceni Egyetem, Debrecen, Okleveles alkalmazott matemati-
kus, 2008

Debreceni Egyetem, Debrecen, Matematika- és Számítástudomá-
nyok Doktori Iskola, 2013

Debreceni Egyetem, Debrecen, Habilitáció, Matematika- és Számí-
tástudományok, 2023

Munkahelyek:

Magyar Kutatási Hálózat, Budapest (2022-től)

Debreceni Egyetem, Debrecen (2015-től)

Magyar Tudományos Akadémia, Budapest (2012–2017)

Doktori képzés, Debreceni Egyetem, Debrecen (2008–2011)

Kutatási terület: Megőrzési problémák (izometriák struktúrájának jellemzése, kvantum-információelméleti szimmetriák reprezentációja, operátorközepek homomorfizmusainak leírása). C^* -algebrák struktúrájának vizsgálata (skalárfüggvények tulajdonságainak tanulmányozása C^* -algebrákon).

Elismerések, díjak:

A Debreceni Egyetem Rektorának Elismerő Oklevele (Debreceni Egyetem, 2024)

ISFE-Medal for outstanding contribution to the 50th International Symposium on Functional Equations (The Scientific Committee of the 50th ISFE, 2012)

Best Paper Award (International Quantum Structures Association, 2010)

Név: Dr. Novák-Gselmann Eszter

Születési hely: Tatabánya (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Analízis Tanszék

Beosztás: egyetemi docens

<https://math.unideb.hu/dr-novak-gselmann-eszter>

Tisztségek:

DE Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola oktatója (2018-tól)

DE TTK Kari Tanácsának tagja (2014–2018)

MTA DAB Matematikai Munkabizottság titkára (2014–2017, 2017–2020, 2020–2023)

MTA DAB Matematikai Munkabizottság elnöke (2023-tól)

Fiatal Kutatók Akadémiája, alapító tag (2019–2024)

Fiatal Kutatók Akadémiája, vezetőségi tag (2020. januártól 2021. április 30-ig)

Academia Europaea Budapest Knowledge Hub, Methodology of Science Education tematikus misszió, társelnök (Pléh Csabával közösen, 2020-tól)

MTA Tudományértékelési Elnöki Bizottság, tag (2021–2023)

Nők a Tudományban Egyesület, tag (2020-tól)

MTA köztestületi tag

Tanulmányok:

Eötvös József Gimnázium, Tata, 2002

Debreceni Egyetem, Debrecen, Matematikus, 2007

Debreceni Egyetem, Debrecen, Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola, 2011

Debreceni Egyetem, Debrecen, Habilitáció, Matematika- és Számítástudományok, 2017

Munkahelyek:

Debreceni Egyetem, Debrecen (2009-től)

Doktori képzés, Debreceni Egyetem, Debrecen (2007–2009)

Kutatási terület: Függvényegyenletek és -egyenlőtlenségek elmé-

lete, Absztrakt harmonikus analízis, Spektrálanalízis és -szintézis, Matematikai pszichológia.

Elismerések, díjak:

Tudományos elismerések

Alexits György-díj (adományozó: Magyar Tudományos Akadémia, Matematikai Tudományok Osztálya), 2020

Nők a Tudományban Kiválósági Díj, matematikai tudományok kategória (adományozó: Nők a Tudományban Egyesület), 2019

Grünwald Géza Emlékérem (adományozó: Bolyai János Matematikai Társulat), 2011

Patai László Alapítvány Díja (adományozó: Bolyai János Matematikai Társulat), 2010

ISFE medál (adományozó: A 48. ISFE Tudományos Bizottsága), 2010

Egyetemi elismerések

A TTK Dékánjának Elismerő Oklevele, 2023

A TTK Kiváló Fiatal Oktatója, 2014

Universitas Alapítvány Díja (alapította a Kereskedelmi Bank Rt.), 2009

TTK Emlékérem (adományozó: a Debreceni Egyetem Természettudományi Karának Tanácsa), 2007

Név: Dr. Nyul Gábor

Születési hely: Debrecen (Magyarország)

Munkahely: DE TTK, Matematikai Intézet,
Algebra és Számelmélet Tanszék

Beosztás: egyetemi docens

<https://math.unideb.hu/dr-nyul-gabor>

Tisztségek:

DE TTK Matematikai Intézet oktatási felelőse, 2011–2013

Tanulmányok:

Új Élet Parki Általános Iskola, Debrecen, 1986–1992

Fazekas Mihály Gimnázium, Debrecen, 1992–1998

Debreceni Egyetem, Debrecen, matematikus szak, 1998–2003

Debreceni Egyetem, Debrecen, Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola, 2003–2006 (PhD doktori fokozat: 2007)

Debreceni Egyetem, Debrecen, habilitáció, Matematika- és Számítástudományok, 2020

Munkahelyek:

Debreceni Egyetem, Debrecen, 2006 óta

Kutatási terület: Algebrai és diofantikus számelmélet (algebrai számtestek monogenitása, hatvány egész bázisok, testindex, minimális index, indexforma egyenletek). Leszámláló kombinatorika (Stirling-típusú és Bell-típusú kombinatorikus számok általánosításai, változatai). Ramsey-probléma (van der Waerden-típusú tételek lineáris rekurzív sorozatokra).

Elismerések, díjak:

Rényi Kató-emlékdíj II. fokozat (Bolyai János Matematikai Társulat, 2001)

TTK Emlékérem (Debreceni Egyetem Természettudományi Kar, 2003)

Rényi Kató-emlékdíj I. fokozat (Bolyai János Matematikai Társulat, 2003)

Promotio sub auspiciis praesidentis Rei Publicae (Magyar Köztársaság Elnöke, 2007)

DAB-díj (MTA Debreceni Területi Bizottsága, 2008)

Grünwald Géza-emlékérem (Bolyai János Matematikai Társulat, 2009)

Debreceni Egyetem Rektorának Elismerő Oklevele (Debreceni Egyetem, 2016)

Gács András-díj (2021)

Debreceni Egyetem Rektorának Elismerő Oklevele (Debreceni Egyetem, 2022)

Név: Dr. Oláh Márk

Születési hely: Berettyóújfalu (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Geometria Tanszék

Beosztás: egyetemi adjunktus

<https://math.unideb.hu/olah-mark>

Tanulmányok:

Bocskai István Gimnázium, Biharkeresztes, 2013

Debreceni Egyetem, Matematika BSc, 2017

Debreceni Egyetem, Matematikus MSc, 2019

Debreceni Egyetem, Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola, Differenciálgeometria és alkalmazásai program, 2023

Munkahelyek:

Debreceni Egyetem, Debrecen (2023-tól)

HUN-REN-DE Egyenletek, Függvények, Görbék és Alkalmazásai Kutatócsoport (2022-től)

Kutatási terület: Konvex geometria (ekvidisztáns halmazok vizsgálata), differenciálgeometria (általánosított Berwald-terek elmélete).

Elismerések, díjak:

Debreceni Egyetem TTK Emlékérem (2019)

Név: Dr. Páles Zsolt

Születési hely: Sátoraljaújhely (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet
Analízis Tanszék

Beosztás: akadémikus, egyetemi tanár

<https://math.unideb.hu/dr-pales-zsolt>

Tisztségek:

DE TTK Matematikai Intézet, Analízis Tanszék, tanszékvezető (1994–2001, 2007–2010, 2013–2020)

Nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola (ma Nyíregyházi Egyetem) címzetes főiskolai tanára (2002-től)

- Debreceni Egyetem tudományos rektorhelyettese (2010–2013)
- DE Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola vezetője (2008 -tól)
- Országos Doktori Tanács alelnöke (2011–2012), társelnöke 2013-ig
- Debreceni Akadémiai Bizottság Matematikai Munkabizottságának elnöke (1996–1999)
- Debreceni Akadémiai Bizottság alelnöke (2014–2020)
- Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja (2016), 2022-től rendes tagja
- Debreceni Akadémiai Bizottság elnöke (2020-tól)
- Debreceni Egyetem Professzori Klubjának társelnöke (2020-tól)
- MTA III. (matematikai) osztályának az elnöke (2023-tól)
- Publicationes Mathematicae Debrecen szerkesztőbizottságának tagja (1993-tól)
- Matematikai Lapok szerkesztőbizottsági tagja (1993-tól)
- Mathematical Inequalities and Applications szerkesztőbizottsági tagja (1997-től)
- Debrecen-Katowice Téli Szemináriumok Tudományos Bizottságának alapító tagja (2000)
- Alkalmazott Matematikai Lapok főszerkesztője (2003-tól)
- Aequationes Mathematicae főszerkesztője (2008-tól)
- International Symposium on Functional Equations (ISFE) Tudományos Tanácsának tagja (2008)
- International Conference on Functional Equations and Inequalities (ICFEI) Tudományos Tanácsának tagja (2008)
- Annales Mathematicae Silesianae szerkesztőbizottsági tagja (2013-tól)
- Journal of Advanced Mathematical Studies szerkesztőbizottsági tagja (2015-től)
- Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Mathematica szerkesztőbizottsági tagja (2015-től)
- Acta Mathematica Hungarica szerkesztőbizottsági tagja (2016-tól)
- MTA Doktori Tanácsának tagja (2017-től)
- Bolyai János Kutatási Ösztöndíj Kuratóriumának tagja (2019-től)

Bolyai János Matematikai Társulat Hajdú-Bihar megyei tagozatának elnöke (2021-től)

Tanulmányok:

Esze Tamás Általános Iskola, Sátoraljaújhely, 1962–1970

Kossuth Lajos Gimnázium, Sátoraljaújhely, 1970–1974

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, Matematikus, 1975–1980

Kossuth Lajos Tudományegyetem, egyetemi doktori disszertáció, 1982

Kossuth Lajos Tudományegyetem TTK, Okleveles angol-magyar (matematikus) szakfordító, 1986

Kossuth Lajos Tudományegyetem, kandidátusi értekezés, 1987

Kossuth Lajos Tudományegyetem, PhD, 1997

Magyar Tudományos Akadémia, MTA Doktora cím, 2001

Debreceni Egyetem, habilitáció, 2001

Munkahelyek:

Tudományos továbbképzési ösztöndíjas, KLTE Matematikai Intézet, Debrecen, 1980–1982

Egyetemi segédmunkatárs, KLTE Matematikai Intézet, Debrecen, 1982–1984

MTA ösztöndíjas, MTA Tudományos Minősítő Bizottság, Budapest, 1984–1987

Félállású egyetemi tanársegéd, KLTE Matematikai Intézet, Debrecen, 1984–1988

Félállású főiskolai tudományos munkatárs, Bessenyei György Tanárképző Főiskola, Matematikai Tanszék, Nyíregyháza, 1986–1987

Egyetemi adjunktus, KLTE Matematikai Intézet, Debrecen, 1988–1989

Egyetemi docens, KLTE/Debreceni Egyetem Matematikai és Informatikai Intézet, Debrecen, 1989–2002

Egyetemi tanár, Debreceni Egyetem Matematikai és Informatikai Intézet, Debrecen, 2002–2003

Egyetemi tanár, Debreceni Egyetem Matematikai Intézet, Debrecen, 2003-tól

Kutatási terület: Függvényegyenletek és függvényegyenlőtlenségek elmélete, de a nemsima analízis és a nemlineáris optimalizálás, az optimális irányításelmélet, valamint a középértékek elméletében is ért el nagy hatást kiváltó eredményeket.

Elismerések, díjak:

Rényi Kató-díj (1980)

Grünwald Géza-emlékérem (1983)

Alexits György-díj (1992)

Bolyai Farkas-díj (2000)

Akadémiai Díj (2004)

Szent-Györgyi Albert-díj (2009)

Szele Tibor-emlékérem (2011)

Széchenyi-díj (2014)

Marek Kuczma verseny, első díj (1998, 2018)

Debreceni Egyetem, TTK Pro Facultate díj (2019)

TTK Arany Katedra-díj (2021)

Szegedi Tudományegyetem Bolyai Intézetének Szőkefalvi-Nagy Béla-érme (2023)

Széchenyi István Ösztöndíj (1997–2001, 2001–2003)

Szentágothai János Ösztöndíj (2013–2014)

Humboldt-ösztöndíj (1992, Saarbrückeni Egyetem)

Michigani Állami Egyetem (2005) 1 éves vendégkutatói meghívás

Név: Dr. Pink István

Születési hely: Nagykároly (Románia)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Algebra és Számelmélet Tanszék

Beosztás: egyetemi docens

<https://math.unideb.hu/dr-pink-istvan>

Tisztségek:

DE Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola (témaki-
író)

DE TTK Matematikai Intézet mb. igazgatóhelyettese (2023-tól)

DE TTK Matematikai Intézet Erasmus koordinátora (2017-től)

Bolyai János Matematikai Társulat (ellenőrző bizottsági tag, 2021-
től)

Publicationes Mathematicae Debrecen folyóirat szerkesztője (2020-
tól)

Mathematica Pannonica folyóirat szerkesztője (2023-tól)

MTA köztestületi tag

Tanulmányok:

Okleveles matematikus, matematika tanár: Kossuth Lajos Tudo-
mányegyetem, 1998

PhD fokozat matematikából: Debreceni Egyetem, 2006

Habilitáció: Debreceni Egyetem, 2017

Munkahelyek:

Egyetemi tanársegéd, egyetemi adjunktus, egyetemi docens, Deb-
receni Egyetem (2002-től)

Paris Lodron Universität Salzburg, 2015. február - 2016. augusztus
(19 hónap), posztdoktori ösztöndíj, meghívó: Volker Ziegler

Paris Lodron Universität Salzburg, 2019. február - 2019. június
(5 hónap), vendégoktató, meghívó: Clemens Fuchs

Kutatási terület: Diofantikus egyenletek effektív vizsgálata. Lineáris rekurzív sorozatok. Diofantikus approximáció. Effektív irracionalitási mértékek és alkalmazásaik. Speciális kétváltozós egység egyenletek megoldásszáma.

Elismerések, díjak:

TTK emlékérem, Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen
(1998)

Rektori Dicséret, Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen
(2017)

Név: Dr. Pintér Ákos

Születési hely: Ózd (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Algebra és Számelmélet Tanszék

Beosztás: egyetemi tanár

<https://math.unideb.hu/dr-pinter-akos>

Tanulmányok:

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, matematikus MSc,
1991

Egyetemi doktori fokozat matematikából, Debrecen, 1992

Matematika PhD, Debrecen, 1996

Habilitáció, Debrecen, 1999

A Magyar Tudományos Akadémia Doktora, 2010

Beosztások:

Tanársegéd, Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, 1991–1995

Adjunktus, Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, 1995–2000

Docens, Debreceni Egyetem, Debrecen, 2000–2011

Egyetemi tanár, Debreceni Egyetem, Debrecen, 2011-től

Intézetigazgató-helyettes, Matematikai Intézet, Debreceni Egyetem, Debrecen, 2005–2007

Intézetigazgató, Matematikai Intézet, Debreceni Egyetem, Debrecen, 2007–2013

ELKH DE (MTA-TKI) Egyenletek, függvények, görbék Kutatócsoport, kutatócsoport-vezető, 2012–2022

Dékán, Természettudományi és Technológiai Kar, Debreceni Egyetem, Debrecen, 2013–2017

Általános rektorhelyettes, Debreceni Egyetem, Debrecen, 2017–2022

Kutatási terület: Diofantikus egyenletek, speciális függvények, polinomok.

Elismerések, díjak:

Pro Scientia Aranyérem (OTDK, 1991)

Rényi Kató-emlékdíj (BJMT, 1991)

Grünwald Géza Emlékérem (BJMT, 1994)

Erdős Pál-díj (MTA, 2005)

„A Magyar Felsőoktatásért Emlékplakett” (Oktatási és Kulturális Minisztérium, 2008)

Akadémiai Díj (megosztott), (2017)

Magyar Köztársaság Lovagkeresztje (polgári tagozat), (2021)

Ösztöndíjak:

Magyar Állami Eötvös Ösztöndíj, 1997, 2004
 Bolyai János Ösztöndíj, 1998–2000, 2002, 2008–2011
 Széchenyi István Ösztöndíj, 2003–2006
 Öveges Ösztöndíj, 2007

Külföldi tanulmányutak:

Kuvait, Kuvaiti Egyetem, 1993, 3 hónap
 Victoria, UVic, Canada, 1997, 3 hónap
 Sydney, Macquarie Egyetem, 1998, 6 hét
 Vancouver, UBC, Canada, 2004, 3 hónap

Konferenciaszervezés:

Number Theory Conference, Eger, 1996 (szervező)
 Number Theory Conference for the 60th birthday of Professors Győry and Sárközy, Debrecen, 2000 (szervező)
 Winter School on Explicit Methods in Number Theory, Debrecen, 2009 (főszervező)
 Number Theory and Its Application, Birthday Conference for Professors Győry, Pethő, Pintz and Sárközy, Debrecen, 2010 (főszervező)
 29th Journées Arithmétiques, Debrecen, 2015 (szervező)
 Győry 75, Debrecen, 2015 (főszervező)

Egyéb tevékenységek:

PhD témavezetője volt Molnár Sándor, Péter Gyöngyvér, Varga Nóra és Ferenczik Judit hallgatóknak
 Szerkesztője a Publicationes Mathematicae Debrecen, Annales Mathematicae et Informaticae, Kyungpook Mathematical Journal folyóiratoknak

Név: Dr. Rácz Gabriella

Születési hely: Mezőtúr (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Algebra és Számelmélet Tanszék

Beosztás: egyetemi adjunktus

<https://math.unideb.hu/dr-racz-gabriella>

Tanulmányok:

Móricz Zsigmond Gimnázium, Közgazdasági Szakközépiskola és Kollégium, 2005–2010

Debreceni Egyetem, Matematika BSc, 2010–2013

Debreceni Egyetem, Alkalmazott matematikus MSc, 2013–2015

Debreceni Egyetem, Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola, 2015–2018, PhD fokozat: 2021

Munkahelyek:

Debreceni Egyetem, Matematikai Intézet, Algebra és Számelmélet Tanszék:

Óraadó megbízási szerződéssel, 2018–2021

Tudományos segédmunkatárs (ELKH-TKI „Egyenletek, függvények, görbék” Kutatócsoport), 2020–2021

Egyetemi tanársegéd, 2021–2024

Egyetemi adjunktus, 2024-től

Kutatási terület: Leszámláló kombinatorika.

Elismerések, díjak:

Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Karának Emlékérme (2015)

Név: Dr. Remete László

Születési hely: Debrecen (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet
Algebra és Számelmélet Tanszék

Beosztás: egyetemi adjunktus

<https://math.unideb.hu/dr-remete-laszlo>

Tanulmányok:

Fazekas Mihály Gimnázium, Debrecen, 2012

Debreceni Egyetem, Matematikus szak, 2017

Debreceni Egyetem, Matematikatanár szak, 2018

Debreceni Egyetem, Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola, 2021

Munkahelyek:

Debreceni Egyetem, Debrecen (2020-tól)

Kutatási terület: Algebrai számtestek monogenitása, egész bázis, indexforma egyenletek, Thue-egyenletek. Polinomok monogenitása, végtelen parametrikus számtestcsaládok, polinomok Galois csoportja. P-adikus testek, polinomfaktorizáció, Newton-poligonok, racionális prímekek elágazásai.

Elismerések, díjak:

Grünwald Géza Emlékérem (BJMT, 2021)

Debreceni Egyetem Kiváló Hallgatója díj (DE TTK 2017)

Rényi Kató díj, I. fokozat (BJMT, 2016)

Új Nemzeti Kiválóság Program Ösztöndíj (NKFI, 2016–2021)

Dékáni Dicséret (DE TTK, 2015)

Név: Dr. Szilasi Zoltán

Születési hely: Debrecen (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet
Geometria Tanszék

Beosztás: egyetemi adjunktus

<https://math.unideb.hu/dr-szilasi-zoltan>

Tisztségek:

DE TTK Matematikai Intézet oktatási felelőse (2017–2020)

MTA DAB Matematikai Munkabizottság titkára (2023-tól)

Tanulmányok:

Debreceni Egyetem Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma, Debrecen, 2001

Debreceni Egyetem, Debrecen, Matematika-ábrázoló geometria szakos tanár, 2007

Debreceni Egyetem, Debrecen, Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola, 2010

Munkahelyek:

Debreceni Egyetem, Debrecen (2010-től).

Kutatási terület: Projektív geometria (projektív síkok illeszkedési tulajdonságai, projektív geometriai módszerek az euklideszi geometriában). Hiperbolikus geometria.

Elismerések, díjak:

A TTK Kiváló Fiatal Oktatója (DE TTK, 2019)

Patai Alapítvány Díja (BJMT, 2011)

Név: Dr. Tengely Szabolcs

Születési hely: Ózd (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Algebra és Számelmélet Tanszék

Beosztás: egyetemi tanár

<https://shrek.unideb.hu/~tengely>

Tisztségek:

NKFI szakértői csoport tagja (2024-től)

A DE Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola törzs-
tagja (2021-től)

MTA köztestületi tag

Tanulmányok:

1982–1990 Általános iskola, Csépanyi Úti Általános Művelődési
Központ, Ózd

1990–1994 Középiskola, József Attila Gimnázium, Ózd

1994–1999 Egyetem, Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen

2001–2005 PhD, Leideni Egyetem, Leiden, Hollandia

Munkahelyek:

1999–2001 Debreceni Egyetem/MTA-DE Számelméleti Kutatócso-
port, tudományos segédmunkatárs, számítástechnikai munkatárs

2004–2008 Debreceni Egyetem, egyetemi tanársegéd

2006–2007 Debreceni Egyetem, Magyary Zoltán Posztdoktori Ösz-
töndíjas

2008–2009 MTA-DE Számelméleti Kutatócsoport, tudományos se-
gédmunkatárs

2008–2009 Debreceni Egyetem, egyetemi adjunktus

2009–2012 Debreceni Egyetem, OTKA Posztdoktor

2013–2014 Debreceni Egyetem, Nemzeti Kiválóság Program Magyary Zoltán Posztdoktori Ösztöndíjas

2013–2023 Debreceni Egyetem, egyetemi docens

2023-tól Debreceni Egyetem, egyetemi tanár

Kutatási terület: Diofantikus számelmélet (egész- és racionális pontok algebrai görbéken, elliptikus görbék, hiperelliptikus görbék, rekurzív sorozatok, kombinatorikus diofantikus egyenletek).

Elismerések, díjak:

1999: Rényi Kató-emlékdíj

2006: Patai Alapítvány díja

2006–2007: Magyary Zoltán Posztdoktori Ösztöndíj

2009–2012: Bolyai János Kutatási Ösztöndíj

2009: Akadémiai Ifjúsági Díj

2013–2014: Nemzeti Kiválóság Program Magyary Zoltán Posztdoktori Ösztöndíj

2013: Turán Pál-díj

2015: Nemzeti Kiválóság Díj

2019: Rektori Elismerő Oklevél

2019: National Scholarship Programme of the Slovak Republic

Név: Dr. Tran Quoc Binh

Születési hely: Quang Thuan (Vietnam)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Geometria Tanszék

Beosztás: tudományos főmunkatárs

<https://math.unideb.hu/dr-tran-quoc-binh>

Tanulmányok:

Matematikai tehetséggondozó gimnázium, Hong Quang, Hai Duong 1973–1976

Idegennyelvű Egyetem, magyar nyelv, Hanoi 1976–1977

Nemzetközi Idegennyelvű Intézet, Budapest 1977–1978

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Matematikus szak, Debrecen 1978–1983

Aspirantúra (PhD képzés), MTA, KLTE, Debrecen 1983–1987

Munkahelyek:

Debreceni Egyetem, Debrecen (1988-tól)

Kutatási terület: A differenciálgeometria különböző területei: konnexióelmélet, Finsler geometria, Riemann geometria, részsokaságok és különböző differenciálható struktúrák.

Elismerések, díjak:

OKTV 1. díj, Szeged 1983

Név: Dr. Vincze Csaba

Születési hely: Miskolc (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet
Geometria Tanszék

Beosztás: egyetemi tanár

<https://math.unideb.hu/dr-vincze-csaba>

Tisztségek:

DE Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola törzstagja (2019-től)

Differenciálgeometria és Alkalmazásai program vezetője (2018-tól)

DE TTK Matematikai Intézet igazgatója (2021-től)

DE TTK Matematikai Intézet igazgatóhelyettese (2017–2021)

MTA DAB Matematikai Munkabizottság elnöke (2014–2017, 2017–2020, 2020–2023)

MTA DAB Matematikai Munkabizottság titkára (2011- 2014)

MTA köztestületi tag

Tanulmányok:

Földes Ferenc Gimnázium, Miskolc, 1989

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, Matematika-filozófia szakos tanár, 1996

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola, PhD, 2001

Debreceni Egyetem, Debrecen, Habilitáció, Matematika- és Számítástudományok, 2010

Munkahelyek:

Debreceni Egyetem, Debrecen (2000-től)

Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet, Budapest (1999–2000)

Doktori képzés, Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen (1996–1999)

Kutatási terület: Differenciálgeometria (az általánosított Berwald-sokaságok elmélete: általánosított kúpszeletek és a Riemann-geometria alternatívái, átlagolási módszerek és alkalmazásaik a Finsler-geometriában). Geometriai tomográfia (az általánosított kúpszeletek és alkalmazásaik a geometriai tomográfiában: hv-konvex síklemezek rekonstrukciója koordináta-röntgenfüggvényeik alapján, determinisztikus és sztochasztikus algoritmusok). Line-

áris függvényegyenletek (a diszkrét Pompeiu-probléma, spektrál-analízis alkalmazása függvényegyenletek megoldásában, spektrálszintézis alkalmazása függvényegyenletek megoldásában).

Elismerések, díjak:

DAB Plakett (MTA DAB, 2024)

A TTK Dékánjának elismerő oklevele (DE TTK, 2015)

A Dr. Rapcsák Tamás Alapítvány Díja (Dr. Rapcsák Tamás Alapítvány, 2014)

Az Év Publikációja Díj (Debreceni Egyetem, 2012)

Elismerő oklevél témavezetői tevékenységért (XXVII OTDK 2005, XXIX OTDK 2009, XXX OTDK 2011, XXXIII OTDK 2017, XXXIV OTDK 2019)

Fiatal Kutatói Ösztöndíj (DAB, 2004)

Bolyai János Kutatási Ösztöndíj (MTA, 2002–2005)

Grünwald Géza Emlékérem (BJMT, 1999)

Fiatal Kutatói Ösztöndíj (DAB, 1999)

Nyugalmozott munkatársak

Dr. Kántor Sándor (nyugalmozott egyetemi adjunktus)

Dr. Kántor Sándorné (nyugalmozott egyetemi adjunktus)

Dr. Lajkó Károly (nyugalmozott egyetemi docens)

Dr. Lakatos Piroska (nyugalmozott egyetemi docens)

Dr. Maksa Gyula (professor emeritus)

Dr. Száz Árpád (nyugalmozott egyetemi docens)

Dr. Székelyhidi László (nyugalmozott egyetemi tanár)

Dr. Szilasi József (nyugalmozott egyetemi docens)

Dr. Turjányi Sándor (nyugalmozott egyetemi adjunktus)

Név: Dr. Kántor Sándor

Születési hely: Debrecen (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Analízis Tanszék

Beosztás: nyugalmazott egyetemi adjunktus

Tanulmányok:

Debreceni Református Kollégium Gimnáziuma, 1953

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, matematika–fizika szakos tanár, 1957

Egyetemi doktori cím (sub auspiciis Rei Publicae popularis), 1960 (a doktori címet 1996-ban PhD fokozattá minősítették át)

Munkahelyek:

Rényi Alfréd Matematikai Kutató Intézet, 1957 szept. - dec.

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, 1958–2004

Kutatási területek: Mindenütt folytonos, sehol sem differenciálható függvények. Bolyai Farkas átdarabolási tételének általánosításai. Matematikai feladatok és megoldások konvenciói. Matematikai versenyfeladatok (kitűző és megoldó szerepében 30 évig vezettem olimpiai felkészítő szakkört). Népművészeti motívumok elemzése a matematikai statisztika módszereivel.

Elismerések, díjak:

Beke Manó díj (1972)

Kiváló munkáért (1985)

Kiváló társadalmi munkáért (1988)

A Magyar Sakkozásért (1994)

Pedagógus Szolgálati Emlékérem (1997)

Név: Dr. Kántor Sándorné Dr. Varga Tünde

Születési hely: Debrecen (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet,
Geometria Tanszék

Beosztás: nyugalmazott egyetemi adjunktus

e-mail: tkantor@science.unideb.hu

<https://m2.mtmt.hu/api/author/10011738>

Tanulmányok:

Kossuth Gimnázium (1949–1953)

KLTE (1953–1957) matematika-fizika szakos hallgató, középiskolai tanári kitüntetéses oklevél (KLTE 1957)

Sub auspiciis Rei Publicae Popularis aranygyűrűs doktor (1977)

PhD (KLTE TTK 1995/96)

közoktatási szakértő (2004)

érettségi vizsgaelnök (2004)

Munkahelyek:

Általános és középiskolai tanár (1957–1971)

KLTE Geometria Tanszék: tanársegéd (1971–1976), adjunktus (1976-tól), 1995-től nyugdíjas, azóta félállásban, majd óraadóként, illetve megbízott előadóként tartott órákat 2023-ig

Kutatási terület: Differenciálgeometria, matematika és ábrázoló geometria szakmódszertan, tanárképzés, tanártovábbképzés, matematikai versenyek (hazai és nemzetközi versenyek, diáktalálkozók), tehetséggondozás, a matematika és a matematika oktatásának története, egyetemtörténet, kutatótanár képzés, kompetenciák vizsgálata a tanárképzésben.

Tisztségek:

Bolyai János Matematikai Társulat H-B megyei titkára (1980–2021)

BJMT Oktatási Bizottságának tagja

BJMT elnökségi és választmányi tagja

MTA Matematikai és Technikatörténeti Komplex Bizottságának tagja

MTA Köztestületi tagja

H-B megyei matematika verseny versenybizottságának vezetője (1977- 2019)

Matematika és ábrázoló geometria szaktanácsadó a KLTE Gyakorló Általános Iskolájában, Gimnáziumában és a bázisiskoláiban (1975–2007)

Oktatási és Nevelési Tanács elnöke

TTK kari FEB szakfelelős matematikából

ICMI-6 (1988) egyik magyar koordinátora

American Mathematics Competitions (AMC) magyarországi szervezője

RIOM országos versenyek versenybizottságának egyetemi vezetője

Nemzetközi Magyar Matematikaverseny Versenybizottságának tagja és feladatkitűzője (2000-től)

Szervezőbizottsági tagja a History and Teaching of Mathematics nemzetközi konferenciának (2000-től)

Szerkesztőbizottsági tagja a Teaching Mathematics and Computer Science nemzetközi szakdidaktikai folyóiratnak

Szervezője a ProMath 6 nemzetközi matematikatanítási konferenciának

GDM (Német Matematikatanárok Szövetsége) Tagung előadója

Mathematiklehren und -lernen in Ungarn munkacsoportjának tagja

Magyar Természettudományi Társulat Tudománytörténeti kutatócsoportjának tagja

Elismerések és díjak:

Miniszteri Dicséret (1982)
FEB Emlékplakett (1983)
MTESZ emlékplakett (1985)
Beke Manó nagydíj (1986)
Kiváló Munkáért (1988)
Hatvani István-díj (1990)
Pedagógus Szolgálati Emlékérem (1995)
Pro Talento Tehetségekért ezüstérem (1999)
TTK 50 éve ezüstplakett (1999)
Certificate of Honor (MAA Competition, 2002)
Karácsony Sándor Emlékplakett (2005)
Arany díszoklevél (2007)
Arany Katedra díj (2007)
TTK Emlékplakett (2009)
DAB a Kultúráért Elismerő Oklevél (2011)
Magyar Felsőoktatásért Emlékplakett (2016)
Gyémánt díszoklevél (2017)
Gyémánt Katedra díj (2022)
Vas díszoklevél (2022)

Név: Dr. Lajkó Károly István

Születési hely: Pély (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet
Analízis Tanszék

Beosztás: nyugalmazott egyetemi docens

Tanulmányok, fokozatok:

Dobó István Gimnázium, Eger, 1961

KLTE TTK, okleveles matematika-fizika szakos középiskolai tanár, 1966

KLTE TTK, egyetemi doktori cím, 1969

MTA, matematikai tudományok kandidátusa, 1979

Debreceni Egyetem, habilitáció, 2001

Munkahelyek, beosztások:

Egyetemi gyakornok, KLTE Matematikai Intézet, 1966–1968

Egyetemi tanársegéd, KLTE Matematikai Intézet, 1968–1971

Egyetemi adjunktus, KLTE Matematikai Intézet, 1971–1974, 1978–1980

Ösztöndíjas aspiráns, MTA, 1974–1978

Egyetemi docens, KLTE Matematikai Intézet, 1980–2005

Főiskolai adjunktus, Nyíregyházi Főiskola, 2006–2007

Főiskolai tanár, Nyíregyházi Főiskola, 2007–2012

Nyugdíjas, 2012-től

Kutatási terület: Függvényegyenletek elmélete és alkalmazása a matematika más területein.

Tisztségek, megbízások:

KLTE Matematikai Intézet, Analízis Tanszék vezetője, 1985–1987

KLTE Matematikai és Informatikai Intézet igazgatója, 1989–1995

KLTE (DE) Matematikai és Informatikai Intézet könyvtárbizottságának vezetője, 1996–2004

KLTE (DE) Hatvani István Szakkollégium Igazgató Tanácsának (1997–1998) és Tudományos Tanácsának (1997–2003) tagja

BJMT elnökségének (1997–1998) és Pénzügyi Ellenőrzőbizottságának (1996–2016) tagja

Debreceni Önkormányzat Oktatási-Nevelési Bizottságának tagja (1995–1998)

DE Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola Matematika didaktika programjának vezetője, 1999–2008

A Teaching Mathematics and Computer Science nemzetközi folyóirat szerkesztője, 2003–2014

Díjak, kitüntetések, elismerések:

Felsőoktatási Tanulmányi Érdemrend (1967)

Grünwald Géza Matematikai Emlékdíj (1977)

Ifjúságért Érdemérem (1982)

Kiváló Munkáért (1982)

Munka Érdemrend ezüst fokozat (1988)

Magyar Könyvtárosok Szövetsége Elnökségének Emléklapja (1994)

Széchenyi Professzori Ösztöndíj (1998 -2001)

Az év oktatója a KLTE Matematikai és Informatikai Intézetében (1997, 1998, 1999; a hallgatók szavazatai alapján)

Bolyai János Matematikai Társulat Beke Manó díja (2007)

Név: Dr. Losonczy László

Születési hely: Miskolc (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Analízis Tanszék, DE GTK

Beosztás: professor emeritus

<https://m2.mtmt.hu/gui2/?type=authors&mode=browse&sel=10001446&view=pubTable>

Tisztségek:

MTA DAB Matematikai Munkabizottság titkára (1975–1981)
KLTE TTK Matematikai Intézet Analízis Tanszék vezetője (1985–1992)
DE TTK Matematikai Intézet helyettes igazgatója (2002–2005)
DE KTK Kari Habilitációs Bizottság elnöke (2006–2012)
MTA köztestületi tag

Tanulmányok:

Gábor Áron Kohó- és Öntőipari Technikum, 1959
Kossuth Lajos Tudományegyetem, matematika-fizika szakos tanár, 1964
Levelező aspirantúra, TMB 1967–1971

Tudományos fokozatok:

Kitüntetéses egyetemi doktor, 1965 (Sub auspiciis rei publicae popularis)
Habilitáció, 1971
PhD, 1995
Matematikai Tudományok Doktora, 1993

Munkahelyek:

KLTE TTK, 1964–1972
University of Lagos Nigéria, 1972–1975
KLTE TTK, 1975–1981
University of Lagos Nigéria, 1981–1985
KLTE TTK, 1985–1993
University of Kuwait, 1993–2001
DE TTK, 2001–2005
DE KTK, 2005–2014
DE GTK, 2014-től

Kutatási terület: Analízis, függvényegyenletek, klasszikus és differenciál-egyenlőtlenségek. Középértékek elmélete, középértékek egyenlősége, összehasonlítása fix és tetszőleges változószám esetén. Függvényegyenletek kiterjesztési tételei és alkalmazásai. Reciprok és self-inverzív polinomok zérushelyeinek eloszlása. Szükséges feltételek és egyszerű elegendő feltételek arra, hogy a zérushelyek az egységkörvonalon legyenek. Mátrixelmélet, tridiagonális és pentadiagonális mátrixok és determinánssai vizsgálata, sajátértékeik és sajátvektoraik kiszámítási módszerei. Multidiagonális mátrixok, melyek diagonálisai azonos távolságban vannak, ezek struktúrája, szorzatuk, inverzük.

Tudományos cikkek száma MR szerint: 85

Elismerések, díjak:

Magyar felsőoktatási emlékplakett, 2010
 Közgazdasági- és Gazdaságtudományi Kar díszérme, 2010
 DE TTK jubileumi emlékplakett, 2005
 Grünwald Géza díj, Bolyai János Matematikai Társulat, 1965
 Sub auspiciis rei publicae popularis doktor, 1965
 Felsőoktatási tanulmányi érdemérem, 1965
 Technikumok kohászati tanulmányi versenye 2. díj, 1959

Szerkesztőbizottsági tagságok:

Aequationes Mathematicae, 1981–1985
 Publicationes Mathematicae, 1993-tól
 Journal of Inequalities and Applications, 1996–2005
 Journal of Inequalities in Pure and Appl. Math., 2000–2010
 Mathematical Inequalities and Applications, 1998-től

Konferencia- és versenyszervezés:

Schweizer Miklós Matematikai Emlékverseny versenytitkár, 1979

A General Inequalities konferenciák társszervezője (W. Walter (Karlsruhe) és E. N. Everitt (Birmingham) professzorokkal együttműködésben): GI 4 (1983), GI 5 (1986), GI 6 (1990), GI 7 (1995), Oberwolfach, Matematikai Kutató Intézet

Szervezőbizottsági tag, 2. és 3. Nemzetközi Függvényegyenletek és -egyenlőtlenségek Szimpózium (Debrecen 1978, Noszvaj 1986)

Szervezőbizottsági tag, 31. Nemzetközi Függvényegyenletek Szimpózium (Debrecen 1993)

Név: Dr. Maksa Gyula István

Születési hely: Miskolc (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet

Analízis Tanszék

Beosztás: egyetemi tanár, professor emeritus

<https://math.unideb.hu/dr-maksa-gyula>

Tisztségek:

KLTE TTK Tanácsának tagja (1985–1988)

KLTE TTK Matematikai Intézet Tanácsának választott tagja (1988–1991)

KLTE TTK Matematikai Intézetének titkára (1987–1991)

KLTE MFK Matematika és Ábrázoló Geometria Tanszékének vezetője (1994–2001)

KLTE MFK Tudományos Tanácsának titkára (1995–1999)

KLTE MFK Tanácsának választott tagja (1995–1999)

DE TTK Doktori Bizottságának tagja (2001–2005)

Publicationes Mathematicae Debrecen folyóirat szerkesztőbizottságának külső tagja (2004–2006)

DE TTK Analízis Tanszékének vezetője (2001–2007)

DE TTK Matematikai Intézet Tanácsának tagja (2001–2007)

KLTE MFK Tudományos Közleményei folyóirat szerkesztője (1997-től)

Alkalmazott Matematikai Lapok folyóirat szerkesztőbizottságának külső tagja (2003-tól)

Publicationes Mathematicae Debrecen folyóirat szerkesztőbizottságának tagja (2006-tól),

Debreceni Egyetem Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskolája Didaktika (szakmódszertan) programjának vezetője (2008–2018)

DAB Matematikai Munkabizottság elnöke (2008–2014)

Scientiae Mathematicae Japonicae folyóirat szerkesztőbizottságának tagja (2009-től)

Tanulmányok:

Kossuth Lajos Gimnázium, Sátoraljaújhely (1962–1966)

Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen (1966–1971)

MTA Tudományos Minősítő Bizottság (belföldi rendes aspirantúra, 1978–1981)

Munkahelyek:

KLTE, Matematikai Intézet, Analízis Tanszék, egyetemi tanársegéd (1971–1978)

KLTE, Matematikai Intézet, Analízis Tanszék, egyetemi adjunktus (1978–1988)

KLTE, Matematikai Intézet, Analízis Tanszék, egyetemi docens (1988–2007)

DE, Matematikai és Informatikai Intézet, Analízis Tanszék, tanszékvezető egyetemi docens (2001–2007)

DE, Matematikai Intézet, Analízis Tanszék, egyetemi tanár (2007-től)

KLTE, Műszaki Főiskolai Kar, Matematika és Ábrázoló Geometria Tanszék, tanszékvezető főiskolai tanár (1994–1999)

Kutatási terület: A függvényegyenletek és függvényegyenlőtlenségek elmélete.

Elismerések, díjak:

Kiváló Munkáért, Művelődési Minisztérium, Budapest (1986)
30. Nemzetközi Függvényegyenletek Szimpózium legjobb előadásáért járó díj, Oberwolfach, Németország (1992)
Arany Katedra Díj (2011)
Professor Emeritus Cím (2018)
Beke Manó Emlékdíj (2018)
Magyar Érdemrend Tisztikeresztje (2019)
Gyémánt Katedra Díj (2021)

Név: Dr. Száz Árpád Antal

Születési hely: Kőtelek (Magyarország)

Munkahely: DE TTK Matematikai Intézet
Analízis Tanszék

Beosztás: nyugalmazott egyetemi docens

<https://math.unideb.hu/dr-szaz-arpad>

Tanulmányok:

Bercsényi Miklós Gimnázium, Törökszentmiklós, 1958–1962
Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, matematika-fizika szak, 1962–1967

Fokozatok:

A Természettudományok Doktora, Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, 1970
A Matematikai Tudományok Kandidátusa, Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 1979
PhD, Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, 1997

Munkahelyek:

Debreceni Kereskedelmi Szakközépiskola, 1967–1969

Debreceni Egyetem, Matematikai Intézet, 1969–2006

Kutatási terület: PubCitSzaz24.pdf (ResearchGate)

https://www.researchgate.net/publication/379643848_PubCitSzaz24

Elismerések, díjak:

Miniszteri Díj, VIII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia, Debrecen, 1967

Széchenyi Professzori Ösztöndíj, Művelődési és Közoktatási Minisztérium, Budapest, 1998–2003

Összeállította: **Kovácsné Kiss Adrienn**

(mb. irodavezető, DE TTK Matematikai Intézet)

Vincze Csaba

(intézetigazgató egyetemi tanár, Geometria Tanszék)

**AZ INTÉZETI IRODA
ÉS A KÖNYVTÁR
MUNKATÁRSAI
(2024)**

Andirkó Erika (informatikus könyvtáros)

Homonnainé Bajkai Judit (Publicationes Mathematicae Debrecen, technikai szerkesztő)

Kovácsné Kiss Adrienn (mb. irodavezető)

Tóth Beatrix (ügyvivő szakértő)

Andirkó Erika a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskolán végzett általános tanító és informatikus könyvtáros szakon 2006-ban. 2008 óta a Matematikai Intézet Könyvtárának könyvtárosi teendőit látja el. Feladatai közé tartozik többek között a tervszerű állományalakítás, olvasószolgálati tevékenység, a dokumentumok feldolgozása, az intézeti Publicationes Mathematicae Debrecen folyóirat cserepartnerével való kapcsolattartás, az MTMT Intézetet érintő adatainak gondozása. Kiemelkedő

képességgel, precíz munkával gondozza az Intézethez kapcsolódó elektronikus rendszereket (honlap, tanulmányi rendszer, folyóirat szerkesztői felület), melyek egyre fontosabb szerepet kapnak a felsőoktatásban. Kitüntetés: A TTK Kiváló Dolgozója (2016).

Homonnainé Bajkai Judit angol és orosz szakon végzett 2004-ben a Debreceni Egyetemen. Intézetünkhöz 2013. szeptemberében csatlakozott ügyvivő-szakértőként. Két évig a tanulmányi ügyintézés és az órarendszerkesztés mellett a Publicationes Mathematicae Debrecen folyóirat előfizetőivel történő kapcsolattartás volt a fő feladata. 2015-ben megismerkedett a LaTeX szövegformázó rendszerrel és a Publicationes Mathematicae Debrecen folyóirat tördelő-, majd technikai szerkesztője lett. 2021-től

a Teaching Mathematics and Computer Science (TMCS) szakmódszertani folyóirat működését is segíti. Precíz, lelkiismeretes munkája példaértékű.

Kovácsné Kiss Adrienn a Matematikai Intézet hallgatója volt. 2001-ben matematika tanári és informatikus könyvtárosi diplomát szerzett. Az egyetemi évek után az Intézet könyvtárában helyezkedett el, majd az irodában folytatta munkáját. 2017-től irodavezetőként szervezi az intézeti adminisztrációs feladatokat. Fontosnak tartja, hogy az iroda dolgozói a legnagyobb mértékben segítsék az Intézet munkatársainak oktatói és kutatói munkáját.

Főbb feladatai: egyetemi szakok szervezése, akkreditációs folyamatok adminisztrációja, órarendkészítés, az intézet gazdálkodásának felügyelete, pályázatok adminisztrációja, kapcsolattartás az egyetem más egységeivel, a Kommunikációs és Marketing Bizottság tagja. Kitüntetések: A Debreceni Egyetem Kiváló Dolgozója (2017), Pro Facultate-díj (2019), A Debreceni Egyetem Rektorának Elismerő Oklevele (2023).

Tóth Beatrix 2020-ban végzett a Nyíregyházi Egyetemen testnevelő tanárként. Az irodai csapathoz 2023-ban csatlakozott, mint ügyvivő-szakértő. Kedves, segítőkész, precíz munkatárs. Feladatai közé tartozik az utazásszervezés, a tárgyi eszközök beszerzése, a leltárfelelősi feladatok ellátása, rendezvény-szervezés, pályázatok adminisztrációja, az ügyiratkezelő rendszer használata.

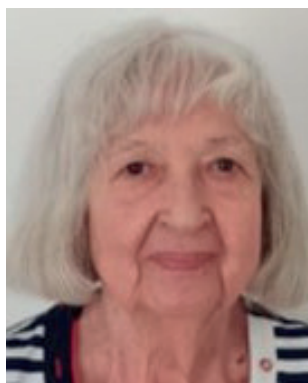
Az Intézeti Iroda és a Könyvtár nyugalmazott munkatársai

Dr. Daróczyné Kitora Erzsébet (könyvtárvezető)

Kása Magdolna (diszpécser)

Komjáthi Barnáné (ügyintéző)

Puzsár Jánosné (ügyintéző)

Dr. Daróczyné Kitora Erzsébet (munkaviszony: 1972–2008)

1972-től az Analízis Tanszéken dolgozott, mint egyetemi tanársegéd. Később, 2008-as nyugdíjba vonulásáig a Matematikai Intézet Könyvtárának vezetői tisztségét látta el főtanácsosként. Könyvtárosi teendői során elsődleges szempont volt számára, hogy minden olvasó hozzájusson a megfelelő szakirodalomhoz. Ehhez nyújtott segítséget az állomány tervszerű gyarapításával, gondozásával és szaktájékoztatással. Kedves, közvetlen, segítőkész személyisége igazi könyvtárossá tette őt. Kitüntetés: A Debreceni Egyetem Kiváló Dolgozója (2008).

Kása Magdolna (munkaviszony: 1995–2013)

A Matematikai Intézet diszpécseri munkakörében a *Publicationes Mathematicae* Debrecen folyóirat szerkesztőségi feladatainak adminisztrációját látta el gondos, lelkiismeretes munkával. A folyóirat megjelentetéséhez szükséges levelezés technikai lebonyolításában, az elfogadott kéziratok szedésében, gépelésében, nyomdai munkálatokra való előkészítésében vállalt szerepet. A *Teaching Mathematics and Computer Science* folyó-

irat elfogadott kéziratainak szedése és gépelése is a feladatai közé tartozott.

Komjáthi Barnáné (munkaviszony: 1996–2023)

Ügyintézőként magas színvonalú, lelkiismeretes munkával segítette a Matematikai Intézet működését. Tevékenysége sokrétű volt, ezek közül néhány: pályázatok adminisztrációja, konferenciák, rendezvények szervezésében való aktív közreműködés, az Intézet folyóiratainak megjelentetésével kapcsolatos ügyek intézése, az épület gondnoki teendőinek ellátása. Kiváló szervezőkészsége, empátiája, szorgalma és megbízható, precíz munkája elismeréseként többször is kitüntetésben részesült. Az Intézetben közmegbecsülésnek örvendett. Kitüntetések: Rektori Dicséret (1996), A Debreceni Egyetem Rektorának Elismerő Oklevelével (2002), A TTK Kiváló Dolgozója (2014), A Debreceni Egyetem Kiváló Dolgozója (2019), Pro Institutione Emlékérem (2023).

Puzsár Jánosné (munkaviszony: 1997–2017)

Az Intézet ügyintézőjeként segített terhermentesíteni az oktatókat a napi adminisztratív feladatok alól: oktatási eszközök kezelése, felügyelete, oktatási segédletek sokszorosítása, jelenléti ívek karbantartása, postázás, intézeti vendégek szállásának foglalása, rendezvények technikai előkészítése. Személyében önzetlen és figyelmes munkatársat ismerhettünk meg. Kitüntetés: A TTK Kiváló Dolgozója (2015).

Összeállította: **Kovácsné Kiss Adrienn**
(mb. irodavezető, DE TTK Matematikai Intézet)

IN MEMORIAM...

„A matematika létezik, csak fel kell fedezni. A prímszámtétel az emberiség fennállása előtt is létezett, és akkor is létezni fog, ha mi már nem leszünk. Megmarad annak, ami volt: prímszámtételnek.”
(Erdős Pál)

Szele Tibor (1918–1955)

Kossuth-díjas matematikus, egyetemi tanár.

Kutatási területe az absztrakt algebra, elsősorban az Abel-féle csoportok elmélete volt. Nagy hatást gyakorolt az újabb hazai algebrai kutatások fellendítésére. Gráfelmélettel is foglalkozott. Nevét a Bolyai János Matematikai Társulat legrangosabb díja és emléktábla őrzi a DE Matematikai Intézetének Algebra és Számelmélet Tanszékén.

Dávid Lajos (1881–1962)

Matematikus, egyetemi tanár.

Tanulmányait Kolozsváron, Göttingenben és Párizsban végezte. 1925-től egyetemi tanár volt a Debreceni Magyar Királyi Tisza István Tudományegyetemen. Főleg függvénytanal foglalkozott, általánosította a Gauss-féle aritmetikai-geometriai középarányok elméletét. Érdeklődési körébe tartozott a matematikatörténet is. Munkái hazai és külföldi folyóiratokban jelentek meg.

Varga Ottó (1909–1969)

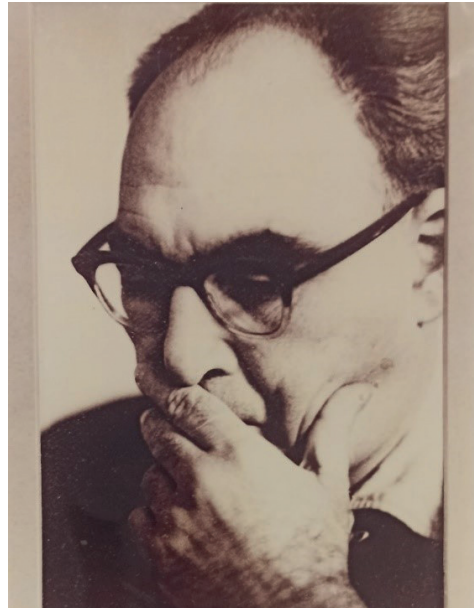
Kossuth-díjas matematikus, egyetemi tanár, akadémikus. A Természettudományi Kar első dékánja.

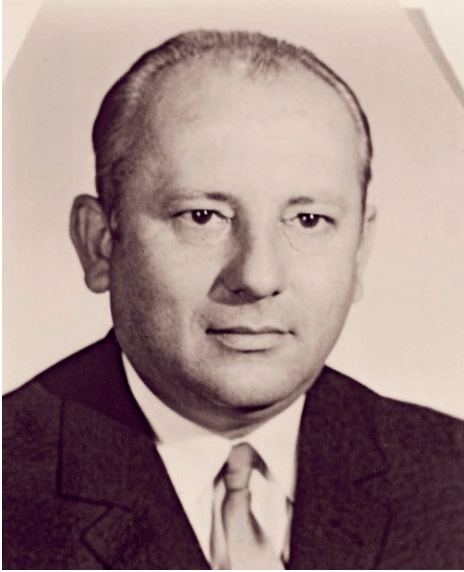
Bécsben és Prágában végezte egyetemi tanulmányait. Ő alapozta meg Magyarországon a modern differenciálgeometriai kutatásokat és nagyban hozzájárult a Finsler-geometria fejlődéséhez. 57 publikációt jegyez. Több neves kutatót indított el a tudományos pályán.

Rényi Alfréd (1921–1970)

Kossuth-díjas matematikus, egyetemi tanár, akadémikus.

Habár elsősorban valószínűség-számítással, kombinatorikával és gráfelmélettel foglalkozott, a matematika szinte minden ágában alkotott. Jelentős számelméleti eredmény is fűződik a nevéhez: a Goldbach-sejtéssel kapcsolatban sikerült egy fontos állítást igazolnia. Az MTA Matematikai Kutatóintézete díjat alapított a tiszteletére és felvette a nevét..

Balogh Tibor (1930–1972)

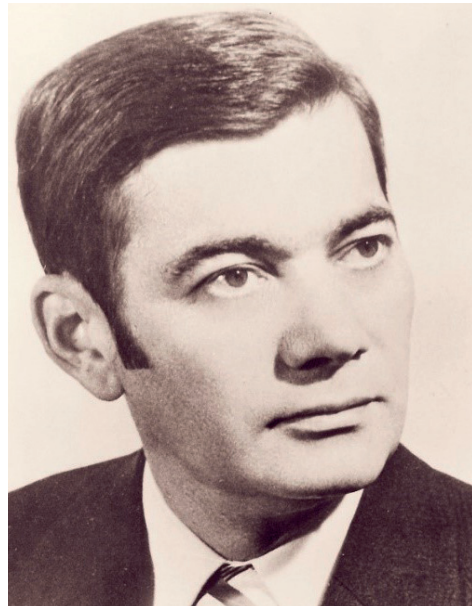
Matematikus, egyetemi docens.

A Kossuth Lajos Tudományegyetemen végzett matematika-fizika-ábrázoló geometria szakos tanárként, majd függvénymátrixokról írt értekezésével szerezte meg a doktori címet. Fő kutatási területe a valószínűségi számítás volt. Fia, Balogh Zoltán (1953–2002) édesapja nyomdokain haladva matematikusként végzett Debrecenben, és 1990-ig itt is dolgozott.

Kertész Andor (1929–1974)

Matematikus, egyetemi tanár.

Egyetemi tanulmányait Debrecenben végezte. Szele Tibor hatására már hallgatóként a modern algebrával kezdett foglalkozni. Főként az Abel-csoportok, a modulusok és a gyűrűk elmélete érdekelte, de halmazelméleti és matematika-történeti kutatások is fűződnek a nevéhez. Több ízben vendégprofesszor volt Halléban, ahol ő segítette elő a modern algebrai iskola kialakulását.

Erdélyi Mária (1929–1980)

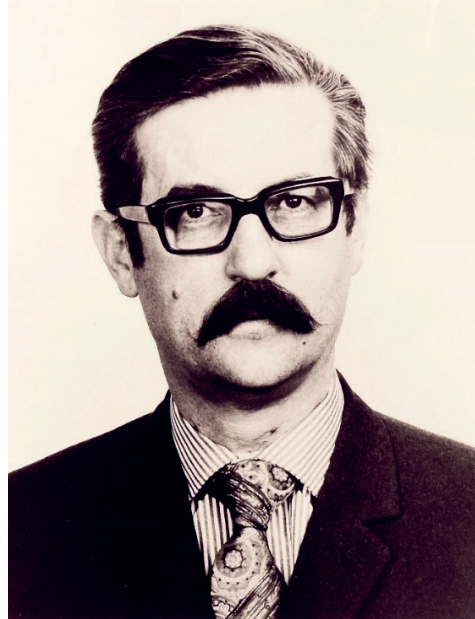
Matematikus, egyetemi docens.

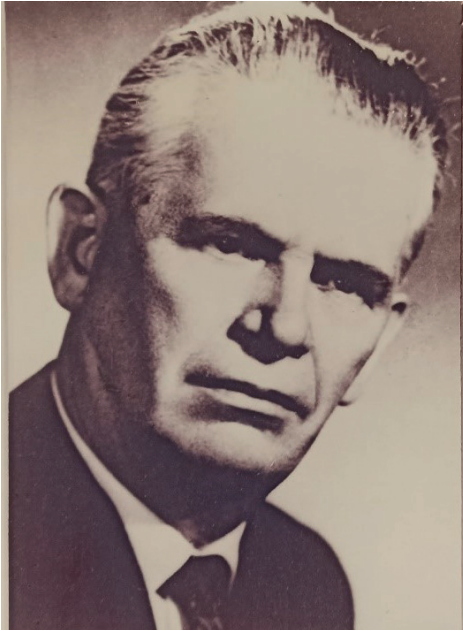
A debreceni Fazekas Mihály Gimnáziumban tanított egy ideig, majd a Kossuth Lajos Tudományegyetem dolgozója lett. Kutatásainak fő iránya az absztrakt algebra, azon belül is az Abel-csoportok elmélete volt. Később viszont a hazai és külföldi matematikaoktatás felé fordult a figyelme, számos tanulmányt jegyez ebben a témában.

Hosszú Miklós (1929–1980)

Matematikus, egyetemi tanár.

Tanári diplomát szerzett az ELTE Természettudományi Karán, majd doktori tanulmányait Debrecenben folytatta. Kutatásainak legfőbb területe a függvényegyenletek elmélete volt, róla nevezték el a Hosszú-féle függvényegyenletet. Foglalkozott még matematikai programozással és a számítástechnika modellalkotási problémáival is.

Rédei László (1900–1980)

Kossuth-díjas matematikus, egyetemi tanár, akadémikus.

Pályafutását középiskolai tanárként kezdte, miközben tanulmányokat folytatott Budapesten, Debrecenben és Göttingenben. 1932-től a számelmélet magántanára volt Debrecenben, majd Szegeden helyezkedett el. A matematika számos területén alkotott. Különösen jelentősek az algebrai és a számelméleti eredményei, de gráfelméleti tétel is fűződik a nevéhez.

Moór Arthur (1923–1985)

Matematikus, egyetemi tanár.

Egyetemi tanulmányait Szegeden végezte matematika-fizika szakon. Tagja volt az Eötvös Kollégiumnak, ahol Kalmár László volt a tanára. Középiskolai tanárként dolgozott Szarvason, később Debrecenben, ahol Varga Ottó aspiránsa lett. Elsősorban Finsler-geometriával foglalkozott, de a modern differenciálgeometria szinte minden területén ért el új eredményeket. A modern fizika térelméletével kapcsolatosan is végzett kutatómunkát.

Buzási Károly (1930–1988)

Matematikus, egyetemi tanár.

Ungváron szerezte meg a diplomáját. Középiskolai tanárként dolgozott mielőtt a Kossuth Lajos Tudományegyetemre került. Kutatásait az absztrakt algebra témakörében folytatta. Véges és végtelen csoportok elméletével is foglalkozott. A csoportelmélet több, hosszú időn át eldöntetlen sejtésére sikerült választ találnia.

Gyarmathi László (1908–1988)

Matematikus, egyetemi docens.

Budapesten szerzett matematika-fizika-ábrázoló geometria szakos tanári diplomát. Előbb középiskolai tanárként dolgozott, majd később a Kossuth Lajos Tudományegyetem Matematikai Intézetében helyezkedett el. Kulcsszerepet játszott az ábrázoló geometria tanári szak elindításában, számos jegyzetet, feladatgyűjteményt írt a tárgykörben és tudományos tevékenysége is az ábrázoló geometriára irányult.

Tomkó József (1930–1988)

Matematikus, egyetemi docens.

Matematika-fizika szakos tanárként végzett az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. Budapesten, Debrecenben és Moszkvában is dolgozott. A valószínűségszámítás alkalmazásai és a sztochasztikus folyamatok álltak tudományos érdeklődésének középpontjában.

Barna Béla (1909–1990)

Matematikus, egyetemi tanár.

Pedagógus családból származott, ő maga is matematika-fizika szakos tanárként végzett Debrecenben. Középiskolai és egyetemi oktatómunkája mellett folytatott tudományos kutatásokat. Iterációelméleti munkái ma is alapvetőnek számítanak.

Buzási Szvetlána (1938–1990)

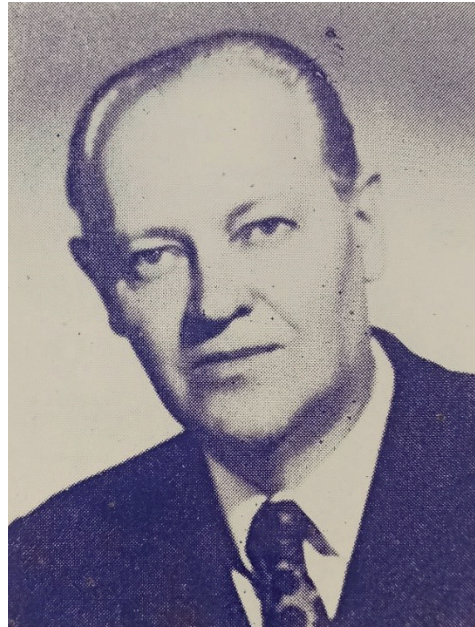
Matematikus, egyetemi docens.

Buzási Szvetlána a Szovjetunióban született. 1956-ban házassága révén került Debrecenbe. Itt fejezte be az egyetemi tanulmányait, és élete végéig a Matematikai Intézet munkatársa volt. Tudományos munkásságát a topológia területén folytatta. Angliában és Moszkvában is járt, hogy továbbfejlessze tudását.

Gesztelyi Ernő (1923–1991)

Matematikus, egyetemi tanár.

Debrecenben szerzett matematika-fizika szakos tanári oklevelet. Egy ideig középiskolákban tanított, majd a Kossuth Lajos Tudományegyetemen helyezkedett el. Ő alapította meg a Számítástudományi Tanszéket az egyetemen. Fő eredményei operátorelmélettel kapcsolatosak, de foglalkozott rendszerelmélettel, színelmélettel és a digitális képfeldolgozás alapjaival is.

Papp Zoltán (1951–1991)

Matematikus.

Debrecenben végzett matematikusként. Ezt követően a KLTE Matematikai Intézetének volt doktori ösztöndíjasa Győry Kálmán témavezetésével. Alapvető fontosságú eredményekkel gazdagította a diofantikus egyenletek effektív elméletét. Az ösztöndíj lejárta után a Magyar Posta Távközlési Kutatóintézetében helyezkedett el.

Ilosvay Ferenc (1966–1992)

Matematikus, egyetemi tanársegéd.

Miskolcon született. Középsiskolai tanulmányait a Földes Ferenc Gimnáziumban végezte. A matematika és a fizika iránti érdeklődése differenciálgeometriai kutatómunkára ösztönözte, de az informatikában is jártas volt. Két cikke jelent meg, mindkettő nagyon korai halála után.

Kovács Béla (1946–1993)

Matematikus, egyetemi adjunktus.

Debrecenben folytatta egyetemi tanulmányait. Győry Kálmán doktori ösztöndíjas hallgatójaként számelmélettel foglalkozott, és disszertációjában az Artin-sejtéssel kapcsolatban ért el áttörést. Kiemelkedőek még a kanonikus számrendszerekhez kötődő eredményei is. 18 publikációjára több mint 200 hivatkozás történt.

Rapcsák András (1914–1993)

Matematikus, egyetemi tanár, akadémikus.

Szegeden szerzett tanári képe-
sítést. Néhány évig közép-
iskolákban tanított, majd Deb-
recenben tartott előadásokat
az Egyetemen. Varga Ottó ha-
tására fordult érdeklődése a
differenciálgeometria felé, de
foglalkoztatták a matematika
oktatásának problémái is. Hét
éven át volt a Kossuth Lajos Tu-
dományegyetem rektora.

Makai Imre (1937–1994)

Matematikus, egyetemi docens.

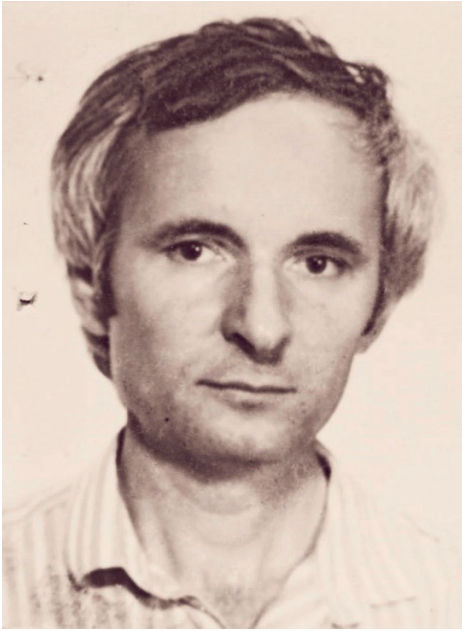
Szegeden szerzett matematika-fizika szakos tanári oklevelet. Kezdetben gimnáziumi tanárként dolgozott, de már az egyetemi tanulmányai alatt tudományos munkába fogott. Moór Arthur hatására végzett geometriai kutatásokat. A téma végül Debrecenhez kötötte, ahol haláláig dolgozott.

Szénássy Barna (1913–1995)

Matematikus, egyetemi tanár.

Debrecenben végzett matematika-fizika szakos tanárként. Már hallgatóként elkezdte a Bolyai-kutatást, amelyből a disszertációja is született. Az egyik legjelentősebb magyar matematikatörténész, köszönhetően többek között *A magyarországi matematika története* című művének, melynek megírására a Magyar Tudományos Akadémiától kapott megbízást.

Szabó György (1952–1996)

Matematikus, egyetemi docens.

Tudományos kutatásainak középpontjában a függvény-egyenletek álltak. Az ortogónálisan additív függvényekkel kapcsolatban ért el több eredményt.

Dragalin Albert (1941–1998)

Matematikus, egyetemi tanár.

A Szovjetunióban született, Moszkvában végezte egyetemi tanulmányait, ahol karrierje első néhány évét is töltötte. Nagy energiát fektetett a matematikai logika oktatásának fejlesztésébe. A nyolcvanas években házassága révén került Debrecenbe. A matematikai logika mellett számítástudománnyal is foglalkozott.

Aleksandar Kron (1937–2000)

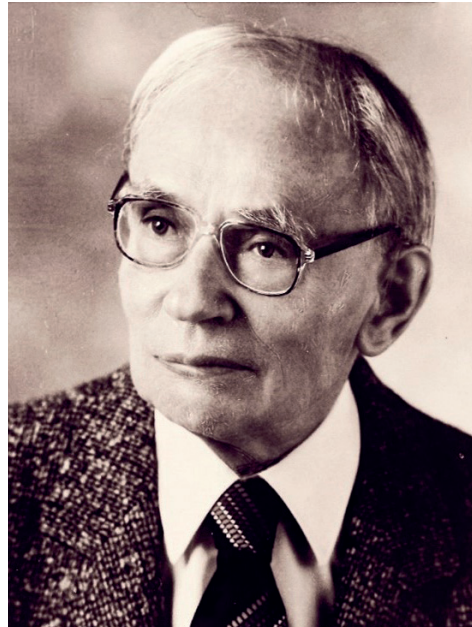
Filozófus.

Belgrádban szerzett filozófus diplomát, majd később doktori címet. A matematikai logika területén végzett kutatásokat. Doktori értekezésének témája a többértékű logika és a valószínűségszámítás kapcsolata volt. Számos külföldi egyetemen volt vendégoktató és -kutató. Debrecenben Dragalin Albert helyét vette át annak halála után.

Gyires Béla (1909–2001)

Matematikus, egyetemi tanár, akadémikus.

Debrecenben folytatta tudományos munkásságát. Első eredményeit lineáris algebrából érte el, fő kutatási területe a valószínűségszámítás és a matematikai statisztika volt. Több mint száz publikációt jegyez. Debrecenben ő kezdeményezte a számítástechnika oktatásának bevezetését. Három évig a Természettudományi Kar dékánja volt.

Balogh Zoltán Tibor (1953–2002)

Matematikus, egyetemi tanár.

Édesapja, Balogh Tibor (1930–1972) nyomdokain haladva Debrecenben szerzett matematikus oklevelet, és 1990-ig itt is dolgozott. Ezután az Egyesült Államokba költözött, ott folytatta oktatói és tudományos munkáját. Kutatásainak témája a halmazelméleti topológia volt, több problémára, sejtésre sikerült választ adnia.

Brindza Béla (1958–2003)

Matematikus, egyetemi tanár.

Debrecenben végzett matematikusként. Pályafutása nagy részét is itt töltötte, bár néhány évig Ausztráliában és Kuvaitban tanított. Tudományos munkája szinte teljes mértékben a diofantikus számelméletre irányult, de algebrai kódelmélettel is foglalkozott. Rövid pályafutása ellenére 48 publikáció szerzője. Nagy hangsúlyt fektetett fiatalabb kollégái fejlődésének elősegítésére.

Erdős Jenő (1931–2003)

Matematikus, egyetemi docens.

Pedagógus családból származott. Debrecenben szerzett diplomát matematika-fizika szakon. Már az egyetemi tanulmányai alatt publikált tudományos cikket. Szele Tibor vezetésével kezdett el a csoportmeggel foglalkozni. Széleskörű tudása ellenére kevés cikke született, leterhelte őt az egyetemi oktatás megreformálásában való részvétel. Több külföldi tanulmányúton és konferencián vett részt.

Bélteky Károly (1939–2004)

Matematikus, egyetemi adjunktus.

Szülei pedagógusok voltak. A Kossuth Lajos Tudományegyetemen szerzett matematika-ábrázoló geometria szakos tanári diplomát. A differenciálgeometria területén végzett ugyan kutatómunkát és publikált is, de a fő tevékenysége az oktatás és a nevelés volt. Pályafutása utolsó szakaszában az egyetem gyakorló gimnáziumában volt vezetőtanár.

Szabó Edit (1958–2005)

Matematikus, tudományos munkatárs.

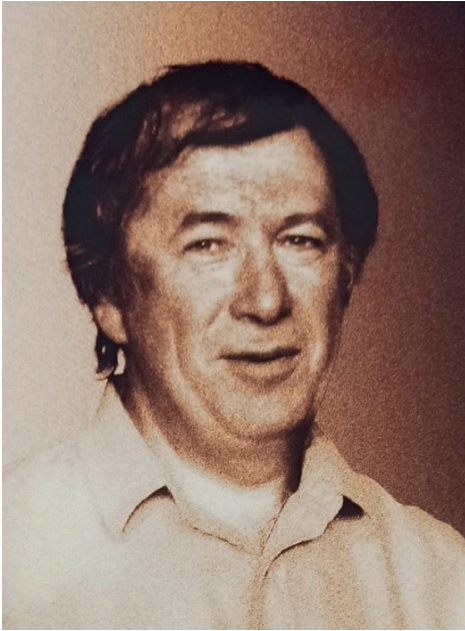
Algebrával, azon belül csoportelmélettel foglalkozott, öt cikke jelent meg a témakörben. A kutatás mellett oktatói munkát is végzett az Algebra és Számelmélet Tanszéken.

Kovács András (1960–2011)

Matematikus, egyetemi adjunktus.

Debrecenben született, itt folytatta a tanulmányait a matematika-fizika tanári szakkal bezárólag. Pályafutása elején középiskolai tanárként dolgozott, később a Kossuth Lajos Tudományegyetem munkatársa lett. Szakmódszertannal foglalkozott, a matematikaoktatás korszerűsítésének problémái érdekelték.

Schwarcz Tibor (1955–2012)

Matematikus.

Debrecenben végezte el a matematika-ábrázoló geometria tanári szakot. Tudományos munkásságát az ábrázoló geometriai eljárások kutatásával és számítógéppel támogatott tanulmányozásával kezdte már egyetemista korában. Ő dolgozta ki a Bevezetés a számítógépi grafikába című tárgy programját. Eredményeit külföldön is számon tartják mind a mai napig.

Kis Béla (1958–2013)

Matematikus, egyetemi adjunktus.

Tamássy Lajos doktori ösztöndíjas hallgatója volt a Kossuth Lajos Tudományegyetemen, később a Matematikai Intézet Geometria Tanszékének munkatársa. Differenciálgeometriai kutatásokat végzett, öt megjelent cikk fűződik a nevéhez.

Sümegi László (1932–2015)

Matematikus, egyetemi adjunktus.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetemen szerzett matematika-fizika szakos tanári diplomát. Másfél évtizedig szülővárosában, Gyulán tanított, majd Debrecenben vállalt el egy szakmódszertani állást. Kutatási témái a matematika és a fizika oktatása, valamint a matematika és a sakk kapcsolata volt. Számos jegyzet, tankönyv, feladatgyűjtemény szerzője.

Gacsályi Sándor (1930–2016)

Matematikus, egyetemi docens.

Matematika-fizika szakos tanári oklevelet szerzett Debrecenben. Szele Tibor hatására kezdett algebrával, azon belül is az Abel-csoportok elméletével foglalkozni. Érdeklődése később az algebrai topológia felé fordult. 16 publikáció fűződik a nevéhez. Szudánban és Kenyában is volt vendégoktató. Sok nyelven beszélt, kiemelkedő nyelvi tudását számos szakkönyv fordítása jelzi.

Tamássy Lajos (1923–2019)

Matematikus, egyetemi tanár.

Debrecenben szerzett matematika-fizika-ábrázoló geometria szakos tanári diplomát. Egy rövid ideig Szegeden volt tanársegéd, de visszatért Debrecenbe, és haláláig az egyetem szolgálatában állt. Varga Ottó vezetésével kezdett differenciálgeometriai kutatásokba. A Finsler-geometriában akkor élen járó japán kutatók felé nyitva biztosította a debreceni kutatócsoport fejlődését. Több tanítványa szintén a téma kiválósága lett.

Bódi Béla (1935–2023)

Matematikus, egyetemi tanár.

Ungváron, majd Moszkvában folytatta egyetemi tanulmányait. Kezdetben véges csoportok reprezentációelméletével foglalkozott. Később a moduláris csoportalgebrák felé fordult az érdeklődése. A kilencvenes évek elején került Debrecenbe. Sokat tett az algebra oktatásának korszerűsítéséért és színvonalának emeléséért. Pályafutását Beregszászon fejezte be.

Daróczy Zoltán Bálint (1938–2023)

Matematikus, egyetemi tanár, akadémikus.

Debrecenben szerzett tanári képesítést matematika-ábrázoló geometria szakon. Fő kutatási területe a függvényegyenletek és függvényegyenlőtlenségek elmélete volt. Iskolateremtő munkájának köszönhetően a Debreceni Egyetem Matematikai Intézetének Analízis Tanszéke a témakör nemzetközileg elismert tudományos műhelye napjainkban is.

Összeállította: **Rácz Gabriella**
(egyetemi adjunktus, Algebra és Számelmélet Tanszék)

Képek digitalizálása: **Andirkó Erika**
(informatikus könyvtáros, DE TTK Matematikai Intézet Könyvtára)

Felhasznált irodalom:

Magyar életrajzi lexikon. (Főszerk.: Kenyeres Ágnes), Arcanum Adabázis Kiadó. <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/>

Mathesis necesse est: 45 éves a Debreceni Akadémiai Bizottság Matematikai Munkabizottsága. (Szerk.: Gselmann Eszter et al.), Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2021.

KÉPZÉSEINK

Matematika alapképzési szak: Matematika BSc

A képzés célja matematikusok képzése, akik olyan elméleti és alkalmazott matematikai ismeretekkel rendelkeznek, melyek képessé teszik őket arra, hogy tudásukat műszaki, gazdasági, statisztikai és számítógépes területen alkalmazzák. Ennek megfelelően a képzés során a hallgatók megismerkednek a matematika és a matematikai bizonyítás hatékony módszereivel, az algebra, a geometria, a véges matematika, az operációkutatás és a valószínűségszámítás alapvető eredményeivel. A végzett alapokleveles matematikus ismeri az elméleti matematika nélkülözhetetlen összefüggéseit, illetve a matematika különböző részdiszciplínái közötti alapvető kapcsolatokat. A sajátos matematikai gondolkodás birtokában képes logikus, igaz matematikai állítások megfogalmazására, illetve azok feltételeinek és fontosabb következményeinek átfogó vizsgálatára. A végzett szakember nyitottá válik az új matematikai ismeretek befogadására.

A specializációválasztásra az alapképzés 2. félévének végén nyílik lehetőség. A hallgatók matematikus és alkalmazott matematikus specializációk közül választhatnak. A matematikus specializáció azok számára lehet előnyös, akik kiemelten érdeklődnek az elméleti matematikai kutatások vagy a matematika magas szintű, felsőoktatási intézményekben zajló oktatása iránt. Az alkalmazott matematikus képzés ezzel szemben gyakorlatorientált, ami praktikusán azt jelenti, hogy nagyobb hangsúlyt kapnak benne a matematika alkalmazási területei, módszerei és algoritmikus eljárásai.

A végzett alapokleveles szakemberek felkészültek lesznek tanulmányaik mesterképzésben történő folytatására vagy vállalatoknál, cégeknél történő elhelyezkedésre. Számos olyan szakma várja a friss munkavállalókat, melyek megkövetelik az alapvető matematikai ismereteket. Ilyen például

- a pénzügyi szektorban tipikus kockázatelemzés, a kockázatok pénzügyi hatásainak kezelésére számszerűsített válaszokat adó aktuárius vagy kockázatelemző szakember feladatköre,
- az adatelemzés és az adatvizualizáció területe.

A Matematikai Intézet és a piackutatási adatfeldolgozással foglalkozó DataExpert együttműködésének eredményeképpen a hallgatók bármelyik specializációról szabadon választható tárgyként vehetik fel a Piackutatás a gyakorlatban és a Mesterséges in-

telligencia a piackutatásban című kurzusokat. A cég ezeket utolsó éves BSc vagy MSc képzésben résztvevő hallgatók számára ajánlja.

Matematika mesterképzési szak: Matematika MSc

A Matematika mesterképzés célja olyan tudományos kutatásra irányuló szakmai felkészültséggel rendelkező matematikusok képzése, akik a megszerzett matematikai szak tudásukat képesek alkotó módon felhasználni elméletben és gyakorlatban egyaránt. A végzett szakemberek jártassá válnak a matematika különböző részdiszciplínái közötti mélyebb, átfogóbb kapcsolatokban, továbbá az absztrakt matematikai gondolkodásban és a matematikai fogalomalkotásban. A képzés során megszerzett kritikai gondolkodásmód és rendszerszerű gondolkodás lehetővé teszi, hogy a szakember felelősen vegyen részt csoportmunkában, és együttműködjön akár más szakterületek képviselőivel. Azok, akik magas szintű matematikai ismeretekkel rendelkeznek, képesek önállóan megválasztani a felmerülő problémák megoldásához alkalmazandó módszereket és eljárásokat. Célunk olyan szakemberek képzése, akik nyitottak az új tudományos eredmények elsajátítására a szakterületükön belül és a kapcsolódó területeken is. A matematikus képes elméleti és gyakorlati matematikai problémák modellezésére, megoldási módszerek kidolgozására és finomítására, valamint ezeknek a folyamatoknak az irányítására. Rendelkezik az alkotó matematikai bizonyítás alapelveivel és módszereivel, valamint ismeri az új kutatási módszereket és problémamegoldó technikákat, amelyek új matematikai eredményekhez vezethetnek. A szakképzettséghez vezető tudományágak, szakterületek, amelyekből a szak felépül, a matematikusképzést alapozó diszciplínák (az algebra alapjai, az analízis alapjai, a geometria alapjai, a valószínűségszámítás és a matematikai statisztika alapjai).

A végzést követően a tanulmányok akár a doktori képzés keretein belül is folytathatók, de ezen kívül, vagy a doktori tanulmányok befejezése után még számos lehetőség nyílik meg a frissen végzett szakember előtt. Felmérések mutatják, hogy a legnépszerűbb szakmák legalább felében nélkülözhetetlenek a mélyebb matematikai ismeretek: aktuárius, vállalati tanácsadó, stratégiai elemző, adatfeldolgozó stb. Ezek a szakemberek képesek értel-

mezni és elemző módon kezelni a különböző kockázatokat, amelyek kulcsfontosságúak a pénzügyi és az üzleti területeken. Emellett segítenek a vállalatoknak a hatékonyabb döntéshozatalban és az üzleti stratégiák kidolgozásában azáltal, hogy átfogó matematikai modelleket alkalmaznak és adatelemzést végeznek.

Tanárképzés

A szak feladata, hogy olyan matematikatanárokat képezzen, akik megalapozott, magas szintű, korszerű és átfogó matematikai és pedagógiai ismeretekkel rendelkeznek. A tananyag kifejezetten úgy áll össze, hogy szorosan kapcsolódjon az általános és a középiskolai tematikákhoz, így a végzett tanárok felkészülnek a különböző iskolatípusokban való oktatásra, illetve a különböző korosztályokkal való közös munkára. Az utóbbi években a gyakorlati képzéssel való kapcsolat is erősödött a gyakorló iskolákban folyó munka megismerésén keresztül. Kiemelten fontos, hogy a hallgatók elsajátítsák, és később a munkájuk során át is adják a matematikára jellemző speciális gondolkodásmódot. Cél, hogy a végzett szaktanárok felkészültek legyenek az alapfokú nevelés-oktatás ötödik évfolyamon kezdődő, és a nyolcadik évfolyam végéig tartó felső tagozatán, a középfokú nevelés-oktatás szakaszában, az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszában, szakképzésben a matematika tantárgy tanítására, az adott iskola pedagógiai feladatainak ellátására, pedagógiai kutatási, tervezési és fejlesztési feladatok végzésére. A matematika vagy ábrázoló geometria tanári mesterszakokon – mely szakok csak szakpárban végezhetőek, de bármilyen szakpárosítás választható – a klasszikus és modern matematikai és ábrázoló geometriai ismereteken túl a tanári mesterséghez szükséges ismereteket is elsajátíthatják a hallgatók. A szakpárosítások közül elsősorban a matematika-informatika, illetve a matematika-ábrázoló geometria szakpárra hívnánk föl a figyelmet. Az ábrázoló geometria tanári szak képzésében alapvető szerepet kap a komputergrafikai alkalmazások megismerése is.

Általánosságban elmondható, hogy a végzett szaktanáraink rendelkeznek egy biztos alapokon álló matematikai látás- és gondolkodásmóddal, amely a megszerzett tudás alkalmazásában, az oktatásban való hasznosításában, valamint a speciális matematikai

problémamegoldó technikák felhasználásában jelentkezik. Átfogóan ismerik a matematikatanítás alapvető kutatási módszertanát, továbbá a magyar matematika szakmódszertan legfontosabb jellemzőit, hagyományait, legismertebb képviselőit (Pólya György, Varga Tamás). A képzés felkészíti őket arra, hogy hatékony módon tudják átadni a különböző problémamegoldó technikákat az oktatás során, igazodva a tanulók életkori sajátosságaihoz, absztrakciós képességéhez és tudásszintjéhez.

A tanárszakosok már hallgatóként bekapcsolódhatnak az intézetben folyó kutatásokba (TDK, DETEP), és az itt megkezdett munkát később akár a PhD (doktori) képzésben is folytathatják.

„A Geometria Tanszéken működő Aktív Matematikatanulás kutatócsoport alapelve a tanulók aktív részvételét hangsúlyozza saját matematikatudásuk felépítésében. A kutatások az aktív tanulás különböző formáinak megvalósíthatóságára irányulnak. A legfontosabb megfigyelési szempontok a problémalapú tananyagfeldolgozás módszerei és hatékonysága, a tanulók kritikus gondolkodása, a tanári szerep és a tanári viselkedés, a tanulók „bevonódásának” segítése és a motiváció. A kutatás az alap- és középfokú, valamint a felsőoktatásra egyaránt kiterjed [...] A tanárképzés doktori szintű perspektívája a Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola Didaktika programja.” (Muzsnay Zoltán és Vincze Csaba: Geometria Tanszék)

Az intézet minden évben Faragó Tibor díjjal ismeri el a legeredményesebb végzős hallgató teljesítményét. A hallgatóknak lehetőségük van bekapcsolódni az Erasmus és CEEPUS programokba, amelyeken keresztül megismerkedhetnek a környező országok képzéseivel és tanítási gyakorlatával. Fontos említést tenni továbbá a Klebelsberg Képzési Ösztöndíj Programról, amelyet 2013-ban alapítottak a magyarországi felsőoktatásban tanuló, Magyarországon vagy Magyarországgal szomszédos országban élő magyar anyanyelvű hallgatók számára. Az ösztöndíjprogram elsődleges célja, hogy a tanári pályát választó egyetemi hallgatókat motiválja a hivatásuk szerinti tartós elhelyezkedésre. A program álláshelyet is biztosít a diplomaszerezést követően, a sikeresen pályázó hallgatók pedig ösztöndíjban részesülnek.

„A korábbi hagyományokat felelevenítve, középiskolai tanár kollégáink (Debreceni Fazekas Mihály Gimnázium, Debreceni Egyetem Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma) is részt vesznek oktatóként a tanárkép-

zésben. Jelenlétiük, szakmai tudásuk és tapasztalataik nélkül elképzelhetetlen a tanárjelöltek sikeres felkészítése a pályára.” (Györkös-Varga Nóra és Vincze Csaba: A Debreceni Egyetem Matematikai Intézetének története)

A Debreceni Fazekas Mihály Gimnázium és a Debreceni Egyetem Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziumának egykori diákjai közül többen is az Intézet jelenlegi munkatársai.

Debreceni Fazekas Mihály Gimnázium

A debreceni Fazekas Mihály Gimnázium profiljában a modern nyelvek, a mennyiségtan (matematika) és a természettudományok oktatása különös hangsúlytal vannak jelen. Az intézmény több mint másfél évszázados öröksége ez, mióta a szabad királyi város, Debrecen főreáltanodájaként 1873. november 3-án megnyitotta a kapuit. Fazekas Mihály nevét az 1922/23-as tanévtől viseli az intézmény.

Debreceni Egyetem Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma

„Intézményünkben hagyományosan kiemelt cél a tanulói kíváncsiság, játékoság megtartása, az alkalmazó tudás kialakítása, az idegen nyelv mint eszköz megteremtése, a tehetségek azonosítása, fejlődésük biztosítása. Mindig is nagy hangsúlyt fektettünk diákjaink empátiás készségének fejlesztésére, folyamatos célunk, hogy képesek legyenek rohanó világunkban is egymást nyitottan, odafigyelve meghallgatni, és szükség szerint mások problémáira, szükségleteire nyitottan, segítőkészen reagálni.” (Dr. Futóné Monori Edit: Előszó. In: Kossuth évkönyv 2017–18, Szerk. Kádár-Gergely Márta et. al., Debrecen 2018.)

Duális képzés

A Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Kara 2016 szeptemberében honosította meg az egyetemen a duális képzést. A duális képzés a gyakorlat-orientált szakemberképzés legmagasabb szintű formája, amely a felsőoktatási intézmények és az ipari vállalatok szoros együttműködésén alapszik. A felvételt nyert hallgató ideje (közel fele-fele arányban) az egyetemen végzett elméleti tanulmányai és egy vállalatnál végzett gyakorlati képzése között oszlik meg. A céges gyakorlati képzés kerekeit a felek egy úgynevezett hallgatói munkaszerződésben rögzítik. A duális képzésben résztvevő hallgató amellett, hogy az egyetem nappali tagozatos hallgatója, egyben a vállalat munkaszerződéssel foglalkoztatott alkalmazottja is. Ennélfogva a hallgató a teljes napi évre havi juttatást kap a vállalattól. Egyetemi tanulmányait a hallgató a szak tantervének megfelelően végzi, miközben teljesíti a vállalati tantervben foglalt képzési programot is.

A duális képzés egyik előnye az, hogy a hallgató már az egyetemi tanulmányai alatt gyakorlati tapasztalatokat szerez egy vállalatnál. A diploma mellett több féléves munkatapasztalattal is rendelkezni fog a képzés végére. Nem elhanyagolható tény az sem, hogy az egyetemi tanulmányok alatt a hallgató anyagi juttatást kap a vállalattól a képzés teljes időtartamára. Ezzel párhuzamosan a hallgató részesülhet minden olyan további juttatásban is, amit a nem-duális képzésben résztvevő hallgatók kapnak (kollégium, tanulmányi ösztöndíj, stb.). A hallgatói szerződés nem jelent röghöz kötést vagy kötelezettségvállalást: a diploma megszerzése után a hallgató folytathatja tanulmányait mesterszakon vagy a doktori képzésben, de más cégnél is szabadon elhelyezkedhet.

A Matematikai Intézet és a piackutatási adatfeldolgozással foglalkozó DataExpert duális partnerségének keretében kínált képzést azoknak a hallgatóknak ajánljuk, akik analitikus gondolkodásmóddal rendelkeznek, valamint magas szintű kommunikációs készségeket és csoportdinamikát mutatnak. A program kifejezetten azoknak a hallgatóknak szól, akik érdekeltek a karrierépítésben, és nyitottak az egyedi, változatos projektekből rejlő kihívásokra.

Összeállította: **Kiss Tibor**

(intézeti oktatási felelős, egyetemi adjunktus, Analízis Tanszék)

Duális képzési partnerünk: DataExpert

A DataExpert Európa legnagyobb független piackutatási adatfeldolgozó vállalata. Fő tevékenysége a kérdőív programozás, adatfelvétel, adatfeldolgozás, adatvizualizáció.

Alapítói és tulajdonosai Vasvári Zoltán (ügyvezető igazgató, a képen balra) és Karaszson Dezső (ügyvezető igazgató, a képen jobbra). A vállalat 2006-ban kezdte meg működését és azóta is töretlen a siker, amelyet több elismerés is bizonyít.

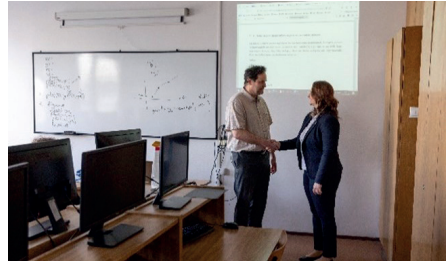
A Debreceni Egyetemmel hosszú évek óta jó kapcsolatot ápolnak. A Matematikai Intézet felkérésére rendszeresen indítanak saját szabadon választható kurzust, mely egyre népszerűbb a diákok körében és egyre több az érdeklődők száma is. Kimagasló szakmai tudással rendelkező kollégáik a kurzusokon betekintést engednek a piackutatás világába, és ezáltal a hallgatók jobban megismerhetik a munkájukat.

2022-ben a Debreceni Egyetemmel kötött együttműködési megállapodás eredményeként a DataExpert az Egyetem duális képzésében résztvevő hallgatók gyakorlati helyévé vált. Ennek köszönhetően a hallgatóknak lehetőségük van munkatapasztalatot szerezni a tanulmányaik során,

illetve olyan készségeket is el tudnak sajátítani, amire az egyetemi évek alatt nem, vagy csak az egyetemi képzéstől függetlenül lenne lehetőségük.

A közös cél elérését támogatandó, a vállalat a Debreceni Egyetem Matematikai Intézetének adományozta a számítástechnikai infrastruktúra bővítése során elérhetővé vált gépeket a 2023. év végén.

„A DataExpertnél töltött időm rendkívül hasznos volt, sok értékes tapasztalattal és tudással gazdagodtam mind szakmai, mind emberi szempontból. A cégnél végzett munka remekül kiegészítette és támogatta az egyetemi tanulmányaimat, ugyanis lehetőségem volt az egyes órákon megszerzett tudásomat a gyakorlatban is kipróbálni, ami hozzájárult a tananyag mélyebb megértéséhez, valamint a tanulmányaimon túlmutató, új dolgokat is megismerhettem.” – mondta az egyik duális képzésben lévő hallgató.

**ELSŐÉVES MATEMATIKUS HALLGATÓINK
GYÖRKÖS-VARGA NÓRA KÍSÉRETÉBEN A
DATA EXPERT CÉGNÉL JÁRTAK.**

DATAEXPERT

**KÖSZÖNJÜK
A DATA EXPERTNEKI!**

DEBRECENI
EGYETEM

Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola

Az 1993-ban létrehozott Matematika Doktori Programból alakult Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskolát 2001-ben akkreditálták. 2008 márciusában (az önálló Informatikai Kar megalakulásának folyományaként) az informatikai programok kiváltak az Iskolából és önálló doktori iskolába szerveződtek.

Vezetők:

Daróczy Zoltán (akadémikus, professor emeritus, 2001–2008)
Páles Zsolt (akadémikus, egyetemi tanár, 2008-tól)

Törzstagok:

Bérczes Attila (tanszékvezető egyetemi tanár)
Gaál István (egyetemi tanár)
Gát György (egyetemi tanár)
Győry Kálmán (akadémikus, professor emeritus)
Hajdu Lajos (egyetemi tanár)
Herendiné Kónya Eszter (egyetemi docens)
Muzsnay Zoltán (tanszékvezető egyetemi tanár)
Páles Zsolt (akadémikus, egyetemi tanár)
Pintér Ákos (egyetemi tanár)
Tengely Szabolcs (egyetemi tanár)
Vincze Csaba (intézetigazgató egyetemi tanár)

Emeritus törzstag:

Maksa Gyula (professor emeritus)

Korábbi törzstagok (a törzstagság éveinek számával):

Bessenyei Mihály (2019–2024)
Bódi Béla (2007–2023)

Daróczy Zoltán (2007–2016)
Kozma László (2007–2011)
Maksa Gyula (2007–2020)
Molnár Lajos (2007–2015)
Székelyhidi László (2007–2015)
Szilasi József (2007–2011)
Tamássy Lajos (2007–2017)

Programok:

1. Didaktika (szakmódszertan) (vezető: Muzsnay Zoltán, tan-
székvezető egyetemi tanár)

Az iskolai matematika és informatika különböző területeinek tanítása és tanulása. Problémamegoldás és problémaalkotás. A matematikai tehetségek fejlesztése. Alkalmazások és matematikai modellek. A matematika és az informatika mint a STEM oktatás része. A felsőfokú matematika- és informatikaoktatás szakmódszertani kérdései. A matematika és informatika szakos tanárképzés és tanártovábbképzés. A matematikatanulás és -tanítás affektív tényezői. Összehasonlító didaktikai kutatások. Értékelés a matematika- és informatikaoktatásban. Tantervi elemek és feladatok tervezése. Kutatási eredmények iskolai implementálása. A matematika- és számítástudomány tanulás- és tanítástörténete. A matematikatörténet szerepe a matematikaoktatásban. Digitális technológiák és más eszközök alkalmazása a matematikaoktatásban. A matematika- és informatika-didaktikai kutatások elméleti megközelítése.

2. Differenciálgeometria és alkalmazásai (vezető: Vincze Csaba, intézetigazgató egyetemi tanár)

Riemann-terek és általánosításai: a Zermelo-féle navigációs probléma és a Finsler-metrikák, Finsler-geometria. Konform és projektív invariánsok, Finsler-terek speciális osztályai. Konnexióelmélet, metrizálási problémák. A differenciálegyenletek geometriai elmélete. Geometriai transzformációcsoportok, holonómiaelmélet. Lie-elmélet és általánosításai. Konvex geometria és alkalmazásai, Minkowski-geometria.

3. Diofantikus és konstruktív számelmélet (vezető: Győry Kálmán, akadémikus, professor emeritus)

Diofantikus egyenletekre vonatkozó általános ineffektív végességi tételek. Az altér tétel és a Bilu-Tichy módszer alkalmazásai

diofantikus egyenletekre (széteső forma egyenletekre, egységegyenletekre, szeparábilis kétismeretlenes egyenletekre, stb.), kvantitatív eredmények, korlátok a megoldásszámra. Általános effektív végeségi tételek. A Baker módszerét más módszerekkel kombinálva, a korábbi effektív eredmények általánosítása, a megoldásokra nyert korlátok élesítése, algebrai számelméleti és egyéb alkalmazások. Konstruktív számelmélet. Konkrét algebrai számtestek és elliptikus görbék aritmetikai invariánsainak meghatározására, valamint konkrét diofantikus egyenletek numerikus megoldására vonatkozó hatékony algoritmusok kidolgozása, elemzése. Explicit módszerek és eredmények a diofantikus számelméletben. Moduláris formák, Chabauty-módszer, lokális módszer és kombinálásuk a Baker-módszerrel, redukciós és számítógépes eljárásokkal, alkalmazások diofantikus egyenletekre. Rekurzív sorozatok. Lineáris rekurzív sorozatok aritmetikai és diofantikus tulajdonságainak vizsgálata, alkalmazások.

4. Explicit módszerek az algebrai számelméletben (vezető: Gaál István, egyetemi tanár)

Az algebrai számelmélet alapjai. Értékeléselmélet. Véges testek, körosztási testek, Galois-elmélet. Algoritmusok diofantikus egyenletek megoldására. Algoritmusok az algebrai számelméletben. Rácsok, bázisredukciós módszerek és alkalmazásaik. Kombinatorikus módszerek a számelméletben. Algebrai számelméleti programcsomagok. Moduláris formák aritmetikai tulajdonságai. Egységek és egységegyenletek.

5. Funkcionálanalízis (vezető: Gát György, egyetemi tanár)

Operátoralgebrák, függvényalgebrák és transzformációik. Izomorfizmusok, izometriák, derivációk. Spektrálanalízis és spektrálszintézis. Ortonormált rendszerek, Fourier sorok konvergenciája, szummációs eljárások. A program nyitott a funkcionálanalízis témakörébe eső további területek felé is.

6. Gyűrűelmélet: csoportalgebrák és alkalmazásaik (vezető: Pintér Ákos, egyetemi tanár)

A csoportgyűrűkre és keresztszorzatokra vonatkozó egyes gyűrűelméleti tulajdonságok leírása. Az asszociált Lie-gyűrűk vizsgálata és az eredmények alkalmazása az egységcsoportra vonatkozó strukturális tételek bizonyításaihoz. A csoportgyűrűk és a keresztszorzat-algebrák egységcsoportjainak egyes csoportelméleti tulajdonságai és jellemzésük, az unitér csoport vizsgálata. A kódok és

nyelvek algebrai és kombinatorikai tulajdonságainak vizsgálata algebrai módszerekkel.

7. Matematikai analízis, függvényegyenletek és -egyenlőtlenségek (vezető: Páles Zsolt, akadémikus, egyetemi tanár)

A függvényegyenletek elméletének általános módszerei. Függvényegyenletek vizsgálata algebrai struktúrákon. Polinomok és exponenciális polinomok toplogikus csoportok és hiper csoportok felett. A spektrálanalízis és a spektrálszintézis alkalmazása függvényegyenletek megoldására. Feltételes függvényegyenletek, kiterjesztési tételek. Nemiteratív és iteratív függvényegyenletek regularitási elmélete. Függvényegyenletek redukciója differenciálegyenletekre. Stabilitáselmélet, iteratív módszerek, fixponttételek és invariáns közepek alkalmazása. Függvényegyenletek alkalmazásai a valószínűség számításban, az információelméletben, a közgazdaságtanban és a társadalomtudományokban. A függvényegyenlőtlenségek elmélete, a konvexitás és a monotonitás általánosításai. Csebisev- és Beckenbach-rendszerek szerinti konvexitás. A konvexitás stabilitása. A középértékek elmélete. Karakterizációs és invariancia problémák. Közepek egyenlősége, homogenitása és összehasonlítása. Konvex és nemsima analízis, általánosított deriváltak. Az extrémum szükséges és elegendő feltételei. Az optimális irányításelmélet és a variációszámítás problémái.

8. Számítástudomány és alkalmazásai (vezető: Hajdu Lajos, egyetemi tanár)

Klasszikus és nem-klasszikus logikai rendszerek, formális rendszerek, számítási modellek. Az MI alkalmazások elméleti háttere. Irányításelmélet. A digitális képfeldolgozás matematikája. Mintázatfelismerés. Statisztikai és diszkrét matematikai módszerek a képelemzésben. Komputergrafikai problémák. Konstrukciós, láthatósági és vizualizációs algoritmusok háromdimenziós alakzatokra. Kriptográfia. Kriptográfiai protokollok és algoritmusok. Diszkrét matematikai módszerek a kriptográfiában. Algoritmuselmélet. Bonyolultságelemzés, NP-teljes problémák.

9. Valószínűségelmélet, matematikai statisztika és alkalmazott matematika (vezető: Bérczes Attila, tanszékvezető egyetemi tanár)

A valószínűség számítás határértéktételei. Hálózattudomány. Gépi tanulás. Számítógépes és alkalmazott statisztika. Pénzügyi matematika. Idősorok elmélete, nemlineáris idősorok. Operációkutatás és numerikus matematika. Sorbanállási rendszerek sztochasztikus modelljei.

KIADVÁNYOK

Publicationes Mathematicae Debrecen appears quarterly and publishes original research papers on pure mathematical topics. It welcomes contributed papers that develop interesting, or important, new mathematical ideas and results or solve outstanding problems. All papers are refereed for correctness and suitability for publication. (Aims and Scope)

PUBLICATIONES MATHEMATICAE

DEBRECEN

TOMUS 100. FASC. 1-2 (2022)

FUNDAVERUNT
A. RÉNYI, T. SZELE, ET O. VARGA

COMMISSIO REDACTORUM
A. BÉRCZES, A. BOVDI, Z. DARÓCZY, P. DÓMÓSI,
I. FAZEKAS, J. FRITZ, I. GAÁL, K. GYÖRY, L. HAJDU,
A. JÁRAL, L. LÓSONCZI, P. MAJOR, Gy. MÁJSA,
L. MOLNÁR, P. T. NAGY, ZS. PÁLES, A. PETHŐ,
Á. PINTÉR, J. RUZSA, L. SZEKELYBIDÉ, J. SZTRIK,
GY. TERÉDIK, G. TUSNÁDY, Gy. VASZIL

EDITORES
Z. KOVÁCS, R. L. LOVAS, I. PINK
et Gy. GÁT editor principalis

ISSN 0033-3883

INSTITUTUM MATHEMATICUM UNIVERSITATIS DEBRECENIENSIS
HUNGARIA

Publicationes Mathematicae Debrecen

A Debreceni Egyetem Matematikai Intézetének gondozásában és munkatársainak szerkesztésében megjelenő *Publicationes Mathematicae Debrecen* tudományos folyóirat a 100. kötetét adta ki a 2022. évben. A száz kötet közel 4000 publikált dolgozatot jelent, több ezer szerző munkájának legjavát. A kötetek böngészése közben olyan tudománytörténeti dokumentumokat is találunk, mint Erdős Pál és Pósa Lajos: *On the maximal*

number of disjoint circuits of a graph (Publ. Math. Debrecen 9 (1962), pp. 3–12.) dolgozata. A folyóiratot a Természettudományi Kar megszületésével egy időben, 1949/50-ben alapította Rényi Alfréd, Szele Tibor és Varga Ottó. Az alapító szerkesztőkön kívül a folyóirat történetében meghatározó szerepet játszott főszerkesztőként Kertész Andor, Barna Béla és Tamássy Lajos, felelős szerkesztőként Szilasi József, technikai szerkesztőként és tanácsadóként Kozma László. A jelenlegi főszerkesztő Gát György egyetemi tanár.

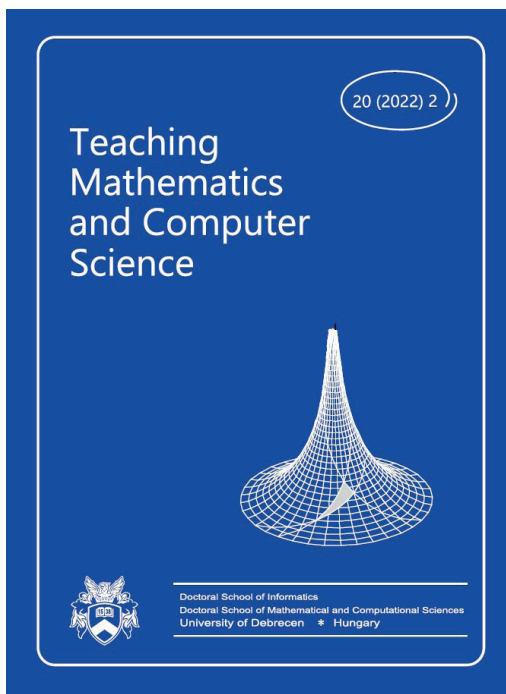
A *Publicationes Mathematicae Debrecen* egyetemi kiadásban megjelenő, nemzetközileg indexelt angol nyelvű szaklap. Jelenleg Q2 besorolással rendelkezik, országosan első a Scimago Journal and Country Rank lista Mathematics (miscellaneous) kategóriájá-

ban, és jelen van a Mathematical Reviews, Zentralblatt für Mathematik, Scopus, Web of Science, Index Copernicus és a Science Citation Index adatbázisaiban. Az évi két kötetben (kötetenként négy számban) megjelenő folyóirat a matematikai tudományok nemzetközi fórumát biztosítja. Teszi mindezt éves szinten bő hatvan, túlnyomórészt külföldi szerző által jegyzett szakcikk közlésével az elméleti matematika területén. A cseréknek és a megrendeléseknek köszönhető kapcsolati rendszer jóval túlmutat az európai kontinensen. Eléri az Egyesült Államokat, a Távol-Keletet, illetve Ausztráliát is. A folyóirat online hozzáférhető a <https://publi.math.unideb.hu> internetes címen.

Vincze Csaba

(intézetigazgató egyetemi tanár, Geometria Tanszék)

The aim of the journal is to publish high quality papers in the field of mathematics and computer science education. We welcome both theoretical and practical research, with a particular focus on the relationship between theory and practice. We are interested in surveys, classroom practices, new teaching innovations, and all aspects of mathematics and computer science teaching that are of international interest. We are open to receive studies on learning and teaching at all ages from kindergarten to higher education. The journal only accepts original manuscripts.
(Aims and Scope)

Teaching Mathematics and Computer Science

A didaktikai profilú Teaching Mathematics and Computer Science tudományos folyóiratot Judita Cofman alapította 2001-ben. Az előkészítő munkálatokat követően az első kötet két évvel később, 2003-ban látott napvilágot. 2003-tól 2016-ig a folyóirat a Debreceni Egyetem kiadásában jelent meg, majd 2017-től az Informatikai Doktori Iskola és a Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola finanszírozza a

folyóirat megjelenését. 2019-ben a folyóirat nyílt hozzáférésűvé vált. A Matematikai Intézet által felélénkített további modernizációs törekvések eredménye a ma már megújult formában elérhető honlap az egyetemi OJS (Open Journal System) rendszeren belül <https://ojs.lib.unideb.hu/tmcs/index>, és az online megjelenésre való áttérés a 2023. évtől. A jelenlegi főszerkesztő Herendiné Kónya Eszter egyetemi docens.

**DE TTK MATEMATIKAI
INTÉZET KÖNYVTÁRA**

Gyűjteményünk az egyetemen folyó matematikaoktatással egyidőben indult és fejlődik. Az Intézet saját gondozású folyóiratai (elsősorban a Publicationes Mathematicae Debrecen) biztosította cserlehetőségeknek, a sikeres pályázatok révén finanszírozott vásárlásoknak, a tervszerű gyarapításnak és nem utolsósorban a felajánlásoknak köszönhetően könyvtárunk jelentős matematikai szakgyűjteménynek számít országos viszonylatban.

„Intézetünkben több, nemzetközileg ismert tudományos iskola működik. Az oktatók jelentős része kapcsolódik valamelyik ilyen kutatócsoporthoz. Ezen csoportok külön-külön is számos jelentős kutatási pályázatot nyertek el, de az intézet egésze is több országos kutatási pályázatból részesült [...] Intézetünk [...] nagy gondot fordít a képzést támogató infrastruktúra fejlesztésére. Az intézeti könyvtár szakirodalmmal való ellátottsága megfelelő, de a szinten tartása komoly erőfeszítéseket igényel. A központi költségvetési folyóirat-támogatás mellett évente több millió Ft-ot fordítunk folyóirat- illetve könyveszerzésre.” – olvashatjuk a Matematikai és Informatikai Intézet 1998. évi kari beszámolójában.

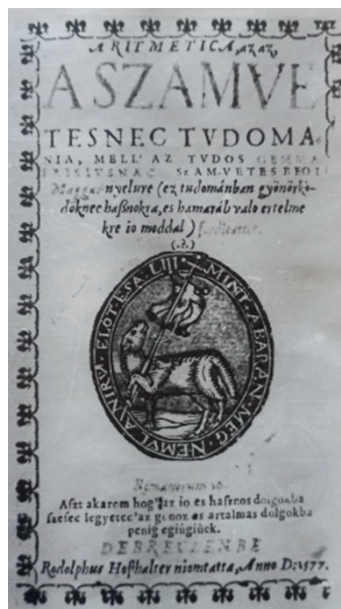
Könyvtárunk a jogelőd DE TTK Matematikai Intézet és Informatikai Kar Könyvtár elnevezés helyett 2012-től a DE TTK Matematikai Intézet Könyvtára nevet viseli, miután az Informatikai Kar (a Természettudományi és Technológiai Karból való kiválás folyományaként) a saját állományrészét átadta a DEENK (Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár) Társadalomtudományi Könyvtárának (ma Kassai úti Campus Könyvtár). Ezzel szemben – az értelemszerű és szoros együttműködés mellett – a Matematikai Intézet könyvtára intézeti könyvtár maradt, jelenleg egyetlen intézeti gondozásban lévő könyvtárként a Természettudományi és Technológiai Karon.

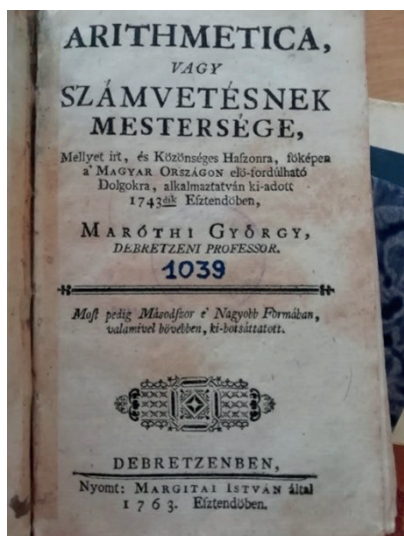
Állományunk főképpen könyvekből és folyóiratokból áll, melyeket zárt raktárban tárolunk. A megközelítőleg huszonhétezer könyv többsége kölcsönözhető. A tájékozódást ma már fejlett számítógépes katalógus támogatja, köszönhetően annak, hogy az állományt szinte 100%-os feltöltöttséggel tartjuk nyilván a DEENK adatbázisában.

Az elmúlt években több magángyűjteményt adományoztak a könyvtárnak. Ezek többsége a hagyatéki olvasóteremben kapott helyet, kisebb része pedig a nagyraktárban található. A hagyatéki gyűjtemények tulajdonosairól összegyűjtött életrajzok, megemlékezések, információk a könyvtár honlapján érhetők el.

2015-ben külön gyűjteményt alakítottunk ki az 1900 előtti muzeális értékű könyvekből, melyet a kölcsönző egyik zárható szekrényében őrzünk. Ezek a védett könyvek nem kölcsönözhetőek. Az állomány legrégebbi darabját (az első magyar nyelvű matematikai tankönyvet) 1577-ben adták ki Debrecenben *Aritmetika, azaz a számvetésnek tudománya* címmel. A könyvtári példány ugyan nem eredeti (az egyetlen eredeti példányt a Nemzeti Múzeumban őrzik), de az eszmei értékén ez mit sem változtat. Szerzőjének személye kétséges, bár bizonyos jelek arra utalnak, hogy a szerző valószínűleg maga a kiadó, a lengyel származású nyomdász, Hoffhalter Rudolf. A Debreceni Aritmetika még két kiadást megélt, 1582-ben és 1591-ben ismét megjelent, bár utóbbi során már lényeges változásokon esett át (Kolozsvári Aritmetika).

Ha sorra vesszük a magyar matematikai műnyelv megteremtésének legfontosabb állomásait, szereplőit, akkor a legkorábbiak között kell említést tennünk a debreceni kötődésű Maróthi Györgyről (1715–1744). 1743-ban megjelent *Arithmetica, vagy számvetésnek mestersége* című munkájában több magyar matematikai műszót is bevezet a latin helyett: „... ahol az eddig való Magyar Szókban nem találtam alkalmatost, új szót is tsináltam egynéhányat [...]” (Maróthi, 3–4. old.) Műve tudományos és módszertani szempontból is

a korszak kiemelkedő alkotása. A képen az 1763-as második kiadás eredeti példánya szerepel. Harmadik kiadásra is sor került 1782-ben, melynek eredeti példánya megtalálható a Könyvtárban.

Ide kívánczik még Bolyai Farkas *Tentamen* című művének 1897-es díszkiadása, vagy – szűkebb régióink képviselőjében – a Dávid Lajos által kiadott *Közlemények a Debreceni Tudományegyetem Matematikai Szemináriumából* sorozat darabjainak eredeti kiadása, bár utóbbiak már a 20. század első felének dokumentumai.

A magyar vonatkozású könyvritkaságok mellett számos tudománytörténetileg meghatározó szerző művének patinás kiadásai állnak a rendelkezésünkre: Euklidesz, Leonhard Euler, Augustin-Louis Cauchy, Niels Henrik Abel, Moritz Cantor stb.

A raktárban megközelítőleg 800 folyóméternyi polcon kap helyet a több mint 400 különböző matematikai folyóirat. Míg nyomtatott formában egyre kevesebb érkezik, addig legtöbb folyóiratunk ma már elektronikusan is elérhető.

A könyvtár jelentős szerepet játszik az oktatók és a hallgatók kutatási tevékenységében. A könyvtáros nem csak a szűkebb értelemben vett szakmai feladatok ellátását végzi, hanem a publikációs adatbázisokkal kapcsolatos adminisztratív tevékenységet is (MTMT, DEA, Tudóstér). A feladatkörébe tartozik az intézeti folyóiratok (Publicationes Mathematicae Debrecen, Teaching Mathematics and Computer Science) kiemelt támogatása: raktározás, archiválás, cserekapcsolatok építése és gondozása, honlapkezelés.

A Teaching Mathematics and Computer Science folyóirat szerkesztősége a könyvtár belső irodájába költözött 2012-ben, s jelenleg a Publicationes Mathematicae Debrecen szerkesztőségi irodája is itt kapott helyet.

2023-ban bizonyos változások történtek a könyvtár működésében, ugyanis a Kémia Épület felújítása miatt ideiglenesen helyet biztosít a TTK Tanulmányi Osztálya számára. Ez azt is jelenti, hogy a könyvtár átmenetileg csökkentett szolgáltatással áll az olvasók rendelkezésére. A közeljövőben tervszerű állományapasztás várható, valamint az olvasóterem is teljesen meg fog újulni. Modern bútorzattal, újragondolt szolgáltatásokkal, korszerű hallgatói térrel várjuk vissza meglévő és leendő olvasóinkat.

Andirkó Erika

(informatikus könyvtáros, DE TTK Matematikai Intézet Könyvtára)

SZEMELVÉNYEK

Közösségi média

Napjainkban a közösségi média szerepe felértékelődött a kommunikációban. A hagyományos stílusú, bonyolult belső struktúrájú honlapok egyszerűen alkalmatlanná váltak a tájékoztató igényének naprakész, gyors és nem utolsósorban szinte automatikus kielégítésére. Az eredmény számtalan kommunikációs forma megszületése, illetve újraértelmezése a nyilvános be-

mutatóktól a nyílt napokig, a tudományos slamektől a médiában való megjelenésig, de említhetnénk a különböző Facebook/Instagram-bejegyzéseket és videókat is.

Az új kihívásokra válaszul intézetünkben Kommunikációs és Marketing Bizottság alakult Gselmann Eszter vezetésével 2021 júliusában. Elsődleges feladataik közé tartozik a külső és belső partnerekkel folytatott kommunikáció megtervezése, feltételeinek biztosítása, a kommunikációs csatornák fenntartása és fejlesztése, az intézeti arculat formálása, de hatékonyan és innovatívan vesznek részt az intézeti programok szervezésében és lebonyolításában is.

A csoport tagjai hozták létre és szerkesztik intézetünk Facebook és Instagram oldalát:

<https://www.facebook.com/DEmatematika>

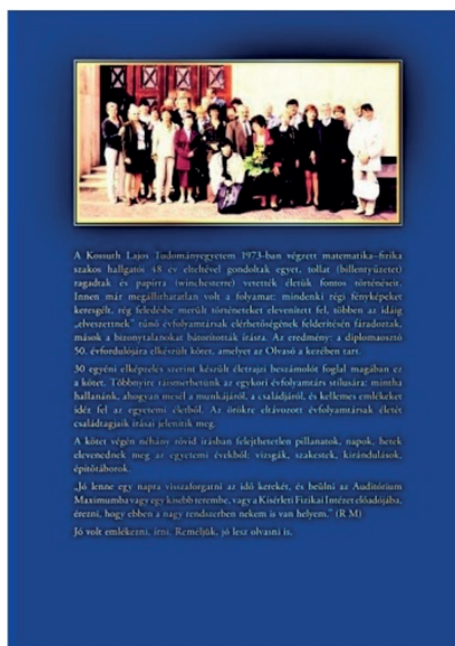
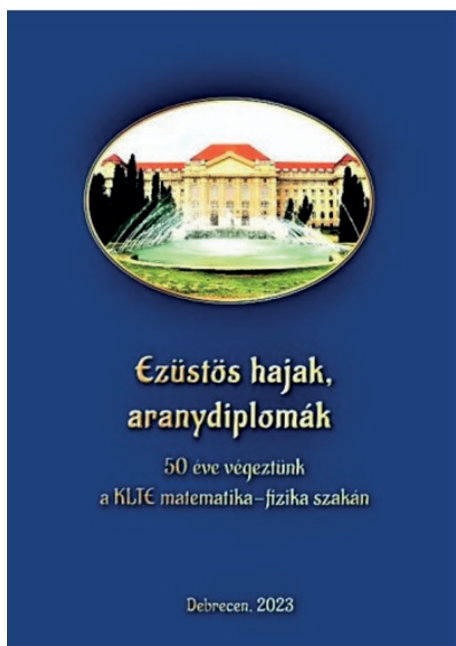
<https://www.instagram.com/dematematika>

A szó elszáll, az írás megmarad...

Ezüstös hajak, aranydiplomák címmel jelent meg emlékkötet a Kossuth Lajos Tudományegyetemen (ma Debreceni Egyetem) 50 éve végzett matematika-fizika tanárszakos hallgatók összefogásának eredményeképpen. <https://kltebaratikore.unideb.hu/1973mf.pdf>

A fotókkal gazdagon illusztrált kötetben szereplő életrajzokat összeköti a közös kiindulópont, a visszaemlékezések pedig lehetővé teszik, hogy bepillantást nyerjünk az akkori egyetemi élet ma már távoli, mégis szívszorítóan ismerős világába. A kötet tiszteletpéldányát Dr. Rutkovszky Ede és Rutkovszky Edéné Bíró Katalin közreműködésével vehette át az Intézet vezetése. Megtisztelő ajánlásukat köszönjük:

„A Kossuth Lajos Tudományegyetem 1973-ban végzett matematika-fizika szakos hallgatói köszönettel és hálával gondolnak a Matematikai Intézetre.”

Sakkélet

A Debreceni Egyetem Matematikai Intézete hagyományosan házigazdája a Debreceni Városi Sakk Diákolimpia döntőjének mind az egyéni, mind pedig a csapatverseny kategóriákban.

„A Nemzetközi Sakkszövetség (FIDE) döntése értelmében 2024-ben, a Szövetség alapításának 100. évfordulóján Budapest ad otthont a sakkolimpiának. Ez sajátos háttére minden egyes idei sakkoersenynek, minden egyes idei partinak – többek között – a

mai napon zajló partiknak is [...] A Debreceni Egyetem Matematikai Intézetében egy másik hagyomány is összefut a Nemzetközi Sakkszövetség alapításának centenáriumával: a matematika oktatója 100 évvel ezelőtt, 1924-ben indult útjára a Debreceni Egyetemen [...] A két összefutó hagyomány szellemében valamennyi résztvevőnek tartalmas, élményekben gazdag és emlékezetes versenynapot kívánok.” (Részlet a megnyitó szövegéből, Vincze Csaba, Debrecen, 2024. 02. 10.)

*„A sakktabla kockái: éj és nap.
Bábuk vagyunk a sors keze alatt,
ő játszik velünk, tologat, kiüt
és a sötét dobozba visszarak.”*

(Omar Khajjám (1048–1131)
perzsa költő, matematikus, filozófus, csillagász)

„Johann Wolfgang Goethe a szellem, az értelem próbaköveként magasztalta a sakkot. Évszázadok óta ismert, hogy a sakk sokoldalúan fejleszti a gondolkodást, erőteljes hatást gyakorol a kognitív struktúrák alakulására, az alternatívákban történő gondolkodás fejlődésére,

a kombinációs készség kialakulására. A sakk sport, játék, művészet és tudomány egyszerre. A tábla mellett ülve mindezt egyszerre is kell megvalósítani, egyetlen parti, a rendelkezésre álló idő keretei között [...] Minden, ami a táblán történik, belső történések lenyomata. Nem csupán ellenfelünket, hanem önmagunk sötétebb felét (feszültség, szorongás, kétség, vívódás, stb.) is megadásra kell kényszeríteniünk, világosabb felét pedig (szakmai tudás, alázat, a játék szeretete, stb.) győzelemre vinni.” (Részlet a megnyitó szövegéből, Vincze Csaba, Debrecen, 2023. 03. 08.)

Faragó Tibor-Díj

„A mostani határainkon belül és kívül élő magyar nép képviselőjének tekintem magam, akire rábízták a magyar ifjúság egy részének olyan oktatását, nevelését, hogy az minél alkalmasabbá váljon arra a sikeres munkálkodásra, melynek eredményeképpen a magyar nép, történelme és hagyománya alapján, elérje a népek között az őt megillető helyet, s mint ilyen, hatásosan működjék az egész emberiség boldog jövőjének építésében.”

(Faragó Tibor)

Faragó Tibor világpolgári, kozmopolita szemlélete, melyet széleskörű érdeklődése és műveltsége alapoz meg (matematika, fizika, kémia, pedagógia, filozófia), csatlakozik a magyar, s éppenséggel akár a debreceni hagyományokhoz. Előbbit illetően Bolyai Farkasra, a marosvásárhelyi református kollégium matematika-, fizika- és kémiaprofesszorára, szűkebb régiókat tekintve pedig Hatvani István munkásságára

gondolhatunk, hogy csak két nevet említsünk a legnagyobbak közül. Más az idő és más a tér, a feladat azonban ugyanaz: tanítani. Élete nagy szerelme és szenvedélye volt a pedagógia, az oktatás. Kevés, ha mindezt csupán szakterületnek tekintjük. A szakma kiváló ismeretén túl és mellett az emberi kvalitások jelentik a siker zálogát. Mindenekfölött fiatalnak maradni a folyamatosan megújuló ifjúság világában. Ezért a fiatalkori kép (Faragó Tibor, 1929/1930, KöMaL arcképcsarnok). A kiemelkedő tanáregyéniség, tehetségnevelő és elkötelezett oktató lelkét szemlélhetjük. Ezért a Díj, melyet Faragó Tibor emlékére leányai alapítottak 2012-ben: fiatal tanárjelölteket illet, akik kiemelkedő tanulmányi eredményeik mellett a közéletben is szerepet vállalnak. A díjazott személyére pedig – megtisztelő feladatként – a Matematikai Intézet vezetősége tesz javaslatot.

Vincze Csaba

(intézetigazgató egyetemi tanár, Geometria Tanszék)

„Ifjú szívekben élek s mindig tovább,
Hiába törnek életemre
Vén huncutok és gonosz ostobák,
Mert életem millió gyökerű.

Szent lázadások, vágyak s ifju hitek
Örökös urának maradni:
Nem adatik meg ez mindenkinek,
Csak aki véres, igaz életű.

Igen, én élni s hódítani fogok
Egy fájdalmas, nagy élet jussán,
Nem ér föl már szitkozódás, pizok:
Lyányok s ifjak szívei védenek.

Örök virágzás sorsa már az enyém,
Hiába törnek életemre,
Szent, mint szent sír s mint koporsó, kemény,
De virágzás, de Élet és örök.”

(Ady Endre: Ifjú szívekben élek)

Faragó Tibor életrajza

Faragó Tibor 1912. március 8-án született Debrecenben. Születési éve egybeesik a Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem megalapításával. Középiskolai tanulmányait a Debreceni Református Gimnáziumban végezte. Matematikából kiváló volt, a KöMaL (Középiskolai Matematikai Lapok) eredményes feladatmegoldói közé tartozott. 1935-ben szerezte meg matematika-fizika-kémia szakos tanári diplomáját a Debreceni Egyetemen. Négy évvel később doktorált, és a miskolci Református Leánygimnázium tanára lett. 1941-ben pedagógia-filozófia szakos tanítóképző intézeti diplomát is szerzett. Az 1950/51-es tanévben a budapesti Csalogány Utcai Tanítónőképzőben oktatott pedagógiát és matematikát. 1949 és 1967 között a Budapesti Műszaki Egyetem docense, 1967-től 1970-ig a Villamosenergiaipari Felsőfokú Technikum tanszékvezető tanára, 1970 és 1980 között pedig a Kandó Kálmán Műszaki Főiskola főiskolai tanára volt. Munkájának elismeréseképpen 1955-ben az Oktatásügy Kiváló Dolgozója, 1980-ban a Kiváló Munkáért kitüntetését kapta. Elhunyt 1983. március 7-én Budapesten.

A Faragó Tibor-Díj kitüntetettjei:

- Péli Patrik Zoltán (angol-matematika, 2024)
- Kása Emese (matematika-német nyelv és kultúra, 2023)
- Kiss Fruzsina (angol-matematika, 2022)
- Bihari Gábor (földrajz-matematika, 2021)
- Ficzere Kornélia (fizika-matematika, 2020)
- Kiss Márton (fizika-matematika, 2019)
- Molnár Gábor Marcell (fizika-matematika, 2018)
- Homolya Ágnes (kémia-matematika, 2017)
- Balogh Tamás (matematika, 2016)
- Szabó József (matematika-történelem, 2015)
- Végh Borbála Sára (matematika-fizika, 2014)
- Bana József (matematika-fizika, 2013)
- Szabó-Gyimesi Eszter (matematika-informatika, 2012)

Pro Institutione emlékérem

2023

Komjáthi Barnáné részére,
akinek a
Debreceni Egyetem
Természettudományi és Technológiai Karának
Matematikai Intézete
nevében köszönjük az Intézet érdekében évtizedeken át
végzett munkáját.

Debrecen, 2023. december 08.

Dr. Vincze Csaba

Intézetigazgató egyetemi tanár

A díjat a Matematikai Intézet vezetése alapította 2023-ban az Intézet érdekében évtizedeken át végzett színvonalas munka elismeréseképpen.

Maróthi György Emlékverseny

– Versenykiírás –

A hagyományokat követve a Debreceni Egyetem Matematikai Intézete és a Matematikus Tudományos Diákkör versenyt hirdet azoknak a hallgatóknak a számára, akik a 2023/2024-es tanév őszi szemeszterében a Debreceni Egyetem első- vagy másodéves BSc, illetve osztatlan tanárképzésében vesznek részt.

A verseny egyéni, külön nevezést nem igényel, és a középiskolás anyagra támaszkodik; a feladatsor kidolgozására a fejlécben megjelölt időszak áll rendelkezésre.

A feladatsort 2023. november 6-án délben tesszük hozzáférhetővé az Intézet honlapján.

Beadási határidő: 2023. december 8. (péntek), 12:00

Szervezők: dr. Boros Zoltán (TDK felelős, Analízis Tanszék), dr. Bessenyei Mihály (Versenytitkár, Analízis Tanszék), dr. Remete László (Algebra és Számelmélet Tanszék), dr. Szilasi Zoltán (Geometria Tanszék)

A verseny támogatója a Morgan Stanley Magyarország Kft. Fölajánlásuk alapján a verseny első három helyezettje egyszeri ösztöndíjkiegészítésben részesül. Támogatásukat köszönjük!

Etikai elvárások

A feladatok megoldásához bármilyen irodalom fölhasználható a forrás pontos feltüntetése mellett. A verseny egyéni munkát feltételez. Amennyiben a másokkal való együttműködés, illetve közös munka ténye megállapítást nyer, az érintettet vagy érintetteket kizárjuk a versenyből.

Az eredményekről értesítést küldünk.

Maróthi György Emlékverseny, 2023. november 3. – december 8.

– Feladatsor –

1. feladat. Határozza meg az

$$M = \frac{x_1}{S - x_1} + \dots + \frac{x_n}{S - x_n}$$

kifejezés minimumát, ha $S = x_1 + \dots + x_n$ és x_1, \dots, x_n pozitív valós számok!

(Javasolta: Bessenyei Mihály)

2. feladat. Adott $\alpha, \beta \in \mathbb{R}$ és $H \subseteq \mathbb{R}$ esetén legyen $\alpha H + \beta := \{\alpha x + \beta \mid x \in H\}$. Határozza meg azt a legszűkebb $H \subseteq \mathbb{R}$ halmazt, amely tartalmazza a nullát és amely teljesíti az alábbi egyenletet:

$$H = \frac{1}{10}H \cup \left(\frac{1}{10}H + \frac{9}{10} \right).$$

(Javasolta: Bessenyei Mihály)

3. feladat. Mutassa meg, hogy nem létezik egész számoknak olyan végtelen nem konstans sorozata, melyben minden elem (a másodiktól kezdve) a két szomszédjának a harmonikus közepe!

(Javasolta: Remete László)

4. feladat. Keresse meg az összes olyan számhármast, melynek elemei egymást követő egész számok, és ha képezzük a hányadosaikat az összes lehetséges módon, akkor az így kapott 6 szám összege egész!

(Javasolta: Remete László)

5. feladat. Legyen egy egységoldalú kocka egyik testátlójának két végpontja A és B . Tekintsük azt a gömböt, amely érinti a kockának az A csúcsot tartalmazó mindhárom lapját és a B csúcsot tartalmazó mindhárom élét! Mekkora a gömb sugara, és milyen távol van a középpontja az A és B pontoktól?

(Javasolta: Szilasi Zoltán)

6. feladat. Bizonyítsa be, hogy ha az ABC háromszög AB oldalán van olyan D pont, amelyre CD az AD és DB szakaszok mértani közepe, akkor $\sin \alpha \sin \beta \leq \sin^2 \frac{\gamma}{2}$ (ahol α, β, γ szokásos módon rendre az A, B, C csúcsokhoz tartozó szögeket jelöli).

(Javasolta: Szilasi Zoltán)

Minden feladat 5 pontot ér; a sorrend nem feltétlenül tükrözi a feladatok nehézségét.

Morgan Stanley

Az Intézetben szervezett Maróthi György Emlékverseny támogatója a Morgan Stanley Magyarország Elemző Kft. Föjlajánlásuk alapján a verseny első három helyezettje ösztöndíjkiegészítésben részesül.

Támogatásukat köszönjük!

Kép forrása:

Morgan Stanley Magyarország: Nem állást, hanem karriert kínálunk, Interjú a Morgan Stanley Magyarország Elemző Kft. HR-igazgatójával

<https://uniside.hu/morgan-stanley-magyarorszag-nem-allast-hanem-karriert-kinalunk/>

„A legtöbb kollégánk a STEM [science, technology, engineering and mathematics] területeken végzett, egyharmaduk pedig gazdasági képesítésű. Az irodában informatikusok, mérnökök, közgazdászok, jogászok, matematikusok, fizikusok vagy akár vegyészek is dolgoznak.”

Thalész-kör

A Thalész-kör a Debreceni Egyetem Matematikai Intézetének több évtizedes múltra visszatekintő diákszervezete. Megalapításakor célja és feladata a hallgatók összefogása és közösséggé kovácsolása, szakestek szervezése volt, emellett több információs kiadvánnyal is gazdagították az Intézet könyvtárát: például

◇ *Oktatói bemutató füzet: Ki kicsoda a Matematikai Intézetben?*

◇ *Arcképcsarnok végzős hallgatókról: Az első kredités évfolyam.*

Az évek során még színesebb lett a tevékenységek köre, a csoport immár jelentős szerepet vállal az Intézet, illetve a Kar tudománynépszerűsítő rendezvényein: Kutatók Éjszakája, TTK Nyári Tábor, stb.

A mára klasszikussá vált Matematikai Játszóház elnevezésű program már több száz érdeklődő számára mutatta meg a matematika játékos oldalát. A Kör tagjai az Intézet hallgatóival együtt

cserélődnek, és az új tagok új ötleteivel bővül a kínálat. Folyamatosan megújuló programjaink bármilyen korosztály számára élvezetes kikapcsolódást biztosítanak, és nem mellékesen a legtöbb esetben matematikai gondolkodásra kényszerítik a résztvevőket.

„Az alkalmasan megválasztott játékok az érdeklődés felkeltése, kedvcsinálás mellett alkalmasak lehetnek gondolkodási módszerek (pl. indukció, analógia, invariánsok) felismertetésére, felfedeztetésére, bemutatására, szemléltetésére, tudatosítására, alkalmazására és gyakorlására. Felfedeztethetünk, bevezethetünk, gyakorolhatunk új fogalmakat, fejleszthetjük a matematikai kompetenciákat. A játék egy áttekinthető szituációban, mindenki által ismert kifejezőeszközökkel zajlik, ahol a rámutatás, utánozás, elmozdítás stb. megengedett és így épít a nem verbális elemekre is.” (Török Judit és Fried Katalin: A játékkal töltött idő nem elvesztegetett idő. Érintő (Elektronikus Matematikai Lapok), 2020. szeptember. Tanóra-Szakkör.)

A Thalész-kör működését oktatói oldalról Remete László (egyetemi adjunktus, Algebra és Számelmélet Tanszék) és Oláh Márk (egyetemi adjunktus, Geometria Tanszék) koordinálja.

Remete László

(egyetemi adjunktus, Algebra és Számelmélet Tanszék)

DAB Matematikai Munkabizottság

A Debreceni Akadémiai Bizottság 1976. október 7-én tartotta alakuló ülését a Debreceni Agrártudományi Egyetem tanácsstermében. A megalakulással egy időben hét szakbizottságot hoztak létre: Társadalomtudományi, Környezettudományi, Matematikai és Fizikai, Kémiai, Mezőgazdasági, Orvostudományi és Műszaki Szakbizottság. A Matematikai és Fizikai Szakbizottságon belül pedig három munkabizottság működött: Fizikai, Matematikai és Csillagászati. A Matematikai Munkabizottság első elnöki posztját Gyires Béla, titkári tisztét Losonczy László töltötte be. A munkabizottság tagjai az alakulás pillanatában Daróczy Zoltán, Erdős Jenő, Gesztelyi Ernő, Jékel Pál és Tamássy Lajos voltak.

Ez tehát a kezdet – választott tisztségviselői révén a Munkabizottság története és a Debreceni Egyetem Matematikai Intézete elválaszthatatlanul összeforr, az akadémiai és a felsőoktatási szféra egy szintézisét teremti meg mind a mai napig.

A DAB Matematikai Munkabizottságának elnökei és titkárai (1976–2023)

Év	Elnök	Titkár
1976–1979	Gyires Béla	Losonczi László
1979–1982	Gyires Béla	Losonczi László, Balogh Zoltán
1982–1985		
1985–1988	Daróczy Zoltán	Losonczi László
1988–1990	Daróczy Zoltán	Losonczi László
1990–1993	Tamássy Lajos	Losonczi László
1993–1996	Bódi Béla	Gaál István
1996–1999	Páles Zsolt	Muzsnay Zoltán
1999–2002	Nagy Péter	Kovács András
2002–2005	Nagy Péter	Hajdu Lajos
2005–2008	Nagy Péter	Hajdu Lajos
2008–2011	Maksa Gyula	Hajdu Lajos
2011–2014	Maksa Gyula	Vincze Csaba
2014–2017	Vincze Csaba	Gselmann Eszter
2017–2020	Vincze Csaba	Gselmann Eszter
2020–2023	Vincze Csaba	Gselmann Eszter, Pongrácz András
2023-tól	Gselmann Eszter	Szilasi Zoltán

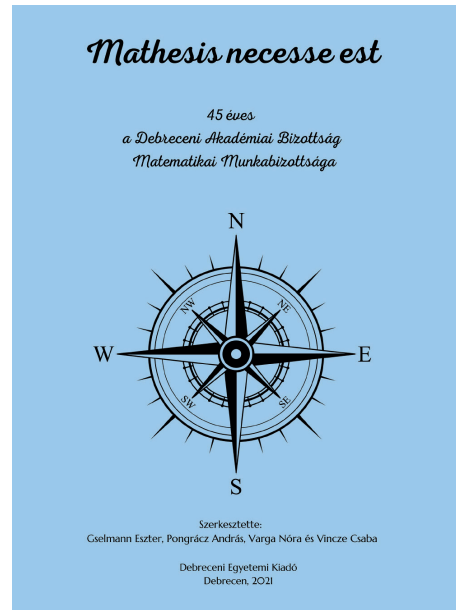
2021-ben ünnepeltük a Munkabizottság megalakulásának 45. évfordulóját. Ennek tiszteletére jelent meg emlékkötet az MTA TABT Debreceni Területi Bizottsága támogatásával: *Mathesis necesse est: 45 éves a Debreceni Akadémiai Bizottság Matematikai Munkabizottsága* (Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2021.).

Az emlékkötet gondolata a 2020. évi Magyar Tudomány Ünnepsorozat alatt merült fel. Egy már évek óta tartó folyamat teljeseedett ki. A Matematikai Munkabizottság rendezvényeinek tartalmi összeállítása során nyitott más tudományterületek felé (tudományfilozófia, kvantumfizika, történelem, számítástechnika és automatizálás, kommunikáció- és médiatudomány), illetve az ismert járványügyi vészhelyzet az online térbe kényszerítette a rendezvényt. Egyszerre volt tehát jelen a megújult tartalom és forma, aminek köszönhetően megfogalmazódott az eddigi munka áttekintésének igénye, az előttünk álló feladatok szempontjából sem mellékesen. A 45 éves évforduló pedig egy jubileumi háttérként szolgált az elképzeléshez.

Az 1976 és 2010 közötti időszakot illetően elsődleges forrásunk a DAB irattári anyaga, továbbá az érintett tisztségviselőkkel készült interjúk, visszaemlékezések voltak. Ezen belül is igyekeztünk koncentrálni a rendszerváltás időszakára, az 1990-es évek atmoszférájára, illetve műfaji sajátosságként kiragadni egy-egy példaértékű személyes élettörténet témába vágó mozzanatait. Interjú készült Győry Kálmán akadémikussal, aki 1990–1993 között a DAB Matematikai és Fizikai Szakbizottságának elnöke volt, és Páles Zsolt akadémikussal, aki a Munkabizottság tisztviselője is volt, jelenleg pedig a DAB elnöki tisztét tölti be.

A 2011-től 2021-ig terjedő időszakra vonatkozó forrásanyag jellemzően már digitális formában áll a rendelkezésünkre a munkabizottsági tisztviselők személyes archívumában. Ennek köszönhetően elsősorban a Magyar Tudomány Ünnepe és a Kutatók Éjszakája rendezvénysorozathoz csatlakozó megnyitók, valamint nem szakmaspecifikus előadások szövegéből merített gondolatokkal is gazdagodott az emlékkötet.

2014-ben a Munkabizottság elindított egy sorozatot, melynek első évében a DE TTK Matematikai Intézetének fiatal kutatói mu-

tatkoztak be előadásaikkal a Magyar Tudomány Ünnepe. 2015-ben és 2016-ban pedig a senior kutatók és az akadémikusok előadásai következtek. A ciklus alatt a 2015-ös év volt a legmozgalmasabb. Vendégeink voltak Szemerédi Endre (Széchenyi- és Abel-díjas), illetve Pintz János (Széchenyi-díjas) matematikusok, akik előadásaikkal megtisztelték a Magyar Tudomány Ünnepe a Matematikai Munkabizottság rendezvényét. 2017-ben a Matematikai Intézet széles kutatási spektrumát bemutató rendezvényre került sor. A következő évtől pedig kezdetét vette egyfajta szakmai nyitás, tematikus megújulás az előadó matematikusok részéről is. Mindez a 2020-as formai váltással együtt az emlékkötet összeállítását motiválta.

„A változás, a folyamatos változás, az elkerülhetetlen változás az, ami a társadalom meghatározó tényezője manapság. Semmilyen érzelmi döntés nem történhet anélkül, hogy nem csak a mai világot, hanem a jövőbeli világot figyelembe vennénk. Ez viszont azt jelenti, hogy az államférfiúinknak, az üzletembereinknek, és egyáltalán mindenkinek sci-fi módon kell gondolkodnia.” (Isaac Asimov)

A science fiction világszínvonalú képviselőjére emlékeztünk születésének centenáriumán a 2020. évben: Homo ex machina – ember a gépből (Jövőformáló Tudomány: a Magyar Tudomány Ünnepe 2020).

Az emlékkötet hozzáférhető a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának állományában, a Debreceni Egyetem Matematikai Intézetének könyvtárában, a Debreceni Egyetem Elektronikus Archívumában (DEA), illetve a DuPress Egyetemi Kiadó honlapján: <https://dupress.unideb.hu/hu/termek/mathesis-necessest-e-konyv/>

Vincze Csaba

(intézetigazgató egyetemi tanár, Geometria Tanszék)

Felhasznált irodalom:

Vincze Csaba: *Mathesis necesse est: 45 éves a DAB Matematikai Munkabizottsága*. Debreceni Szemle, 2022/1.

**A MATEMATIKAI INTÉZET
A NÉPLAPBAN
ÉS A HAJDÚ-BIHARI
NAPLÓBAN**

A máig működő megyei napilap 1944. november 15-én jelent meg először Néplap címmel, majd szinte napra pontosan tizenkét évvel később, az 1956-os forradalom bukását követően vette fel a Hajdú-Bihari Napló nevet. Helyi újságként rendszeresen beszámolt a Debreceni Egyetem (korábban Debreceni Tudományegyetem, illetve Kossuth Lajos Tudományegyetem) Matematikai Intézetének (volt, amikor hivatalosan más formában, például tanszékcsoporthként működő egység) életéről, rendezvényeiről, oktatóinak és hallgatóinak sikereiről, illetve közölt interjúkat, megemlékezéseket. Ezeket igyekeztünk összegyűjteni a 2018-as évvel bezárólag, eddig érhető el ugyanis jelenleg a lapszámok az Arcanum adatbázisában.¹ Értelemszerűen mindez nem tekinthető a Matematikai Intézet adott időszakra vonatkozó teljes történetének, azonban ahhoz érdekes adalékokkal szolgálhat, továbbá forrásjegyzékként talán kedvet ébreszt egy-egy cikk előkeresésére és elolvasására.

1945. április 17., 4. oldal (*Az egyetemi tisztogatásról tárgyalt a DEK – Andics Erzsébetet, Varga Ottót, Juhász Gézát és Kardos Lászlót kívánja az ifjúság meghívni*): A Debreceni Egyetemi Kör taggyűlése Varga Ottó magántanár professzorként való meghívását javasolja.

1945. május 16., 3. oldal (*„Természettudomány és ember” – a Szabadegyetem új sorozata első előadásának címe*); 1945. május 20., 7. oldal: A Szabadegyetem keretében Varga Ottó tart előadást május 22-én A modern matematikai gondolkodás címmel a MaDISz² Bika-beli előadótermében. „Éppen a matematika és természettudományok azok,

¹ Az összeállítás tartalmazza a Bolyai János Matematikai Társulat helyi tagozata által szervezett eseményeket, hiszen az lényegében mindig is az Intézet keretein belül működött. Az Intézet dolgozói közül többen töltöttek be egyetemi vezetői vagy más közéleti pozíciókat, értek el sportsikereket, esetükben csak a szakmai tevékenységükkel összefüggő megjelenéseikkel foglalkozunk. Egy időben az újságban meghirdetésre kerültek a habilitációs előadások, ezek mellőzése mellett döntöttünk. Hasonlóan tettünk az egyetemi docensi és egyetemi tanári kinevezésekről szóló híradásokkal, továbbá az Intézet (társ)szervezésében rendezett matematikaversenyek felhívásaival. Ugyancsak nem szerepeltetjük az informatikai vonatkozású, a Számolóközponttól írt, tehát a később innen kivált Informatikai Intézet, majd Kar előzményeivel kapcsolatos cikkeket. Az intézeti munkatársak nevét az esetlegesen előforduló hibákat (pl. név végi i és y betű, vagy rövid és hosszú magánhangzó téves használata) kiküszöbölve közöljük, más esetekben a javítást lábjegyzetben jelezzük.

² Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség.

amelyeket – lényegüknél fogva – a legkevésbé fertőzhettek meg a fasiszta eszmék. Nagyon érdekes lesz ismertetést hallani a sok zűrzavar után a tiszta, világos, logikus matematikai gondolkodásról.”

1947. január 1., 5. oldal (*Dr. Varga Ottót meghívták Svájcba*): Varga Ottót meghívták egy svájci egyetemre előadóként.

1947. április 12., 1. oldal (*Új egyetemi tanár*): Varga Ottót az újonnan szervezett matematikai tanszékre nyilvános rendkívüli tanárrá nevezték ki.

1948. június 22., 5. oldal: Szele Tibor tartott „nagyszerű” egyetemi magántanári próbaelőadást június 21-én Abel-féle csoportok címmel.

1948. június 25., 4. oldal (*A demokrácia természettudományi kart állít fel Debrecenben – „Bizalommal tekintünk a jövő elé” – mondja európai hírvélemények szerkesztője*): Interjú Varga Ottóval.

1948. augusztus 12., 4. oldal (*Ma lesz a Nyári Egyetem népi táncbemutatója*): A Nyári Egyetem keretén belül Rényi Alfréd tart előadást augusztus 12-én A matematika fejlődésének irányai címmel.

1948. december 12., 5. oldal (*Cambridgei professzor előadása Debrecenben*); 1948. december 14., 5. oldal (*Dr. L. J. Mordell cambridgei professzor előadása*): L. J. Mordell tart előadást december 14-én Racionális pontok harmadrendű felületeken címmel.

1949. január 9., 5. oldal (*Világhírvélemények amerikai magyar matematikus előadása Debrecenben*): Erdős Pál tart előadást január 11-én a törzsszámítéltre adott elemi bizonyításáról.

1949. október 16., 10. oldal: Rényi Alfréd tart előadást október 18-án A Rados-féle számokról címmel.

1949. október 30., 10. oldal: A Magyar–Szovjet Társaság számára Rényi Alfréd tart előadást november 4-én Matematika a Szovjetunióban címmel.

1949. november 16., 4. oldal: A Magyar–Szovjet Társaság számára Rényi Alfréd tart megemlékezést november 18-án Rodion Kuzminről.

1949. november 23., 3. oldal (*Megemlékezés Rodion Osievics Kuzminről, a szovjet matematikusról*): Kuzmin életútjának rövid bemutatása Rényi Alfréd róla tartott előadása alapján.

1949. december 16., 4. oldal: Rényi Alfréd tart előadást december 16-án, „Sztálin generalisszimusz 70. születésnapja alkalmából” A szovjet matematika egyik jelentős eredménye címmel.

1950. március 21., 5. oldal („Kossuth-díj”-as egyetemi tanár látogatása Debrecenben): Rövid beszélgetés a Kossuth-díjjal kitüntetett Kalmár Lászlóval, aki Debrecenben tartott előadásokat.³

1950. április 19., 4. oldal: Turán Pál tart előadást április 20-án Carlson tételéről a zeta-függvény elméletében címmel.

1950. május 5., 4. oldal: Szőkefalvi-Nagy Béla tart előadást május 6-án Trigonometrikus egyenlőtlenségek és approximációk címmel.

1950. június 4., 6. oldal: Fuchs László tart előadást június 6-án Gyűrűk radikálja címmel.

1950. június 11., 11. oldal: Rédei László tart előadást június 12-én Számelméleti problémákról címmel.

1950. november 19., 10. oldal: Előadást tartanak november 22-én A Newton-féle gyökközelítő eljárás divergencia-pontjairól címmel.⁴

1950. december 6., 4. oldal: Előadás lesz december 7-én.⁵

1950. december 14., 4. oldal: Kalmár László tart előadást december 16-án Markov egy matematikai logikai tételéről Asszociatív rendszerek szóproblémájáról címmel. Az „eredmények részletesebb kifejtését nagy érdeklődéssel várja Debrecen közönsége”.

1951. február 2., 4. oldal: Császár Ákos tart előadást február 5-én Kivételes pontok az egyváltozós függvények menetében címmel.⁶

1951. február 23., 4. oldal; 1951. február 27., 10. oldal: Török Sándor tart előadást február 28-án A planiméter elmélete és alkalmazása címmel.

1951. március 24., 4. oldal: Varga Ottó tart előadást március 28-án Szovjet eredmények a differenciálgeometriában címmel.

³ Előadások címe más forrás alapján: Adott rendszerben megoldhatatlan matematikai problémákról.

⁴ Előadó más forrás alapján: Barna Béla.

⁵ Előadó és előadás címe más forrás alapján: Szép Jenő és Egyszerű csoportok.

⁶ Előadó neve és előadás címe javítva.

1951. április 1., 6. oldal; 1951. április 4., 6. oldal: Szénássy Barna tart előadást április 4-én, a felszabadulás 6. évfordulóján, a Magyar–Szovjet Barátság Hónapja keretében Matematikai élet a Szovjetunióban címmel.

1951. május 13., 8. oldal: Gyires Béla tart előadást május 16-án A valószínűségszámítás lokális határérték-tételéről címmel.

1951. június 12., 4. oldal: Fényes Imre és Gyarmathi László tartanak előadást június 13-án Sztochasztikus folyamatok határozatlansági relációi, valamint Néhány ismeretelméleti megjegyzés címmel.⁷

1951. június 27., 4. oldal: Horváth János tart előadást június 27-én Differenciálgeometriai módszerek a térelméletben címmel.

1951. szeptember 30., 8. oldal; 1951. október 3., 4. oldal: Rényi Alfréd tart előadást október 3-án A valószínűségszámítás néhány gyakorlati alkalmazása címmel.

1951. október 30., 4. oldal: Varga Ottó tart előadást október 31-én A derivált matrixok geometriai értelmezése p-vektorok segítségével címmel.

1951. november 27., 4. oldal: Szele Tibor tart előadást november 28-án Testek automorfizmusai címmel.

1952. február 23., 3. oldal (Tudományos előadások a Magyar–Szovjet Barátsági Hónap keretében): Szele Tibor tart előadást február 23-án A legújabb szovjet eredmények a modern algebra területén címmel.

1952. március 7., 4. oldal: Rényi Alfréd tart előadást március 8-án Szovjet eredmények a matematikai statisztika terén címmel.

1952. március 16., 3. oldal (Az 1952. évi Kossuth-díjasok): Varga Ottót és Szele Tibort Kossuth-díjjal tüntették ki.

1952. március 18., 3. oldal (A Kossuth-díjért hálás köszönetet mondok a dolgozó magyar népnek...): **Szele Tibor köszönetnyilvánítása a Kossuth-díjjal való kitüntetésére kapcsán.**

1952. március 20., 4. oldal („Legújabb szovjet geometriai eredmények” címmel előadás az egyetemen): Varga Ottó tart előadást március 21-én a Magyar–Szovjet Barátsági Hónap keretében Legújabb szovjet geometriai eredmények címmel.

⁷ Második előadó neve javítva.

1952. március 23., 7. oldal (*A Kossuth-díj további szorgalmas munkára ösztönöz...*): **Varga Ottó köszönetnyilvánítása a Kossuth-díjjal való kitüntetése kapcsán.**

1952. április 26., 4. oldal: Dénes Péter tart előadást április 26-án.⁸

1952. szeptember 28., 8. oldal: Fényes Imre tart előadást szeptember 29-én Megjegyzések Neumann Jánosnak a kvantummechanika matematikai alapjairól szóló munkáihoz címmel.

1952. október 5., 8. oldal: Rédei László tart előadást október 7-én Determinánsosztók címmel.

1952. november 10., 3. oldal (*Kitüntetések*): Rapcsák András a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatával tüntették ki.

1952. november 13., 2. oldal (*November 7-én kitüntetett pedagógusok nyilatkoznak*): Rapcsák András köszönetnyilvánítása a Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatával való kitüntetése kapcsán.

1953. február 7., 4. oldal: Előadás lesz február 9-én.⁹

1953. február 20., 4. oldal: Szőkefalvi-Nagy Béla tart előadást február 21-én a Magyar–Szovjet Barátsági Hónap keretében Az 1952. évi Schweitzer Miklós matematikai emlékverseny feladatairól címmel.

1953. május 26., 1. oldal (*Az egyetemi vizsgák sikeréért*): A cikkben összehasonlítják a Matematikai Intézet világháború előtti és 1953-as adatait.

1953. szeptember 2., 3. oldal (*Tanévnyitó ünnepség a Kossuth Lajos Tudományegyetemen*): Gyarmathi László a Felsőoktatás Kiváló Dolgozója kitüntetést kapta.

1953. november 20., 2. oldal (*Kitüntetések*): Varga Ottót a Szocialista Munkáért Érdeméremmel tüntették ki.

1953. december 5., 2. oldal (*Lengyel matematikusok Debrecenben*); 1953. december 6., 8. oldal; 1953. december 8., 4. oldal: M. Fisz tart előadást december 7-én Két valószínűségi változó függvényeinek határel-

⁸ Előadás címe más forrás alapján: Kummer egy sejtésének bizonyítása.

⁹ Előadó és előadás címe más forrás alapján: Gacsályi Sándor és Algebrailag zárt csoportok, valamint Szele Tibor és Végtelen lineáris egyenletrendszerek.

oszlása, E. Marczewski pedig december 8-án Kompakt osztályokról és mértékekről címmel.¹⁰

1953. december 16., 4. oldal: December 17-én nyilvános intézeti nap keretében mutatják be a Matematikai Intézetben folyó munkát.

1954. február 14., 8. oldal: Kárteszi Ferenc tart előadásokat február 19-én Egy fedési tételről és Háromszöggeometriai tételek tárgyalása a Gauss–Argand számsíkon címmel.

1954. március 13., 4. oldal: Fenyő István tart előadást március 16-án a Magyar–Szovjet Barátsági Hónap keretében Megjegyzések L. V. Kantorovics módszeréhez nem-lineáris egyenletek megoldására címmel.

1954. március 26., 1. oldal (*Ma kezdődnek az akadémiai napok Debrecenben – Bognár Rezső Kossuth-díjas akadémikus mond ünnepi beszédet*); 1954. március 27., 3. oldal (*Legyen eredményesebb a tudományos kutató munka – Ünnepélyes keretek között megkezdődtek az akadémiai napok*): Az első vidéki akadémiai napok keretében március 26-án Hajós György tart/tartott beszámolót, majd Rényi Alfréd, Gyires Béla, Szőkefalvi-Nagy Béla, Varga Ottó és Aczél János előadása hangzik/hangzott el.¹¹

1954. április 3., 4. oldal: Aczél János tart előadást április 3-án.¹²

1954. április 11., 2. oldal: Turán Pál tart előadást április 14-én.¹³

1954. június 4., 4. oldal: Pukánszky Lajos tart előadást június 5-én Mautner egy tételéről címmel.

1954. november 18., 1. oldal (*Jerzy Łos lengyel matematikus Debrecenben*): Jerzy Łos egy hónapot tölt Debrecenben, tartózkodása alatt november 18-án és 25-én előadásokat tart.¹⁴

1955. január 28., 4. oldal (*Debreceni egyetemi hallgatók nagysikerű szereplése az országos matematikai versenyen*): A Schweitzer Miklós Ma-

¹⁰ Első előadás címe javítva.

¹¹ Harmadik előadó neve javítva.

¹² Előadás címe más forrás alapján: A legvalószínűbb és a várható érték eltérése a közönséges binomiális eloszlásnál; Inhomogén átmenetvalószínűségek.

¹³ Előadás címe más forrás alapján: Egy determináns problémáról.

¹⁴ Előadások címe más forrás alapján: Végtelen ciklikus csoportok teljes szorzatai; Végtelen generátorrendszerű Abel-féle csoportok.

tematikai Emlékversenyen I. díjas lett Kovács László, dicséretben részesült Erdős Jenő, László Zoltán és Kántor Sándor.

1955. február 8., 2. oldal (*Bolyai Farkas (1775–1856)*): Szénássy Barna írása Bolyai Farkasról.

1955. március 10., 6. oldal: Aczél János tart előadást március 11-én a magyar–szovjet barátság hónapja alkalmából A geometriai objektumok elméletéhez címmel.

1955. március 24., 6. oldal: Alexits György március 25-ei előadása elhalasztva.

1955. április 7., 2. oldal (*Meghalt Szele Tibor Kossuth-díjas egyetemi tanár*): Szele Tibor nekrológja.

1955. április 10., 3. oldal (*Eltemették Szele Tibort a debreceni Egyetem Kossuth-díjas tanárát*): Szele Tibor ravatalánál, az egyetem főépületében tartott gyászünnepeken Kádár László rektor, Hajós György, Aczél János, Rényi Alfréd, Kalmár László, Varga Ottó matematikusok és Kovács István hallgató, a sírnál pedig Szarvas Pál dékán mondott búcsúbeszédet.

1955. április 14., 6. oldal: Szép Jenő tart előadást április 15-én Modern algebrai problémák címmel.

1955. május 11., 4. oldal: Turán Pál, Sós Vera és Rényi Alfréd tartanak előadást május 13-án.¹⁵

1955. október 2., 4. oldal (*Nemzetközileg is jelentős tudományos munka folyik a Kossuth Lajos Tudományegyetem Természettudományi Karán*): A Természettudományi Kart bemutató cikkben egy szakasz szól a Matematikai Intézetéről.

1955. október 25., 4. oldal: Hosszú Miklós október 25-ei előadása elmarad.

1955. november 1., 4. oldal: Fejes Tóth László tart előadást november 4-én Szabályos alakzatok címmel.¹⁶

¹⁵ Második előadó neve javítva. Előadások címe más forrás alapján: Komplex számok hatványösszegeiről (Sós V. és Turán P. közös előadása); Valószínűségi módszerek a számelméletben.

¹⁶ Előadás címe javítva.

1955. december 15., 4. oldal: Kazimierz Urbanik tart előadást december 16-án Születési és halálozási processzus problémáiról címmel.

1955. december 25., 8. oldal (Szele Tibor nyerte a Beke Manó-díj első díját): Szele Tibort Beke Manó-díjjal tüntették ki.

1956. július 4., 2. oldal (Beke Manó-díjat kapott dr. Szénássy Barna): Szénássy Barnát Beke Manó-díjjal tüntették ki.

1956. október 12., 4. oldal; 1956. október 14., 8. oldal: Kalmár László tart előadásokat október 13-án és 15-én A matematikai logika néhány alkalmazásáról elektromos hálózatok működésének elemzésére és tervezésére címmel.

1957. május 15., 6. oldal (Szellemi munkát végző gépek); 1957. május 18., 2. oldal (A szellemi munkát végző gépekről): A Társadalom- és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat társszervezésében Kalmár László tart előadást május 18-án a gondolkozó gépekről a Déri Múzeumban.

1957. július 6., 3. oldal (Megkezdődtek a felvételi vizsgák a debreceni egyetemen): Rövid beszámoló az Aczél János vezette szóbeli felvételi vizsgáról matematikából.

1958. április 17., 5. oldal: Császár Ákos tart előadást április 18-án Konvex halmazokról és függvényekről címmel.

1958. július 1., 5. oldal (Kínai tudós tart előadást a Bolyai Társulat helyi tagozatában): Su Buchin tart előadást július 1-jén A konnexió elmélete felületelemek terében címmel.

1958. október 2., 4. oldal: S. Marcus tart előadást október 3-án Egyenlőtlenségekkel definiált függvényosztályok és alkalmazásuk a függvényegyenletek elméletében címmel.

1958. október 8., 3. oldal: Szekeres György és Erdős Pál tartanak előadást október 10-én Spinor-geometria, valamint Számelméleti problémák címmel.

1958. november 6., 4. oldal: L. Csakalov tart előadást november 7-én A polinomok egy osztálya zérushelyeinek eloszlásáról címmel.¹⁷

1958. november 8., 3. oldal: Rövid beszámoló L. Csakalov bolgár matematikus „nagy sikerrel tartott” előadásáról.

¹⁷ Előadás címe javítva.

1959. március 26., 5. oldal: A TIT¹⁸ társszervezésében Erdélyi Mária tart előadást március 26-án a magyar-szovjet barátsági hónap keretében A tanulók önálló munkára nevelése a matematika órán címmel a Kossuth Gimnáziumban.

1959. április 26., 11. oldal: Rényi Alfréd tart előadást április 28-án A „nagy szita” és annak valószínűségszámítási alkalmazásai címmel.

1959. október 2., 4. oldal: A TIT társszervezésében W. Maier tart előadást október 3-án Lobacsevszkij örökségéről címmel a Csokonai értelmiségi klubban.

1959. november 27., 4. oldal: Kárteszi Ferenc tart előadást november 28-án Geometriai konfigurációk címmel.

1960. január 17., 6. oldal (Bolyai János): Szénássy Barna írása Bolyai Jánosról.

1960. január 20., 5. oldal (*Sok külföldi vendég látogatta meg az egyetem matematikai intézetét*): **Az elmúlt évben számos külföldi matematikus látogatta meg a Matematikai Intézetet**, többek között A. G. Kuros, H. Karanikolov, W. Maier, K. Drbohlav, S. Balcerzyk, H. Neumann, W. Rinow és P. Vermes.¹⁹ Szó esik még a Publicationes Mathematicae nyomdában lévő, Varga Ottó 50. születésnapjára megjelenő számáról.

1960. február 9., 5. oldal: Megemlékezés lesz február 9-én Fejér Lipótról.²⁰

1960. március 30., 1. oldal (*Tudományos ülészakot rendez a Kossuth-egyetem felszabadulásunk 15. évfordulójának tiszteletére*): Aczél János tart előadást április 1-jén Újabb eredmények a függvény-egyenletek elméletében címmel.

1960. április 20., 4. oldal (*Előadás a Bolyai-évforduló alkalmából*): A Hazafias Népfront megyei és városi bizottsága és a TIT társszervezésében április 21-én megemlékezést tartanak Bolyai János halálának 100. évfordulója alkalmából a Csokonai Vitéz Mihály Gimnáziumban, az előadó Alexits György.

¹⁸ Tudományos Ismeretterjesztő Társulat.

¹⁹ Harmadik, ötödik és hetedik matematikus neve javítva.

²⁰ Előadók más forrás alapján: Aczél János, Gyires Béla, Kántor Sándor.

1960. szeptember 29., 5. oldal; 1960. október 1., 1–2. oldal (Kitüntetéses doktoravatás Debrecenben): Kántor Sándort kitüntetéssel avatják/avatták doktorrá.

1960. december 18., 6. oldal (Tisztújító ülés a Bolyai János Matematikai Társulat debreceni tagozatán): Rövid beszámoló a Bolyai János Matematikai Társulat debreceni tagozata által végzett munkáról.

1961. április 14., 4. oldal: B. H. Neumann tart előadást április 14-én.²¹

1961. június 4., 3. oldal (Megbecsülés és szeretet övezi a nevelőket – Pedagógusnap iünnepségek Debrecenben): Szénássy Barna az Oktatásügy Kiváló Dolgozója kitüntetést kapta.

1961. június 8., 5. oldal (Széleskörű tudományos nemzetközi kapcsolatokat folytat a debreceni Kossuth-egyetem matematikai intézete): **Az intézeti tudományos munka bemutatása elsősorban a nemzetközi kapcsolatok szempontjából.** A tanév során járt itt többek között S. Gołab, G. Vranceanu, L. Schmetterer, Szegő Gábor, Nguyen Canh Toan és B. H. Neumann. A helyi matematikusok közül Rapcsák András Csehszlovákiába, Aczél János Lengyelországba, Kelet- és Nyugat-Németországba és Ausztriába, Kertész Andor pedig Hollandiába, Kelet- és Nyugat-Németországba utazott.

1961. június 27., 5. oldal (A Bolyai-társaság matematikai vándorgyűlése Debrecenben): A Bolyai János Matematikai Társulat vándorgyűlésére június 29. és július 1. között kerül sor Debrecenben, az MTESZ²² székházában.

1961. június 29., 5. oldal: A vándorgyűlés megnyitójának felhívása.

1961. június 30., 5. oldal (Megkezdődött a matematikai vándorgyűlés Debrecenben): A vándorgyűlés megnyitóján a társulat részéről Surányi János, a város részéről Ördögh László mondott beszédet, ezután Gyires Béla A közelítő számításokról című előadása hangzott el. A második napon Vikár István Közelítő számítások az általános iskolában, Bakos Tibor Közelítő számítások a középiskolában, Aczél János pedig Az analízis fogalmai és módszerei a középiskolai matematika tananyag tükrében címmel tart előadást, míg a harmadik napon Barna Béla és Török Sándor ad elő.²³

²¹ Előadás címe más forrás alapján: Gruppeneinbettungssätze.

²² Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége.

²³ Utolsó előadó neve javítva.

1961. július 28., 5. oldal (*A Szovjetuniótól az Egyesült Államokig – Debreceni egyetemi tanárok és oktatók külföldön*): Kertész Andor szeptemberben Halléban, Aczél János októberben Lengyelországban vesz részt konferencián.

1961. augusztus 20., 11. oldal: A TIT társszervezésében Dienes Zoltán tart előadást augusztus 22-én A matematikai képzelet tudatos kialakítása címmel a TIT helyiségében.

1961. szeptember 15., 4. oldal: A TIT társszervezésében S. Kurepa tart előadást szeptember 16-án Az általánosított kör területe címmel a TIT helyiségében.

1962. január 18., 3. oldal (*Kijevi professzor előadásai Debrecenben*): Beszámoló J. M. Berezanszkij látogatásáról és két debreceni előadásáról. Január 9-én a funkcionálanálízis egy új ágában elért eredményeiről számolt be, január 16-án pedig a TIT és a Magyar–Szovjet Baráti Társaság szervezésében az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaságban folyó matematikai életről beszélt, többek között a felsőfokú képzésről és a kutatási irányokról.²⁴

1962. február 25., 9. oldal: H. Hornich tart előadást február 26-án.²⁵

1962. március 22., 5. oldal (*Matematikai előadás a Kossuth Lajos Tudományegyetemen*): Erdős Pál tart előadást március 23-án Extrémum problémák a gráfelméletben címmel.²⁶

1962. április 27., 6. oldal; 1962. április 28., 5. oldal (*Dr. Rényi Alfréd akadémikus Debrecenben*): Rényi Alfréd tart előadást április 28-án Megfigyeléssorozatok kiemelkedő elemei címmel.

1962. május 6., 2. oldal: A TIT társszervezésében Surányi János tart előadást május 7-én Beszélgetés a matematikai tanítás reformja iránti nemzetközi érdeklődésről címmel a Technika Házában.

1962. június 24., 9. oldal (*Szegő Gábor Debrecenben*): Szegő Gábor tart előadást június 25-én és 26-án Biortogonális trigonometrikus polinomokról címmel.

²⁴ Első előadás címe más forrás alapján: Önadjungált operátorok felbontása sajátfüggvények szerint és ennek alkalmazása.

²⁵ Előadás címe nincs megnevezve.

²⁶ Előadás címe javítva.

1962. július 26., 5. oldal (*Debrecenből Afrikába... – Egy debreceni matematikus Szudánba készül; A khartoumi egyetem tanszékére fogadták el pályázatát*): Interjú Gacsályi Sándorral kilenc hónapos szudáni útja kapcsán.

1962. szeptember 16., 5. oldal (*Amerikai matematikus Debrecenben*): M. H. Stone tart előadást szeptember 16-án.²⁷

1962. szeptember 19., 5. oldal: Jehoshua Bar-Hillel tart előadást szeptember 19-én A gépi fordítás és a matematikai nyelvészet legújabb eredményei címmel.²⁸

1962. november 13., 5. oldal (*Román professzor matematikai előadása*): Adolf Haimovici tart előadást november 13-án Két affin összefüggő tér ekvivalenciájáról címmel.

1963. február 14., 3. oldal (*Gyakorlati program: a szakemberképzés – A Kossuth Lajos Tudományegyetem matematikai intézetének munkájáról*): **A Matematikai Intézet bemutatása Gyires Béla közreműködésével.**

1963. május 10., 4. oldal: H. Reichardt tart előadást május 11-én Über eine semidefinite Metrik címmel.²⁹

1963. június 11., 5. oldal: Rényi Alfréd és R. Sulanke tartanak előadást június 11-én.³⁰

1963. július 3., 5. oldal (*Matematikus szemmel a nagyvilágban – Szegedi professzor előadása a TIT-ben*): Szókefalvi-Nagy Béla tartott beszámolót kínai és észak-amerikai szakmai útjairól a TIT helyiségében.

1963. augusztus 30., 3. oldal (*Debreceni egyetemi tanárok amerikai útja*): Októberben nyolc hónapra Tucsonba utazik Aczél János az Arizonai Egyetem meghívására.

1964. március 28., 1. oldal (*Felszabadulási emlékünnepség a Kossuth Lajos Tudományegyetemen*): Szodoray Erzsébetet és Buzási Károlynét Felsőoktatási Tanulmányi Érdeméremmel tüntették ki.

1964. április 24., 4. oldal: A Bolyai-féle geometria és térelmélet címmel előadássorozat indul a TIT Csokonai Klubjában, az első előadást Rapcsák András tartja április 24-én.

²⁷ Előadás címe más forrás alapján: Hilbert space methods in conformal mapping.

²⁸ Előadó neve javítva.

²⁹ Előadó neve javítva.

³⁰ Előadás címe nincs megnevezve.

1964. június 5., 4. oldal: Június 5-én előadást tartanak A Bolyai-féle geometria és térelmélet címmel a TIT Csokonai Klubjában.³¹

1964. július 5., 9. oldal: Szénássy Barnát a Munka Érdemrend ezüst fokozatával tüntették ki.

1964. július 16., 5. oldal (*Párizsi meghívás dr. Herman József részére*): Aczél János Amerikában tartózkodik.

1964. október 1., 3. oldal (*Debreceni matematikus professzor amerikai előadókörúton – Dr. Aczél János debreceni egyetemi tanár nyilatkozata*): Aczél János beszámolója amerikai szakmai útjáról.

1964. november 10., 8. oldal (*Debreceni egyetemi tanárok külföldön*): Aczél János a Kínai Népköztársaságba kapott meghívást.

1964. december 1., 4. oldal (*Folytatódnak a Fazekas Mihály szabadegyetem előadásai*): Megkezdődik a Fazekas Mihály Szabadegyetem matematikai tagozata. Rapcsák András tart előadást december 1-jén Euklidesi geometria és axiomatikus módszer címmel.

1965. február 23., 6. oldal (*Kitárulnak a kapuk... – Matematikai osztály indul a Fazekas gimnáziumban*): A Fazekas Mihály Gimnáziumban induló speciális matematika tagozatos osztályok profiljának kialakításához szakmai támogatást nyújt a Matematikai Intézet Gyires Béla és Rapcsák András irányításával.

1965. március 27., 5. oldal (*Debrecenből Indiába*): Március 29-én egy hónapra Indiába utazik Gyires Béla. Delhiben, Kalkuttában és Bombayben tesz látogatást.

1965. március 30., 2. oldal (*A matematikus intézeti nap*): A TIT társszervezésében Ádám András, Németh Pál és Daróczy Zoltán tartanak előadást március 30-án Az automaták matematikai elmélete, Számítógépek és alkalmazásuk a szellemi tevékenység automatizálására, valamint Matematikai élet az osztrák egyetemeken címmel.

1965. április 3., 8. oldal (*Díszünnepség a Kossuth Lajos Tudományegyetemen*): Győry Kálmánt és Losonczi Lászlót Felsőoktatási Tanulmányi Érdeméremmel tüntették ki.

³¹ Előadó nincs megnevezve.

1965. április 11., 9. oldal: A TIT Fazekas Mihály Szabadegyetemének keretében április 13-án Modern differenciálgeometria címmel tartanak előadást.³²

1965. április 15., 5. oldal (Előadás a matematika fejlődéséről): A TIT társ-szervezésében Hajós György tart előadást hazánk felszabadulásának 20. évfordulója alkalmából április 16-án A matematika fejlődése hazánkban a felszabadulás után címmel az MTESZ székházában.

1965. május 6., 5. oldal (A METESZ nagyszabású rendezvénysorozata május 10–20 között – megyei műszaki napok); 1965. május 16., 12. oldal (Hétfőn: Hat előadás a műszaki napok keretében): Az MTESZ társszervezésében a Hajdú-Bihar megyei műszaki napok keretében Turán Pál tart/tartott előadást május 15-én Folytonos függvények approximációja racionális törtfüggvényekkel címmel.³³

1965. október 7., 1. oldal (Elutazott a kijevei és lublini egyetemi küldöttség – Debreceni delegációk külföldön): Gesztelyi Ernő az egyetemi küldöttség tagjaként Lublinba utazott, ahonnan átlátogatott Varsóba is.

1965. október 8., 3. oldal (Valószínűségszámítási konferencia Debrecenben); 1965. október 10., 1. oldal (Befejeződött a matematikusok debreceni tanácskozása): Október 7–9. között valószínűségszámítási konferenciát rendeznek/rendeztek, amelyet Gyires Béla zárt be.

1965. október 24., 1. oldal (Német földrajztanárok küldöttsége érkezett – Külföldi vendégek Debrecenben): D. A. Kappos tart előadást október 26-án.³⁴

1965. december 11., 3. oldal (Külföldi matematikusok Debrecenben): A közelmúltban S. Golab, december 10-én G. Gheorghiev, a következő héten egy moszkvai matematikus tartott, illetve tart előadást.³⁵ Kertész Andor kéthetes tanulmányúton járt Moszkvában, Kisi-nyevben és Ungváron.

³² Előadó nincs megnevezve.

³³ Előadás címe javítva.

³⁴ Előadás címe más forrás alapján: Bemerkungen zur Struktur stochastischer Räume.

³⁵ Első előadás időpontja és címe más forrás alapján: december 4-én Über die Funktionalgleichung der verallgemeinerten homogenen Funktionen und einige Anwendungen auf die Komitanten Theorie. Második előadó neve javítva, előadásának címe más forrás alapján: „Reper mobile” alkalmazása a geometriában. Harmadik előadóra vonatkozóan lásd a következő bejegyzést.

1965. december 18., 4. oldal (*Moszkvai és lublini vendégek Debrecenben*): A. G. Kuros tartott előadást december 17-én Újabb eredmények az univerzális algebrában címmel.³⁶

1966. március 6., 4–5. oldal (*Felnőttkor és felelősség*): Interjú Lajkó Károllyal.

1966. március 27., 11. oldal; 1966. március 29., 4. oldal (*Jugoszláv, francia és angol vendégek a Kossuth Lajos Tudományegyetemen*): A. E. Ingam tart előadást március 29-én.³⁷

1966. április 21., 5. oldal; 1966. április 23., 2. oldal (*Egyetemi ifjúsági napok – 1966*): A marxista tudományos és művészeti vitakör szervezésében Rapcsák András tart/tartott előadást április 21-én A kanti téri elmélet és a Bolyai-geometria címmel.

1966. augusztus 31., 5. oldal (*Egyetemi tanárok tanulmányútjai*): Rapcsák András és Gyires Béla augusztus 27-én tértek haza tíznapos szovjetunióbeli útjukról, Moszkvában vettek részt konferencián.

1966. október 11., 4. oldal (*Egyetemi küldöttség utazott Debrecenből Kijevbe és Lublinba*): Szénássy Barna Romániában tett tanulmányutat.

1966. október 13., 1. oldal (*Matematikai statisztikai kollokvium Debrecenben*): Október 13–15. között háromnapos matematikai statisztikai kollokviumot rendeznek többek között B. V. Gnyegyenko, Szekeres György, Rényi Alfréd, Turán Pál, Erdős Pál és Tandori Károly részvételével.

1966. október 14., 2. oldal (*Megkezdődött a matematikai statisztikai kollokvium Debrecenben*): A matematikai statisztikai kollokviumot Gyires Béla és Rapcsák András nyitotta meg. Október 14-én délelőtt tart előadást Borisz Vlagyimirovics Gnyegyenko, délután pedig a Hortobágyra kirándulnak a résztvevők.

1966. október 16., 2. oldal (*Véget ért a matematikusok debreceni tanácskozása*): Beszámoló a matematikai statisztikai kollokviumról, amelyben szó esik e tudományág ipari alkalmazásának fejlődéséről. Megemlítik, hogy szólt egy előadás „a csapágyak automatizált szerelésének matematikai statisztikai irányításáról és szabályozásáról”, továbbá kiemelik Borisz Vlagyimirovics Gnyegyenko előa-

³⁶ Előadó neve javítva.

³⁷ Előadás címe más forrás alapján: On the high indices theorem in the theory of Borel summability.

dását a statisztikai módszerek ipari alkalmazásáról. Az ülészak munkáját Rényi Alfréd foglalta össze, Gyires Béla zárta be, majd Rapcsák András rektori fogadást adott a résztvevők tiszteletére.

1966. október 22., 4. oldal (*Zágrábi matematikus professzor Debrecenben*): Vladimir Vlanic tartott előadásokat.³⁸

1966. október 25., 5. oldal (*Rostockiak Debrecenben*): Két rostocki hallgató, Rudolf Fragel és Ekkehard Schröder érkezett három hónapra a Matematikai Intézetbe, februárban pedig két debreceni hallgató utazhat Rostockba.

1966. október 27., 1. oldal (*Külföldi vendégek Debrecenben*): Cazacu Costica két hetet tölt Debrecenben.³⁹

1967. január 21., 2. oldal (*Grünwald-díj Debrecenben*): Gacsályi Sándort a Grünwald Géza-emlékdíj második fokozatával tüntették ki.

1967. február 4., 4. oldal (*Egy Grünwald-díjas matematikus*): Interjú Gacsályi Sándorral a Grünwald Géza-emlékdíjjal való kitüntetése alkalmából.

1967. április 1., 3. oldal (*Ünnepség a Kossuth Lajos Tudományegyetemen és az Agrártudományi Főiskolán*): Lajkó Károlyt és Rochlitz Szilvesztert Felsőoktatási Tanulmányi Érdeméremmel tüntették ki.

1967. április 25., 5. oldal (*Külföldi egyetemi vendégek Debrecenben*): Héttagú holland matematikus delegáció érkezett az egyetemre. O. Bottema, E. W. Dijkstra, M. A. Kaashoek és C. L. Scheffer tartottak előadást április 24-én.⁴⁰ Következő nap Hortobágyra látogatnak el.

1967. április 30., 8. oldal: Az Amszterdami Egyetem és a Delfti Műegyetem meghívására április 29-én két hétre Hollandiába utazott Kertész Andor.

1967. május 6., 2. oldal (*Befejeződött a Magyar Tudományos Akadémia közgyűlése*); 1967. május 10., 5. oldal (*Debreceni tudósok az Akadémia új*

³⁸ Előadások időpontja és címe más forrás alapján: október 20-án Anwendung der Dualität in der Theorie der Korrelation, valamint október 21-én Statistische Untersuchungen der kroatisch-serbisch Sprache.

³⁹ Más forrás alapján előadást is tartott: október 27-én Testelmélet és matematikai logika címmel.

⁴⁰ Előadások címe más forrás alapján: Desargues' theorem in n -dimensional space; Modern trends in multiprogramming; Operators which generate locally compact semi-algebras; A generalized notion of entropy in ergodic theory.

levelező tagjai közt): Rapcsák András a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választották.

1967. augusztus 30., 5. oldal (*Debreceni egyetemi tanárok külföldi kongresszusokon*): Kertész Andor két hétre Bulgáriába utazik, ahol részt vesz a bolgár matematikusok kongresszusán.

1967. szeptember 17., 1. oldal (*Információelméleti nemzetközi kollokvium*): Gyires Béla ad tájékoztatást a Bolyai János Matematikai Társulat, az URSI⁴¹ Magyar Nemzeti Bizottsága és az MTESZ társszervezésében szeptember 19–23. között rendezendő információelméleti nemzetközi kollokviumról.⁴²

1967. szeptember 20., 1. oldal (*Információelméleti nemzetközi kollokvium*): Az információelméleti kollokvium résztvevőit Gyires Béla és Rényi Alfréd köszöntötte, majd az első napon R. L. Dobrusin, C. Picard, M. S. Watanabe, Daróczy Zoltán, M. S. Pinsker, E. A. Graham és J. Cerny tartottak előadást.

1967. szeptember 24., 1. oldal (*Befejeződött az információelméleti nemzetközi kollokvium*): Az utolsó napon tartott előadást Gyires Béla, majd Rényi Alfréd és Rapcsák András rektor zárta be a konferenciát. Ezt követően rektori fogadásra került sor.

1967. október 21., 1. oldal (*Lublini és lipcsei vendégek Debrecenben*): Háromtagú lublini matematikus küldöttség tett látogatást a Matematikai Intézetben. A. Bielecki, K. Radziszewski és S. Zabek tartottak előadást.⁴³

1967. október 31., 5. oldal (*Rostocki rektorhelyettes Debrecenben*): Wolfgang Engel tartott előadást.⁴⁴

1967. november 2., 1. oldal (*Debreceni professzorokat avatnak díszdoktorokká Kijevben*); 1968. március 31., 8. oldal (*Dr. Rapcsák András és dr. Bognár Rezső debreceni professzorok kijevi díszdoktorok*): Rapcsák András a kijevi Sevcsenko Tudományegyetem díszdoktorává avatják/avatták.

⁴¹ Union Radio-Scientifique Internationale.

⁴² A zárónap a konferencia végéről szóló későbbi cikk alapján javítva.

⁴³ Előadások időpontja és címe más forrás alapján: október 20-án Néhány új eredmény a differenciálegyenletek terén; A kísérő triéder módszerrel; Beszámoló a lublini egyetemen folyó numerikus számítási munkálatokról.

⁴⁴ Előadás időpontja és címe más forrás alapján: október 27-én Einige Probleme über ganze Cremona-Transformationen.

1967. november 19., 12. oldal (*Debreceni egyetemi tanárok külföldön*): Gyires Béla Zágrábban előadást tartott a valószínűségszámítás „jóslásméletéről”, Szarajevóban pedig a matematikai alkalmazásokban szerepet játszó egyenlőtlenségekről.

1967. november 23., 2. oldal (*Újabb elektronikus számológép Debrecenben*): Balogh Tibor irányításával üzemelték be a Matematikai Intézetben az ODRA 1013-as számítógépet.

1967. november 28., 1. oldal (*Kiállítással kezdődött a Kossuth Lajos Tudományegyetem jubileumi ülészsaka*); 1967. november 29., 1. oldal (*Tudományos ülészsak a Kossuth Lajos Tudományegyetemen*): A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából zajló ülészsak matematikai szekciójában Rapcsák András és Gyires Béla tartanak előadást november 28-án a szovjet és a magyar kutatók összefüggéseiről, november 29-én pedig Kertész Andor tart előadást Szovjet tudományos eredmények hatása a hazai algebrai vizsgálatokra címmel.

1968. február 15., 5. oldal (*Dr. Rapcsák András matematikus*): Interjú Rapcsák Andrással.

1968. március 10., 1. oldal (*Debreceni professzorok külföldön*): Kertész Andor Oberwolfachba utazott gyűűelméleti konferenciára.

1968. április 19., 3. oldal (*Beszélgetés vietnami diákokkal*): Interjú három matematika szakos vietnámi hallgatóval (Tran Quoc Troung, Nguyen Xuan Ky, Phan Thanh Dao).

1968. május 1., 5. oldal (*Rostocki matematikus érkezett*): Gerhard Pazderski érkezett Debrecenbe.⁴⁵

1968. május 7., 8. oldal (*Kertész Andor és Imre Lajos az akadémiai díj első fokozatát kapták – Megkezdődött az Akadémia közgyűűlése*): Kertész Andort Akadémiai Díjjal tüntették ki.

1968. május 23., 5. oldal (*Debreceni matematikus Szuhumiban*): Kertész Andor Szuhumiba utazott konferenciára.

1968. június 1., 1. oldal (*Geometriai kollokvium Debrecenben*): Május 30. és június 1. között geometriai kollokviumot rendeznek. A kon-

⁴⁵ Más forrás alapján előadást is tartott: május 2-án Gruppen mit isomorphen Subnormalteilerverbänden címmel.

ferenciát Rapcsák András nyitotta meg, utolsó nap délután pedig városnézés zárja a programot.

1968. október 20., 8. oldal: Két évre Kenyába utazott Gacsályi Sándor, a nairobi egyetemen dolgozik meghívott előadóként.

1969. február 26., 5. oldal (*Tudományos kapcsolatok négy földrésszel*): Kertész Andor a Német Demokratikus Köztársaságba, Gacsályi Sándor pedig Kenyába kapott meghívást.

1969. február 26., 7. oldal: Szénássy Barna tart előadást február 27-én A két Bolyai címmel a Kun Béla Kollégiumban.

1969. március 12., 7. oldal: Daróczy Zoltán tart előadást március 12-én Gondolatok a matematikáról címmel a Kun Béla Kollégiumban.

1969. március 16., 7. oldal: Az Ókortudományi Társaság és a TIT társszervezésében Szabó Árpád tart előadást március 18-án Öt-szög és arany metszés, a pythagorasi szimbolika eredete címmel.

1969. március 30., 7. oldal: Erdős Jenő tart előadást április 1-jén Konstruktivitás a matematikában és a logikában címmel a Kun Béla Kollégiumban.

1969. április 20., 7. oldal (*Geometria és filozófia*): Rapcsák András tart előadást április 21-én A geometria néhány filozófiai problémája címmel a Kun Béla Kollégiumban.

1969. június 22., 7. oldal (*Eltemették Varga Ottó akademikust*): A Farkasréti temetőben helyezték végső nyugalomra Varga Ottót, akit Rapcsák András búcsúztatott.

1969. október 18., 7. oldal (*Ma biológiai filmest Balmazújvároson*): A balmazújvárosi természettudományos hét keretében október 17-én Erdélyi Mária játékos matematikáról tartott előadást.

1969. november 23., 1. oldal (*Dr. Kertész Andor a hallei akadémia tagja*): Kertész Andort a hallei Leopoldina természettudományos akadémia tagjává választották. Székfoglaló előadását A végtelen a matematikában címmel tartotta.

1970. április 16., 7. oldal: Katowicébe utazott Tamássy Lajos.

1970. május 23., 1. oldal (*Kitüntetéses doktoravatás Debrecenben*): Nagy Bélát kitüntetéssel avatták doktorrá.

1970. június 3., 8. oldal (*Kijevi matematikusok tanulmányútja*): A kijevi Sevcsenko Egyetemről Ivan Ivanovics Ljasko és Borisz Iljics Moszejenkov érkezett kéthetes tanulmányútra a Matematikai Intézetbe, de ellátogattak Szegedre, Budapestre és Egerbe is.⁴⁶

1970. június 10., 5. oldal (*Kitüntetések a Kossuth Egyetemen*): Erdős Jenő az Oktatásügy Kiváló Dolgozója kitüntetést kapta.

1970. július 28., 8. oldal (*Beszélgetés vietnami diákokkal*): Két vietnámi matematikus hallgató, Tran Quoc Troung és Pham Thanh Dao háromhetes szakmai gyakorlaton vett részt a Magyar Gördülő-csapág Művek debreceni gyárában.

1970. szeptember 16., 8. oldal (*A műszaki napok mai programja*): A műszaki napok keretében Gyires Béla tart előadást szeptember 16-án A számítógépekkel kapcsolatos hazai problémák és oktatási kérdések címmel.

1970. szeptember 30., 8. oldal: Szeptember 28-án hangzott el a rádióban Rapcsák András vezetésével az a műsor, amelyben debreceni egyetemisták vitatták meg, hogy euklideszi-e a tér. Ismétlésére október 1-jén kerül sor.

1970. október 20., 5. oldal (*A számrovástól Bolyai Jánosig*): Szénássy Barna A magyarországi matematika története című könyvének ajánlója.

1970. október 28., 8. oldal (*Matematikai kiállítás a Kossuth Egyetemen*): Október 26–31. között matematikai szakhetet rendeznek. Ennek keretében Gyires Béla nyitotta meg a másodéves matematika–fizika szakos hallgatók által összeállított kiállítást a Matematikai Intézet és a matematikai oktatás történetéről.

⁴⁶ Más forrás alapján előadásokat is tartottak: május 16-án A nemstacionális rezgésfolyamatok aszimptotikus módszerekkel való kutatása (B. I. Moszejenkov), valamint A matematikai fizika határfeladatai megoldásának új számítási-analitikai módszere (I. I. Ljasko); május 18-án A Kijevi Egyetem Differenciálegyenletek Tanszékén folyó tudományos kutatómunka fő irányai és Az egydimenziós határfeladatokkal, nem lineáris határfüggvényekkel leírható mechanikus rendszerek egyfázisú rezgéseinek kutatása (B. I. Moszejenkov), valamint Az összegezett fogalmak alapképleteinek általánosítása és A matematikai fizika határfeladatainak megoldása az összegezett fogalmak módszerével (I. I. Ljasko) címmel.

1970. október 30., 4. oldal (Szénássy Barna): Interjú Szénássy Barnával A magyarországi matematika története című könyve kapcsán.

1971. január 27., 3. oldal (Háromszáz külföldi folyóirat; Diplomamunka két részben; Muzsikáló számológép – Látogatás a matematikai intézetben): **Az intézeti élet bemutatása Gyires Béla és Daróczy Zoltán közreműködésével.**

1971. február 24., 3. oldal (Három hallgató: önmagáról, az első évről, a közösségi életről, a gondokról, a jövőről, a szabad időről): Interjú Harmati Irén és Szalóki Katalin matematikatanár szakos hallgatókkal (és egy további interjúalannyal).

1971. március 10., 8. oldal (Kiállítás nyílt a XX. századi magyar matematikáról): Március 9-én Rapcsák András nyitotta meg A XX. századi magyar matematika című kiállítást, amelyet Szénássy Barnáné állított össze.

1971. április 4., 3. oldal (Kitüntetések április 4. alkalmából): Gyires Bélát a Munka Érdemrend ezüst fokozatával tüntették ki.

1971. április 18., 5. oldal; 1971. április 23., 8. oldal (Esti tagozaton is megindul a matematikusképzés); 1971. május 1., 5. oldal (Matematikusképzés este): Elindul a matematikusképzés esti tagozaton. A képzési idő 6 év, a heti óraszám négyszer 3 óra.

1971. április 24., 3. oldal (Köztünk ők nem idegenek): Interjú Tran Quoc Truong matematikus hallgatóval (és két további interjúalannyal).

1971. szeptember 17., 8. oldal (A műszaki napok pénteki programja): A műszaki napok keretében kerekasztal-konferenciát rendeznek szeptember 17-én a Technika Házában a számítógép ipari alkalmazásáról, valamint az egyetemi számítóközpontról.

1971. október 20., 8. oldal: A matematikus szakhét keretében október 18-án Gyires Béla tartott előadást A debreceni matematika története címmel, majd hallgatók számoltak be az NDK-ban eltöltött tanulmányi félév tapasztalatairól. Október 20-án pedig Kertész Andor tart előadást az NDK-beli felsőoktatásról.

1971. október 23., 5. oldal: Rövid összefoglaló a matematikus szakhétről.

1972. január 30., 5. oldal (*Bécsi levél a debreceniekről*): Az írás egy bekezdése szól Kertész Andorról.

1972. február 13., 8. oldal (*Kepler-jubileumi emlékülés*); 1972. február 16., 8. oldal (*Emlékülés és kiállítás Kepler születésének 400. évfordulójára*): Az MTA Napfizikai Obszervatóriuma, az egyetemi könyvtár és a KISZ UNESCO-köre szervezésében emlékülést rendeznek/rendeztek február 15-én Kepler születésének 400. évfordulója alkalmából, ahol Szénássy Barna tart/tartott előadást Kepler matematikai munkássága címmel.

1972. február 18., 8. oldal: Három évre Nigériába utazott Losonczy László, a lagosi egyetemen folytat kutatómunkát.

1972. február 23., 8. oldal: Erdélyi Mária Lengyelországba utazhat tanulmányútra a Művelődésügyi Minisztérium ösztöndíjával.

1972. augusztus 24., 1. oldal (*A Bolyai János Matematikai Társulat jubileumi vándorgyűlése*): Augusztus 23-án megnyitották a 25 éve alakult Bolyai János Matematikai Társulat vándorgyűlését. Fejes Tóth László elnök, Ördögh László tanácselnök-helyettes és Rapsák András rektor köszöntötte a résztvevőket, majd Császár Ákos főtitkár adott áttekintést a társulat által végzett munkáról.⁴⁷

1972. augusztus 27., 1. oldal (*Befejeződött a Bolyai János Matematikai Társulat jubileumi vándorgyűlése*): Augusztus 26-án befejeződött a vándorgyűlés.

1972. október 11., 1. oldal (*Segner-emlékünnepe volt Debrecenben*): Október 10-én megemlékezést rendeztek a Technika Házában Segner János András halálának 195. évfordulója alkalmából, ahol Szénássy Barna előadást tartott Segner matematikai eredményeiről.

1972. november 30., 6. oldal: Balogh Tibor gyászjelentése.

1973. február 18., 8. oldal (*Szele Tibor emlékverseny*): Szele Tibor matematikai emlékversenyt rendeztek a KLTE Gyakorló Általános Iskolában. Szele Tibor életét és munkásságát Kertész Andor ismertette, az emlékkiállítás anyagát pedig Szénássy Barna és Kántor Sándor bocsátotta rendelkezésre.

1973. február 24., 5. oldal (*Beszélgetés a matematikáról*): Interjú Szénássy Barnával.

⁴⁷ Tanácselnök-helyettes neve javítva.

1973. szeptember 5., 1. oldal (*Matematikai kollokvium*): Szeptember 4–8. között Függvényegyenletek és -egyenlőtlenségek címmel kollokviumot rendeznek, melynek résztvevőit Beck Mihály dékánhelyettes és Tandori Károly üdvözölte.

1973. október 25., 8. oldal: Október 15–20. között matematikus szakhetet rendeztek. Ennek keretében Rochlitz Szilveszter, Rapcsák András és Daróczy Zoltán tartottak előadást Az elektromos számológép tevékenységének szervezéséről, A geometria filozófiai problémáiról, valamint Napjaink matematikája címmel.

1974. április 3., 2. oldal (*Kitüntetések felszabadulásunk 29. évfordulója alkalmából*): Buzási Károlyt a Munka Érdemrend ezüst fokozatával tüntették ki.

1974. április 13., 8. oldal (*Dr. Kertész Andor professzor (1929–1974)*): Kertész Andor nekrológja.

1974. április 14., 6. oldal: Kertész Andor gyászjelentése.

1974. október 19., 1–2. oldal (*Harminc éve szabadult fel Debrecen – A városi tanács és a városi népfrentbizottság együttes ünnepi ülése az évfordulón; Számvetés a szabadság három évtizedéről*): Rapcsák András Debrecen Város Díszpolgára címet kapott.

1974. december 13., 2. oldal (*Kitüntetés*): Rapcsák András a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntették ki.

1975. január 19., 12. oldal (*Matematika és világnézet*): Interjú Daróczy Zoltánnal.

1975. február 23., 5. oldal („Atyámnak örök hála” – Beszélgetés Dr. Szénássy Barnával Bolyai Farkas életművéről): Interjú Szénássy Barnával Bolyai Farkas születésének 200. évfordulója kapcsán.

1975. szeptember 7., 1. oldal (*Tanévnyitó ünnepi tanácsülés a Kossuth Egyetemen – Huszonöt éves a Természettudományi Kar*): Bélteky Károly az Oktatásügy Kiváló Dolgozója kitüntetését kapta.

1975. szeptember 28., 5. oldal (*A Természettudományi Kar 25 éve*): A Természettudományi Kar történetét bemutató cikkben egy bekezdés szól a matematikai tanszékekről.

1975. október 15., 5. oldal (*Élet és tudomány – Egy fiatal tudós portréja*): Interjú Daróczy Zoltánnal.

1975. október 30., 8. oldal (*Szakhetek a Kossuth Egyetemen*): Rövid összefoglaló a matematikus szakhétről.

1975. november 12., 8. oldal; 1975. november 14., 1. oldal (*Tudományos ülés a Kossuth Egyetemen*): November 13-án tudományos ülést rendeznek/rendeztek valószínűségszámítás, matematikai statisztika és operációkutatás témakörökből a Magyar Tudományos Akadémia alapításának 150. évfordulója alkalmából, amit Császár Ákos nyitott meg. Előadást tartott többek között Gyires Béla Az MTA szerepe a hazai valószínűségszámítási irányú kutatásokban címmel.

1975. november 15., 5. oldal (*Matematikai könyvkiállítás a Kossuth Egyetemen*): November 13-án Rapcsák András nyitotta meg az egyetemi könyvtárral közös matematikai könyvkiállítást, amelyet Váradi Szabó László állított össze.

1976. január 1., 4. oldal (*Mit hozott 1975?*): Szénássy Barna (és tizenegy további interjúalany) számol be az 1975-ös évről.

1976. február 7., 5. oldal (*Nagyobb tudós, mint hisszük – Szénássy Barna Bolyai Farkas könyvéről*): Szénássy Barna Bolyai Farkas című könyvének ajánlója.

1976. március 25., 8. oldal (*„Minden tudós számára fontos, hogy munkájával a társadalom problémáinak megoldását segítse” – A matematika professzora válaszol a kérdéseinkre*): Interjú Gyires Bélával.

1976. április 3., 3. oldal (*Díszdoktoravató tanácsülés a Kossuth Lajos Tudományegyetemen*); 1976. április 7., 8. oldal: Papp Zoltánt és Székelyhidi Lászlót Felsőoktatási Tanulmányi Érdeméremmel tüntették ki.

1976. április 4., 4. oldal (*Kitüntetések*): Barna Bélát a Munka Érdemrend ezüst fokozatával tüntették ki.

1976. augusztus 1., 10. oldal (*Az első fecskék*): Interjú Máté Gabriella és Pócs Margit matematika–népművelés szakos hallgatókkal.

1976. november 14., 8. oldal: Megyei MTESZ-díjjal tüntették ki Szénássy Barnát.

1977. április 20., 1. oldal (*Tavaszi tudományos ülés Debrecenben*): Az MTESZ szervezésében megrendezett tavaszi tudományos ülés keretében Rochlitz Szilveszter, Varga András és Csík Jó-

zsef tartanak előadást április 21-én Matematikai alkalmazások számítógépes megoldásai, Egy speciális elosztási probléma, valamint A termelésprogramozás matematikai apparátusa és számítógépes megoldása címmel a Technika Házában.⁴⁸

1977. június 9., 8. oldal (Kitüntetések): Makai Imre az Oktatásügy Kiváló Dolgozója kitüntetést kapta.

1977. augusztus 30., 8. oldal (Matematikai konferencia Debrecenben): Augusztus 29. és szeptember 2. között konferenciát rendeznek, melynek témája a komplex függvénytani módszerek a valószínűségszámításban és a matematikai statisztikában, valamint a valószínűségszámítás karakterizációs kérdése. Gyires Béla és Gáspár Rezső rektorhelyettes megnyitóját követően az első előadó Lukács Jenő volt. A résztvevők szeptember 1-jén Sárospatakra kirándulnak.

1977. szeptember 28., 1. oldal (Kitüntetéses doktoravató ünnepi tanácsülés a Kossuth Lajos Tudományegyetemen); 2. oldal (Ünnepség a Kossuth egyetemen): Kántorné Varga Tünde Emesét kitüntetéssel avatták doktorrá.

1978. november 6., 3. oldal (Kitüntetések); 1978. december 22., 8. oldal (Kitüntetések): Daróczy Zoltánt a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntették ki.

1979. január 28., 16. oldal: Szénássy Barna Bolyai Farkas című könyvét nívódíjban részesítették.

1979. május 22., 8. oldal (Matematikai hét); 1979. május 23., 8. oldal: A TIT társszervezésében május 23-án Szénássy Barna tart előadást Fejér Lipótról, Gyires Béla pedig Fejér Lipót matematikai munkásságáról a TIT Csokonai Klubjában.

1979. május 24., 8. oldal: Rapcsák András tart előadást május 24-én Riesz Frigyesről a TIT Csokonai Klubjában.⁴⁹

1979. május 25., 8. oldal: Kántor Sándor tart előadást május 25-én Egyetemi felvételi feladatok matematikából címmel a TIT Csokonai Klubjában.

⁴⁸ Első előadó neve javítva.

⁴⁹ Előadás tárgya javítva.

1979. augusztus 17., 8. oldal (*Nemzetközi matematikai konferencia*): Augusztus 21–25. között rendezik a második függvényegyenletek és -egyenlőtlenségekkel foglalkozó nemzetközi kollokviumot.

1979. december 14., 1. oldal (*Segíteni a gazdasági építőmunkát – Választmányi ülést tartott a MTESZ megyei szervezete*): Megyei MTESZ-díjjal tüntették ki Gyires Bélát.

1979. december 29., 8. oldal (*Elismerés*): Gyires Bélát a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntették ki.

1980. január 19., 5. oldal (*Mi lesz veled, matematika?*): Cikk a matematika szakok alacsony felvételi ponthatáiról.

1980. február 1., 8. oldal (*Matematikadíjas: Daróczy Zoltán*): Daróczy Zoltánt a Magyar Tudományos Akadémia matematikai díjával tüntették ki.

1980. február 9., 5. oldal (*Világhírű tanítványok világhírű tanítója – Száz éve született Fejér Lipót*): Fejér Lipót születésének 100. évfordulója alkalmából riport a hagyatékát feldolgozó Szénássy Barna munkájáról.

1980. április 3., 1–2. oldal (*Átadták az idei Állami és Kossuth-díjakat – Új kiváló és érdemes művészek*): Gyires Bélát Állami Díjjal tüntették ki.

1980. április 20., 4. oldal (*„Az alkotó munka elteti az embert” – Állami Díj a tudományos eredményekért*): Interjú Gyires Bélával az Állami Díjjal való kitüntetése alkalmából.

1980. május 11., 14. oldal; 1980. május 13., 6. oldal: Oláhné Erdélyi Mária gyászjelentése.

1980. július 11., 8. oldal: MTESZ-díjjal tüntették ki Szénássy Barnát.

1980. szeptember 7., 16. oldal (*Matematikai modellek a gazdaságban – Konferencia Debrecenben*); 1980. szeptember 10., 1. oldal (*Matematika a hétköznapok szolgálatában – Tudományos konferencia Debrecenben*): Szeptember 9–11. között rendezik a X. magyar operációkutatási konferenciát az Agrártudományi Egyetemen. A rendezvényt Tóth József rektor és Szép Jenő nyitotta meg, majd Prékopa András tartott előadást a hazai operációkutatás hagyományairól, eredményeiről, feladatairól.

1980. szeptember 12., 4. oldal (*Mire jó az operációkutatás?*): Interjú Prékopa Andrással az operációkutatási konferencia kapcsán.

1980. október 15., 8. oldal: Rapcsák András tart előadást október 15-én Varga Ottóról a TIT Csokonai Klubjában.

1980. december 9., 5. oldal (*Kósza híresztelések nyomában – Mi lesz a Tanítóképző Főiskola volt épületével?*): Interjú Kónya István rektorral, amelyben szó esik arról a tervről, hogy a matematikai tanszékek a Tanítóképző Főiskola Liszt Ferenc utcai épületébe költöznének.⁵⁰

1981. május 23., 1. oldal (*Minden próbát jelesen állt – Kitüntetéses doktoravatás a Kossuth Egyetemen*): Fazekas Gábort kitüntetéssel avatják doktorrá.

1981. május 28., 8. oldal (*Dávid Lajos emlékezete*): A TIT társszervezésében május 22-én ülést rendeztek Dávid Lajos születésének 100. évfordulója alkalmából. Szénássy Barna ismertette életútját, valamint a Bolyaiakkal kapcsolatos kutatásait, Barna Béla pedig matematikai eredményeit mutatta be.

1981. július 11., 5. oldal (*Rapcsák András – Milyen a tér szerkezete?*): Interjú Rapcsák Andrással.

1981. november 19., 8. oldal (*Emlékezés Bolyai Farkasra*): Szénássy Barna és Rapcsák András tartanak előadást november 20-án Emlékezés Bolyai Farkasra (két évforduló ürügyén), valamint Az Appendix mint a modern geometriai szemlélet megalapozója címmel a DAB-székházban.

1982. május 8., 2. oldal (*Befejezte munkáját az MTA közgyűlése – Az akadémia új tagjai*): Rapcsák András a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává választották.

1982. május 25., 8. oldal (*Az MTESZ tudományos ülészek keddi programja*): Szabó József tart előadást május 25-én a geometria műszaki alkalmazásairól a Technika Házában.

1982. november 26., 8. oldal: A TIT társszervezésében november 24-én emlékeztek tokaji szülőházánál Dienes Pál születésének 100. évfordulóján.

⁵⁰ Itt végül az Ady Endre Gimnázium kezdte meg a működését 1984-ben.

1983. március 24., 2. oldal (Székfoglaló előadás az MTA-n): Rapcsák András március 23-án tartotta akadémiai székfoglaló előadását Geodetikusan ekvivalens metrikus terek alapfüggvényei címmel.

1983. május 27., 2. oldal (Az Országos Béketanács kitüntettjei): Gyires Bélát az Országos Béketanács kitüntető jelvényével ismerték el.

1983. szeptember 11., 3. oldal (A matematika vonzásában): Interjú Brindza Bélával.

1983. október 16., 8. oldal (Tovább bővül a Kossuth Egyetem): Áprilisban kezdődött a Matematikai Intézet új, négyszintes épületének építése, amelynek kivitelezését a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat végzi 31 millió forintos költséggel. A már szerkezetkész épület átadását 1984. augusztus 31-re tervezik.

1983. december 4., 4. oldal (Kürschák József emlékezete): Kántor Sándorné írása Kürschák Józsefről.

1984. június 2., 16. oldal (Japán vendégek a Kossuth Egyetemen): Masami Ito és Masashi Katsura tartottak előadást az automaták elméletéről.⁵¹ A vendégek egyebek között ellátogattak Hortobágyra és a hadháztéglási Bocskai Termelőszövetkezetbe.

1984. augusztus 5., 1. oldal (Új oktatási és kulturális létesítmények – Ősztől új tanulmányi épülettel gazdagodik a KLTE): A Matematikai Intézet új épülete 34 millió forintért épült fel. Helyet kapott benne 25 tanterem és az idegennyelvi lektorátus is. Az épületet szeptember 3-án veszik használatba.

1984. október 19., 4. oldal (Városom: Debrecen): Rapcsák András (és két további interjúalany) gondolatai Debrecenről a város díszpolgáraként.

1984. november 3., 1. oldal (Matematika és elektronika – Nemzetközi konferencia Debrecenben); 1984. november 6., 3. oldal (Matematikuskonferencia Debrecenben): November 5–9. között konferenciát rendeznek általánosított függvényekről és alkalmazásairól. A megnyitót Szőkefalvi-Nagy Béla tartja, a résztvevők november 7-én Tokajba és Sárospatakra kirándulnak.

⁵¹ Előadás témája javítva.

1984. december 15., 1. oldal (Dr. Rapcsák András köszöntése): Beszámoló Rapcsák András egyetemi köszöntéséről 70. születésnapja alkalmából.

1985. január 19., 7. oldal (A tudomány műhelyei – Humboldt-ösztöndíj): Interjú Pethő Attilával a Humboldt-ösztöndíjról.

1985. április 4., 4. oldal (Kitüntetések adtak át a Parlamentben): Rapcsák Andrást a Szocialista Magyarországért Érdemrenddel tüntették ki.

1985. május 11., 2. oldal (Befejeződött az MTA közgyűlése – Berend T. Iván az Akadémia elnöke): Daróczy Zoltánt a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választották.

1985. szeptember 16., 1. oldal (Nemzetközi matematikai kollokvium Debrecenben): Szeptember 16–20. között nemzetközi konferenciát rendeznek Szele Tibor emlékére.

1985. szeptember 17., 2. oldal (Világhírű matematikusok részvételével – Nemzetközi konferencia a DAB-székházban): Szeptember 16-án megkezdődött a csoportelméleti konferencia Szele Tibor emlékére. Bazsa György dékán megnyitóját követően Szendrei János beszélt Szele Tibor életéről és munkásságáról. A résztvevők között van Otto Kegel, Kovács László, Walter Feit, B. Huppert⁵², Jan Krempa, Peter M. Neumann és Martin L. Newell. Szeptember 17-én fogadás és városnézés, 18-án pedig Szele Tibor sírjának megkoszorúzását követően egri kirándulás szerepel a programban.

1985. szeptember 21., 2. oldal (Befejeződött a nemzetközi matematikuskonferencia): A csoportelméleti konferenciát Kovács László és Buzási Károly zárta be.

1986. május 15., 8. oldal: Székely Jenő és Eglesz Istvánné tart előadást május 15-én Számítógépes oktatóprogramok az általános iskolai matematikaoktatásban címmel.

1986. május 16., 8. oldal: Terdik György tart előadást május 16-án A SAPKA (Statisztikai Alap Programok Kutatóknak és Alkalmazóknak) bemutatása címmel.

1986. november 17., 2. oldal (Tudományos ülészak Hatvani István tiszteletére): A Természettudományi Kar, az egyetemi könyvtár és a Református Kollégium szervezésében tudományos ülést rendeznek

⁵² Bertram Huppert.

november 17-én Hatvani István halálának 200. évfordulója alkalmából, ahol Szénássy Barna tart előadást Hatvani matematikájáról.

1986. december 20., 16. oldal (*Emlékdíj*): Lénárd Margitot Farkas Gyula-*emlékdíjjal* tüntették ki.

1987. április 21., 8. oldal (*Emlékülés és kiállítás*): A TIT és a KLTE Gyakorló Gimnáziuma társszervezésében április 22-én emlékülést rendeznek Beke Manó születésének 125. és Pólya György születésének 100. évfordulója alkalmából a Technika Házában, az előadók Vincze István és Hajnal Imre. Ugyanazon a napon kiállítás nyílik a gimnáziumban a két matematikus munkásságáról.

1987. május 9., 2. oldal (*Megválasztották az 1987. évi rendes és levelező tagokat*): Gyires Bélát a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választották.

1987. május 11., 5. oldal (*A fiatal egyetemi oktatók helyzetéről*): Interjú Páles Zsolttal (és négy további interjúalannyal).

1987. július 8., 5. oldal (*Új debreceni akadémikus: dr. Gyires Béla*): Gyires Béla bemutatása a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választása kapcsán.

1987. augusztus 19., 1. oldal (*Nemzetközi csoportelméleti kollokvium*): Augusztus 17–21. között rendezik a II. nemzetközi csoportelméleti kollokviumot. A résztvevők között van M. J. Tomkinson, T. Hawkes, R. S. Dark, M. Newell, M. Herzog, Z. Arad, H. Heineken, G. Pazdanski, K. B. Tchakerian, Erdős Pál, Schmidt Tamás és Pálffy Péter Pál.

1988. január 26., 8. oldal (*Akadémiai székfoglaló*): Gyires Béla január 27-én tartja akadémiai székfoglaló előadását Valószínűségi eloszlásfüggvények dekomponálásáról címmel.

1988. április 5., 2. oldal (*Kitüntetési ünnepség a Parlamentben*): Lajkó Károlyt a Munka Érdemrend ezüst fokozatával tüntették ki.

1988. június 21., 8. oldal: Születésének 70. évfordulója alkalmából június 21-én megkoszorúzzák Szele Tibor sírját.

1988. július 2., 3. oldal; 1988. július 12., 3. oldal (*Országos tanácskozás a matematika és a számítástechnika oktatásáról*): Július 1–4. között rendezik/rendezték a matematikatanárok 28. Rátz László Vándorgyűlését. Hajnal András és Ungvári János megnyitóját követően Csá-

szár Ákos tartott előadást Varga Tamásról, a napi programot pedig a Kölcsey Kórus hangversenye zárta. A további napokon előadást tart/tartott még Daróczy Zoltán, Rapcsák András és Győry Kálmán Gondolatok a matematikai kutatásokról, A geometria mint a tér tudománya, valamint Eredmények és problémák a diophantikus egyenletek elméletében címmel.

1988. július 2., 16. oldal (*Nemzetközi konferencia a debreceni tudományegyetemen*): Június 27–30. között a kijevei Sevcsenko Egyetemmel közösen rendezték meg az IFIP⁵³ optimalizálási konferenciáját. Szó esett gazdasági, irányítási feladatok matematikai megoldásáról és számítógépes programjairól, sztochasztikus modellekről és azok statisztikájáról.

1988. július 13., 5. oldal (*Dr. Gyarmathi László nyolcvanéves*): Gyarmathi László bemutatása 80. születésnapja kapcsán.

1988. augusztus 15., 6. oldal: Buzási Károly gyászjelentése.

1988. szeptember 13., 4. oldal (*Egy algebrista emlékére*): Buzási Károly nekrológja.

1988. szeptember 13., 6. oldal: Gyarmathi László gyászjelentése.

1988. szeptember 30., 2. oldal (*Hetvenöt éves a Kossuth Lajos Tudományegyetem*): Rapcsák András Doctor Honoris Causa címet kapott.

1988. november 10., 1. oldal (*Négyszázötven éves a Református Kollégium – Ünnepsorozat Debrecenben*): A Debreceni Református Kollégium fennállásának 450. évfordulója alkalmából Szénássy Barna tart előadást november 16-án A reáliák tanítása a Debreceni Református Kollégiumban különös tekintettel a matematikára címmel az Atommagkutató Intézetben.

1988. december 19., 1–2. oldal (*Doktoravató ünnepi tanácsülés a Kossuth Lajos Tudományegyetemen*): Kovács Zoltánt kitüntetéssel avatták doktorrá.

1989. január 21., 5. oldal („Sohasem vártam, hogy diákjaim hálásak legyenek” – Beszélgetés Daróczy Zoltán professzorral): Interjú Daróczy Zoltánnal a Szele Tibor-emlékéremmel való kitüntetése alkalmából.

⁵³ International Federation for Information Processing.

1989. február 17., 8. oldal (Emlékezés): Február 17-én emlékülést rendeznek Kertész Andor születésének 60. évfordulója alkalmából, ahol Győry Kálmán és Wiegandt Richárd tartanak előadást életútjáról és munkásságáról.

1989. szeptember 8., 15. oldal (Örök fiatalok): Interjú Buzási Szvetlánával a veterán atlétikai világbajnokságon való, konferenciárszvettel egybekötött szereplése kapcsán.

1990. június 19., 14. oldal: Barna Béla gyászjelentése.

1990. június 21., 4. oldal (Emlékezés Barna Béla professzorra): Barna Béla nekrológja.

1990. november 3., 14. oldal: Buzási Szvetlána gyászjelentése.

1990. november 23., 5. oldal (Kollokvium a Kossuth-egyetemen – A konstruktív geometria és a vizuális nevelés): Konstruktív geometriai kollokviumot rendeztek, ennek kapcsán megszólal Drahos István, Mihajlenko kijevi professzor és Szabó József.

1990. december 29., 16. oldal (MTESZ-díjasok): Hatvani István-díjjal tüntették ki Kántor Sándornét.

1991. március 15., 10. oldal (Előadás a DAB-ban); 1991. március 19., 8. oldal (Hibaigazítás): Daróczy Zoltán március 21-én tartja akadémiai székfoglaló előadását Intervallumkitöltő sorozatok és additív függvények címmel.

1991. március 21., 16. oldal (A nap embere): Daróczy Zoltán bemutatása akadémiai székfoglalója kapcsán.

1991. június 29., 14. oldal: Gesztelyi Ernő gyászjelentése.

1991. július 2., 4. oldal (Elhunyt Gesztelyi Ernő professzor): Gesztelyi Ernő nekrológja.

1991. július 22., 5. oldal (Algebra, számelmélet, csapongó fantázia – „Amit egyszer már bebizonyítottak az több száz év múlva is igaz”): Interjú Brindza Bélával.

1991. szeptember 9., 1. oldal (Hisznek a diplomások megbecsülésében – Több mint hatszáz első éves tett esküt a Kossuth-egyetemen): Makoto Matsumoto Doctor Honoris Causa címet kapott.

1992. április 3., 10. oldal (*Alapvető életszükségletekre sincs pénzük – Három Pro Scientia-díjas a diákköri mozgalomról, a fiatal kutatók gondjairól*): Interjú Pintér Ákossal (és két további interjúalannyal) a Pro Scientia-díjjal való kitüntetése alkalmából.

1992. szeptember 4., 2. oldal (*A szabadság ne szabadosságra csábítson! – A Kossuth Lajos Tudományegyetemen is megkezdődött az 1992/93-as tanév*): Tamássy Lajost a Magyar Felsőoktatásért Emlékplakettel tüntették ki.

1992. december 14., 1. oldal (*Díszdoktor és doktoravatás a KLTE-n – Míg a professzor tanít, tanul is tanítványa eredetiségéből*): Karl-Heinz Indlekofer Doctor Honoris Causa címet kapott.

1993. január 2., 12. oldal (*A tudás és a kutatás mutathat új utat – A Kossuth-egyetem díszdoktorai vallanak hazánkról és egyetemeinkről*): Interjú Karl-Heinz Indlekoferrel (és egy további interjúalannyal) a Doctor Honoris Causa címmel való elismerése alkalmából.

1993. július 1., 7. oldal (*Tisztelet a matematikusnak*): Július 2–3. között emlékülést rendeznek Szele Tibor születésének 75. évfordulója alkalmából a DAB-székházban.

1993. július 24., 21. oldal (*„Engem ez izgatna: a minden” – Beszélgetés Rapcsák András matematikussal, nyugalmazott professzorral*): Interjú Rapcsák Andrással.

1993. augusztus 26., 11. oldal (*Matematikusok találkoznak*): Függvényegyenletekkel foglalkozó nemzetközi szimpóziumot rendeznek.⁵⁴

1993. szeptember 17., 10. oldal: Kovács Béla gyászjelentése.

1993. október 23., 4. oldal (*Elhunyt Rapcsák András akadémikus*): Rapcsák András gyász híre.

1993. október 26., 10. oldal: Rapcsák András gyászjelentése.

1993. október 28., 6. oldal (*Emlékezzünk! – Rapcsák András (1914–1993)*): Rapcsák András nekrológja.

1993. december 16., 9. oldal (*Új akadémikus*): Győry Kálmánt mutatják be december 16-án a DAB-székházban a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választása alkalmából, a beszélgetést Pethő Attila vezeti.

⁵⁴ International Symposium on Functional Equations.

1993. december 22., 6. oldal (*Kitüntetések a Kossuth-egyetemen*): Győry Kálmán az Országos Tudományos Diákköri Tanács kitüntetését kapta témavezetői tevékenységéért.

1994. január 8., 6. oldal (*„A tudomány a nemzet alkalmazkodását segítheti” – Beszélgetés Daróczy Zoltán matematikussal, a Kossuth-egyetem tanárával*): Interjú Daróczy Zoltánnal.

1994. január 14., 6. oldal (*A matematikus is olyan ember, mint a többi – Délelőtti séta közbeni beszélgetés a nyolcvanesztendő Szenássy Barnával*): Interjú Szenássy Barnával.

1994. március 14., 1. oldal (*Nem elég idecsalogatni, meg is kell tartani – Ünnepi közgyűlés keretében adták át Debrecen város újonnan alapított díjait*): Gyires Bélát és Szenássy Barnát Hatvani-díjjal tüntették ki.

1994. március 16., 4. oldal (*Kitüntetések március 15. alkalmából*): Arató Mátyást Széchenyi-díjjal tüntették ki.

1994. április 30., 6. oldal (*Csak ha a tehetség szorgalommal párosul – Arató Mátyás: „nem azt kell csinálni, amit szeretünk, hanem amire szükség van”*): Interjú Arató Mátyással a Széchenyi-díjjal való kitüntetése alkalmából.

1994. június 27., 1. oldal (*Kitüntetések*): Kántor Sándornét Pedagógus Szolgálati Emlékéremmel tüntették ki.

1994. július 27., 2. oldal (*Matematikusok konferenciája*): Július 26–29. között nemzetközi differenciálgeometriai kollokviumot rendeznek. A megnyitó keretében megemlékeztek a 25 évvel korábban elhunyt Varga Ottóról. A programot hortobágyi kirándulás egészíti ki.

1994. szeptember 5., 1. oldal (*Hazánk nem nélkülözheti az alapkutatókat – Göncz Árpád tudománystratégiát sürgetett a KLTE tanévnyitóján mondott beszédében; Mit kutatnak?*): Boros Zoltánt kitüntetéssel avatták doktorrá.

1994. október 27., 10. oldal: Makai Imre gyászjelentése.

1994. december 13., 6. oldal (*Doktorrá avatottak*): Gyires Béla, Szenássy Barna és Tamássy Lajos Professor Emeritus címet kaptak.

1995. január 5., 6. oldal („A varázst a megoldatlan problémák adják” – Látogatóban Győry Kálmán matematikusprofesszornál, az MTA tagjánál): Interjú Győry Kálmánnal.

1995. január 12., 3. oldal (Kétnapos, élénk vita után megállapodás – Immár új szervezeti keretek között folyhat tovább a hazai tudományos kutatás): Interjú Győry Kálmánnal (és két további interjúalannyal).

1995. január 21., 2. oldal (Kitüntetések a magyar kultúra napján): Tamássy Lajost Szent-Györgyi Albert-díjjal tüntették ki.

1995. február 8., 6. oldal (Közel 50 éve az egyetemi oktatásban): Tamássy Lajos bemutatása a Szent-Györgyi Albert-díjjal való kitüntetése alkalmából.

1995. február 9., 6. oldal: Hibaigazításként Tamássy Lajos fényképe.⁵⁵

1995. szeptember 30., 2. oldal (A matematikus előadásai): Erdős Pál tartott előadásokat szeptember 28-án és 29-én.

1995. november 14., 11. oldal: Lev Bukovsky tart előadást november 15-én A matematika és a végtelen címmel a DAB-székházban.

1995. november 21., 10. oldal: Szénássy Barna gyászjelentése.

1995. november 23., 14. oldal (Szénássy Barna (1913–1995)): Szénássy Barna nekrológja.

1996. január 13., 9. oldal (Magyar és német matematikusok világcsúcsa – Egy számítógépes alapprogram gyorsaságát dicséri a legújabb ikerprímszám megtalálása): Interjú Járai Antallal.

1996. január 25., 10. oldal: Szabó György gyászjelentése.

1996. február 1., 12. oldal (A régió tudományos fókuszává vált – Húsz esztendejéről jubileumi közgyűlésen emlékezett meg a DAB): Gyires Béla DAB-plakettel tüntették ki.

1996. szeptember 10., 1. oldal (Tanévnyitó és díszdoktoravatás a KLTE-n): Gyires Béla Doctor Honoris Causa címet kapott.

1996. október 22., 1. oldal (Ünnepi ülésen emlékeztek a sorsfordító időkre): Gyires Béla Debrecen Város Díszpolgára címet kapott.

⁵⁵ Az előző napi cikkbe tévedésből másnak a fényképe került.

1997. június 30., 1. oldal (*Új mérnökök, tanárok, orvosok, ápolók – Diplomát osztottak, kitüntetések adtak át, díszdoktorokat avattak az egyetemeken*): Kántor Sándort Pedagógus Szolgálati Emlékéremmel tüntették ki.

1997. december 17., 15. oldal (*Ifjú matematikusok*): Sokévi szünet után rendezték meg újra a megyei matematikai tanulmányi versenyt.

1998. január 22., 1. oldal (*Kitüntetések a magyar kultúra napja alkalmából*): Daróczy Zoltánt Szent-Györgyi Albert-díjjal tüntették ki.

1998. február 5., 1. oldal (*Határbontó, hídépítő tudományos élet*): Győry Kálmánt DAB-plakettel tüntették ki.

1998. február 25., 19. oldal (*Iskolateremtő egyéniség a matematikában*): Interjú Daróczy Zoltánnal a Szent-Györgyi Albert-díjjal való kitüntetése alkalmából.

1998. március 12., 11. oldal (*Reformátusok matematikaversenye*): Március 7–8. között rendezték a református iskolák országos matematikaversenyét, ahol a versenybizottságot Lajkó Károly vezette, a kísérő tanárok számára pedig Kosztolányi József és Páles Zsolt tartott előadást.

1998. december 29., 12. oldal: Dragálin Albert gyászjelentése.

1999. február 22., 18. oldal: Február 23-án emlékülést rendeznek Kertész Andor születésének 70. és halálának 25. évfordulója alkalmából.

1999. április 14., 10. oldal (*A tudományban az államhatár nem törésvonal – Nemzetközi tanácskozásra, akadémiai székfoglalókra készülnek a tudósok*); 1999. április 21., 14. oldal; 1999. április 22., 18. oldal: Április 21–22-én tudományos ülést rendeznek Gyires Béla 90. születésnapja alkalmából.

1999. április 22., 3. oldal (*Nemzetközi mértékkel*): Április 21-én Gyires Bélát köszöntötték 90. születésnapja alkalmából a DAB-székházban.

1999. április 27., 8. oldal (*A matematika: filozófia és művészet – Gyires Béla akadémikus a tudomány igazságkereső módszereiről*): Interjú Gyires Bélával 90. születésnapja alkalmából.

1999. június 28., 1. oldal (A KLTE legújabb díszdoktorai): Robert Tijdeman Doctor Honoris Causa címet kapott.

1999. augusztus 4., 8. oldal (Kiváló matematikusok): Az egyetemi hallgatók nemzetközi matematikaversenyén II. díjas lett Lovas Rezső, dicséretben részesült Járasi István és Nyul Gábor.⁵⁶

1999. augusztus 21., 2. oldal (Hajdú-Bihar kitüntetettjei): Gyires Bélát a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjével tüntették ki.

1999. október 13., 8. oldal (Aranyérmesek): Győry Mátét Pro Scientia Aranyéremmel tüntették ki.

1999. december 10., 17. oldal; 1999. december 15., 8. oldal (Iskolateremtő matematikusok): Rapcsák András és Varga Ottó születésének évfordulója alkalmából emlékülést rendeznek/rendeztek december 10-én a DAB-székházban. Délelőtt Győry Kálmán bevezetőjét követően Bezdek Károly, Temesvári Ágota, Szenthe János és Molnár Emil, délután pedig Daróczy Zoltán megemlékezése után Horváth Jenő, Kurusa Árpád, Böröczky Károly és Bácsó Sándor tartanak előadást.

2000. július 3., 14. oldal; 2000. július 4., 1. oldal (Elméleteik túlmutatnak a századon): Július 3–7. között nemzetközi számelméleti konferenciát rendeznek Győry Kálmán és Sárközy András 60. születésnapja alkalmából.

2000. július 27., 2. oldal (Virágzó iskola): Július 26-tól nemzetközi differenciálgeometriai kollokviumot rendeznek.

2000. július 29., 11. oldal (Világszínvonalú a magyar matematikaoktatás): Interjú Brindza Bélával.

2000. augusztus 21., 2. oldal (A kitüntetést az alkotásért kapták – Beiktatása óta először adott át több magas állami kitüntetést Mádl Ferenc): Győry Kálmánt a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjével tüntették ki.

2000. október 24., 3. oldal (Életművek magaslatait díjazta a közgyűlés): Győry Kálmánt Hatvani-díjjal tüntették ki.

⁵⁶ International Mathematics Competition for University Students.

2000. november 4., 8. oldal (*A magyar matematikának rangja van – Győry Kálmán: tehetségeinket nem szabad külföldre eresztenünk*): Interjú Győry Kálmánnal a Hatvani-díjjal való kitüntetése alkalmából.

2000. november 22., 8. oldal (*Ebben a pillanatban nincs kontroll – Páles Zsolt matematikus Bolyai Farkas-díjban részesült*): Interjú Páles Zsoltal a Bolyai Farkas-díjjal való kitüntetése alkalmából.

2000. november 24., 10. oldal (*Emlékezés Kertész Andorra*): November 25-én Kertész Andor tiszteletére emléktáblát avatnak Gyulán, ahol munkásságát Győry Kálmán méltatja.

2000. december 12., 6. oldal (*A legeredményesebb matekosok*): Beszámoló a Hajdú-Bihar megyei matematikaversenyéről.

2000. december 30., 11. oldal (*Be kell bizonyítani a mostani sejtéseket*): Daróczy Zoltán gondolatai a Hilbert-féle és a millenniumi problémákról az ezredforduló kapcsán.⁵⁷

2001. augusztus 30., 2. oldal (*Meghalt Gyires Béla*): Gyires Béla gyász-híre.

2001. szeptember 6., 8. oldal (*Az alkotó élet – Gyires Béla emlékezete*): Gyires Béla nekrológja.

2001. október 11., 1. oldal (*„Dupla diplomát” szerezhetnek*): A Paderborni Egyetemről Karl-Heinz Indlekofer és munkatársai ismertették a matematikus szakos kettős diploma megszerzésének feltételeit.

2001. október 13., 18. oldal: Október 13-án tudományos ülést rendeznek Losonczy László 60. születésnapja alkalmából a DAB-székházban.

2001. november 12., 15. oldal; 2001. november 13., 3. oldal (*Elkötelezettség a tudomány iránt*): Győry Kálmán rektori székfoglaló előadást tart/tartott Diofantikus eredmények és alkalmazásaik címmel.

2002. június 25., 8. oldal (*Elismerés a rektornak*): Győry Kálmánt a Nyíregyházi Főiskola Bessenyei Ezüst Emlékérem és Oklevelével tüntették ki.

⁵⁷ Hilbert neve javítva.

2002. június 25., 8. oldal (*Sok a matek, kevés az óra*): Tanítsuk eredményesen a matematikát! címmel rendeznek továbbképzést június 24–26. között.

2002. június 25., 12. oldal: Balogh Zoltán gyászjelentése.

2002. október 29., 13. oldal: Páles Zsolt tart előadást október 29-én Csodálatos elmék – A játékelmélet nagy gondolkodói címmel a DAB-székházban, azt követően az Egy csodálatos elme című filmet vetítik az Ady filmklub rendezvényeként.⁵⁸

2003. március 17., 1. oldal (*Debreceni díjazottak*): Győry Kálmánt Széchenyi-díjjal tüntették ki.

2003. április 22., 3. oldal (*Százéves problémák nyomában – A Széchenyi-díjas matematikus szeret zenét hallgatni, színházba, koncertekre járni*): Interjú Győry Kálmánnal a Széchenyi-díjjal való kitüntetéséről.

2003. május 26., 3. oldal (*Doktorokat avattak az egyetemen – Remélik, hogy a létesítmény finanszírozási rendszere is igazodik az európaihoz*): Kovács László György Doctor Honoris Causa címet kapott.

2003. június 21., 1. oldal (*A Nobel-díjas Oláh György az egyetem díszdoktora – „Diákjaim és munkatársaim elismerése is”*); 2003. június 23., 3. oldal (*Várják a debreceni diákokat – A megbízhatóság és a család fontossága*): Aczél János Doctor Honoris Causa címet kap/kapott.

2003. június 26., 5. oldal (*Ezüstérem*): Daróczy Zoltánt a Nyíregyházi Főiskola Bessenyei Ezüst Emlékérem és Oklevelével tüntették ki.

2003. augusztus 11., 13. oldal; 2003. augusztus 13., 14. oldal: A Finsler-geometria és alkalmazása címmel konferencia zajlik, augusztus 11-én Tamássy Lajost köszöntik 80. születésnapja alkalmából.

2003. augusztus 19., 6. oldal (*Magas rangú állami elismerést kaptak – Miniszterelnöki, miniszteri előterjesztésre*): Tamássy Lajost a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjével tüntették ki.

2004. január 20., 1. oldal (*Elismerések az oktatás nagyjainak – Szent-Györgyi- és Apáczai-díj járt nekik*): Bódi Bélát Szent-Györgyi Albert-díjjal tüntették ki.

⁵⁸ Film címe javítva.

2004. március 16., 1. oldal (Széchenyi-díjat és érdemkereszteket kaptak – Jeles kitüntetésekkel ismertek el néhány megyénkbeli alkotót): Daróczy Zoltánt Széchenyi-díjjal tüntették ki.

2004. március 20., 3. oldal (Fegyelmezett beszédre volna szükség – Fontosak a kapcsolatok: kiváló szellemi adottságainkat tőkeerős helyzetbe kell hozni): Interjú Daróczy Zoltánnal a Széchenyi-díjjal való kitüntetéséről.

2004. május 4., 1. oldal (Akadémiai Díjat kaptak): Páles Zsoltot Akadémiai Díjjal tüntették ki.

2004. június 5., 3. oldal („Elnöki” doktoravató): Győry Mátét kitüntetéssel avatták doktorrá.

2004. június 8., 7. oldal; 2004. június 9., 13. oldal: Június 9–11. között rendezik a 5th Joint Conference on Mathematics and Computer Science konferenciát.

2004. november 9., 7. oldal: Bélteky Károly gyászjelentése.

2005. február 24., 14. oldal; 2005. február 25., 5. oldal: Szabó Edit gyászjelentése.

2005. november 17., 5. oldal (A számok): November 18–23. között nemzetközi konferenciát rendeznek Bódi Béla 70. születésnapja alkalmából, amelyen részt vesz a Fields-érmes Efim Zelmanov.

2006. augusztus 2., 6. oldal (Nemzetközi módszerekkel): Július 28–30. között nemzetközi matematika-módszertani konferenciát rendeztek.

2007. szeptember 21., 9. oldal; 18. oldal: John Mason tart előadást szeptember 21-én A példák természete és szerepe a matematika-oktatásban címmel.

2007. november 26., 3. oldal (Aranygyűrű a matematikusnak): Nyul Gábort kitüntetéssel avatták doktorrá.

2007. november 28., 5. oldal (Legmagasabb kitüntetés): Nyul Gábor rövid bemutatása kitüntetéses doktoravatása kapcsán.

2008. augusztus 21., 1. oldal (Kitüntettek): Daróczy Zoltánt a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjével tüntették ki.

2008. december 1., 5. oldal (Díjak, elismerések): Daróczy Zoltán Professor Emeritus címet kapott.

2009. január 24., 9. oldal (*Elismerésben részesültek*): Páles Zsoltot Szent-Györgyi Albert-díjjal tüntették ki.

2009. március 30., 7. oldal (*Száz éve született Gyires Béla*): Március 27-én emléktáblát avattak, fát ültettek és kiállítást nyitottak Gyires Béla születésének 100. évfordulója alkalmából.

2009. május 19., 7. oldal (*Kertész Andorra emlékeznek*): Május 19-én Kertész Andor emlékére rendeznek konferenciát a DAB-székházban.

2009. május 27., 6. oldal (*Varga Ottó emlékére*): Május 25–28. között nemzetközi differenciálgeometriai konferenciát rendeznek Varga Ottó születésének 100. évfordulója alkalmából.

2009. június 9., 6. oldal (*Doktor- és díszdoktoravató, 2009. június 6.*): Michael Erich Pohst Doctor Honoris Causa címet kapott.

2009. október 3., 1. oldal (*Az „adakozó” kar ünnepén*): Emléktáblát avattak Varga Ottó tiszteletére.

2010. június 5., 5. oldal; 2010. június 7., 3. oldal (*Professor Emeritus címet kaptak*): Győry Kálmán Professor Emeritus címet kap/kapott.

2011. november 15., 15. oldal: Kovács András gyászjelentése.

2013. április 12., 7. oldal (*Isten éltesse, professzor úr!*): Április 11-én ünnepi ülést rendeztek Tamássy Lajos 90. születésnapja alkalmából a DAB-székházban.

2014. március 17., 1. oldal (*Kossuth-díj Kóti Árpád színésznek*); 2. oldal (*Állami kitüntetések: Kossuth- és Széchenyi-díjasok*): Páles Zsoltot Széchenyi-díjjal tüntették ki.

2014. április 16., 14. oldal: Páles Zsolt tart előadást április 16-án a Science Café keretében Fraktálok mindenütt címmel a Libri Könyvárúházbán.

2014. augusztus 21., 6. oldal (*Hivatásuk kiválóságai – kitüntetések kaptak nemzeti ünnepünkön*): Tamássy Lajost a Magyar Érdemrend Középkeresztjével tüntették ki.

2014. október 20., 7. oldal (*A kutatók éjszakájára látogattak a diákok*): Középkiskolás diákok beszámolója a Kutatók Éjszakája programjáról (egyebek mellett) a Matematikai Intézetben.⁵⁹

⁵⁹ A cikkben a Set kártyajátékról tett megjegyzés nem állja meg a helyét.

2014. december 17., 5. oldal (*Tisztelet az egykori rektornak*): December 12-én emléktáblát avattak Rapcsák András tiszteletére.

2015. február 17., 15. oldal: Sümegi László gyászjelentése.

2015. július 8., 1. oldal (*A kutatók az elmélet „határoidékein” járnak*): Július 6–10. között rendezik Európa legnagyobb számelméleti konferenciáját.⁶⁰ A nyilvános előadást Lovász László tartotta.

2015. július 11., 3. oldal (*A 75 éves Győry Kálmán tiszteletére számoltak munkatársai, tanítványai*): Július 10–11. között nemzetközi számelméleti konferenciát rendeznek Győry Kálmán 75. születésnapja alkalmából, ahol többek között előadást tartott Pintér Ákos és Szermerédi Endre.

2015. július 11., 6. oldal (*Egy élet munkája az informatika fejlődéséért*): Arató Mátyás nekrológja.

2015. augusztus 21., 8. oldal (*Állami díjak augusztus 20. alkalmából*): Molnár Lajost a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjével tüntették ki.

2015. október 28., 12. oldal: Páles Zsolt tart előadást október 28-án *Matematikai modellek – a döntések matematikája* címmel az Agóra Tudományos Élményközpontban.

2015. december 10., 11. oldal; 2015. december 11., 12. oldal: Pintz János tart előadást december 11-én *Régi problémák, új eredmények a prímszámokról* címmel az Agóra Tudományos Élményközpontban.

2016. március 10., 11. oldal; 2016. március 11., 12. oldal: Március 11-én konferenciát rendeznek a DAB-székházban Páles Zsolt 60. születésnapja alkalmából.

2016. május 9., 4. oldal (*Új akadémikusok*): Páles Zsoltot a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választották.

2016. augusztus 5., 15. oldal: Gacsályi Sándor gyászjelentése.

2016. augusztus 29., 5. oldal (*Ifjú tudósokat ismertek el*); 2016. november 28., 3. oldal (*Nagy tisztesség ez, de nagy kihívás is*): Aradi Bernadettet kitüntetéssel avatják/avatták doktorrá.

⁶⁰ Journées Arithmétiques.

2016. november 10., 4. oldal (*A tudományt ünnepelték*): Új akadémikusként Páles Zsolt előadást tartott a Magyar Tudomány Ünnepe debreceni nyitóünnepsége keretében.

2017. február 25., 8. oldal (*Bernadett soha nem az ötösért tanult, Árpád nem fogadja el a középszerűséget*): Interjú Aradi Bernadett-tel (és egy további interjúalannyal) kitüntetéses doktoravatása kapcsán.

2017. április 12., 1. oldal (*Debrecen elismertjei a város napja alkalmából*); 3. oldal (*Debrecen Város Díszpolgára*): Győry Kálmán Debrecen Város Díszpolgára címet kapott.

2017. május 9., 14. oldal (*A nemzet tanácsadójaként*): Bérczes Attilát, Hajdu Lajost és Pintér Ákost megosztott Akadémiai Díjjal tüntették ki.

2017. május 26., 14. oldal (*Doktor- és díszdoktoravató*); 2017. május 27., 11. oldal (*Doktoravató*): Robert Franz Tichy Doctor Honoris Causa címet kap.

2017. november 20., 4. oldal (*Segner Hungarus emlékezete*): Segner János András bemutatása Kántor Sándorné segítségével.

2017. november 25., 6. oldal (*Doktoravató*); 2017. november 27., 3. oldal (*Doktorokat avattak*): Andrej Dujella Doctor Honoris Causa címet kap/kapott.

2018. június 19., 1. oldal (*A Kossuth-díjas Szele Tibor száz éve született*); 6. oldal (*Szele Tibor matematikusra emlékeztek*): Június 13-án emléktáblát avattak, megkoszorúzták sírját és emlékülést rendeztek Szele Tibor születésének 100. évfordulója alkalmából. Az ülést Bérczes Attila tanszékvezető nyitotta meg, majd Pálffy Péter Pál, Szabó Péter Gábor, Nyul Gábor, Pink István és Pongrácz András tartottak előadást „Üstökösszerű pályája tudományos életünk egét örökké bevilágítja”, Kalmár László és Szele Tibor levelezése, Hamilton-utak turnamentekben, Az Euler-Fermat-tétel egy általánosítása, valamint Szele Tibor csoport- és gyűrűelméleti munkássága címmel.

2018. augusztus 21., 1. oldal (*Debreceni professzorok állami kitüntetése*): Győry Kálmánt a Magyar Érdemrend Középkeresztjével tüntették ki.

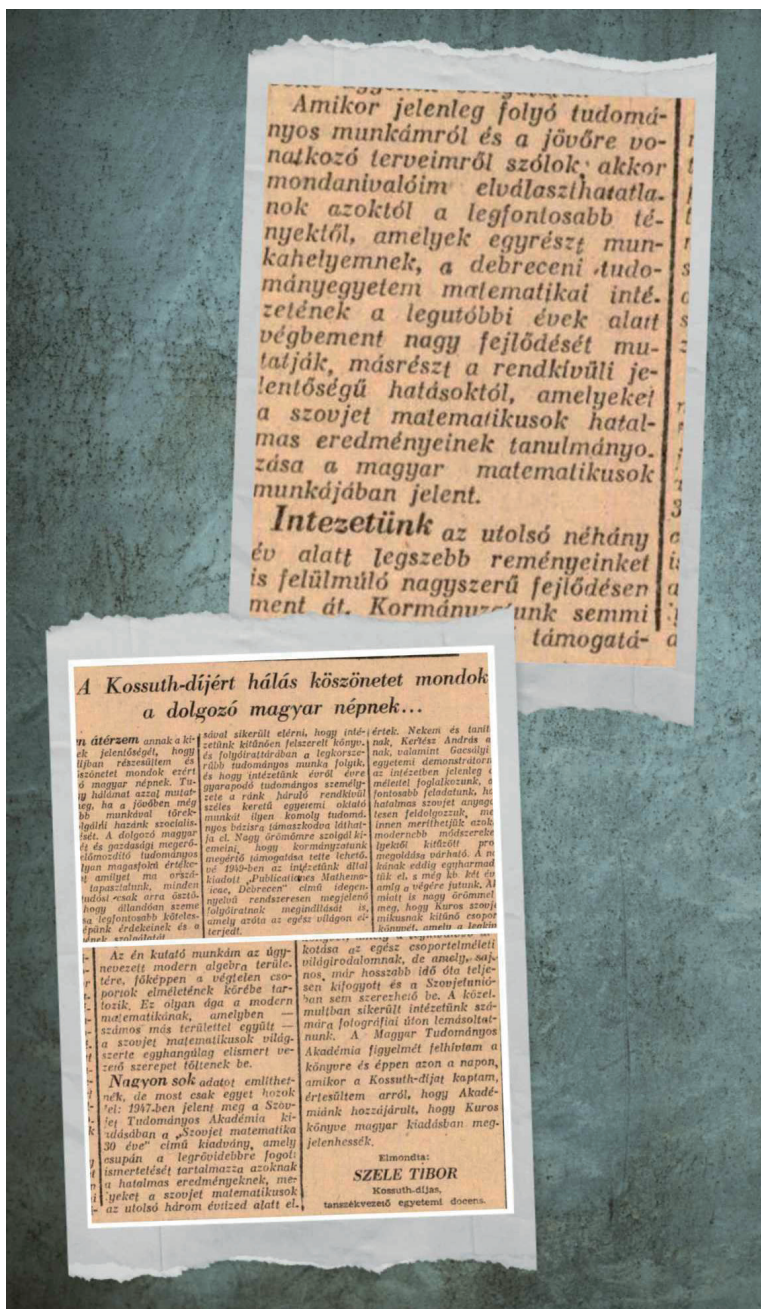
2018. november 12., 4. oldal (*Gráfok a magyar tudományban*): Lovász László tart előadást november 12-én Gráfok és geometria címmel a DAB-székházban.

2018. november 20., 4. oldal (*A matematika is lehet érdekes*): A Debreceni Fazekas Mihály Gimnáziumban rendezett Matematika Tehetségnapon Vincze Csaba képviselte a Matematikai Intézetet.

A következő oldalakon szerepelnek azok a válogatott cikkek vagy cikkrészletek, amelyek a fenti felsorolásban félkövér szedéssel vannak kiemelve (forrás: Arcanum Újságok). Mivel a legtöbb esetben – nyomdatechnikai okokból – a teljes cikk eredeti tördelésének követése nem megvalósítható, a képek egy része csupán illusztráció.

Nyul Gábor
(egyetemi docens, Algebra és Számelmélet Tanszék)

1952. március 18. Szele Tibor köszönetnyilvánítása a Kossuth-díjjal való kitüntetése kapcsán

Amikor jelenleg folyó tudományos munkámról és a jövőre vonatkozó terveimről szólok, akkor mondanivalóim elvándorolhatatlannak azoktól a legfontosabb témaköröktől, amelyek egyrészt munkahelyemnek, a debreceni tudományegyetem matematikai intézetének a legutóbbi évek alatt végbement nagy fejlődését mutatják, másrészt a rendkívüli jelentőségű hatósoktól, amelyeket a szovjet matematikusok hatalmas eredményeinek tanulmányozása a magyar matematikusok munkájában jelent.

Intezetünk az utolsó néhány év alatt legszebb reményeinket is felülmúló nagyszerű fejlődésen ment át. Kormányzatunk semmi támogatá-

A Kossuth-díjért hálás köszönetet mondok a dolgozó magyar népnek...

Az átöröklésnek annak a kétségkívül jelentős, hogy a magyar népnek. Több haldán azot mutat, ha a főbbek mégbb munkáim törökigilidi hazánk szocializációját. A dolgozó magyarság és az országos tudományosságok érdekében minden állandóan szembe a legfontosabb kötelességünk érdekében és a

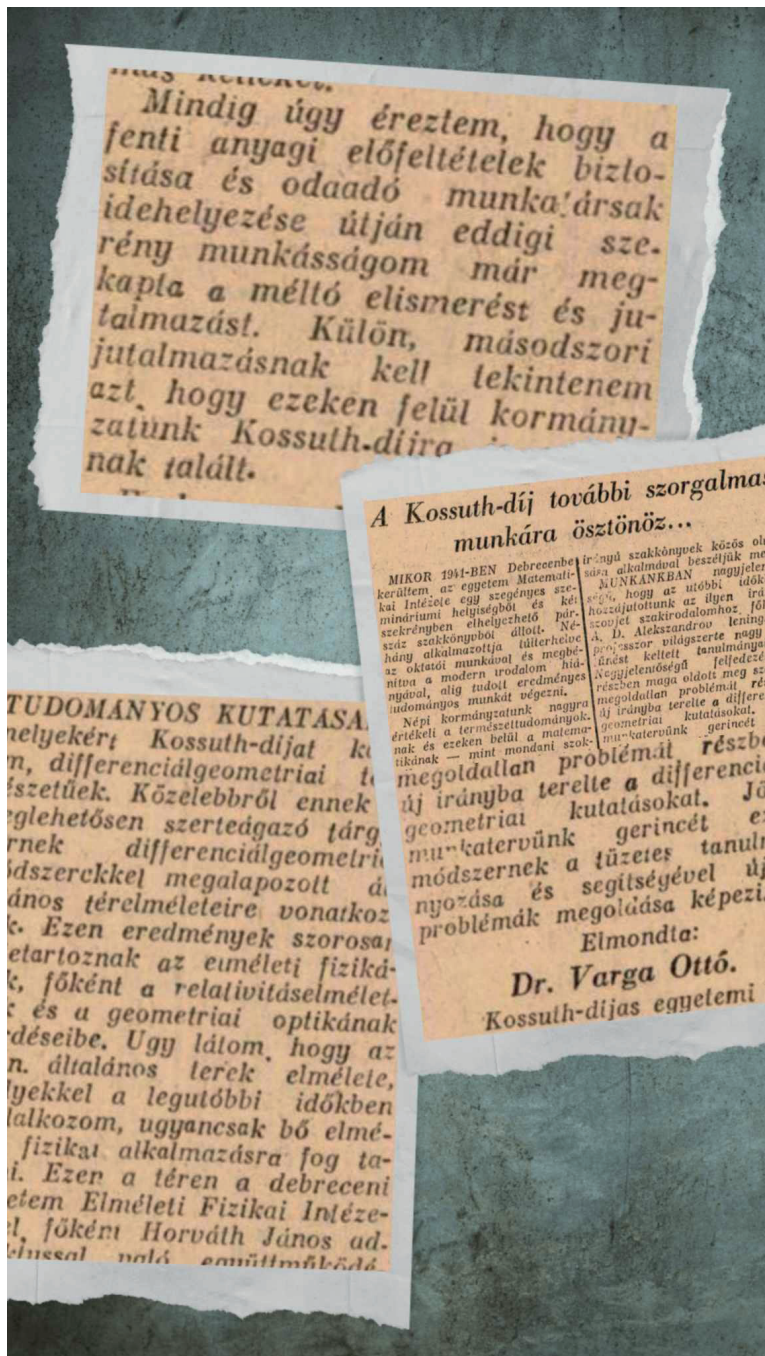
Az én kitaláló munkám az úgynevezett modern algebra területére, főképpen a végtelen csoportok elméletének körébe tartozik. Ez olyan dolog a modern matematikának, amelyben — szándékosan más területtel együtt — a szovjet matematikusok világszerte egyhangúlag elismert vezető szerepet töltenek be.

Nagyon sok adatot említhetnék, de most csak egyet hozok fel: 1947-ben jelent meg a Szovjet Tudományos Akadémia kiadásában a „Szovjet matematika 30 éve” című kiadvány, amely csupán a legfrüdlebbre foglalt ismeretanyag tartalmazzá azoknak a hatalmas eredményeknek, melyeket a szovjet matematikusok az utolsó három évtized alatt el-

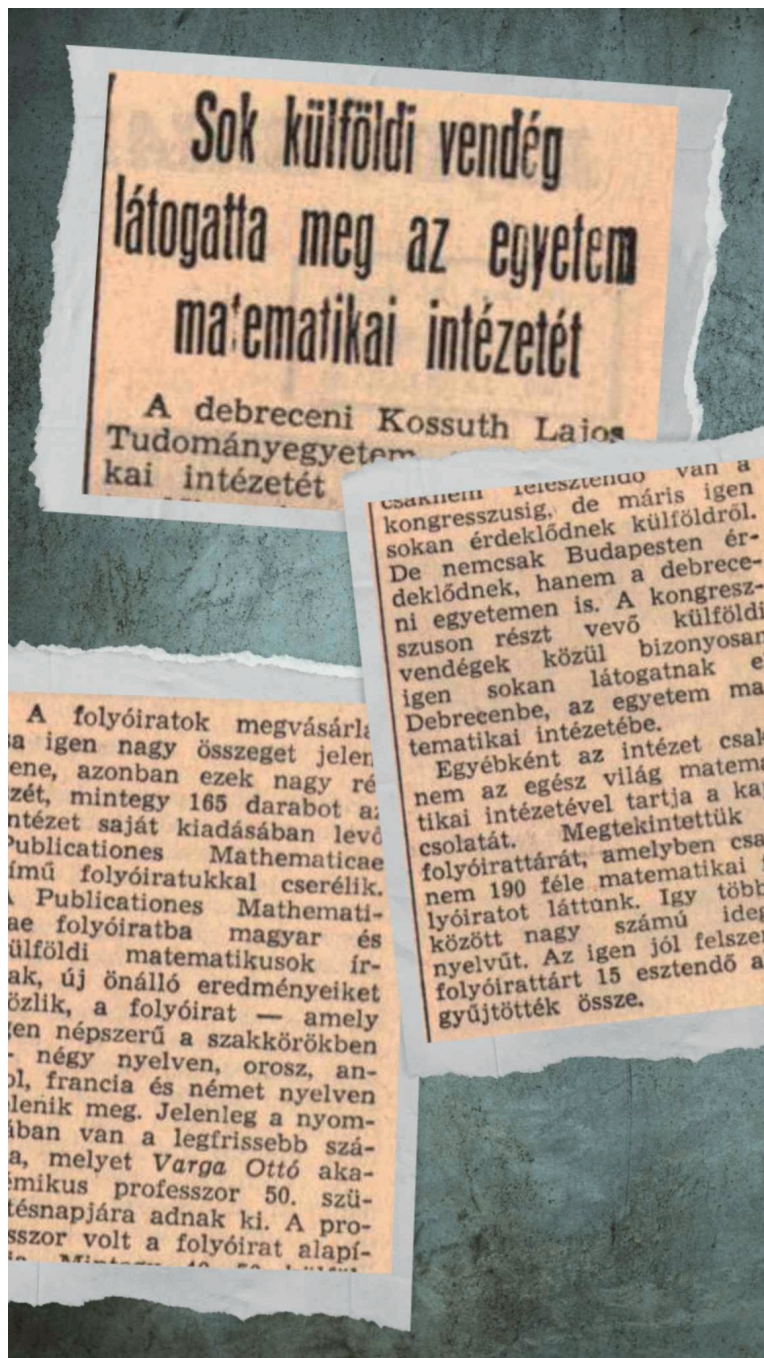
...kötés az egész csoportelméleti háttérrel, de amely, sajnos, már hosszabb idő óta teljesen kihagyott és a Szovjetunióban sem szerethető be. A közel-múltban sikerült intézetünk számára fotográfiai úton lemasolt munkám. A Magyar Tudományos Akadémia figyelmét felhívom a könyvre és éppen azon a napon, amikor a Kossuth-díjat kaptam, értesültem arról, hogy Akadémiánk hozzájárult, hogy Káros könyve magyar kiadásban megjelenhessen.

Elmondta:
SZELE TIBOR
Kossuth-díjas,
tanárképző egyetemi docens.

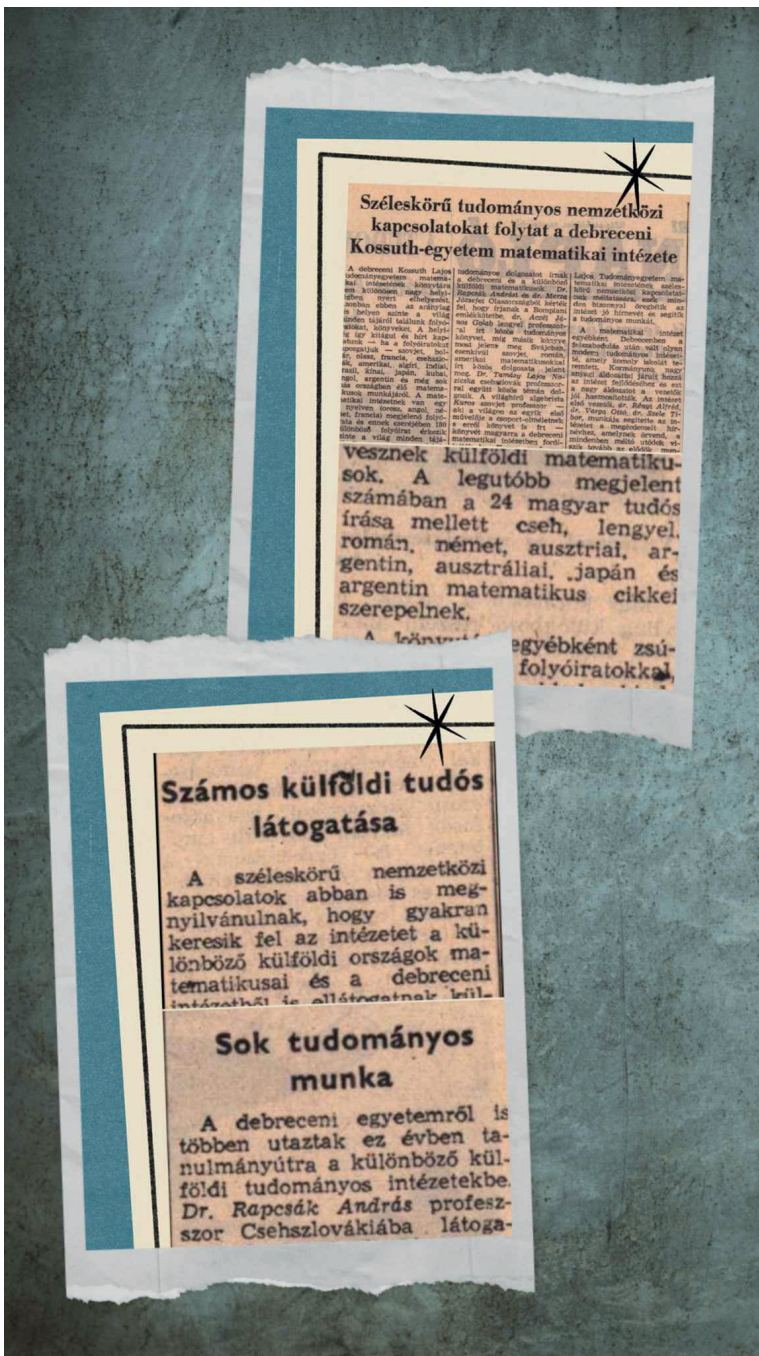
1952. március 23. Varga Ottó köszönetnyilvánítása a Kossuth-díjjal való kitüntetése kapcsán

1960. január 20. Az elmúlt évben számos külföldi matematikus látogatta meg a Matematikai Intézetet

1961. június 8. Az intézeti tudományos munka bemutatása első-sorban a nemzetközi kapcsolatok szempontjából

Széleskörű tudományos nemzetközi kapcsolatokat folytat a debreceni Kossuth-egyetem matematikai intézete

A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem matematika és fizika intézetének vezetője, Dr. Rapcsák András az előző évi nemzetközi kapcsolatairól beszámolt a Debreceni Egyetem Közéleti és Kulturális Szolgálatának kiadásában megjelent "A Debreceni Egyetem Közéleti és Kulturális Szolgálatának kiadásában megjelent" című folyóiratban. Dr. Rapcsák András beszámolt az előző évi nemzetközi kapcsolatairól, melyeket a debreceni matematikai intézet vezetője, Dr. Rapcsák András az előző évi nemzetközi kapcsolatairól beszámolt a Debreceni Egyetem Közéleti és Kulturális Szolgálatának kiadásában megjelent "A Debreceni Egyetem Közéleti és Kulturális Szolgálatának kiadásában megjelent" című folyóiratban.

vesznek külföldi matematikusok. A legutóbb megjelent számában a 24 magyar tudós írása mellett cseh, lengyel, román, német, ausztriai, argentin, ausztráliai, japán és argentin matematikus cikkei szerepelnek.

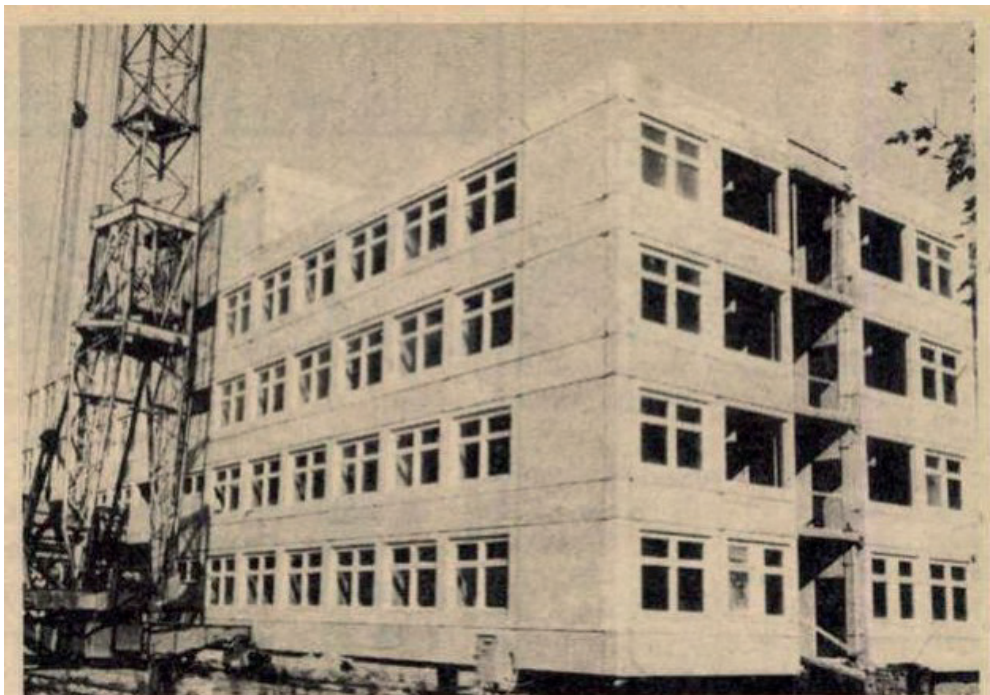
Számos külföldi tudós látogatása

A széleskörű nemzetközi kapcsolatokat abban is megnyilvánulnak, hogy gyakran keresik fel az intézetet a különböző külföldi országok matematikusai és a debreceni intézetből is látogatnak külföldre.

Sok tudományos munka

A debreceni egyetemről is többen utaztak ez évben tanulmányútra a különböző külföldi tudományos intézetekbe. Dr. Rapcsák András professzor Csehszlovákiába látoga-

1983. október 16. Áprilisban kezdődött a Matematikai Intézet új, négy szintes épületének építése

TOVÁBB BŐVÜL A KOSSUTH EGYETEM

Új szárny építése kezdődött meg ez év tavaszán a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen. A matematikai intézet elhelyezésére és a szűkös tanteremhelyzet enyhítésére a kémiai épület és a DUSE-pálya közötti részen 31 millió forintos költséggel négy szintes tanulmányi épület kivitelezését vállalta el a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat. Az áprilisban indult munkálatok eddigi eredményeként csaknem teljesen helyén áll az épület szerkezete, és hamarosan kezdődhet a belső szakipari szerelés. A tervek szerint az egyetem 1984. augusztus 31-én veheti birtokba az új szárnyat.

1984. augusztus 5. A Matematikai Intézet új épülete

Összeállította: Nyul Gábor
(egyetemi docens, Algebra és Számelmélet Tanszék)

Képek tördelése: Orbán Anita Krisztina
(informatikus könyvtáros, DEENK)

**VÁLOGATOTT ESEMÉNYEK
A KÖZELMÚLTBÓL
(2021–2024)**

Találkozunk 2022-ben!

Kutatási témák

Bazsó András: Logaritmusról diszkrétén
Nagy Ábris: A teremőr probléma
Nagy Gergő: Függvények interpolációja
Rácz Gabriella és Arnóczki Tímea: Kombinatorikai érdekességek

Matematika nap

Gselmann Eszter: A matematika hidegburkolói
Bazsó András: Matematikai tanösvény

2021

A matematika irányítói

Tudomány: iránytű az élehető jövőhöz

2021. november 25., 16:30-19:00
online, a Cisco Webex alkalmazáson keresztül

16:30-16:40 Dr. Vincze Csaba, Megnyitó
16:40-17:00 Dr. Bérczes Attila, A Budapesti Varázsló, avagy a matematika utazó nagykövete (Erdős Pálra emlékezünk)
17:00-17:15 Szünet
17:15-17:30 Remete László, Hogyan dobjunk fejet 51% eséllyel?
17:30-17:45 Molnár Gábor Marcell, A nyilvánvaló cáfolata magasabb dimenzióban
17:45-18:00 Oláh Márk, Elfújta a szél... És vissza is fújja? Akár még magasabb dimenzióban is?
18:00-19:00 Kötetbemutató: 45 éves a DAB Matematikai Munkabizottsága

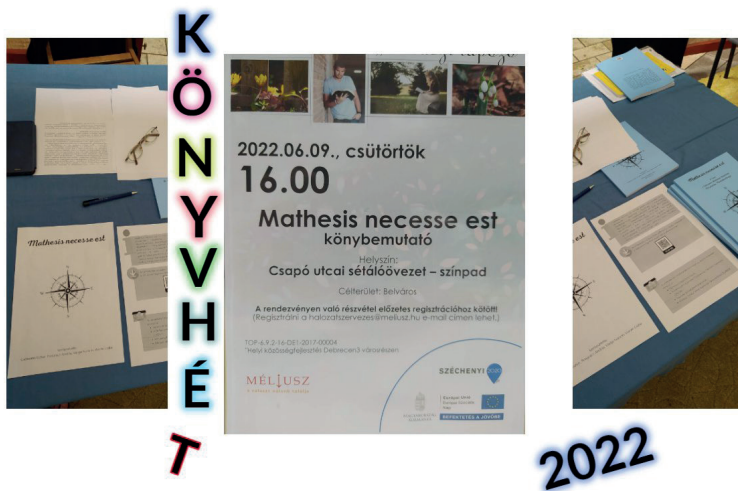

TTK
Nyári Tábor
2022. augusztus 22-27.
PÉNTEK - Matematika nap

Bemutakozik a
Matematikai Intézet
Matematikai
Tanösvény

Jelentkezés és
további információk:
ttknyaritabor.unideb.hu

2022

KÖNYVHÉT

2022.06.09., csütörtök
16.00
Mathesis necesse est
könyvbemutató

Helyszín:
Csapó utcai sétálóövezet – színpad
Célterület: Belváros

A rendezvényen való részvétel előzetes regisztrációhoz kötött
(Regisztrálni a hokozatkezes@meliusz.hu e-mail címen lehet.)

TOP-9.2.14-2017-2017-00004
"Nagy Könyvtárgybeszélgetés" Dettrekerécski városkaszéki

MELIUSZ
Köznevelési és Kulturális Szervezet

SZÉCHENYI
Köznevelési és Kulturális Szervezet

2022

Fazekas-nap
2022. február 20.

Fazekas-nap
2022. november 30.

2023

Matek az utcán

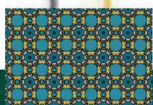
Debreceni Egyetem
Matematikai Intézet

Debreceni Egyetem, Matematikai és Földtudományi Épület előtti tér (4032 Debrecen, Egyetem tér 1.)

2023. március 12. (vasárnap), 10:00-13:00

- Hány tércső van a Matematikai Intézethez vezető úton?
- Becsüljük meg a Matematikai Intézet, illetve az Egyetemi Templom tornyának magasságát!
- Hogyan csempézhetőek Kairó-ötszögekkel az Intézet lépcsői?
- Becsüljük a pi értékét!

Az ingyenes, emelt szintű matematika érettségi előkészítő foglalkozásai november 13. és december 4. között

november 13.	Koordinátageometria. Parabola a koordinátarendszerben.	Fazekas Borbála, DE MI
november 20.	Trigonometria.	Nagy Ábris, DE MI
november 27.	Síkgeometria: háromszög, kör, szabályos sokszögek, egybevágóság, hasonlóság.	Vincze Csaba, DE MI
december 4.	Térelemek távolsága és szöge. Hengerszerű és kúpszerű testek, felszín, térfogat.	Figula Ágota, DE MI

nvarga@science.unideb.hu

Helyszín: Matematikai Intézet, M426

A foglalkozásokhoz menet közben is lehetőség van csatlakozni.

A gyászoló család, a Debreceni Egyetem
és a Magyar Tudományos Akadémia
mély fájdalommal és megrendüléssel tudatja mindazokkal,
akik ismerték, tisztelték és szerették, hogy

PROF. DR. DARÓCZY ZOLTÁN BÁLINT

matematikus,

a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja,
a Debreceni Egyetem Széchenyi-díjas professor emeritusa,
az egykori Kossuth Lajos Tudományegyetem rektora,
számos magas rangú díj, hazai és külföldi elismerés birtokosa

életének 86. évében, 2023. szeptember 12-én eltávozott közülünk.

Búcsúztatása **2023. szeptember 26-án, kedden 12 órakor**
lesz a Debreceni Köztemető 2. számú ravatalozójában.

Dr. Daróczy Zoltán professzort
a Magyar Tudományos Akadémia, a Debreceni Egyetem,
valamint a Természettudományi és Technológiai Kar saját halottjának tekinti.

Emlékét kegyelettel és szeretettel megőrizzük.

**Páles Zsolt Daróczy Zoltánra emlékezik a
Publicationes Mathematicae Debrecen
folyóiratban megjelent
„To the memory of Zoltán Daróczy”
című munkájában.**

2024

A Kossuth Lajos Tudományegyetem

Baráti Köre Egyesület

következő rendezvényén előadást tart

Dr. Debreczeni Attila

(akadémikus, Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet)

"Csokonairól - születésnap után"

címmel

Az előadás időpontja: 2024. január 25. (csütörtök) 17 óra

Matematikai Intézet, M426 terem

Mindenkit szeretettel várunk!

DEBRECENI
EGYETEM

Köszönjük a részvételt!

Írásbeli próbaérettségivel fejeződtek be a Matematikai Intézet által tartott emelt szintű matematika érettségi felkészítő foglalkozások. **Online formában még ezen a héten** lehet próbaérettségít tenni.

 Emlékezés Kertész Andor halálának 50. évfordulója alkalmából

„A matematika számomra mindig szellemi-lelki gyönyörűséget és művészi hajlamaim kiélését jelentette. Életem derekán túl örömmel vállalhatom: boldog vagyok, hogy matematikus lehetek, s hivatásként csinálhatom azt, amit ha sorsom kedvezőlenebbül alakul, valószínűleg csak hobyból csinálnék.”

Kertész Andor sírjánál

Hölgyeim és Uraim, Kedves Kollégák, Tisztelt Családtagok! Kertész Andor sírjánál gyűltünk össze ma, halálának 50. évfordulója tiszteletére. Mintegy jelképesen is, hiszen oly sok nagyszerű matematikus és egykori kolléga nyughelye ez a temető. Joggal érezhetjük a személyes évforduló kapcsán, hogy matematikusok generációira emlékezünk. Annál is inkább, mivel a matematika oktatása éppen 100 évvel ezelőtt, 1924-ben indult útjára a Debreceni Egyetemen. Három évvel később már az alábbi sorokat olvashatjuk a Debreceni Szemlében: *„Debrecen mindig elsőrangú szerepet játszott a matematika magyarországi sorsában. Egyetemünk hivatása arról is gondoskodni, hogy folytatódjanak e régi és nemes tradíciók.”*

Az egy évszázadnyi hosszú út mediánja az 1974. esztendő, Kertész Andor halálának éve. Születésének éve 1929. Ebben az évben alakult meg a Matematikai Szeminárium az Egyetemen, és útjára indult a Közlemények a Debreceni Tudományegyetem Matematikai Szemináriumából című tudományos jellegű kiadványsorozat. Életének keretei így beágyazódnak a debreceni felsőfokú matematikaoktatás történetébe, mérföldköveket jelölnek ki. Véletlen, vagy sorsszerű... Ezen a ponton a gondolat ismeretlen lehetőségek világába téved.

Kertész Andor (matematikus, egyetemi tanár) egyike a debreceni matematika meghatározó egyéniségeinek. Szele Tibor tanítványa, később maga is mester, ötven évvel ezelőtt, 1974-ben hunyt el. 45 évet élt. Tragikusan korai halála dacára kitörölhetetlen nyomot hagyott maga után a modern algebra területén (Abel-csoportok, modulusok és gyűrűk elmélete), de halmazelméleti és matematikatörténeti kutatásai is jelentősek. A matematika iránti szenvedélye, hivatásérzete azonban nem merült ki a kutatói attitűd megvalósításában, hanem kiváló szakemberként nagy hatást gyakorolt az algebra oktatására itthon és külföldön egyaránt: a Halle-Wittenbergi egyetem vendégprofesszoraként a modern algebrai iskola megteremtésében szerzett elévülhetetlen érdemeket. Oktatói-kutatói elfoglaltságai mellett hivatali terheket is vállalt. Szele Tibor korai halála után vette át az Algebra Tanszék vezetését 1955-ben, és több cikluson keresztül volt tanszékvezető (1955–1960 között átmenetileg, majd teljes megbízatással 1960–1962 és 1964–1968 között). Halálának 50. évfordulóján a Debreceni Egyetem Matematikai Intézete és az MTA Debreceni

Területi Bizottságának Matematikai Munkabizottsága szervezett tudományos emlékülést, melynek nyitánya a koszorúzás Kertész Andor sírjánál. Aktualitását kihasználva matematikusok generációinak emléke előtt tisztelgünk, hiszen többek között mestere, Szele Tibor (1918–1955) is itt nyugszik a Debreceni Köztemetőben.

A könny nem éget már, csupán ragyog;
Nem törölöm még le, de higgadt vagyok.

Gyakran, ha az ég behunyta már szemét,
Gyakran érzem lobogni szellemét.

Szobámba leng az a nyílt ablakon,
Meg-megsimítja forró homlokom.

Hallom suhogni könnyü lépteit
És önfeledve ajkam szól: te itt? ...

S döbbenve ismerek fel rajzomon
Egy-egy vonást, mit szellemujja von.

„Övé! kiáltom, itt, ez itt övé:
A szín erős, nem illik együvé.”

És áldom azt a láthatatlan kezét...
Múlass velem soká, szelid emlékezet!

Arany János: Emlények (1855 június, részlet)

A temetői koszorú a halhatatlanságba vetett hit és a remény jelképe. A törékeny és véges anyagból készített, a végtelent szimbolizáló kör alakú koszorú a folyamatos megújulásra, visszatérésre, az örökkévalóságra utal (Magyar Katolikus Lexikon). A szakrális geometria terminológiájával élve, a kör ősidők óta a szellem, az égi szférák, a menny, az isteni tökéletesség szimbó-

luma, maga a teljesség (Komáromy Zoltán: Szakrális geometria, Casparus Kiadó, 2022.). A teljesség jelképével köszöntjük Kertész Andort halálának 50. évfordulóján. Mindazokat pedig, akik szívesen megismerkednének vele, vagy felelevenítenék alakját emlékezetükben, várják az emlékülés előadásai. Köszönjük mindenkinek, aki megtisztelte jelenlétével koszorúzási ünnepségünket, és részt vett a közös megemlékezésen.

Debrecen, 2024. június 13.

Vincze Csaba

Vannak helyek, hol az ember félve jár.
Minden zaj ricsaj, a gondolat kiabál.

Cipősarok koppan – reng a föld.
A halk suttogás orkánként üvölt,

s a kőtenger partján minden mozdulat
vijjog, szűkül és nem talál utat.

Vannak helyek, hol az ember félve jár.
Minden zaj ricsaj, a gondolat kiabál.

Gyufa lángja lobban – villámlás az égen.
Nyomában sercenés mennydörög sötéten.

Gyertya gyullad – lobogó máglya.
Olvad, s oldalán megdermed a láva,

ahogy az anyagból elfolyik az anyag,
s kihűl – rücskös, formátlan alak.

A kőtenger partján a kő rád mered.
Torkodban érzed dobogni szívedet,

a könny eláztat, nyakkendőd félreáll,
vannak helyek, hol az ember félve jár.

Vincze Csaba: Kertész Andor sírjánál (2024. június)

